

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى

ۋە بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتى

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى

ۋە تاغۇتلارنىڭ بۇ دەۋەتنى ماھىيىتىدىن يىراقلاشتۇرۇش ۋە دەۋەتچىلەرنى بۇ دەۋەتتىن ۋاز
كەچتۈرۈشتىكى ھىيلەلىرى

ئەبۇ مۇھەممەد ئاسىم مەقدىسى

تەرجىماندىن

بىز قۇرئان ۋە ھەدىسلەردىكى ئەقىدە توغرىسىدىكى ھۆكۈملەرنىڭ ئەقىدە دەرىجىسىنى ۋە كەسكىنلىكىنى، بۇنى ئىجرا قىلىشنىڭ جىددىي تەلەپ ئىكەنلىكىنى بىلىمىز. قۇرئاننى ھەر نۆۋەت ئوقۇغان، ھەدىسلەرنى ئۈگەنگەن ۋاقتىمىزدا، قۇرئان ۋە ھەدىسنىڭ بىزلەرگە ئاددىي بىر ئىنساننىڭ قولىدىن كەلمەيدىغان، پەقەت ئالىيچاناب كىشىلەرلا قىلالايدىغان بۈيۈك ھەرىكەت ۋە ئۇلۇغ نىشانلارنى تەقدىم ئېتىۋاتقانلىقىنى. بۇلارنى شۇ پېتى ئەمەلىيەتكە تەتبىقلاشنى ئويلىغان ۋاقتىمىزدا، قانداقتۇر بىر نەرسىنىڭ بىزنى بۇنىڭدىن چەكلەپ قويىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ قالغىمىز. بىز بۇلارنى شۇ پېتى تەتبىق قىلىشقا قادىر ئەمەسلىكىمىزنى ئېتىراپ قىلىشنىڭ ئورنىغا، بۇلارنى شۇ پېتى ئىجرا قىلىش تەلەپ قىلىنمايدىغاندەك، شۇنداق قىلىمىز بولدىغاندەك، بىرخىل قانائەت ۋە ئالدىنىش تۇيغۇسىغا گىرىپتار بولۇپ قالدۇق. شۇنىڭ بىلەن ئىلگىرىكىلەرنىڭ دىن يولىدا قانداق ماڭغانلىقى توغرىسىدىكى قىسسىلەر بىزلەردە بىرخىل سۆيۈنۈش تۇيغۇسىنى پەيدا قىلىشمۇ - بۇنى تەتبىقلاپ بېقىش توغرىسىدا ھېچبىر ئويلىنىش قىلمايدىغان بولۇپ قالدۇق. قۇرئاننىڭ ئاشكارا كۆرسەتمىلىرىنى نەزەرىيىۋى جەھەتتىن تەپسىر قىلىش بىزلەرگە ئاسان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنى ئۆزىمىزنىڭ مۇشۇ دەقىقىدىكى رېئاللىقىمىزغا تەتبىقلاش بىز ئۈچۈن گويا ئاسماندىكى غازنىڭ شورپىسىغا نان چىلاپ يېگەنلىكتۇر... بۇ نېمە ئۈچۈن؟ بىز نېمە ئۈچۈن بۇھالغا كېلىپ قالدۇق؟ نېمە ئۈچۈن نۇھ ئەلەيھىسسالامدىن تارتىپ، مەجازىي مەنىلەردە بولۇپ باقمىغان. بىر دېگىنى چوقۇم بىر بولۇشى تەلەپ قىلىنىپ كېلىۋاتقان ئىلاھى ۋەھىي بۇ زامانىمىزدا بىزلەرنىڭ ئەقىلىمىز ۋە رېئاللىقىمىزنىڭ تەستىقىدىن، ئالىملارنىڭ باھالاپ بېرىشىدىن ئۆتمىسە بولمايدىغان بولۇپ قالدى؟ رەسۇلۇللاھ بۇنىڭغا ئىزنى بەرگەنمۇ؟ قىلىۋاتقان ئىشلىرىمىز ئۆزىمىزگە ئايان... قۇرئان بىر دەۋاتسا، رېئاللىقنىڭ كۆتۈرەلمەسلىكى، كىشىلەرنىڭ توغرا چۈشۈنەلمەسلىكى، قۇدرىتىمىزنىڭ يەتمەسلىكى... دېگەندەك اللە يول بەرمىگەن باھانىلەرنى كۆتۈرۈپ، ئالىملارغا تەستىقلىتىپ يۈرۈپ ئىككى بولسىمۇ بولار، بەلكى ئەۋزەل بولار دەۋاتىمىز.

شۇنداق قىلالغانلارنى بىزگە قىيامەتتە ھۆججەت بولۇپ قالارمىكەن دەپ قورقۇپ، نادان دېگەن سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلاۋاتىمىز. خاتىرجەم بولايلىكى، قۇرئاننىڭ ھۆججەتى قايم بولۇپ بولدى. قۇرئان بەلگىلەپ بەرگەن سىزنىڭ سىرتىدا، يەنە مۇباھ ياكى مۇستەھەب ئىشلار مەۋجۇت ئەمەس. بولۇپمۇ ئەقىدە مەسىلىلىرىدە جان بېقىش ئۈچۈن سۈيۈتۈپ بەرگەنلىكىمىز، ۋاز كەچكەنلىكىرىمىز ئۈچۈن اللەنىڭ بىزلەرگە نېمىلەرنى تەييارلاپ قويغانلىقىغا دىققەت قىلىپ قويايلى. ئەگەر جېنىمىزغا ئىچىمىز ئاغرىسا، بىر ئۆمۈر دىنى دەۋا قىلىپ ياشىغان تۇرۇقلۇق قىيامەتتە ھېچنەرسىگە ئىگە بولالماي قالمايلى دېسەك، بۇ كىتابتا بايان قىلىنغان روشەن ئايەتلەر ۋە ئۇنىڭ ئېنىق تەپسىرلىرىگە قاراپ باقايلى.

بىزدىن ئەگىشىش جىددىي تەلەپ قىلىنىۋاتقان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە باشقا بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ يولى ھەقىقەتەنمۇ ئېغىر مۇشكۈلات - جاپالارغا تولغان. ئەگەر ئىنساندا ھەقىقىي بىر ئىمانىي ئوزۇق بولمىغىنىدا، بۇ يولدا مۇستەھكەم تۇرۇشقا ھەرگىز قادىر بولالمايدۇ. بىز ئەمەلىيەت جەريانىدا ئىنسان ئۈچۈن بۇ خىل كۈچلۈك ئىمان بولۇش بىلەن بىرگە يەنە بۇ يولنى ھەقىقىي چۈشىنىدىغان چۈشەنچىنىڭمۇ بولۇشى كېرەكلىكىنى ھېس قىلىپ تۇرۇۋاتىمىز. چۈنكى بۇ يول بىۋاسىتە جاپا - سىناقلارغا تولغانلىقتىن، كۆپىنچە ئادەملەر بۇنىڭدىن بىر باھانىلەر بىلەن قېچىشقا ئۇرۇنىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ يولنىڭ بەزى تەرەپلىرىنى ئەمەلىيەتنى چىقىش قىلىپ تۇرۇپ، ئەقەل ھالدا چۈشەندۈرىدۇ. مانا بۇ بىزلەرنىڭ بۇ يولنى ھەقىقىي چۈشىنىشتىن مەھرۇم قىلىشىمىزنىڭ مۇھىم بىر سەۋەبى بولسا كېرەك. اللە ئالىملىرىمىزغا رەھمەت قىلسۇن!، ئۇلار ئۈممەتنى نىجادلىققا ئېرىشتۈرىدىغان بۇ يولنى ئاغزاكى ۋە ئەمىلى چۈشەندۈرۈش يولىدىكى ئېغىر مەسئۇلىيەتنى چوڭقۇر تونۇپ يېتىشى كېرەك. ....

بىزنىڭ ئوقۇرمەنلەرگە قىلىدىغان تەۋسىيىمىز، مەيلى سىز ئالىم بولۇڭ، ياكى دەۋەتچى بولۇڭ، ۋە ياكى ئاددىي بىر مۇسۇلمان بولۇڭ، سىزنىڭ بۇ يولدىن يىراق بولغان رېئاللىقىڭىز سىزنى بۇ كىتابنى ئەيىبلەشكە ئالدىراتمىسۇن. بۇ كىتاب ئەگەر سىز ئىمانىي كۆزىڭىز بىلەن كۆزەتكىنىڭىزدە، ئۇنىڭ پەقەت روشەن ئايەت - ھەدىسلەر ۋە مەشھۇر ئالىملارنىڭ سۆزلىرىنى ئاساس قىلىپ تۇرۇپ، مەسىلىنى يورۇتىدىغانلىقىنى بىلەلەيسىز.

شۇڭا ئۆزىڭىزنىڭ تۇتۇپ كەلگەن يولىغا قارشى كەلگەنلىكى، سىزنى ئىنكار قىلىدىغانلىقى ياكى سىزنىڭ يولىڭىزنى قوللىمايدىغانلىقىدەك سەۋەبلەر سىزنىڭ بۇ كىتابتىن ھەقىقىي مەنپەئەت ئالالماسلىقىڭىزغا، ياكى باشقىلارنى بۇ كىتابتىن - بۇ كىتابتا بايان قىلىنغان ھەقىقەتتىن - توسۇشىڭىزغا سەۋەبچى بولۇپ قالمىسۇن. قايىل بولمىغان تەرەپلەرگە قارشى دەلىل كەلتۈرۈش سىزنىڭ ھەقىقىي ۋە مەجبۇرىيىتىڭىز. لېكىن دەلىللىرىڭىز ئاجىز ياكى ئەقلىي دەلىل بولۇشتىن ھالقىپ كېتەلمىسە، ئەڭ ياخشىسى سۈكۈت قىلىڭ. ھەق ئاچچىق بولسىمۇ قوبۇل قىلىشقا بۇيرۇلغانمىز... ئەگەر يەنىلا بۇلارنى قوبۇل قىلىشقا مادارىڭىز يەتمىسە، تاكى اللە سىزگە ھەقىقىي بىر دەلىل بەرگۈچە ياكى ئۆزىڭىزنىڭ دەۋەتكە يارمايدىغانلىقىڭىزنى ئاشكارىلاپ بولغىچە سەۋر قىلىڭكى، ھەرگىز باشقىلارنىڭ بۇ ھەقنى قوبۇل قىلىشتىن ئىبارەت ھوقۇقىغا چاڭگال سالماڭ. باشقىلارنىڭ سىزنىڭ سەۋەبىڭىزدىن ھەقىقەتتىن مەھرۇم قىلىپ، ئۇلارنىڭ ھەممە گۇناھىنى ھەسسىلەپ ئۈستىڭىزگە ئېلىشنى خالمايسىزغۇ - ئەلۋەتتە. سىزنىڭ ئىلمىڭىز، ئابرويىڭىز ۋە سۆزمەنلىكىڭىز قىيامەت كۈنى سىزنىڭ زىيىنىڭىزغا ھۆججەت بولمىسۇن... اللە تائالانىڭ مۇنۇ ئايەتلىرىنىڭ سىزنىڭ ھەقىقىي دەۋەتكە نازىل بولغان بولۇشىدىن قاتتىق ئېھتىيات قىلىڭ:

«ئۇنىڭغا(ۋەز- نەسىھەت قىلىنىپ يامان سۆز- ھەركەتلىرىڭىزدىن قايتىپ) اللە تىن قورققىن دېيىلسە، غورۇرى ئۇنىڭغا گۇناھ يۈكلەيدۇ(يەنى ھەقتىن تەكەببۇرلۇق بىلەن باش تارتىپ، پىنتە - پاساتتا تېخىمۇ ئەزۋەيلەيدۇ)، ئۇنىڭغا جەھەننەم يېتەرلىكتۇر. جەھەننەم ناھايىتى يامان جايدۇر.» (بەقەرە 206)

«ئۇلارغا پەيغەمبەرلىرى روشەن مۆجىزىلەر بىلەن كەلگەندە، ئۆزلىرىدە پار ئىلىم بىلەن پەخىرلىنىپ(پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلدى ۋە مەسخىرە قىلدى)، ئۇلارغا ئۆزلىرى مەسخىرە قىلغان (كەلسە دەپ ئالدىرىغان) ئازاب نازىل بولدى.» (غافر 83)

ئەڭ ياخشىسى - اللە سىزنى ۋە بىزلەرنى توغرىغا يىتەكلىسۇن! - ھەقىقەت ئەگىشىپ نىجاد تاپقۇچىلاردىن بولۇش يولىغا قەدەم بېسىڭ...

بىز بۇلارنى بايان قىلىۋاتقاندا مۇنداق بىر مەسىلىنىمۇ ئوتتۇرىغا قويۇشنىڭ

زۆرۈرلىكىنى ھېس قىلىۋاتىمىز. يەنى مۇستەھكەم دەلىللەر بىلەن قورشالغان بۇ كىتابنىڭ نۇرغۇن ئوت يۈرەك مۇسۇلمانلاردا زور تەسىرلەرنى پەيدا قىلىشى تەبىئىي بىر ئەھۋال. لېكىن نۇرغۇن ئەمىلىيەتلەر بىزلەرگە ھەممە ئادەمنىڭ ھەقىقەتنى كامىل ۋە بىر پۈتۈن ھالدا قوبۇل قىلىپ كېتەلىشىنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى كۆرسىتىپ بەرگەچكە، بىز قېرىنداشلىرىمىزنى ئۆزىنىڭ مەجەز - خاراكتېرى، خاھىشى ۋە پىكىرىگە ئاساسەن بۇ كىتابنىڭ مەلۇم بىر قىسمىغا ئېسىلىۋېلىپ، باشقا تەرەپلەرنى ئىنكار قىلىدىغان، بەزى تەرەپلەردە پۈتكۈل پەيغەمبەرلەرمۇ ئىرادە قىلمىغان چەكلىنىپ ئېشىشلارنى سادىر قىلىدىغان، بەزى تەرەپلەرگە بولسا نەزەر سېلىپمۇ قويمىدىغان ئىشلاردىن ئاگاھلاندۇرىمىز. بۇنىڭ بىر كۆرۈنىشى بولسا، كىشىلەرنىڭ ئۆزىنى كاپىرغا چىقىرىش مەسىلىسىدۇر. كاپىرنى كاپىر دېيىشنىڭ دىنىمىزنىڭ مۇھىم ئاساسى ئىكەنلىكىدە شەك يوق. لېكىن بۇنى بىز قۇرئان ۋە ھەدىس ئىرادە قىلغىنىدەك بىر سۈرەتتە مەيدانغا ئېلىپ چىقىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. بۇ ھەقتە ئۇستازلىرىمىزدىن ئىبنى تەيمىيە، سەيىد قۇتۇب ۋە مۇھەممەد قۇتۇب ۋە باشقىلار نۇرغۇن ئىزاھات ۋە چۈشەندۈرۈشلەرنى بەرگەن. بۇ كىتابتىمۇ كىشىلەرنىڭ كاپىر ئىكەنلىكىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈشنىڭ قەدەم باسقۇچلىرى ھەققىدە خېلى ئۇزۇن ئىزاھاتلار بايان قىلىنغان. خۇلاسىسى قىلىپ ئېيتساق بۇ مەسىلە ھەرگىزمۇ بىز رېئاللىقىمىزدا سادىر قىلىۋاتقان بۇ خاتالىقلارغا ئوخشىمايدۇ. كاپىرنى كاپىر دېيىش دىننىڭ ئاساسى بولغىنىدەك، ئەڭ ئاۋۋال ئۇنىڭغا ھەقىقەتنى بايان قىلىش تېخىمۇ مۇھىم بىر ئاساس. ئۇنىڭ بىلەن يۈز تۇرانە مۇنازىرىلىشىشتىن قورقۇپ، ئەيمىنىپ، ئەنسىرەپ ئۇنىڭ قېشىدا ھىجىيىپ قويۇش، ئارقىسىدىن ئۇنى كاپىر دەپ غەيۋەت قىلىش بولسا ئۇچىچىغا چىققان سەمىمىيەتسىزلىك ۋە دىننىڭ ھەقىقىي روھىدىن مەھرۇم قېلىشتۇر. بۇنداق سەمىمىيەتسىزلىكنى اللە بىزلەرگە ھەرگىز راۋا كۆرمەيدۇ. كەينىدىن كاپىر دېيىشنىڭ ئاسانلىقى، لېكىن ئۇنىڭ ھەيۋىسىدىن قورقماي يۈز تۇرانە ھەقىقىي بايان قىلىشنىڭ بولسا قىيىن بىر ئىش ئىكەنلىكى، كۆپلىگەن بۇرادەرلىرىمىزنىڭ بۇ ئىشنىڭ قىيىنلىقىنى تەرك ئېتىپ ئاسىنىنى تاللىۋالغانلىقىغا قاراپ، بىرخىل دىنغا بولغان سەمىمىيەتسىزلىكنىڭ ھىدىنى پۇراپ قالغىنىمىز. يەنە بىر ئەھۋال بەزى قېرىنداشلىرىمىز - اللە ئۇلارغا رەھمەت

قىلسۇن - اللە يولىدا دۇشمەن بولۇشتا شانلىق ئۆلگىلەرنى يارىتىۋاتقان بولسىمۇ، لېكىن اللە يولىدا دوست بولۇشنىڭ ھەقىقىي ۋە شەرتلىرىگە سەل قاراۋاتىدۇ. بۇمۇ ئوخشاشلا دىنىمىزنىڭ يادرولۇق بىر قىسمى تۇرۇقلۇق، باشقا تەرەپلەرگە كۈچىغاندەك كۈچىمەيۋاتىمىز. ئەگەر بۇنىڭغا دۇنياۋى سەۋەپلەر سەۋەپ بولۇۋاتقان بولسا - اللە پاناھ بەرسۇن! - دىن يولىدىكى چوڭ بىر سەممىيە تىسىزلىك يولغا قاراپ ماڭغان بولىمىز. . . . ۋەھالەنكى بۇ دەۋەتنىڭ يادرولى پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىزىدىن ماڭالايدىغان، چۈشەنچىسى ئىلغار بولغاننىڭ ئۈستىگە ئەمەل مەيدانىدا كارغا كېلەلەيدىغان، كاپىر دەپ ئاتاپ ئادا - جۇدا بولۇشقا تېگىشلىك كىشى بىلەن ۋاقتىنچە سۈكۈت قىلىشقا تېگىشلىك كىشىلەرنى ئايرىيالايدىغان، قېرىنداشلىرى ۋە دىن يولىدا ھەممە نەرسىسىدىن ۋاز كېچەلەيدىغان ئەركەكلەرنى يېتىشتۈرۈشكى، ھەرگىزمۇ قۇرۇق نەزەرىيەچى، قۇرۇق پىتنە تارقىتىش بىلەن كۆڭلىنى خۇشال قىلىپ، ۋاقتىنى زايە قىلىدىغان، پۈتۈن ۋۇجۇدىنى ئۆزىنى ۋە باشقىلارنى ئىسلاھ قىلىشقا قارىتىشتىن بەكرات كىشىلەرنىڭ ئەيىبلىرىنى كولاشقا سەرپ قىلىدىغان، بۇ ئارقىلىق ئىسلامنى خۇنۇكلەشتۈردىغان كىشىلەرنى مەيدانغا ئەكىلىپ قويۇش ئەمەس. شۇڭا دەيمىزكى، چۈشەنمەكچى بولسىڭىز ھەممىنى ئەتراپلىق چۈشىنىڭ، ئەمەل قىلماقچى بولسىڭىز ھەممىگە ئەمەل قىلىڭ، ھەرگىزمۇ ئىسلامنىڭ بىر پۈتۈنلىكىگە تەسىر يەتكۈزمەڭ. . . . ئەگەر سىز پەيغەمبەرلەرنىڭ بۇ يولغا كىرىشىنى ۋە بۇ دەۋەت ۋەزىپىسىنى ئۈستىڭىزگە ئېلىشنى نىشان قىلىۋاتقان بولسىڭىز، شۇنى ئەستىن چىقارماڭكى، بۇ يول جاپا - مۇشەققەتكە تولغان يول. بۇ سىزنىڭ راھەت سورۇنلىرىدىكى نەزەرىيەۋى پىكىرلىرىڭىز بىلەن ئەمەس، تۇرلۇك ئەمەلىي سىناق ۋە بەدەل بېرىشلار، ھارماي - تالماي تېرىشىشلار بىلەنلا مەيدانغا چىقالايدۇ. قېنى سىز ئۆزىڭىزنىڭ بۇ داۋايىڭىزدا راستچىل بولسىڭىز، اللەنىڭ ئالدىدىكى سەممىيەتتىڭىزنى سىزدىن بۈگۈن قىلىش تەلەپ قىلىنىۋاتقان، بۇ دەۋەتنى كۆتۈرۈش ئۈچۈن ئوزۇق بولىدىغان تەقۋالىقنى قولغا كەلتۈرۈشكە بولغان تىرىشچانلىقلىرىڭىزنىڭ زورلۇقى بىلەن ئىسپاتلاڭ. . . . .

تاغۇت ھەققىدە قىسقىچە چۈشەنچە ①

ھۆرمەتلىك قېرىندىشىم ، سىز «تاغۇت» دېگەن بۇ سۆز توغرىلىق قانچىلىك مەلۇماتقا ئىگە؟ . بەلكىم سىز ئىسلامنىڭ ئىچىدە ياشاۋاتقان بولسىڭىزمۇ ، ھەرخىل سەۋەپلەر تۈپەيلىدىن «تاغۇت» دېگەن بۇ سۆزنى ئاڭلاپ باقمىغان ، ياكى بۇ توغرىسىدا تولۇق بىر چۈشەنچىنى بىلمىگەن بولسىڭىز مۇمكىن . شۈبھىسىزكى ، بۇ ئاتالغۇ دىنىمىزدىكى مۇھىم بىر ئەقىدە ئاساسىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ . بۇ سۆزنى تولۇق چۈشەنمەسلىك دىننى تولۇق چۈشەنمەسلىكنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ . چۈنكى اللە تائالا تاغۇتتىن يىراق بولۇشنىڭ بۇ دىندىكى مۇھىم بىر ئاساسى ۋە پەيغەمبەر ئەۋەتتىنىڭ مۇھىم سەۋەبى ئىكەنلىكىنى تەكىتلەپ مۇنداق دەيدۇ:

«بىز ھەقىقەتەن ھەرىر ئۈممەتكە: «اللەقا ئىبادەت قىلڭلار ، تاغۇتتىن يىراق

بولۇڭلار.» دەپ ، پەيغەمبەر ئەۋەتتۇق.» (نەھل 36)

ۋە يەنە اللە تائالا نىجادلىق يولىنىڭ پەقەت تاغۇتنى ئىنكار قىلىش ئىكەنلىكىنى ، تاغۇتنى ئىنكار قىلماي تۇرۇپ ئېيتىلغان ئىماننىڭ ھېچ بىر قىسمىنىڭ يوقلىنى ئاجايىپ ئۆزگىچە بىر ئۇسلۇپتا بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:

« دىندا (ئۇنىڭغا كىرىشكە) زورلاش يوقتۇر ، ھىدايەت گۇمراھلىقتىن ئېنىق

ئايرىلدى ، كىمكى تاغۇت (يەنى اللەتەن باشقا بارچە مەبۇد)نى ئىنكار قىلىپ ، اللەغا ئىمان ئېيتىدىكەن ، ئۇ سۇنماس ، مەھكەم تۇتقىنى تۇتقان بولىدۇ ، اللە (بەندىلىرىنىڭ سۆزلىرىنى) ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر ، (ئىشلىرىنى) بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.» (بەقەرە 256)

دېمەك «تاغۇت» دېگەن سۆزنى بىلىش ھەرىر مۇسۇلمان ئۈچۈن ناھايىتى مۇھىم بىر ئىش . ئۇنداقتا «تاغۇت» دېگەن نېمە؟ . ئۇ قايسى مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە

① بۇ تىما ئەسلى كىتابتا يوق بولۇپ ، ئېھتىياجى كۆزدە تۇتۇپ ، تەرجىمان تەرىپىدىن بېرىلدى .

ئالدىدۇ؟ مۇسۇلمان بىلەن «تاغۇت» ئوتتۇرىسىدا قانداق مۇناسىۋەت بولىشى كېرەك؟ بۇلارنى اللە خالسا تۆۋەندە چۈشەندۈرىمىز.

فەتھۇلمەجد دېگەن كىتابتا «تاغۇت» ھەققىدە مۇنداق بايانلار بار: «تاغۇت دېگەن سۆز «تۇغىيان» دېگەن سۆزدىن تۈرلىنىپ چىقىرىلغان سۆز بولۇپ، مەنىسى چېكىدىن ئاشماق، ھەددىدىن ئاشماق دېگەنلىك بولىدۇ.

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ «تاغۇت» دېگەن سۆزنى شەيتان دەپ چۈشەندۈرگەن، چۈنكى شەيتان مەنئىي جەھەتتىن ئادەملەرگە اللە ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان ئىشلارنى، ئىسلام دىنىنىڭ بۇيرۇقلىرىنى يامان كۆرىستىپ، كىشىلەرنى ئۇنىڭغا قىززىقىمايدىغان قىلغانلىقى، اللە يامان كۆرىدىغان كۇفرى يوللىرىنى بولسا چىرايلىق كۆرىستىپ، كىشىلەرنى ئازدۇرغانلىقى ئۈچۈن، تاغۇتنى شەيتان دەپ چۈشەندۈرگەن. شۇنىڭدەك كىم اللەنىڭ يولىدىن ۋە ئىسلام دىنىدىن، ئەمەل - ئىبادەتتىن چەكلىسە ۋە توسسا، ئۇ يولدا ماڭغانلارنى يامان كۆرۈپ قاچسا ۋە جازالسا ئۇ شەكسىز تاغۇت بولغان بولىدۇ. كىمكى تاغۇتقا بويسۇنسا، قوللىسا، ياردەم قىلىپ ياخشى كۆرسە تاغۇتقا ئىشىنىپ، اللەنى ئىنكار قىلغان بولىدۇ.

جابر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ «تاغۇت»نى: «جىنلار بىلەن ئالاقە باغلايدىغان كاھىنلاردۇر.» دېگەن. چۈنكى كاھىن، جىنكەش، پالچى - رەمباللار ئىنسانلارنىڭ ئىشلىرىدا توغرا - خاتا، پايدا - زىياننى، ياخشى بولۇش - يامان بولۇش قاتارلىق ئىشلارنى كۆرىستىپ بېرىش ئارقىلىق، اللەنىڭ ھۆكۈمى بىلەنلا ئايرىلىدىغان ئىشلاردا بىر قىسىم ھۆكۈمرانلىقنى ئىگەللىۋالغانلىقى ئۈچۈن تاغۇت دەپ ئاتالغان. ئىمام مالىك رەھىمەھۇللاھ: «اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلىغان، خاتا يوللاردا بويسۇنۇلغان ھەرقانداق نەرسە تاغۇتتۇر.» دېگەن. ئەللامە ئىبنى قەييۇم جەۋزى تاغۇت ھەققىدە ئەتراپلىق، چوڭقۇر توختىلىپ: «قۇلچىلىق قىلىنغان، ئەگىشىلگەن، بويسۇنۇلغان ھەرقانداق كىشى، ئۆزىنىڭ ئادىمىيلىكى (قۇلچىلىقىدىن) ئېشىپ كىشىلەرگە ھۆكۈمرانلىق قىلسا، ئۆز پىكرى بويىچە قانۇن - تۈزۈم چىقىرىپ باشقۇرسا، شۇ تاغۇتتۇر.» دېدى. ھەرقانداق مىللەتنىڭ تاغۇتى شۇ مىللەتتىكى، كىشىلەر اللەنىڭ ھۆكۈمى قۇرئاننى ۋە رەسۇلۇللاھنىڭ يولىنى، سۈننەتنى

تاشلاپ ، ئۇنىڭغا ھۆكۈم تەڭلەپ ئاپارغان كىشى ۋە قانۇن - تۈزۈمدۇر . ياكى ئۇلار اللەنى قويۇپ قۇلچىلىق قىلىنىۋاتقان ياكى اللەنىڭ قانۇنىدا ئۇلارنىڭ قىلغان ئىشلىرىنىڭ توغرىلىقىغا دەلىل بولمىغان ، ئەمما كىشىلەر ئەگىشىۋاتقان كىشى ھەم قانۇن - تۈزۈم تاغۇتتۇر . ياكى ئادەملەر ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغاندا ، بۇ ئىتائەت اللەقا ئىتائەت قىلىش دەپ ھىساپلانمايدىغان (اللە ئىتائەت قىلىشقا ئىزنى بەرمىگەن) كىشى تاغۇتتۇر . يۇقارىقىلار ئاۋام - خەلىقنىڭ تاغۇتدۇر . مانا بۇلارنى ئويلاپ كۆرگىنىمىزدە ، اللەقا ئىتائەت قىلىشتىن تاغۇتقا بويىسۇنۇشقا يۈزلىنىپ كەتكەنلىكىمىزنى ، رەسۇلۇللاھقا ئەگىشىشتىن تاغۇتقا ئەگىشىپ كېتىۋاتقانلىقىمىزنى كۆرىمىز .

خۇلاسە شۇكى ، اللەقا ئىبادەت قىلىشتىن ئىسلامنىڭ يولىدا مېڭىشتىن ، قۇرئاننى تەدبىقلاشتىن توسقان ، چەكلىگەن ۋە ئۇنىڭدىن يىراقلاشتۇرغان ، ۋە ئۇنى سەت كۆرسەتكەن ھەرقانداق ماددى ۋە مەنئى كۈچ ئىنسان بولسۇن ، جىن بولسۇن ، بۇت بولسۇن ، قانۇن - تۈزۈم بولسۇن ، شەيتان بولسۇن ھەممىسى تاغۇتتۇر . ئۇنىڭغا ئىشەنگەن ، بويىسۇنغان ، قوللاپ قۇۋۋەتلىگەن ، ئۇنىڭ ھەقىقىتىنى ئېتىراپ قىلغان ، يوللىرىنى توغرا دەپ ماختاپ ، مەدھىيەلىگەن ۋە شۇلارغا خىزمەت قىلىپ چاپان ياپقان ھەرقانداق شەخس تاغۇتنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى (قۇللىرى) بولۇپ ، (قىيامەت كۈنى) تاغۇتنىڭ سېپىدە قويدۇ . ھەرقانداق كىشى ھاياتىدىكى ئىشنىڭ توغرا - خاتالىقىنى ئايرىش ئۈچۈن ، اللەنىڭ ھۆكۈمى قۇرئان ۋە رەسۇلۇللاھنىڭ سۈننىتى ھەدىستىن باشقا ھەرقانداق كىشىگە ۋە قانۇن ھۆكۈم تەڭلىسە ، ئۇ تاغۇتقا ھۆكۈم تەڭلىگەن بولىدۇ . ئەگەر ئۇ ئادەم شۇنداق قىلىپ تۇرۇپمۇ ، ئۆزىنى «مۇسۇلمان» دەپ دەۋا قىلسا ، ئىسلامنىڭ پىرىنسىپىدا يالغانچىدۇر . ھەرقانداق ئىشتا دىننىڭ پىرىنسىپلىق مەسلىلىرى ۋە تارماق مەسلىلىرىدە اللەنى ھاكىم (باشقۇرغۇچى) قىلماي تۇرۇپ ئىمان دەۋاسى قىلغۇچىلارنىڭ ئىمانى ئىمان ئەمەس . قانداق كىشى تاغۇتقا ھۆكۈم تەڭلەپ ئاپارسا ، ئۇ كىشى ئىسلام ئۆلچىمىدە تاغۇتنى رەب تۇتقان بولىدۇ . . . . .» («فەتھۇلمەجد» تىن ئېلىندى .)

يېغىنچاقلاپ ئېيتقاندا ، اللە ھەقىقىي ئىلاھتۇر . ئىلاھ دېگەن : - كىشىلەر ئۇنىڭدىن مۇتلەق ئەيمەنگەن ، ئۇلۇغلىغان ، قورققان ، ئۇنى ياخشى كۆرگەن ، ئۈمىد كۈتكەن ،

ئۇنىڭغا تەۋەككۈل قىلغان، ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سورىغان، دۇئا قىلغان، ئۇنىڭدا مۇتلەق بولغان پايدا - زىيان يەتكۈزۈش ھوقۇقى بار دەپ ئېتىقاد قىلغان، بۇيرۇقلىرىغا ئىتائەت قىلغان، ياخشى - ياماننىڭ ئۆلچىمىنى بىكىتكەن، غەيىپنى بىلىدىغان، خالىغىنىنى قىلىدىغان، كەمچىلكلەردىن يىراق بولغان زاتتۇر. بۇلار ئىلاھلىق خۇسۇسىيەتلىرى بولۇپ، كىمدە كىم بۇلارنىڭ بىرەرسىگە ھەرىكىتى، تىلى ياكى قەلبى ئارقىلىق ئۆزىنى ھوقۇقلۇق دەپ قارايدىكەن، ياكى «مەندە مۇشۇنداق سۈپەت بار.» دەپ دەۋا قىلىدىكەن، تاغۇت بولغان بولىدۇ. چۈنكى بۇنداق سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىنىش پەقەتلا ھەممىنى ياراتقان، پەيدا قىلغان، تىرىلدۈرىدىغان، ئۆلتۈرىدىغان، ھەممىنى ۋەيران قىلالايدىغان... ئۇلۇغ ۋە بۈيۈك سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان اللە قىلامەنسۇپ. پەقەت اللەلا ھەقىقىي ئىلاھ بولۇشقا لايىق. كىمدە كىم بۇ سۈپەتلەرنى دەۋا قىلىدىكەن، گەرچە ئاغزىدا ئېتىراپ قىلمىغىنى بىلەن يەنىلا خۇدالىق دەۋاسى قىلغان بولىدۇ. تاغۇت بولغان بولىدۇ. شۇڭلاشقا اللە توسقان ھەرقانداق چوڭ ياكى كىچىك ئىشنى قىلىشنى تەلەپ قىلغان كىشى تاغۇت بولغان بولىدۇ. اللە بۇيرۇغان ھەرقانداق چوڭ ياكى كىچىك ئىشنى چەكلىگەن كىشى شەكسىز تاغۇت بولغان بولىدۇ. كىمكى بىرەر ئىشتا بولسىمۇ بۇنىڭغا ماسلىشىدىكەن، اللە تىن غەيرىگە مۇتلەق باشقۇرۇش ھوقۇقىنى بېرىدىكەن، تاغۇتنى ئېتىراپ قىلغان، ئىنكار قىلالمىغان، بويسۇنغان ۋە ئىبادەتنى اللەنىڭ غەيرىگە قىلىپ، اللەقا شېرىك كەلتۈرگەن بولىدۇ. مانا بۇ ھەممىشە تەكرارلاۋاتقان « دەپكەن گۇۋاھلىق سۆزىنىڭ مەنىسىدۇر. » « (ھېچقانداق ئىلاھ يوق) دەپكەن سۆز بارلىق ئىلاھلىق دەۋاسى قىلىۋاتقان ساختا ئىلاھلارنى (يەنى تاغۇتلارنى) ئىنكار قىلىش، ئۇلارغا ھاياتىدا قىلچىلىك ئورۇن بەرمەسلىك توغرىسىدىكى ۋەدىدۇر. » « (پەقەت اللەلا بار) بولسا، پەقەت شۇ ھەقىقىي ئىلاھ بولۇشقا سالاھىيىتى لايىق كېلىدىغان اللەنى ھاياتىدا بىردىنبىر ئىلاھ قىلىپ تىكلەش، يۇقارىدا تىلغا ئېلىنغان بارلىق ئىلاھلىق سۈپەتلىرىنى شۇ اللە قىلا خاس قىلىش، شۇ اللە قىلا بويسۇنۇپ، ئۇنىڭغا باش ئىگىپ، ئۇنىلا ئۇلۇغلاپ، ئۇنىڭدىنلا قورقۇپ، ئۇنىڭدىنلا ئۈمىد قىلىپ ياشاش توغرىسىدىكى قەسەم نامىدۇر.

1- ئادا - جۇدالىق بايانىتى

ھەر زامان، ھەر ماكاندىكى تاغۇتلارغا.....
 ھاكىم، ئەمىر، قەيسەر، كىسرا، پىرئەۋىن، پادىشاھ، زۇڭتۇڭ، زۇڭلى، رەئىس ۋە پىرزىنت
 شەكىلدە بولغان ھەرقانداق تاغۇتلارغا.....
 ئۇلارنىڭ خىزمەتچىلىرى ۋە ئازدۇرغۇچى موللىلىرىغا.....
 ئۇلارنىڭ دوستلىرىغا، قوشۇنلىرىغا، ساقچىلىرىغا، ئاخبارات ۋاستىلىرىغا ۋە ئامانلىق
 ساقلىغۇچىلىرىغا.....
 ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە.....
 بىز شۇنى دەيمىزكى:

«بىز سىلەردىن ۋە سىلەر اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسىلەردىن ئادا -

جۇدامىز!...»

بىز سىلەرنىڭ سېسىق قانۇنلىرىڭلار، پروگراممىلىرىڭلار، دەستۇرۇڭلار ۋە
 پىرىنسىپلىرىڭلاردىن ئادا - جۇدامىز!...
 بىز سىلەرنىڭ سېسىپ كەتكەن ھۆكۈمىتىڭلار، سوت مەھكىمەڭلار، شۇئارلىرىڭلار ۋە
 بايراقلىرىڭلاردىن ئادا - جۇدامىز!...

«بىز سىلەرنى ئىنكار قىلدۇق!. سىلەر بىلەن بىزنىڭ ئوتتۇرىمىزدا سىلەر ھەتتا يېگانە

اللەقا ئىمان ئېيتقانغا قەدەر دۈشمەنلىك ۋە ئۆچ - ئاداۋەت ئاشكارا بولدى.»

ئى رەببىم سەن مېنى قويساڭ گەر ھايات،

دۈشمەنلىرىڭ زىينىغا قىلمەن جەھان ،
ئۇلارغا جەڭ قىلىش بولدى يولۇم ،
رەسۋا بولۇپ قولۇمدا چېكىدۇ پەرياد .

ئۆلۈپ كەت غەزەپتە ئى نجىس تاغۇت ،
سىپىق قەلبىڭ ۋە سىرىڭنى بىلىدۇ رەببىم .
چىدىماي قالغىن ، ياكى يامان كۆر ،
دىنىغا ياردەمنى بېرىدۇ رەببىم .

بىلىپ قوي! ھەقكە ھېچكىم بولالماس غالىب ،
ۋەيران بولار ، گەر قوشۇلسۇن جىنلارمۇ كېلىپ .

(ئىبنى قەييۇم جەۋزى)

2 - مۇقەددىمە

چەكسىز ھەمدۇسانالار تەقۋادارلارنىڭ ئىگىسى، دىن دۇشمەنلىرىنى ياردەمسىز قويغۇچى اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەلاغا بولسۇن . . . . .

ئەڭ پاك ۋە ياخشى رەھمەت ۋە سالام بىزنىڭ ئۆلگىمىز ۋە بىزگە: «اللە تائالا خۇددى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى دوست تۇتقاندەك، مېنىمۇ دوست تۇتتى.» دېگەن پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا بولسۇن . . . . .

مەقسەتكە كەلسەك، مەن بۇ « ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى» ناملىق كىتابىمنى يېڭى بىر شەكىلدە ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەنلەرگە سۇنۇۋاتىمەن. بۇ كىتاب مەن ئۇنى نەشر قىلىشقا تەييارلىماستىن، بۇنىڭدىن بۇرۇن نەچچە قېتىم بېسىلغان، تارقالغان ۋە ئۇنىڭدىن دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى مۇسۇلمان ياشلار پايدىلانغان ئىدى. بۇنداق بولشى مەن ئۇنى ئىلگىرى پاكىستاندىكى ئالجرىيەلىك بەزى قېرىنداشلىرىمغا قوليازمادىن بىر نۇسخا بەرگەن ئىدىم. شۇ ۋاقىتتا بۇ كىتابتىن پەقەت «تاغۇتلارنىڭ دەۋەت ۋە دەۋەتچىلەرگە قىلغان ھىيلە مەكەرلىرىنىڭ ئۇسلۇبلىرى» دېگەن بىر بۆلۈملا بار ئىدى. بۇ كىتاب تاماملىنالمىستىن كۈنلەر ئۆتۈۋەردى. شۇنىڭ بىلەن ئەشۇ قېرىنداشلىرىمىز ئىمكانىيىتىنىڭ بېرىچە بۇ بۆلۈمنى بېسىپ تارقاتتى. مانا بۇ كىتابنىڭ ئەۋۋەل بېسىلىش ۋە تارقىلىشىنىڭ سەۋەبى بولدى .

ئاندىن اللە ئەززە ۋە جەللە ئۆزىنىڭ ئىبھسانى ۋە پەزلى بىلەن مېنى تۇرمىدىن چىقارغاندىن كېيىن ، بولۇپمۇ مەن تۇرمىدە ئۆتكەن ئۇزۇن مەھبۇسلۇق جەريانىمدا اللەنىڭ دۇشمەنلىرىنىڭ بۇ كىتابقا بولغان غەزىبىنىڭ قاتتىقلىقىنى مۇئەييەنلەشتۈرگەندىن كېيىن مەن بۇ كىتابنى قايتا نەشرىدىن چىقىرىشقا قاتتىق ئالدىرىدىم. دىن دۇشمەنلىرى ھەرقاچان بېرەر قېرىندىشىمىزنى قولغا ئالسا، ئەڭ ئاۋۋال بۇ كىتاب توغرىلىق سورايتتى. بۇ كىتابنى ئوقۇغانمۇ؟، ئۇنىڭ مۇئەللىپىنى تونۇيامسەن؟ . دەيتتى .

ئەگەر ئۇلارنىڭ بەزىسى «شۇنداق، ئوقۇغان.» دېسە، دەرھال: «مانا مۇشۇنىڭ ئۆزى

سېنىڭ پىكىرىڭنىڭ جىھادى ئىكەنلىكىگە ۋە سېنىڭ قولۇڭغا قورال ئالدىغانلىقىڭغا كۇپايە قىلىدۇ. بىز ھەرقانداق بىر قوراللىق تەشكىلاتنى قولغا ئالساق، چوقۇم ئۇنىڭ قېشىدىن بۇ كىتابنى تېپىۋاتىمىز!...» دەيتتى .

بۇ كىتابنى دىن دۇشمەنلىرىنىڭ كېكىردەكلىرىگە سانجىلغان تىكەن، قەلبلىرىگە بىئاراملىق، كۆزىگە قانداغان مېخ قىلغان اللە قا چەكسىز ھەمدۇسانلار بولسۇن. اللە تىن بىزلەرگە سائادەتنى، دىن دۇشمەنلىرىگە ھالاكەتنى ھەمراھ قىلىپ بېرىشنى سورايمىز. بۇ كىتاب تۇنجى قېتىم بېسىلغاندىن تارتىپ، مەن مۇشۇ قۇرلارنى يازغانغا قەدەر، ماڭا بىرەر نەسەھەت ياكى ئاگاھلاندىرۇشنىڭ كېلىشىنى كۈتتۈم. ۋە بۇ كىتاب توغرىسىدا ھەق ئاساسدىكى مۇلاھىزىلەرنىڭ بولىشىنى ئىزدىدىم. چۈنكى بەزى كىشىلەر بىز ۋە بىزنىڭ دەۋىتىمىز ۋە بۇ كىتاب توغرىسىدا تىل ئۇزارتتى. بىزلەرنى ھېچقاچان بىزلەردىن سادىر بولمىغان ئىشلار بىلەن تۆھمەت قىلىپ ئەيىبلىدى. ھەتتاكى ئۇلارنىڭ بىرى كۆۋەيتتىكى بىر مەسچىتتە مۇنداق خۇتبىلەرنىمۇ ئوقۇدى. يەنى مەن پەقەت ئۆزۈمنى مۇشۇ زاماندىكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىكى بىردىنبىر ئادەم دەپتىمىشەن. ۋە يەنە بىز كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنى كاپىرغا چىقىرىپتىمىشمىز. . ۋە ئۇلار بىزنى ھازىرقى زاماندىكى خاۋارىجلار دەپ سۆيەتلىدى. ۋە بۇنىڭدىن باشقا ئۇلارنىڭ قارىغۇلارچە ئەگەشكۈچىلىرىگە مېنى ئەيىبلەپ بېرىدىغان توقۇلمىلارنى سۆزلەپ يۈرۈشتى .

ئەمما كۆزلىرى ۋە ھىي نۇرى بىلەن نۇرلانغان ھەقنى ئىزدىگۈچىلەر بىز بىلەن ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنىڭ خۇددى بىر شائىر ئېيتقاندەك ئىكەنلىكىنى تونۇيتتى:

ئەگەر اللە پەزىلەتنى يايماقچى بولسا،

ھەسەتخورنىڭ تىلىنى قىلىدۇ تەقدىر .

ھەسەتخور ھەقىقەتنى غاجىغانسىرى،

ھەقىقەتنى ھەق ئىگىسى تاپىدۇ ئاخىر .

بۇ كىتاب نەشىر قىلىنغان ئۇزۇن مۇددەت جەريانىدا ھەسەتخور ۋە جاڭجاللاشقۇچىلارنىڭ، تەنە قىلغۇچىلار ۋە سەت كۆرسەتكۈچىلەرنىڭ كۆپ بولىشىغا قارىماستىن، ماڭا بۇ ئۇزۇن مۇددەت ئىچىدە بۇ كىتاب توغرىلىق ياخشى بىر رەددىيە، ياكى

تەنقىد ۋە ياكى مۇلاھىزىلەر يېتىپ كەلمىدى. ماڭا يەتكەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى پەقەت بەزى قارشى چىققۇچىلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ شەيخلىرىدىن نەقىل قىلغان ئاغزاكى جاۋۇلداشلىرى ئىدى. ئۇلارنى يىغىپ ئېيتساق تۆۋەندىكىچە:

– ئۇلار مۇنداق دەپتۇ: «اللە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى دىلى يۇمشاق، ھەلىم دەپ سۆپەتلىدى. چۈنكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام لۇت ئەلەيھىسسالامنىڭ كاپىر قەۋمىنى قوغداپ جىددەللەشكەن. مانابۇ سىلەر بۇ دىننىڭ مۇھىم پىرىنسىپى دەپ بايان قىلغان كاپىرلارغا ئاداۋەت تۇتۇشقا زىت كېلىدىغان ئىشتۇر.»

– ئۇلار يەنە مۇنداق دەپتۇ: (ئۇلارنىڭ بۇنداق دېگەنلىكىگە بەك ھەيرانەن!!!) «يەنى بىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگىشىشكە بۇيرۇلغان. ئەمما ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى بولسا بىزدىن بۇرۇنقىلارنىڭ شەرىئىتى. بىزنىڭ شەرىئىتىمىز ئەمەس.»

– ئۇلار يەنە مۇنداق دەپتۇ: «ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى بايان قىلىنغان سۈرە مۇتەھەنىنىڭ ئايىتى مەدىنىدە نازىل بولغان. بۇ مۇسۇلمانلارغا دۆلەت قۇرۇلۇپ بولغان باسقۇچتۇر.» ئۇلار مۇشۇ سۆزلىرى بىلەن بۇ كاتتا دىن پەقەت دۆلەت بولغاندىلا ئاشكارا قىلىندۇ.

– ئۇلار يەنە مۇنداق دەپتۇ: «مەككىدە بۇت سۇندۇرۇش توغرىسىدىكى ھەدىس زەئىپ ھەدىس.» ئۇلار بۇ ئارقىلىق بۇ كىتابتا بايان قىلىنغان ئەڭ مۇھىم مەسىلىگە رەددىيە بېرىشنى مەقسەت قىلدى.

بەلكىم ئەقىللىق ئوقۇرمەن بىزنىڭ بۇ كىشىلەرنىڭ ئەشۇ يارىماس ئۆسەك سۆزلىرىگە رەددىيە بېرىشكە ۋاقتىمىزنى زاپا قىلىۋاتقانلىقىمىزنى تەنقىد قىلىۋاتسا كېرەك. لېكىن مەن ئۇلارنىڭ بۇ ئۆسەك سۆزلەر بىلەن يەنە باشقىلارنى ئازدۇرۇپ يۈرمەسلىكى ئۈچۈن قىسقىچە بىر رەددىيە بېرىپ ئۆتۈشنى لايىق كۆرۈۋاتىمەن:

بىرىنچى: اللە تائالانىڭ: «ئىبراھىمدىن قورقۇنۇپ يوقالغان ھەمدە ئۇنىڭغا خوش خەۋەر يەتكەن چاغدا، ئۇ بىز بىلەن لۇتنىڭ قەۋمى توغرىسىدا مۇنازىرىلىشىشكە كىرىشتى. ئىبراھىم بولسا، ھەقىقەتەن كۆڭلى – كۆكسى كەڭ، كۆپ ئاھ چەككۈچى (يەنى

دلى يۇمشاق) ،(ھەممە ئىشتا)اللقا مۇراجىئەت قىلغۇچى زاتتۇر.»(ھود 74-75) ، دېگەن سۆزى توغرىسىدا:

بۇ ئايەتتە بىز رەددىيە بەرگۈچىلەرنىڭ كۆز قارىشىنى قوللايدىغان ھېچقانداق بىر دەلىل يوق. مۇپەسسىرلەر ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ لۇتنىڭ قەۋمى توغرىلىق قىلغان مۇنازىرىسى پەقەت لۇت ئەلەيھىسسالام ئۈچۈن بولغانلىقىنى، ئۇنىڭ قەۋمى ئۈچۈن ئەمەسلىكىنى بايان قىلدۇ. تەپسىرلەردە مۇنداق بايان قىلىنغان، ئۇ پەرىشتىلەرنىڭ: «بىز بۇ شەھەرنىڭ ئەھلىنى ھالاك قىلىمىز» (ئەنكەبۇت 31) دېگەن سۆزىنى ئاڭلىغاندا مۇنداق دېگەن:

ئەگەر ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئەللىك مۇسۇلمان بولسا، ئۇلارنىمۇ ھالاك قىلامسىلەر؟.

پەرىشتىلەر: ياق .

قىبرىق بولسىچۇ؟

پەرىشتىلەر: ياق .

يىگىرمە بولسىچۇ؟

ياق .

ئون ياكى بەش بولسىچۇ؟

ياق .

بىرسى بولسىچۇ

ياق .

ئاندىن ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام: «ئۇ شەھەردە لۇت بارغۇ؟ دېدى . پەرىشتىلەر: «بىز شۇ شەھەردە بار كىشىلەرنى بىز(لۇت ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن مۆئمىنلەرنى) ئويدان بىلىمىز. ئۇنى ۋە ئۇنىڭ ئايالىدىن باشقا كىشىلەرنى ئەلۋەتتە قۇتۇلدۇرمىز. . . . .» دېدى.» (ئەنكەبۇت 32) ،

ئايەتلەرنى تەپسىر قىلىشنىڭ ئەڭ بىرىنچىسى ئۇنى ئايەت بىلەن تەپسىر قىلىشتۇر . يۇقىرىدىكى ھود سۇرىسىنىڭ ئايىتىنى ئەنكەبۇت سۇرىسىنىڭ 32- ئايىتى تەپسىر قىلىپ بېرىدۇ .

مانا بۇنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنازىرىسىنىڭ پەقەت لۇت ئەلەيھىسسالام ئۈچۈن بولغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىغا بولغان ھەقىقىي چۈشەنچە ۋە ئۇلارنىڭ كىشىلەرنىڭ ئەڭ مېھرىبان ئىكەنلىكى ئۇلارنىڭ قەۋمىنىڭ ھالاك بولشىدىن بۇرۇن ھىدايەت تېپىشىغا بولغان ھېسىمەتلىك جەھەتتىن مۇنازىرىلىشىدىغانلىقى چۈشەندۈرۈپ بەرمەمدۇ.

توغرا چۈشەنچە ۋە رەسۇلۇللاھنىڭ تۆۋەندىكى سۆزىمۇ مۇشۇنداق بىر مۇنازىرىنىڭ چوقۇم بولىدىغانلىقىغا دالەت ئەمەسمۇ. اللە تائالا تاغ پەرىشتىسىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا ئۇنىڭ دەۋىتىگە قوشۇلماستىن، ئۇنى ئازابلىغان قەۋمى توغرىسىدا (ئۇلارنى ھالاك قىلىشقا) ئۆزى خالىغانچە بۇيرۇق بېرىشى ئۈچۈن ئەۋەتكەندە، رەسۇلۇللاھ: «مەن اللەنىڭ ئۇلارنىڭ ئۇمۇرتقۇلىرىدىن (يەنى ئۇرۇغىدىن) اللەقا ھېچ نەرسە شېرىك كەلتۈرمەي ئىبادەت قىلىدىغان كىشىلەرنىڭ چىقىشىنى ئۈمىد قىلمەن. . .» دېگەن ئىدى. (بۇخارى ۋە مۇسلىم)

پەيغەمبەرلەرگە بولغان ئەدەپ ۋە ئۇلاردىن ياخشى گۇمان قىلىش مۇشۇنداق چۈشىنىش، ئۇلارنى ھېلىقىدەك بەزى ئايەتلەرنى بەزىسىگە زىتلاشتۇرىدىغان، پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىنى سەتلەشتۈرىدىغان، ئۇلارنى باتىلچىلارنى قوغدايدىغان ۋە ئۆزىگە خىيانەت قىلغانلار ئۈچۈن مۇنازىرىلىشىدىغان دەپ سۈپەتلەيدىغان پەلپەتەش چۈشەنچىلەردىن پاك دەپ بىلىشنى تەقەززا قىلماسمۇ؟ .

ئۇلار ئەمەلىيەتتە پەقەت شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇش ئۈچۈنلا ئەۋەتىلگەن ئىدى. . . بۇ كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ باتىللىرىنى كۈچلەندۈرىدىغان بىرەر ئوچۇق دەلىل تاپالمىغاندىن كېيىن، ئۆزلىرىنىڭ نەپىسلىرى ياخشى كۆرگەن گۇمانى دەلىللەرگە يۆلەنسۇناتىدۇ. ئۇلار مۇھەممەد، ئوچۇق ۋە قەتئىي بولغان دەلىللەرگە قارشى تۇرۇش ئۈچۈن بۇ گۇمانى دەلىللەرنى بۇزۇق چۈشەنچىلەر بىلەن تەئۋىل قىلىۋاتىدۇ. ئۇلار يوقىلاڭ گۇمانى دەلىللەرگە ئاساسلىنىپ تۇرۇپ يوققا چىقارماقچى بولغان مۇھەممەد ئايەتلەرنىڭ بىرى تۆۋەندىكى ئايەتتۇر: «ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلار سىلەرگە ھەقىقەتەن ئوبدان ئۆلگۈدۇر. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار قەۋمىگە: «ھەقىقەتەن بىز سىلەردىن ۋە سىلەر اللەنى

قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسەڭلاردىن ئادا - جۇدامىز بىز سىلەرنى ئىنكار قىلدۇق . بىزنىڭ ئارىمىزدىكى دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك تاكى سىلەر يالغۇز بىر اللەقا ئىمان ئېيتقىنىڭلارغا قەدەر ئەبەدىي ساقلىنىپ قالدۇ .» (مۇتمەھنە 4) ، سەن اللە تائالانىڭ بۇ ئايەتتە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ بىزلەرگە ئۈلگە ئىكەنلىكىنى قانداق ئوتتۇرىغا قويىۋاتقانلىقىغا . . . ئاندىن بۇنىڭدىن كىيىن يەنە تەكىتلەپ: «سىلەرگە ۋە اللەنى ۋە ئاخىرەت كۈنىنى ئۈمىد قىلىدىغان كىشىلەرگە ئۇلاردا (ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلاردا) ياخشى نەمۇنە بار .» (مۇتمەھنە 6) دەۋاتقانلىقىغا . . . ئاندىن بۇ كىشىلەرنىڭ بۇ مۇستەھكەم ۋە ئوچۇق ئايەتلەردىن قانداق قېچىۋاتقانلىقىغا . . . ۋە يۇقىرىقى سۈرە ھودنىڭ ئايىتىگە قارىغۇلارچە ئېسىلىۋالغانلىقىرىغا قارىغىن . ۋەھالەنكى اللە بۇ ئايەتنىڭ كەينىدە: «ئىبراھىم! بۇنىڭ (يەنى لۇتىنىڭ قەۋمى توغرىلىق مۇنازىرىلىشىش) تىن يۈز ئۆرۈگىن .» دېگەن ئىدى . سەن بۇ كىشىلەرنى شەيتاننىڭ قانداق ئوينىتىۋاتقانلىقىنى ئويلاپ باق ۋە ئالاھىڭغا سېنى ئېنىق ھەققە ھىدايەت قىلغانلىقىغا رەھمەت ئېيتقىن:

رەببىڭدىن قورقۇشتا ھەمىشە بولغىن ،
خالىسا ، ئۇلارغا بولسىن ئوخشاش .
بۇ قەلب رەببىڭنىڭ ئىلكىدە بىلگىن ،
خالىسا ، بۇزۇلۇپ بولىدۇ بەگۋاش .

ئىككىنچى: ئۇلارنىڭ: ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى بىزدىن ئىلگىرىكىلەرنىڭ يولىدۇر . بىزنىڭ يولىمىز ئەمەس ، دېگەن سۆزدۇر . مانا بۇ ئەڭ ئەجەبلىنەرلىك سۆزدۇر . ئۇنداقتا بۇلار اللە تائالانىڭ نە قەدەر ئوچۇق مۇنۇ سۆزلىرىنى نەگە ئايرىدۇ: «ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلار سىلەرگە ھەقىقەتەن ئوبدان ئۈلگىدۇر . ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار قەۋمىگە: «ھەقىقەتەن بىز سىلەردىن ۋە سىلەر اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسەڭلاردىن ئادا - جۇدامىز بىز سىلەرنى ئىنكار قىلدۇق . بىزنىڭ ئارىمىزدىكى دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك تاكى سىلەر يالغۇز بىر اللەقا ئىمان ئېيتقىنىڭلارغا قەدەر ئەبەدىي ساقلىنىپ قالدۇ .» (مۇتمەھنە 4) ، ۋە: «سىلەرگە ۋە اللەنى ۋە ئاخىرەت

كۈننى ئۈمىد قىلىدىغان كىشىلەرگە ئۇلاردا(ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلاردا) ياخشى نەمۇنە بار. كىمكى بۇنىڭدىن يۈز ئۇرۇيدىكەن ، (بىلسۇنكى)اللا (ئۇنىڭدىن ۋە ئۇنداقلاردىن) بىھاجەتتۇر. (اللا) مەدھىيەگە لايىقتۇر. «(مۇمتەھىنە 6) ، ئۇلار اللەنىڭ مۇنۇ سۆزىنى نەگە ئايرىدۇ:»ئۆزىنى ئەخمەق قىلغان كىشىدىن باشقا كىممۇ ئىبراھىمنىڭ دىنىدىن يۈز ئۇرۇيدۇ.»(بەقەرە 130) ،

ئۇلار اللەنىڭ مۇنۇ سۆزىنى نەگە ئايرىدۇ: «ئاندىن بىز ساڭا:»باتىل دىندىن ھەق دىنغا بۇرغالغۇچى ئىبراھىمنىڭ دىنىغا ئەگەشكىن. ئۇ ئىبراھىم مۇشرىكلاردىن ئەمەس ئىدى.»دەپ ۋەھىي قىلدۇق.»(سۈرە نەھل 123). پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولغا ئەگىشىشكە بۇيرۇلغانلىقى توغرىسىدا نۇرغۇن ھەدىسلەر بار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتى ۋە يولنىڭ ئاساسىنىڭ كاپىرلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ساختا مەبۇدلىرى، باتىل قانۇنلىرىدىن ئادا- جۇدا بولۇش ئىكەنلىكى ھەققىدىكى دەلىللەر ناھايىتى نۇرغۇن ۋە ئوچۇق. مانا بۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولنىڭ ئەينى ئۆزىدۇر.

بۇ ھەقتە «پەيغەمبەرلەر بىر ئاتىنىڭ ئەۋلادلىرىدۇر.» دېگەن بىرلىككە كېلىنكەن ھەدىس بار. يەنى ئۇلارنىڭ دىنى، دەۋىتى ۋە يولنىڭ يىلتىزى بىر. لېكىن شاخچە مەسىلىلەردە پەرقلىنىدۇ. بىز بۇ كىتابتا ئوتتۇرىغا قويغان ئاساسلىق نەرسە شېرىكتىن ئادا- جۇدا بولۇش ۋە ئۇنىڭغا دوست بولۇشنى ئەيىبلەشتىن ئىبارەت تەۋھىدنىڭ ئاساسىدۇر. ھەممىمىزگە مەلۇمكى، بۇ مەنسۇخ بولمايدىغان(يەنى ئەمەلدىن قالمايدىغان) ۋە «بۇ بىزدىن ئىلگىرىكىلەرنىڭ شەرىئىتى» دىيىلمەيدىغان مۇھىم ئاساستۇر. چۈنكى بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ تەۋھىد تە شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئەھلىدىن ئادا- جۇدا بولۇشتا شەرىئىتى(تۇتقان يولى) بىردۇر.

اللا تائالا مۇنداق دېدى:«بىز ھەقىقەتەن ھەربىر ئۈممەتكە:»اللەقا ئىبادەت قىلىڭلار، تاغۇتتىن يىراق بۇلۇڭلار.» دەپ پەيغەمبەر ئەۋەتتۇق.»(نەھل 36) ۋە يەنە: «(ئى مۇھەممەد!) سەندىن ئىلگىرى ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسىگە: «مەندىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر. ماڭلا ئىبادەت قىلىڭلار.» دەپ ۋەھىي قىلدۇق.»

(ئەنبىيا 25)، ۋە يەنە: «اللە سىلەرگە دىندىن نۇھقا تەۋسىيە قىلغان نەرسىنى، ساڭا (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا) بىز ۋەھىي قىلغان نەرسىنى، ئىبراھىمغا، مۇساغا ۋە ئىيساغا بىز تەۋسىيە قىلغان نەرسىنى بايان قىلدى.» (شۇرا 13)،
 ئۈچىنچى: ئۇلارنىڭ: مۇمتەھىنە ئايىتى (4 - ۋە 6 - ئايىتى) مۇسۇلمانلارنىڭ دۆلىتى بولغان مەدىنىدە نازىل بولغان، دېگەن سۆزدۇر.

بىز ئۇلارغا شۇنداق دەيمىز. اللە تائالا بىزگە دىننى مۇكەممەل قىلىپ بېرىپ ۋە ئۇنىڭ بىلەن نېئىمىتىنىمۇ تاماملاپ بولدى. كىمدە كىم بۇ مەككىدە نازىل بولغان، ئۇ مەدىنىدە نازىل بولغان دەپ اللە نازىل قىلغان ئايەتلەرنىڭ ئوتتۇرىنى ئايرىماقچى بولىدىكەن، ئۆز كۆز قارىشىغا شەرتى دەلىل ئېلىپ كەلسۇن. ئۇنداق قىلالمايدىكەن، ئۇ يالغانچىدۇر. اللە تائالا: «ئۇلارغا:» ئەگەر سىلەر راستچىل بولساڭلار دەلىللىڭلارنى ئېلىپ كېلىڭلار. «دېگەن.

ئەگەر ئۇ دەلىلسىز ۋە شەرتى پاكىتسىز بۇنىڭغا يول ئاچىدىكەن، ئۇ اللەنىڭ دىنىغا يامانلىقنىڭ دەۋازىسىنى ئاچقان بولىدۇ. چۈنكى بۇ نۇرغۇنلىغان شەرتى دەلىللەرنى بىكار قىلىۋېتىدۇ. ئۇلار كاشكى، «بۇ كاتتا يول (ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى) نى ئاشكارا قىلىش ۋە جاكارلاش ئىمكانىيەتكە باغلىق،» دېگەن بولسىمۇ مەيلىتى، لېكىن ئۇلار بۇ مەدىنى ئايىتى دېگەننى باھانە قىلىپ بۇ ئۇلۇغ يولنى ئۆلتۈرمەكچى بولۇشقا تىرىشىدۇ. ۋەھالەنكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلار بۇنى دېگەن ۋە ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويغان ۋاقىتتا، ئۇلار ئاجىز بولۇپ، ئۇلارنىڭ دۆلىتى يوق ئىدى. شۇنداق تۇرۇشلۇق اللە سۇبھانەھۇ ۋە تائالا بىزلەر ئۈچۈن ۋە اللەنى ۋە ئاخىرەتنى ئۈمىد قىلىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ياخشى ئۇلگىنىڭ بارلىقىنى بايان قىلدى. مەلۇمكى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالاممۇ ئۇلارنىڭ يولىدا ماڭغان، ئۇنىڭ مەيلى مەككە بولسۇن ياكى مەدىنىدە بولسۇن پۈتۈن پەيغەمبەرلىك ھاياتىدىكى ئەڭ مۇھىم ئىشى تەۋھىدىنى ۋە شېرىكتىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇنى ئەيىبلەش ۋە شۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك بولغان ئىماننىڭ تۇتقۇلىرىنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويۇش بولغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تەرجىمىھالى بۇنىڭغا گۇۋاھچىدۇر. بىز بۇ كىتابتا بۇ توغرىسىدا نۇرغۇن مىساللارنى بايان قىلدۇق.

ئەگەر ئۇلارنىڭ مۇمتەھنە ئايەتلىرى مەدىنىدە نازىل بولغان دېگەن دەلىللىرىگە ماقۇل دەپ بەرگەن تەقدىردىمۇ...

شېرىكتىن ئادا - جۇدا بولۇش (يەنى كافرۇن) سۇرىسىمۇ مەدىنىدە نازىل بولغانمۇ؟.. يەنى «ئى مۇھەممەد! ئېيتقىنكى (ئى كاپىرلار.....)دىن تارتىپ «سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۇزۇڭلار ئۈچۈن مېنىڭ دىنىمۇ ئۇزۇم ئۈچۈن» دېگەن ئايەتكىچە . سۈرە «مەسەد» مۇ شۇنداق بولغانمۇ؟؟

يەنە شۇنىڭدەك اللە تائالانىڭ: «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! لات ، ئۇززا ۋە ئۈچىنچىسى بولغان ماناتلار (اللە تائالادەك كۈچ - قۇۋۋەتكە ئىگىمۇ؟) ، (ئى مۇشرىكلار جامائەسى!) (سىلەرچە ياخشى ھېسابلانغان) ئوغۇل بالا سىلەرگە خاس بولۇپ ،(سىلەرچە يامان ھېسابلانغان) قىز بالا اللەقا خاسمۇ؟ . ئۇنداقتا بۇ ئادالەتسىز تەقسىماتتۇر. بۇ بۇتلار پەقەت سىلەر ۋە ئاتا بوۋاڭلار ئاتىۋالغان قۇرۇق ناملاردىنلا ئىبارەتتۇر. اللە بۇنى ئىسپاتلايدىغان ھېچبىر دەلىل - پاكىت چۈشۈرگىنى يوق ، ئۇلارغا پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن شەك شۈبھىسىزكى ھىدايەت (يەنى پەيغەمبەر ۋە قۇرئان) كەلگەن تۇرۇشلۇق ئۇلار پەقەت گۇمانغىلا ۋە نەپىسلىرىنىڭ خاھىشلىرىغىلا ئەگىشىدۇ.» (نەجم 19 - 22) دېگەن ئايەتلىرىمۇ مەدىنىدە نازىل بولغانمۇ؟؟ ..

ۋە يەنە شۇنىڭدەك اللە تائالانىڭ: «(ئى مۇشرىكلار!) ھەقىقەتەن سىلەر اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلىغان نەرسەڭلار بىلەن دوزاخقا يېقىلغۇ بولسىلەر ، سىلەر دوزاخقا كىرىسىلەر . ئەگەر سىلەر ئىبادەت قىلىۋاتقان بۇ نەرسىلەر ئىلاھلار بولىدىغان بولسا ، دوزاخقا كىرمىگەن بولاتتى ،(ئىبادەت قىلغۇچى ۋە ئىبادەت قىلىنغۇچىلارنىڭ) ھەممىسى دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ.» (ئەنبىيا 98 - 99) دېگەن سۆزىمۇ مەدىنىدە نازىل بولغانمۇ؟؟ .. مۇشۇنىڭغا ئوخشاش مەككە ئايەتلىرى ناھايىتى نۇرغۇن ....

بىز بۇ كىتابتا اللە تائالانىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى مۇنداق سۈپەتلەۋاتقانلىقىنى بايان قىلدۇق: «كاپىرلار سېنى كۆرگەن چاغدا: «سىلەرنىڭ مەبۇدلىرىڭلارنى ئەيىبلەيدىغان كىشى مۇشۇمۇ؟» (دېيىشىپ) سېنى مەسخىرە قىلىشىدۇ. ھالبۇكى، ئۇلار مەرھەمەتلىك اللە تەرىپىدىن نازىل بولغان قۇرئاننى ئىنكار

«قىلىشىدۇ» (ئەنبىيا 36)، ئىبنى كەسىر مۇنداق دەيدۇ: «يەنى بۇ ئىشلەرنىڭ ئىلاھلىرىڭلارنى تىللايدىغان ۋە دۆتكە چىقىرىدىغان كىشى دېگەنلىكتۇر.» بۇنداق مۇشۇنىڭغا ئوخشاش ئايەتلەر پەقەت مەدىنىدىلا نازىل بولغانمىكەن؟! . . . بۇنداق مىساللار ناھايىتى كۆپ . . .

تۆتىنچى: ئۇلارنىڭ: «مەككىدە بۇت سۇندۇرۇش توغرىسىدىكى ھەدىس زەئىپ ھەدىس.» دېگەن سۆزى. ئۇلار بۇ ئارقىلىق بۇ كىتابتا بايان قىلىنغان ئەڭ مۇھىم مەسىلىگە رەددىيە بېرىشنى مەقسەت قىلىۋاتىدۇ. بىز بۇنىڭغا ئەۋۋەل مۇنداق دەيمىز: بۇ ھەدىس ئىمام ئەھمەد مۇسەدلىرىدە ئىسنادلىرى بىلەن كەلتۈرگەن سەھىھ ھەدىس.

ئابدۇللاھ دادىسىدىن، ئۇ ئەسباد ئىبنى مۇھەممەدتىن، ئۇ نۇئەيم ئىبنى ھەكىم مەدائىنىدىن، ئۇ ئەبى مەرەيدىن ئۇ ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن مۇنداق نەقىل قىلىدۇ. ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: «مەن ۋە رەسۇلۇللاھ كەئبىنىڭ قېشىغا باردۇق. رەسۇلۇللاھ ماڭا: «ئولتۇر،» دېدى ۋە مېنىڭ مۇرەمگە چىقتى. مەن ئۇنى كۆتۈرۈش ئۈچۈن كۈچىدىم. ئۇ مېنىڭ ئاجىز كەلگەنلىكىمنى كۆرۈپ، مۇرەمدىن چۈشۈپ كەتتى. ۋە ماڭا ئولتۇرۇپ بەردى. ۋە ماڭا: «مېنىڭ مۇرەمگە چىق.» دېدى. ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ يەنە مۇنداق دەيدۇ: «رەسۇلۇللاھ مېنى كۆتۈردى. مەن خۇددى ئەگەر خالسام ئاسماننىڭ ئۇيۇقىغا چىقالايدىغاندەك ھېسسىياتتا ئىدىم. مەن ئاخىرى كەئبىنىڭ ئۈستىگە چىقتىم. ئۇنىڭدا بىر مىس بۇت بار ئىدى. مەن ئۇنى ئوڭ، سول، ئالدى ۋە كەينىدىن چېقىشقا ئورۇنۇپ كۆردۈم. ئاخىرى ئۇنىڭغا قادىر بولۇپتىم، رەسۇلۇللاھ: «ئۇنى تاشلا!» دېدى. مەن ئۇنى تاشلىدىم، ئۇ خۇددى ئەينەك سۇنغاندەك سۇندى. ئاندىن مەن يېنىپ چۈشتۈم. رەسۇلۇللاھ بىلەن ئىككەيلەن بىرەررسىنىڭ ئۇچراپ قالماسلىقى ئۈچۈن تىزدىن يۈرۈپ ئۆيلەرنىڭ ئارىسىغا كىرىپ كەتتۇق.»

بۇ ھەدىسلەرنىڭ راۋىلىرىنىڭ ئەھۋاللىرى تۆۋەندىكىچە:

ئەسبابت ئىبنى مۇھەممەد ئىشەنچلىك كىشى، نۇئەيم ئىبنى ھەكىم مەدائىنى: ئۇنى يەھيا ئىبنى مۇئىن ۋە ئەجەلى ئىشەنچلىك دېگەن. بۇ مەزمۇندىكى ھەدىس نۇرغۇن شەكىللەردە يەنە تۆۋەندىكى راۋىيلار تەرىپىدىنمۇ

رەۋايەت قىلىنغان:

(151/1):

ﷺ

":

"

(23/6) (ﷺ):

: (

:

.( )

(303 302/13):

" ":

ﷺ

":

"

":

ﷺ

"

":

ﷺ

:

ﷺ

ﷺ

" ":

ﷺ

"

":

"

" ":

: :

":

:

..

(376/3)

(573/4).

" : (58/2)

99/2/4

(151/1/4)

بىز ئەگەر ئۇلارنىڭ بۇ ھەدىس سەھىھ ئەمەس دېگەن دەلىلىنى قوبۇل قىلغان تەقدىردىمۇ، ئۇلارغا يەنە مۇنداق دەيمىز: شۇبھىسىزكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەككىدىكى ئاجىز ۋاقتتىمۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ناھايىتى چىڭ

ئەگەشكەن ئىدى. ئۇ بىرەر لەھزە ھەم كاپىرلار بىلەن سۈلھىلەشمىگەن، ئۇلارنىڭ باتىللىرى ۋە ئىلاھلىرىغا سۈكۈت قىلمىغان. بەلكى شۇ مەككىدە تۇرغان ئون ئۈچ يىل بولسۇن، ياكى باشقا چاغ بولسۇن ئۇنىڭ ئەڭ مۇھىم ۋەزىپىسى: «اللەقا ئىبادەت قىلىنغان، تاغۇتتىن يىراق بولۇڭلار...» دېيىش بولغان. ئۇنىڭ ئەشۇ ئون ئۈچ يىلدا ئەشۇ بۇتلارنىڭ ئارىسىدا تۇرغانلىقى ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ بۇ بۇتلارنى ماختىغانلىقى ياكى ھۆرمەتلىگەنلىكىنى بىلدۈرمەيدۇ. بەلكى ئۇ ئۆزىنىڭ ئاجىزلىقىغا قارىماستىن، مۇشرىكلار ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىدىن ئادا-جۇدالىقنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويماقتى ۋە ئىلاھلىرىنى ئىنكار قىلىدىغانلىقىنى جاكارلايتتى..

دېمەك مەسىلە ئەشۇ كىشىلەر گۇمان قىلىپ قالغاندەك بۇ ھەدىسنىڭ زەئىپ ياكى سەھىپلىكىگە باغلىق ئەمەس. بەلكى بۇنىڭغا كاتتا دەلىللەر، ئېنىق پاكىتلار، ئىشەنچلىك ئاساسلار بار. بۇ مەسىلنى پەقەت چوڭچى ۋە تەكەببۇر كىشىلار ئىنكار قىلىدۇ:

بىلىپ قوي! ھەقىقە ھېچكىم بولالماس غالىب ،
ۋەيران بولار، گەر قوشۇلسۇن جىنلارمۇ كېلىپ .

بەلكىم ھىدايەتنى ئىرادە قىلغانلار ئۈچۈن مۇشۇنچىلىك توختالماق كۇپايە قىلار .
اللە تاڭالادىن دىنىغا ياردەم بېرىشنى، دۇشمەنلىرىنى ۋەيران قىلىشنى...
بىزلەرنى ھاياتلا قويىدىكەن، بىزنى بۇ يولنىڭ غەلبىسى ئۈچۈن خىزمەتكە سېلىشنى، بىزلەرنى بۇ يولنىڭ ئەسكىرى ۋە جەڭچىسى قىلىشنى... بىزلەردىن ئەمەللىرىمىزنى قوبۇل قىلىشنى، ھاياتىمىزنى ئۇنىڭ يولىدىكى شەھىدلىك بىلەن ئاخىرلاشتۇرىشىنى... سورايمەن. شۇبھىسىزكى، ئۇ اللە كەرىملىك سېخى زاتتۇر .
ئەڭ ياخشى سالام ۋە رەھمەت پەيغەمبىرىمىز ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسى ۋە ساھابىلىرىگە بولسۇن .

ئەبۇ مۇھەممەد

اللەنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. ئۇ اللە بارلىق ئىشتا ماڭا يېتەرلىك، ئۇ نېمە دېگەن ياخشى ئىگە بولغۇچى!

بىرىنچى بۆلۈم

3 - ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ بايىنى

اللە تائالا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: «ئۆزىنى ئەخمەت قىلغان كىشىدىن باشقا كىممۇ ئىبراھىمنىڭ دىنىدىن يۈز ئۇرۇيدۇ؟!» (سۈرە بەقەرە 130)

اللە تائالا ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا خىتاب قىلىپ يەنە مۇنداق دەيدۇ: «ئاندىن بىز ساڭا: «ئاتىل دىندىن ھەق دىنغا بۇرالغۇچى ئىبراھىمنىڭ دىنى (يولى)غا ئەگەشكىن. ئۇ ئىبراھىم مۇشۇرىكلاردىن ئەمەس ئىدى.» دەپ ۋەھىي قىلدۇق.» (سۈرە نەھل 123)

اللە ئەزە ۋە جەللە مانا مۇشۇنداق ئوچۇق ۋە روشەنلىك بىلەن بىزىلەرگە يول ۋە مەنھەجنى بايان قىلىپ بەردى... توغرا يول ۋە توغرا مەنھەج پەقەت ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدۇر. بۇنىڭدا ھېچقانداق دۇغلىق ۋە مۇجەللىك يوق. كىمدە كىم دەۋەتنىڭ مەنپەئەتىنى ياكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ مۇسۇلمانلارغا جاپا ۋە زىيان ئەكەلدىغانلىقىنى، ياكى شەيتان ئىمانى ئاجىزلارنىڭ قەلبىگە تاشلىغان ھەرخىل قۇرۇق دەۋالارنى باھانە قىلىپ، بۇ يولدىن يۈز ئۇرۇيدىكەن، ئۇ ئەخمەقتۇر. ۋە ئۆزىنى دەۋەت ئۇسلۇبىغا اللە ئەزە ۋە جەللە ماختىغان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامدىنمۇ ئالىمراق دەپ گۇمان قىلىپ ئۆزىنى ئالدىنغۇچىدۇر. ۋەھالەنكى اللە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى ماختاپ مۇنداق دەيدۇ: «بىز ئىبراھىمغا ھەقىقەتەن (دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ياخشىلىق يوللىرىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان) ھىدايەت ئاتا قىلدۇق.» (سۈرە ئەنئىبا 51)، ۋە يەنە: «ھەقىقەتەن بىز ئۇنى دۇنيادا (پەيغەمبەرلىككە) تاللىدۇق. ئاخىرەتتە ئۇ جەزمەن

ياخشىلار قاتارىدا بولىدۇ.» (بەقەرە 130) دېدى. اللە ئەرزە ۋە جەللە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتىنى بىزلەرگە ماختاپ بەردى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ خاتىمى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئۇنىڭغا ئەگىشىشكە بۇيرۇدى. ۋە ئۇنىڭ يولىدىن ۋە مەنھىجىدىن يۈز ئۆرۈگەن كىشىنى ئەخمەق دەپ سۈپەتلىدى. ئۇنداقتا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى زادى قانداق بولىدۇ؟. يېغىنچاق قىلىپ ئېيتقاندا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى مۇنداق مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ:

– ئىبادەتنى – ئىبادەت دېگەن سۆز ئۆز ئىچىگە ئالغان پۈتۈن مەنالىرى بىلەن – پەقەت يېگانە اللەقا خاس قىلىشتۇر. ①

① بەندە شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىگە قارشى تۇرۇشقا ۋە ئۇلاردىن ئادا – جۇدا بولۇش، ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا ئادەتتىكى ئاشكارا قىلغۇدەك جۇرئەتكە ئىگە بولۇشقا پەقەت اللەقا ھەقىقىي ئىبادەت قىلىش ئارقىلىقلا قانداق بولالايدۇ. چۈنكى اللە ئەرزە ۋە جەللە پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى مەككىدىكى چاغدا قۇرئان تىلاۋەت قىلىشقا ۋە كېچىدە قىيامدە تۇرۇشقا بۇيرۇدى. ۋە بۇنىڭ ئېغىر دەۋەت يۈكلىرىنى كۆتۈرۈشكە ياردەم بېرىدىغان ئوزۇق ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى. اللە ئەرزە ۋە جەللە سۈرە مۇھەممەد كېچىدە تۇرۇشقا بۇيرۇغاندىن كېيىن بۇنىڭ سەۋەبىنى مۇنداق بايان قىلىدۇ: **«بىز ساڭا ھەقىقەتەن ئېغىر بىر سۆزنى (يەنى مۇشەققەتلىك دەۋەتنى يۈكلىنى) تاشلايمىز.»** (مۇزەمەل 5). اللە تائالا مۇنداق دەپ بۇيرۇغان ئىدى: **«ئى كىيىمگە يۈكلىنىۋالغۇچى (پەيغەمبەر!)، كېچىنىڭ ئازغىنىسىدىن باشقىسىدا، يېرىمىدا ياكى يېرىمىدىنمۇ ئازراقدا ياكى يېرىمىدىن كۆپرەكىدە ناماز ئوقۇغىن. قۇرئاننى تەرتىپ بىلەن (يەنى دانە – دانە، ئوچۇق) ئوقۇغىن.»** (مۇزەمەل 1 – 4). شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرى كېچىدە قىيامدە تۇرۇشقا باشلىدى. ھەتتا پۇتلىرى ئىشىشىپ كەتتى. بۇنى ھەتتا ئاخىرقى ئايەتلەردە يەڭگىلەشتۈرۈش ئايەتلىرى نازىل بولغانغا قەدەر داۋاملاشتۇردى. شەك شۇبەسىزكى، كېچىدە قىيامدا تۇرۇش ۋە اللە ئەرزە ۋە جەللەنىڭ ئايەتلىرىنى تىلاۋەت قىلىش ۋە تەپەككۈر قىلىش دەۋەتچى ئۈچۈن ئەڭ ياخشى ئوزۇق ۋە ياردەمچىدۇر. بۇ دەۋەتچىنى مۇستەھكەم قىلىدۇ ۋە دەۋەتنىڭ مۇشەققەتلىرى ۋە ئازابلىرىنى كۆتۈرۈشكە ياردەم قىلىدۇ. ئىبادەتنى اللە ئەرزە ۋە جەللەگە خالىس قىلماي ۋە اللە ئەرزە ۋە جەللەنى ئەسلىش ۋە تەسبىھ ئېيتىشنى كۆپ قىلماي تۇرۇپ، بۇ كاتتا دەۋەتنىڭ ئېغىر يۈكلىرىنى كۆتۈرۈشكە ئۆزلىرىنى قانداق دەپ ئويلايدىغانلار جەزمەن خاتالاشقۇچى ۋە خام خىيال قىلغۇچىلاردۇر. گەرچە ئۇلار بىرنەچچە قەدەم ماڭالىسىمۇ، ھەرگىزمۇ ئوزۇق تۈلۈكسىز توغرا ۋە رۇس بولغان مەنزىلگە يېتىشكە قانداق بولالمايدۇ. شۇبەسىزكى، ئەڭ ياخشى ئوزۇق – تەقۋالىقتۇر. اللە ئەرزە ۋە جەللە بۇ دەۋەت ئىگىلىرىنى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆزى بىلەن مۇستەھكەم تۇرۇشقا بۇيرۇغان كىشىلەرنى سۈپەتلەپ مۇنداق دېدى: **«ئۇلار رەببىگە رەببىنىڭ رازىلىقىنى تىلىگەن ھالدا ئەتتىگەن ۋە كەچتە دۇئا قىلاتتى. ئۇلار كېچىنىڭ ئازراقدا ئۇخلايتتى... ئۇلار ياتاقلىرىدىن نېرى بولۇپ، رەببىگە ئۇنىڭ ئازابىدىن قورققان ۋە رەھمىتىنى ئۈمىد قىلغان ھالدا دۇئا قىلاتتى... ئۇلار دەھشەتلىك ئېغىر كۈندىن قورقاتتى...»** ۋە شۇنىڭدەك ئىنسان پەقەت شۇ سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەنمىگۈچە بۇ دەۋەتنىڭ يۈكلىرىنى كۆتۈرۈشكە يارمايدىغان سۈپەتلەرنى بايان قىلدى. اللە تائالا بىزلەرنى ۋە سىزلەرنى شۇ سۈپەتلەرنىڭ ئىگىلىرىدىن قىلىسۇن! ناگاھ بۇلۇڭ !!! .

– شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىدىن ئادا جۇدا بولۇش
 ئىمام شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىپ رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ:
 «دىننىڭ يىلتىزى ۋە ئاساسى مۇنداق ئىككى ئىشتۇر:
 بىرى: اللەنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلىش ۋە ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرمەسلىكىگە
 بۇيرۇش. ۋە بۇ يولدا دوستلىشىش ۋە بۇنى تاشلىغانلارنى ئىنكار قىلىشقا قىزىقتۇرۇش .
 ئىككىنچىسى: اللەنىڭ ئىبادىتىدە شېرىك كەلتۈرۈشتىن ئاگاھلاندۇرۇش، بۇ يولدا
 قاتتىق بولۇش ۋە دۈشمەنلىشىش ۋە بۇنى قىلغان كىشىلەرنى ئىنكار قىلىش .
 مانا بۇ بارلىق پەيغەمبەرلەر چاقىرىغان تەۋھىد تۇر. مانا بۇ» « نىڭ
 مەنىسىدۇر. يەنى اللە ئەزەزە ۋە جەللىنى ئىبادەتتە يېگانە بىلىش ۋە ئىخلاص
 قىلىش، ئۇنىڭ دىنىغا ۋە دوستلىرىغا دوست بولۇش، اللەدىن باشقا ھەرقانداق مەبۇدلارنى
 ئىنكار قىلىش، ئادا جۇدا بولۇش ۋە اللەنىڭ دۈشمەنلىرىگە دۈشمەنلىك قىلىش تىن
 ئىبارەتتۇر .
 مانا بۇ ئېتىقادى ۋە ئەملى تەۋھىدىنى جۇغلاشتۇر. سۈرە ئىخلاص بۇ دىننىڭ
 ئېتىقادى تەۋھىدىگە دەلىلدۇر. سۈرە كافىرون بولسا ئەملى تەۋھىدىگە دەلىلدۇر. بۇ ئىككى
 سۈرىنىڭ زور ئەھمىيىتى بولغانلىقى ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ئىككى سۈرىنى
 بامداتنىڭ سۈننىتى ۋە باشقا نامازلاردا كۆپ ئوقۇيتتى .

4- ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ھىرگىزمۇ سۆزلەپ قويسىلا بولىدىغان نەزەرىيىۋى تەۋھىد نەزەرىيىسى

– مۇھىم ئاگاھلاندۇرۇش: بەزىلەر بۈگۈنكى زامانىمىزدا تەۋھىد دەرسلىرىنى
 ئومۇملاشتۇرۇش، تەۋھىدنىڭ ئۈچ تۈرىنى نەزەرىيىۋى جەھەتتىن تونۇش بىلەنلا – باتىل
 ئەھلىگە سۈكۈت قىلىنىشىمۇ ۋە ئۇلارنىڭ باتىللىرىدىن ئادا – جۇدا بولۇش ئاشكارا ئېلان
 قىلىنىشىمۇ – ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ئەمىللەشتۈرۈش مەيدانغا چىقىدۇ،
 دەپ گۇمان قىلىۋاتىدۇ .

بىز شۇنداق كىشىلەرگە شۇنداق دەيمىز: ئەگەر ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى سىز ئويلىغاندەك بولىدىغان بولسا، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى قەۋمى ھەرگىز ھۇ ئۇنىڭ دىنى تۈپەيلىدىن ئوتقا تاشلىمىغان بولاتتى. ئەگەر ئۇ مۇشرىكلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتكەن بولسا، ئۇلارنىڭ بەزى باتىللىرىغا سۈكۈت قىلغان بولسا، ئۇلارنىڭ ئالاھىدىلىرىنى دۆتكە چىقارمىغان بولسا، ئۇلارغا بولغان دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا ئېلان قىلمىغان بولسا، اللە يولىدا دوست بولۇش، ئادا - جۇدا بولۇش، ياخشى كۆرۈش، يامان كۆرۈش، دۈشمەنلىشىش ۋە ھىجرەت قىلىش بىلەن ئەمەلىيەتكە چىقالمايدىغان، ئۆز ئەگەشكۈچىلىرى بىلەنلا ئۆگىنىدىغان نەزەرىيىۋى تەۋھىد بىلەن كۇپايىلەنگەن بولسا، ئەلۋەتتە ئۇنىڭغا نۇرغۇن ئىشىكلەر ئېچىلغان بولاتتى. ھەتتا ئۇنىڭغا خۇددى بىزنىڭ زامانىمىزدىكىدەك پەقەت نەزەرىيىۋى تەۋھىد ئۆگىتىلىدىغان مەدرىسەلەر، ئۇنۋېرسىتېتلار تەسىس قىلىنىپ بېرىلگەن بولاتتى. بەلكى ئۇنىڭغا «تەۋھىد ئۇنۋېرسىتېتى»، «تەۋھىد مەكتىپى» دەۋەت ۋە ئۇسۇلۇددىن فاكۇلتېتى «...غا ئوخشاش چوڭ لوزۇنكىلارنى ۋە ۋىۋىسكىلارنى ئېسىپ بەرگەن بولاتتى. چۈنكى بۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇلارغا زىيان يەتكۈزەلمەيتتى. ۋە ئۇ مادامكى تەتبىقلاشقا ۋە ئەمەلىيەتكە چىقمايدىكەن، ئۇلارغا ھېچقانداق تەسىر كۆرسىتەلمەيتتى. مۇشۇنداق جامائە، مەدرىس، ئۇنۋېرسىتېت ۋە فاكۇلتېتلار مىڭلاپ قۇرۇلۇپ كەتسىمۇ، ئىخلاس ۋە تەۋھىد ۋە دەۋەت پەنلىرى بويىچە دوكتور، ماگىستىرلار كۆپلەپ چىقىپ كەتسىمۇ، دىن دۈشمەنلىرى بۇنى ئىنكار قىلمايدۇ. بەلكى بۇنى تەبىرىكلەيدۇ. ۋە بۇ «ئالىملار» غا ھەرخىل مەشھۇر نام، دىپلوم ۋە مۇكاپاتلارنى بېرىدۇ. ئۇلار كاپىرلارنىڭ باتىللىرىغا، ئەھۋالغا ۋە رېئاللىققا چىقىلمايدىكەن، مۇشۇنداق بۇزۇلغان ھالىتىدە داۋاملىشىدىكەن، ئەھۋال مۇشۇنداق بولىدۇ.

5- شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئەھلىگە دۈشمەنلىك قىلىش ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ مۇھىم ئاساسىنىڭ بىرىدۇر

شەيخ ئابدۇللاھ تىقى ئىبنى ئابدۇرەھمان «دۇرەرى سۇننىيە» دېگەن كىتابىدە

مۇنداق دەيدۇ: «بىر ئادەم مۇشرىكلارغا ۋە مۇشرىكلارغا دۈشمەنلىك قىلمىغان كىشىلەرگە دۈشمەنلىك قىلماي تۇرۇپ، تەۋھىدىنى تونۇغان ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغان دەپ تەسەۋۋۇر قىلىنمايدۇ. ئۇ تەۋھىدىنى تونۇدى ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلدى دىيىلمەيدۇ.»

شۇنىڭدەك رەسۇلۇللاھ ئەلەيھىسسالاممۇ ئەگەر ئىشنىڭ بېشىدا (ئۇ ئەلۋەتتە ئۇنداق قىلىشتىن پاك!) قۇرەيشنىڭ ئەقىللىرىنى دۆتكە چىقىرىش، ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىغا قارشى چىقىش ۋە ئەيىبلەشتىن توختىغان بولسا، ئەگەر ئۇلات، ئۇززا، ۋە مانات... قاتارلىق مەبۇدلارنى ئەخمەققە چىقىرىدىغان، ئەبى لەھەب ۋە ۋەلىدكە ئوخشاش مۇشرىك كاتتىباشلارنى ئەيىبلەيدىغان، مۇشرىكلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ دىنىدىن، مەئىۋىتىلىرىدىن ئادا - جۇدا بولىدىغان ئايەتلەرنى يوشۇرغان بولسا (ئۇ ئەلۋەتتە ئۇنداق قىلىشتىن پاك!)، ئەگەر ئۇ زادى شۇنداق قىلغان بولسا، ئەلۋەتتە ئۇ مۇشرىكلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشقان، ئۇنى ھۆرمەتلىگەن ۋە ئۇنىڭغا يېقىنلاشقان بولاتتى. ئۇ سەجدە قىلىۋاتقان ۋاقىتتا ئۇنىڭ ئۈستىگە تۆگىنىڭ ئىچ باغرىلىرىنى تاشلىمىغان، تەرجىمىھال كىتابلىرىدا بايان قىلىنغان ئېغىر ئەرزىيەتلەر ئۇنىڭغا يەتمىگەن بولاتتى. ئۇ ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرى ئۆزلىرىنىڭ دىيارلىرىدا ئەمەن ھالدا قالغان بولاتتى. دېمەك اللەنىڭ دىنىغا ۋە بۇ دىننىڭ ئەھلىگە دوست بولۇش، باتىل ۋە باتىلنىڭ ئەھلىگە دۈشمەن بولۇش مەسىلىسى مۇسۇلمانلارغا ناماز، زاكات، روزا ۋە ھەج پەرز قىلىنىشتىن بۇرۇن دەۋەتنىڭ دەسلەپكىدەك پەرز قىلىنغان. شۇ سەۋەبتىن - باشقا سەۋەبتىن ئەمەس - ئازاب، ئەرزىيەت ۋە سىناقلار كەلگەن.

شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق مۇنداق دەيدۇ: «ئەقىللىق ۋە ئۆزىگە ئىچى ئاغرىيدىغان كىشى قۇرەيشنىڭ رەسۇلۇللاھ ۋە ساھابىلەرنى ئەڭ شەرەپلىك زېمىن - مەككىدىن چىقىرىۋېتىشىگە سەۋەب بولغان ئىش توغرىسىدا ئوبدان بىر ئويلىنىپ باقسۇن!». مەلۇمكى، ئۇلار رەسۇلۇللاھ ۋە ساھابىلەرنى پەقەت ئۇلار مۇشرىكلارنىڭ دىنىنى ئەيىبلەش ۋە ئاتا - بوۋىلىرىنى ئازغۇنغا چىقىرىشنى ئاشكارا قىلغاندىن كىيىن مەككىدىن چىقىرىۋەتتى. ئۇلار رەسۇلۇللاھتىن بۇ ئىشلاردىن توختاشنى تەلەپ قىلدى ۋە چىقىرىۋېتىمىز دەپ تەھدىت سالدى. ھەتتاكى رەسۇلۇللاھقا ئۇنىڭ ساھابىلىرى

مۇشرىكلارنىڭ ئەرزىيەتلىرىنىڭ قاتتىقلىقىدىن شىكايەت قىلدى. رەسۇلۇللاھ ئۇلارنى چىڭ تۇرۇشقا ۋە ئىلگىرىكى ئەرزىيەتكە ئۇچرىغان كىشىلەردىن ئۆلگە ئېلىشقا بۇيرۇدى. ھېچقاچان ئۇلارغا: «سىلەر مۇشرىكلارنىڭ دىنىنى ئەيىبلەش ۋە ئەقىللىرىنى ئۆتكە چىقىرىشنى تاشلاڭلار.» دېمىدى. بەلكى رەسۇلۇللاھ ساھابىلىرى بىلەن زېمىن يۈزىدىكى ئەڭ شەرەپلىك ۋەتەندىن چىقىپ كېتىشنى تاللىدى. اللە ئەزە ۋە جەللە بىزلەرگە كۆرسەتمە بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: «سىلەرگە - اللەنى ۋە ئاخىرەت كۈنىنى ئۈمىد قىلىدىغان ۋە اللەنى كۆپ ئەسلىيىدىغانلارغا - رەسۇلۇللاھ ئەلۋەتتە ئەڭ ياخشى ئۆلگۈدۇر.» (ئەھزاب 21)

6 - تاغۇتلار بۇ دىندىن ئۇلارنىڭ بائىللىرىغا دۈشمەنلىك قىلىشىنى توختاتماغۇچە ھەرگىز رازى بولمايدۇ

شۇنىڭدەك ھەرزامان ۋە ھەرماكاندىكى تاغۇتلار ھەرگىز ئىسلامدىن رازى بولغانلىقىنى ئاشكارا قىلمايدۇ. ئىسلام بىلەن چىقىشىپ ئۆتمەيدۇ، ئىسلام دىنى ئۈچۈن يېغىنلارنى ئۇيۇشتۇرۇپ بەرمەيدۇ، ئىسلامنى كىتابلار ۋە ژۇرناللاردا تەشۋىق قىلىپ بەرمەيدۇ، پەقەت ئىسلام ئازغۇن دەۋەتچىلەرنىڭ قولىدا مۆمىنلەرنى دوست تۇتۇش، دىن دۈشمەنلىرىدىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇلارغا، ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرىغا، قانۇنلىرىغا ئاداۋەتنى ئاشكارا قىلىشتىن ئىبارەت ئەمەلىي رېئاللىقتىن يىراقلاشقان، قاننى سۇنغان مايماق، قارىغۇ دىنغا ئايلىنىپ قالغاندا، ئاندىن تاغۇتلار بۇ دىندىن رازى بولۇپ، بۇ دىن ئۈچۈن ئازدۇر - كۆپتۇر ئىشلارنى قىلىپ بېرىشى مۇمكىن. (مەسىلەن: مەسجىد سېلىش، ئىسلامى ژۇرنال چىقىرىش، دىنى زاتلارنى تەرىپىيەلەش. لەرگە ئوخشاش.)

مانا بىز بۇ ھەقىقەتنى ئاتالمىش «سەئۇدى» دۆلىتىدە ئېنىق كۆرۈۋاتىمىز. بۇ دۆلەت ئۆزىنىڭ تەۋھىد ۋە تەۋھىد كىتابلىرىغا بولغان ئىلھام بېرىشى، ئۆزىنىڭ ئالىملارنى قەبرىكەشلىككە ۋە سوپىزغا قارشى تۇرۇش، تۇمار ئېسىش، دەرەخ، تاش شېرىكلىرىگە - ئىشقىلىپ ھاكىمىيەتكە زىيان يەتكۈزمەيدىغان، ئۇنىڭ ئىچكى ۋە سىرتقى سىياسەتلىرىگە تەسىر كۆرسەتمەيدىغان شېرىك قىلمىشلارغا - قارشى تۇرۇشقا قىزىقتۇرغانلىقى بىلەن

كشىلەرنى ئالداۋاتىدۇ. مانا بۇ چالا تەۋھىد ھاكىملار ۋە ئۇلارنىڭ كۇفرانە تەختلىرىگە دەخلى يەتكۈزمەيدىكەن، چوقۇم ئۇ ھاكىمىيەت تەرىپىدىن ئىلھام بېرىش، يۆلەش ۋە ياردەملەرگە ئېرىشەلەيدۇ.... ئۇنداق بولمىسا، جۇھەيمان رەھىمەھۇللاھ ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش ھەقىقەتپەرۋەر ئالىملارنىڭ تەۋھىدىنى تولۇق بايان قىلغان كىتابلىرى قەيەردە؟ بۇ كىتابلارنى نېمىشقا ھۆكۈمەت يۆلمەيدۇ ۋە قوللىمايدۇ؟ ۋەھالەنكى بۇ كىتابلاردا ئۇلار قوللاۋاتقان ئەشۇ كىتابلارنى ئىنكار قىلىدىغان مەزمۇنلار يوق ئىدى. ياكى بۇ ئۇ تاغۇتلارنىڭ مىجەزى، ھاۋايىي ھەۋەسلىرىگە خىلاپ كېلىدىغان، سىياسەت توغرىلىق سۆزلەيدىغان، ۋە دوستلۇق، ئادا - جۇدالىق، بەيئەت ۋە خىلاپەت توغرىلىق سۆزلەيدىغان تەۋھىد مۇ؟!

بۇنى تەپسىلىي چۈشەنەي دېسىڭىز جۇھەيمان رەھىمەھۇللاھنىڭ «ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش» دېگەن رىسالىنىڭ يەتتىنچى رىسالىسىنىڭ 108 - 110 بەتلەرگە قاراڭ. ئۇستازنىڭ بۇ مەسىلىدە ئېنىق توختالغانلىقىنى بايقايسىز.

7- ھەقىقىي ئۆستۈرۈشقا قويۇش ۋە دىننى ئاشكارىلاشنىڭ مەنىسى

ئەللامە شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق رەھىمەھۇللاھ ئۆزىنىڭ «مۇرتەد ۋە شېرىك ئەھلىگە دوست بولۇشتىن قۇتۇلۇشنىڭ يولى» ناملىق كىتابىدا مۇنداق دەيدۇ: «كۆپلىگەن كىشىلەر ئۆزىنى شاھادەت كەلىمىسىنى دېيىشكە، بەش ۋاقىت نامازنى مەسچىتتە ئوقۇشقا قادىر بولالمىغانلىقىنى - گەرچە ئۇ مۇشرىكلار بىلەن ياكى مۇرتەدلەرنىڭ ماكانلىرىدا تۇرسىمۇ - دىننى ئاشكارىلىغانلىق دەپ گۇمان قىلىۋاتىدۇ. لېكىن ئۇلار قاتتىق خاتالىشىۋاتىدۇ. بىلىپ قويغىنكى، كاپىر قىلغۇچى ئامىللارنىڭ ئوخشىماسلىقىغا ئاساسەن كۇفرىنىڭمۇ ھەرخىل تۈرى بولىدۇ. ھەربىر كاپىر گۇرۇھنىڭ ئۆزىگە خاس كۇفرى ئالامىتى بولىدۇ. شۇڭلاشقا مۇسۇلمان بارلىق كاپىر گۇرۇھلارنىڭ مەشھۇر بولغان كۇفرى ئالامىتىگە قارشى چىقىمىغۇچە ۋە ئۇلارغا ئاداۋەتنى ئاشكارا قىلىپ، ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولمىغۇچە، ئۆز دىننى ئاشكارا قىلغان بولمايدۇ.»

ئۇ يەنە «دۈرەرى سۈننىيە» دە مۇنداق دەيدۇ: «دىننى ئاشكارىلاش دېگەن: كاپىرلارنى ئىنكار قىلىش، دىننى ئەيبىلەش، ئۇلارنى چۈشۈرۈش، ئۇلاردىن ئادا-ئىجاد بولۇش، ئۇلار بىلەن دوست ۋە مايىل بولۇپ قېلىشتىن ساقلىنىش ۋە ئۇلاردىن ئايرىلىش بىلەن بولىدۇ. نامازنى ئوقۇپ قويۇشلا دىننى ئاشكارا قىلغانلىق بولمايدۇ.»

شەيخ سۇلايمان ئىبنى سەھمان مۇنداق دەيدۇ:

نېمە ئۇ دىننى ئاشكارا قىلىش،
پەقەت ئۇ كاپىرغا ئاشكارا تېنىش.
ئاداۋەت ئاشكارا، غەزەپمۇ ئوچۇق،
كەتمەيدۇ بۇنىڭغا تەپەككۈر قىلىش.

قەلبىنىڭ غەزىپى قىلماس كۇپايە،
ئاشكارا قىلدىم دەپ قىلما تەنتەنە.
ئىزدىسەڭ كىرىشىنى مۇئىمىن سېپىگە،
ئاشكارا بىلدۈرۈش لازىمدۇر يەنە.

شەيخ ئىسھاق ئىبنى ئابدۇراھمان مۇنداق دەيدۇ: «اللە كۆرۈش قۇۋۋىتىنى يوق قىلىۋەتكەن ۋە دىننى ئاشكارىلاشنى ئادەتتىكى ئىبادەتلەرنى قىلىش ۋە دەرسلەردىن چەكلەنمىگەنلىكى دەپ چۈشىنىپ قالغان كىشىلەرنىڭ دەۋاسى قۇرۇق باتىل دەۋادۇر. ئۇلارنىڭ دەۋاسى شەرىئى ۋە ئەقلى جەھەتتىن ئىناۋەتسىزدۇر. خىرىستىئان، مەجۇسى ۋە ھىندى شەھەرلىرىدە ياشاۋاتقانلار ئەشۇ باتىل ھۆكۈملەرگە ئىنكار قىلىشقا ئاجىز كېلىۋاتىدۇ. چۈنكى ئۇيەردە ناماز، ئەزان ۋە مەدرىسە مەۋجۇت.»

اللە مۇنداق دېگۈچىگە رەھمەت قىلسۇن:

لەببەيك دېسەڭ كەلگەندىلا ھالاۋەت،
ئەمەل قىلساڭ يوقالغاندا مۇشەققەت.
قالسا تاغۇت دۈشمەنلىرىڭ سالامەت،
بۇ دىن ئەمەس، بەلكى دىنغا ھاقارەت.

دېننىڭ ھۇلى دۇشمەنلىك ۋە مۇھەببەت ،
 قىلغىن دەيدۇ: زالىملارغا ئاداۋەت .
 مۆئمىنلەرگە مۇھەببەتنى ئىزھار قىل ،
 شۇندا بولار ساڭا ھەمراھ سائادەت .

ئەبۇ ۋاڧا ئىبنى ئۇقەيىل رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر سەن شۇ زامان ئەھلىنىڭ ئىسلامنى بىلمەكچى بولساڭ ، ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ مەسچىتلەرنىڭ ئىشىكلىرىدە ، لەبەيەك دەپ توۋلاشلاردا قىستىشىپ كەتكەنلىكىگە قارىما! بەلكى ئۇلارنىڭ شەرىئەتنىڭ دۇشمەنلىرى بىلەن بىرلەشكەن ياكى بىرلەشمەنلىكىگە قارا . دېننىڭ قورغىنىغا ئېسىلغىن ۋە اللەنىڭ مۇستەھكەم ئارغامچىسىنى چىڭ تۇت . ۋە اللەنىڭ مۆئمىن بەندىلىرىگە تەلپۈنگىن . اللەنىڭ قارشىلاشقۇچى دۇشمەنلىرىدىن قاتتىق ئېھتىيات قىل . شۇبھىسىزكى ، اللەقا يېقىنچىلىق قىلىشنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى اللەقا ۋە اللەنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى چىققان كىشىلەرگە ئۆچمەنلىك قىلىش ۋە ئۇلارغا قارشى ئىمكانىيەتنىڭ يەتكىنچە قولى بىلەن ، تىلى بىلەن قەلبى بىلەن جىھاد قىلىشتۇر .»

8- اللەنىڭ دىنىغا دوست ، اللەنىڭ دوستلىرىغا ياردەمچى بولۇش ئىبراھىم ئىلمىي پىرسىپىسىنىڭ مۇھىم ئاساسىنىڭ بىرىدۇر .

ئىككىنچى مۇھىم ئاگاھلاندۇرۇش: يۇقىرىقى شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنىڭ مۇقابىلىسىدە يەنە بىر مۇھىم پىرىنسىپ بار ، يەنى: (اللەنىڭ دىنىنى ۋە دوستلىرىنى دوست تۇتۇش ، ئۇلارغا ياردەم بېرىش ، ئۇلارنى چىڭىتىش ، ئۇلارغا نەسىھەت قىلىش ۋە بۇلارنى ئاشكارىلاش) مۆئمىنلەرنىڭ قەلبلىرى بىرلىشىشى ۋە سەپلىرى چىڭ بولۇشى كېرەك . مەيلى بىز ياخشىلىقتىن ئېزىپ كەتكەن تەۋھىدچى بۇرادەرلىرىمىزگە نەسىھەت قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىغا خىلاپ كېلىدىغان يوللىرىنى تەنقىدلىشتە قاتتىق بولايلى . چوقۇم ئۇلار بىلەن دوستلۇقنى ساقلاپ قېلىش كېرەك . چۈنكى مۇسۇلمان مۇسۇلمان ئۈچۈن خۇددى شەيخۇلىئىسلام ئېيتقانداك بىرى يەنە

بىرىنى يۇيىدىغان قولغا ئوخشايدۇ. كىرىنى چىقىرىۋېتىش ئۈچۈن بەزىدە قاتتىقراق بىر نەرسىگە موھتاج بولىمىز. چۈنكى بۇنىڭدىكى مەقسەت ئىككى قولىنىڭ سالامەت ۋە پاكىزە بولىشىدۇر. شۇڭلاشقا بىز ئۇلاردىن ھەرقانداق چاغدا بىر پۈتۈن ئادا - جۇدا بولۇشقا رۇخسەت بېرەلمەيمىز. چۈنكى مۇسۇلمان ئۈچۈن قېرىندىشىدا دىندىن يېنىش ۋە ئىسلامنىڭ دائىرىسىدىن چىقىشتىن باشقا ئىشلار ئۇزۇۋېتەلمەيدىغان ھەقلەر بار. اللە سۇبھانەھۇ ۋە تائالا بۇ ھەقنىڭ قىممىتىنى ئۇلۇغلاپ مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر (مۆمىنلەرنى دوست تۇتۇش، كاپىرلارنى دۈشمەن تۇتۇشتىن ئىبارەت) بۇ ھۆكۈمگە ئەمەل قىلمىساڭلار، يەر يۈزىدە پىتىنە ۋە چوڭ قالايمىقانچىلىق تۇغۇلىدۇ.» (ئەنفال 73) خاتالاشقان مۇسۇلماننىڭ باتىل ئىشلىرى ۋە بىدئەتلىرىدىن ئەسلى دوستلۇق ساقلاپ قېلىنغان ئاساستا ئادا - جۇدا بولىنىدۇ. سىز زىناخور قاتارلىق جىنايەتچىلەرنىڭ ئۆلتۈرۈشىنىڭ ھۆكۈمى بىلەن مۇرتەدلەرنىڭ ئۆلتۈرۈشىنىڭ ھۆكۈمىنىڭ ئوخشىمايدىغانلىقىغا قاراپ بېقىڭ. بىز خۇددى ھازىرقى زاماندىكى ئۆزىنى ئىسلامغا نىسبەت بېرىدىغان، لېكىن ئۇلارنىڭ ئېڭىدىكى دوستلۇق ۋە دۈشمەنلىك مىزانى بۇزۇلغان نۇرغۇن كىشىلەر قىلىۋاتقاندەك ئەكسىچە ئىش قىلىپ تاغۇتلارنىڭ كۆزلىرىنى خۇرسەن قىلساق ۋە خوش قىلساق ھەرگىز بولمايدۇ. ئۇلار ئۆزىگە قارشى پىكىردە بولغان تەۋھىدچىلەرنى تىللاش ۋە ئۇلاردىن ئادا جۇدا بولۇش، ئۇلاردىن، ھەتتا ئۇلارنىڭ قېشىدىكى نۇرغۇن ھەقىقەتلەردىن كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇشتا چەكتىن ئاشتى. بۇ ئارقىلىق ھاكىملار ۋە ئەقىلسىزلەرنى ھەق دەۋەتچىلىرىگە قارشى كۈشكۈرتۈپ، مۇسۇلمانلار ۋە ئىسلامغا دۈشمەنلىك قىلىدىغان سېسىق گېزىتلەرنىڭ سەھىپىلىرى ئارقىلىق ھەقىقى تەۋھىدچىلەرگە ھۇجۇم قىلىۋاتىدۇ. بۇ دەۋەتچىلەرنىڭ كۆپچىلىكى ئەشۇ ھاكىملار بىلەن ھەقىقى تەۋھىدچىلەرگە ۋە ئۇلارنىڭ دەۋەتلىرىگە باتىل تۆھمەتلەرنى چاپلاش، تاغۇتلارنىڭ ئۇلارنى باستۇرۇشى ئۈچۈن پەتۋالارنى چىقىرىپ بېرىش ئارقىلىق ئۇ تاغۇتلار بىلەن شېرىكلىشىۋاتىدۇ. ئۇلار ھەقىقى تەۋھىدچىلەرنى: زالىم، خاۋارىج ۋە ئىسلامغا يەھۇدى، ناسارالاردىنمۇ خەتەرلىك... دەۋاتىدۇ. مەن ئۆز پىكىرىگە قارشى پىكىردە بولغان مۇسۇلمانلارنىڭ تاغۇتلارنىڭ قولغا چۈشۈپ كەتكەنلىكىدىن خۇشال بولىدىغان نۇرغۇن كىشىلەرنى تونۇيمەن. ئۇلار: بۇ جازا

ئۇلارغا لايىق!... دېگەندەك سۆزلەرنى سۆزلەپ يۈرۈشمەكتە. ئۇلارنىڭ مۇنداقلا دەپ قويغان مۇشۇ سۆزلىرى ئۇلارنى ئۆزى تۇيماستىن يەتمىش گەز چوڭقۇرلۇقتىكى دوزاخقا چۈشۈرۈپتىدىغانلىقىنى بىلسە ئىدى ھە! -

9- مۇشرىكلار ۋە ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرىغا دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا ئېلان قىلىش ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ مۇھىم ئاساسىنىڭ بىرىدۇر .

بىلگىنىكى، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ - ھازىرقى زامانمىزدىكى كۆپلىگەن دەۋەتچىلەر قىسقارتىۋەتكەن، ھەتتا يوقىتىپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن - ئەڭ مۇھىم ئالاھىدىلىكى مۇنداق:

- مۇشرىكلار ۋە ئۇلارنىڭ باتىل ئىلاھلىرىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنى ئاشكارا ئېلان قىلىش .

- ئۇلارنى، ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىنى، مەنھەجلىرىنى، قانۇنلىرىنى ۋە شېرىك سىياسەتلىرىنى ئىنكار قىلىشنى ئېلان قىلىش .

- ئۇلارغا، ئۇلارنىڭ ۋەزىيەتلىرىگە، كۇفرى ئەھۋاللىرىغا ئۇلار ھەتتا اللەقا قايتقۇچىلىك ۋە بۇ ئىشلىرىنى پۈتۈنلەي تاشلىغۇچىلىك ۋە ئادا - جۇدا بولغۇچىلىك ئاداۋەت ۋە دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىش .

اللە تائالا بۇھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلار سىلەرگە ھەقىقەتەن ئوبدان ئۆلگىدۇر. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار قەۋمىگە: «ھەقىقەتەن بىز سىلەردىن ۋە سىلەر اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسەڭلاردىن ئادا - جۇدامىز. بىز سىلەرنى ئىنكار قىلدۇق. بىزنىڭ ئارىمىزدىكى دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك تاكى سىلەر يالغۇز بىر اللەقا ئىمان ئېيتقىنىڭلارغا قەدەر ئوچۇق ئاشكارىدۇر.»» (مۇمتەھىنە 4)

ئەللامە ئىبنى قەييۇم مۇنداق دەيدۇ: «اللە تائالا مۆئمىنلەرنى كاپىرلارنى دوست تۇتۇشتىن چەكلىگەن ۋاقتتا، ئۇلاردىن دۈشمەنلىشىشنى، كاپىرلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشنى ۋە ھەرقانداق ھالدا دۈشمەنلىكىنى ئوچۇق ئاشكارىلاشنى تەلەپ قىلدى.»

شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: «اللہ تائالانىڭ يۇقىرىقى ئايەتتىكى «ئاشكارا بولدى» دېگەن سۆزى يەنى ئوچۇق بولدى، ئېنىق بولدى دېگەنلىكتۇر. سەن اللەنىڭ بۇ ئايەتتە دۈشمەنلىكىنى ئوچ كۆرۈشنىڭ ئالدىدا كەلتۈرگەنلىكىنى ئويلىنىپ باق. چۈنكى بىرىنچىسى ئىككىنچىسىدىن مۇھىم. ئىنسان مۇشرىكلارنى ئوچ كۆرسىمۇ، ئۇلار بىلەن دۈشمەنلەشمەسلىكى مۇمكىن. بۇنداق بولغاندا ئۇ ھەتتا ئۇنىڭدىن دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك تولۇق ھاسىل بولمىغۇچە ۋاجىپنى ئادا قىلغان بولمايدۇ. چوقۇم بۇ دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك ئاشكارا ۋە ئوچۇق بولۇشى كېرەك. بىلىپ قويغىنكى، ئۆچمەنلىك قەلبتلا بولۇپ قالغان بولسا، بۇ ھەتتا ئۇنىڭ تەسىرى ۋە ئالامەتلىرى ئاشكارا بولماي تۇرۇپ ئىنسانغا ھەرگىز مەنپەئەت بەرمەيدۇ. دۈشمەنلىك ئادا - جۇدا بولۇش بىلەن باغلانمىغۇچە بۇمۇ يەنىلا مەنپەئەتسىز دۇر. مۇشۇنداق بولالغان چاغدا ئاندىن دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك ئاشكارا بولغان بولىدۇ.»

شەيخ ئىسھاق ئىبنى ئابدۇراھمان مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلارنى قەلب بىلەن ئوچ كۆرۈش كۇپايە قىلمايدۇ. چوقۇم دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىش كېرەك. - ئۇ سۈرە مۇتەھەنىنىڭ 4 - ئايىتىنى تىلاۋەت قىلدى ۋە - سەن بۇ يەنە چۈشەندۈرۈپ ئىزاھلاش كەتمەيدىغان بايانغا قارىغىن! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام: «بىزنىڭ ئوتتۇرىمىزدا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك ئاشكارا بولدى...» دېدى. دېمەك دىنى ئاشكارىلاش دېگەن دۈشمەنلىكىنى ئوچۇق بايان قىلىش، ئۇلارنى ئاشكارا ئىنكار قىلىش ۋە ئۇلاردىن بىر پۈتۈن ئايرىلىشتۇر. ئادا - جۇدا بولۇشنىڭ ئاساسى قەلب، تىل ۋە بەدەن بىلەن ئالاقىنى ئۈزۈش بولغىنىدەك، دۈشمەنلىكنىڭ مەنسىمۇ سېنىڭ ئۇلارغا قارشى بىر سەپتە تۇرىشىدۇر. مۆمىننىڭ قەلبى كاپىرلارغا دۈشمەنلىك قىلىشتىن ھەرگىز خالىي بولالمايدۇ. لېكىن مەسىلە دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىشتا.»

«فەتھۇل مەجدىد» دېگەن كىتابنىڭ مۇئەللىپى شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىپانىڭ نەۋرىسى شەيخ ئەللامە ئابدۇراھمان ئىبنى ھەسەن يۇقىرىقى مۇتەھەنىنى ئايىتى ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى بۇ ئايەتلەرنى تەپەككۈر قىلىدىكەن، اللە تائالانىڭ پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتىپ، كىتابلارنى چۈشۈرۈش ئارقىلىق مەقسەت قىلغان تەۋھىدىنى ۋە

پەيغەمبەرلەر ۋە ئۇلارنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى ئېلىپ كەلگەن نەرسە - يەنى تەۋھىد - كە قارشى چىققان زىيانكار، ئەخمەق جاھىللارنىڭ ئەھۋاللىرىنى تونۇيالايدۇ. بىزنىڭ ئۇستازىمىز - يەنى مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىباب رەھىمەھۇللاھ - مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قۇرەيشنى تەۋھىدكە چاقىرىغان ۋە ئۇ مۇشرىكلارنىڭ ئىلاھلىرىنى «پايدا ياكى زىيان سالالمايدۇ» دەپ ئەيىبلەگەندە، مۇشرىكلار بۇنى تىللاش دەپ چۈشەنگەن ئىدى.» ئەگەر سەن بۇنى چۈشەنسەڭ، ئىنسان مۇشرىكلار بىلەن دۈشمەنلەشمىگۈچە ۋە ئۇلارغا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكنى ئوچۇق ئېلان قىلمىغۇچە، اللەنى يېگانە دەپ تونۇپ ۋە شېرىكتىن قول ئۈزگەن تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭ ئىسلامىنىڭ توغرا بولالمايدىغانلىقىنى چۈشەنەلەيسەن. اللە تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «سەن اللە ۋە ئاخىرەتكە ئىشەنگەن بىر قەۋمنىڭ اللە ۋە اللەنىڭ رەسۇلىغا قارىشلاشقان كىشىلەرنى دوست تۇتقانلىقىنى كۆرمەيسەن...» (مۇجادىلە 22)، ئەگەر سەن بۇنى ئويدان چۈشەنگەن چېغىڭدا، دىنى دەۋا قىلىۋاتقان نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ تېخى دىنى تونۇمايۋاتقانلىقىنى بىلەلەيسەن. ئۇنداق بولمىسا، زادى قايسى نەرسە مۇسۇلمانلارنىڭ ئازابلار، ئەسىر بولۇش ۋە ھەبەشسىتانغا ھىجرەت قىلىش قاتارلىق ئىشلىرىغا سەۋەبچى بولغان؟ ۋەھالەنكى ئۇلارنىڭ قېشىدا كىشىلەرنىڭ ئەڭ مېھرىبانى - مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بار ئىدى. ئەگەر ئۇ ئۇلارغا (ئازابتىن خالاس قىلىدىغان ئىشلارنى قىلىشقا) بىرەر رۇخسەت تاپالغان بولسا، ئەلۋەتتە ئۇلارغا رۇخسەت بېرەتتى. اللە تائالانىڭ مۇنۇ ئايەتنى قانداق نازىل قىلغانلىقىغا قاراڭ: «بەزى كىشىلەر: «اللە قا ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ. اللەنىڭ يولىدا بىرەر ئەرزىيەت تارتسا، كىشىلەر تەرىپىدىن يەتكەن كۈلپەتنى اللەنىڭ ئازابى بىلەن ئوخشاش بىلىدۇ...» (ئەنكەبۇت 10)، تىلىدا مۇشرىكلار بىلەن مۇۋاپىقلاشقان كىشىلەر توغرىسىدا مۇشۇنداق ئايەت چۈشكەن يەردە. باشقا ئىشلاردا مۇۋاپىقلاشقان كىشىلەرنىڭ ئەھۋالى نېمە بولۇپ كېتەر؟!...»، يەنى ھېچ ئەرزىيەت كەلمىسىمۇ، سۆزى ۋە ئەمەلىيىتى بىلەن دىن دۈشمەنلىرىگە مۇۋاپىقلاشقان، ئۇلارغا ياردەم بەرگەن، ئۇلارنى ۋە ئۇلارنى يۆلەيدىغانلارنى قوغدىغان، ئۇلارغا قارشى چىققانلارنى ئىنكار قىلغان كىشىلەرنىڭ ئەھۋالى نېمە بولۇپ كېتەر؟!...» اللە بۇ شەيخكە رەھمەت

قىلسۇن! خۇددى ئۇ ھازىرقى زامانىمىزنى كۆرگەندەك سۆزلەۋاتىدۇ.

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللاھتىن مۇنداق دەيدۇ: «بىلگىنىكى، - اللە سېنى ۋە بىزنى ئۆزى رازى بولدىغان ۋە ياخشى كۆرۈدىغان ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلسۇن! - بىر بەندىنىڭ ئىسلامى پەقەت اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ دۈشمەنلىرىگە دۈشمەنلىك قىلمىغۇچە، دوستلىرىنى دوست تۇتمىغۇچە توغرا بولالمايدۇ. اللە تائالا بۇھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۆمىنلەر! ئەگەر ئاتىلىرىڭلار ۋە قېرىندىشىڭلار ئىماندىن كۆفرىنى ئارتۇق كۆرسە ئۇلارنى دوست تۇتماڭلار.» (تەۋبە 23)

مانا بۇ بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ دىندۇر... مانا بۇ ئۇلارنىڭ دەۋىتى ۋە يولىدۇ. بۇنىڭغا قۇرئان ئايەتلىرى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يوليورۇقلىرىنىڭ ھەممىسى دالالت قىلىپ تۇرۇپتۇ. بولۇپمۇ اللە تائالانىڭ مۇتەھەننە سۇرىسىنىڭ 4- ئايىتىدىكى «ئىبراھىم بىلەن بىرگە بولغانلار...» دېگەن سۆزى ئىسپاتلايدۇ. ئۇلارنى نۇرغۇن مۇپەسسىرلەر «ئىبراھىمنىڭ دىنى ۋە يولىدا بولغان پەيغەمبەرلەر» دەپ تەپسىر قىلدى.

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللاھتىن ئىبنى ئابدۇراھمان مۇنداق دەيدۇ: «... مانا مۇشۇ دىننى ئاشكارا قىلغانلىق بولىدۇ. بۇ ھەرگىزمۇ بەزى بىلىمىز كىشىلەر گۇمان قىلغاندەك كاپىرلارنى ئۆز ھالىغا قويۇش ۋە كاپىرلارنىڭ ئۇلارنى ناماز ئوقۇش ۋە قۇرئان تىلاۋەت قىلىشقا ئوخشىغان بەزى نەپلە ئەمەللەرنى قىلىشىغا رۇخسەت قىلغانلىقى بىلەن پەخىرلىنىش دىننى ئاشكارا قىلغانلىق ئەمەس. بەلكى بۇ ئېغىر خاتالىقتۇر. كىمكى مۇشرىكلارغا دۈشمەنلىك ۋە ئادا - جۇدالىقنى ئاشكارا قىلسا، ھەرگىزمۇ ئۇنى خالىغانچە تاشلاپ قويمايدۇ. كۈچى يەتسىلا ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىدۇ ياكى يۇرتىدىن چىقىرىۋېتىدۇ. خۇددى اللە تائالا كاپىرلارنىڭ ماھىيىتى توغرىلىق بايان قىلىپ بەرگەندەك: «كاپىرلار پەيغەمبەرلىرىگە: «بىز سىلەرنى زېمىنىمىزدىن چىقىرىۋېتىمىز ياكى سىلەر بىزنىڭ دىنىمىزغا قايتىشىڭلار كېرەك.» دەيدۇ» (ئىبراھىم 13). اللە تائالا يەنە شۇئەيىب ئەلەيھىسسالام توغرىلىق خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: «شۇئەيىب قەۋمىنىڭ (ئىماندىن باش تارتقان) تەكەببۇر چوڭلىرى: «ئى شۇئەيىب! سېنى چوقۇم ئەگەشكۈچىلىرىڭ (يەنى

ساڭا ئىمان ئېيتقانلار) بىلەن قوشۇپ شەھرىمىزدىن ھەيدەپ چىقىرىمىز. ياكى چوقۇم بىزنىڭ دىنىمىزغا قايتىشىڭلار كېرەك» دېدى. «(ئەتراپ 88)، اللە تائالا يەنە ئەسپايۇل كەھنىڭ مۇنۇ سۆزىنى بىزلەرگە بايان قىلىپ بەردى: «ئەگەر شەھەردىكى كىشىلەر سىلەرنى تۇتۇۋالسا، سىلەرنى چالما كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرىدۇ، ياكى سىلەرنى ئۆزلىرىنىڭ دىنىغا كىرىشكە مەجبۇرلايدۇ، مۇنداقتا ھەرگىز مەقسىتىڭلارغا ئېرىشەلمەيسىلەر.» (كەھق 20). پەيغەمبەرلەر بىلەن قەۋملىرى ئوتتۇرىسىدىكى دۈشمەنلىك پەقەت پەيغەمبەرلەر ئۇلارنىڭ دىنىنى تىللاش، ئەقىللىرىنى دۆتكە چىقىرىش ۋە ئىلاھلىرىنى ئەيىبلەشلەرنى ئاشكارا ئېلان قىلغاندىن كېيىنلا كۈچەيگەن ئەمەسمۇ؟ .

شەيخ سۇلايمان ئىبنى سەھمان سۈرە مۇتەھەنىنىڭ مەزكۇر ئايىتىدە توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «مانا بۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى. اللە تائالا بۇ دىن توغرىسىدا مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئۆزىنى ئەخمەق قىلغان كىشىدىن باشقا كىممۇ ئىبراھىمنىڭ دىنىدىن يۈز ئۇرۇيدۇ.» (بەقەرە 130)، شۇڭلاشقا ھەرقانداق مۇسۇلمانغا اللەنىڭ دۈشمەنلىرىگە دۈشمەن بولۇش، ئۇلارغا بولغان ئاداۋەتنى ئاشكارا قىلىش، ئۇلاردىن تولۇق يىراق بولۇش، ئۇلار بىلەن دوستلاشماسلىق، بىرگە ياشىماسلىق ۋە ئارىلىشىپ تۇرماسلىق پەرزدۇر.»

اللە تائالا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام توغرىسىدا يەنە بىر ئورۇندا مۇنداق خەۋەر بېرىدۇ: «ئىبراھىم ئېيتتى: «سىلەر ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلغىنىڭلار نېمە؟ سىلەرنىڭ بۇرۇنقى ئەجدادلىرىڭلارنىڭ ئىبادەت قىلغىنى نېمە؟ بۇلار مېنىڭ دۈشمىنىمدۇر. پەقەت ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى (مېنىڭ ئىكەمدۇر).» (شۇئەرا 75 - 77) يەنە بىر ئورۇندا مۇنداق دەيدۇ: «ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە ئېيتتى: «سىلەر ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسىلەردىن مەن راستلا ئادا - جۇدامەن. پەقەت مېنى ياراتقان اللە مېنى (توغرا) يولغا باشلايدۇ.» (زۇخرۇف 26 - 27)

شەيخ ئەللامە ئابدۇراھمان ئىبنى ھەسەن ئىبنى مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھەب مۇنداق دەيدۇ: «اللە تائالا شېرىك ۋە مۇشرىكلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇلارنى ئىنكار قىلىش، ئۇلارغا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك قىلىش ۋە ئۇلارغا قارشى جىھاد قىلىشنى پەرز

قىلدى. لېكىن بەزىلەر اللە تائالا سۈپەتلىپ بەرگەندەك: «زۇلۇم قىلغۇچىلار ئۆزلىرىگە سۆزلەنگەن(بۇيرۇلغان) سۆزنى باشقا سۆزگە ئۆزگەرتىۋەتتى.» (بەقەرە 59). ئۇلار دىن دۈشمەنلىرى بىلەن دوستلاشتى، ئۇلارغا ياردەم قىلدى. ئۇلاردىن مۆئمىنلەرگە قارشى ياردەم تەلەپ قىلدى. دىن دۈشمەنلىرى ئۈچۈن مۆئمىنلەرنى يامان كۆردى ۋە ئۇلارنى تىللىدى. مانا بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى خۇددى قۇرئان ۋە سۈننەت كۆرسەتكەندەك ئىسلامنى بۇزىدىغان ئىشلاردۇر.»

10- شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئەھلىگە بولغان دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا سالاھىيەت توغرىسىدا شۈبھىگە رەددىيە

– بۇ يەردە بەزى ئالدىراغۇ كىشىلەر بازارغا سېلىۋاتقان بىر شۈبھە بار. ئۇ بولسىمۇ. ئۇلار: «ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ئېلان قىلىش پەقەت دەۋەتنىڭ ئاخىرقى باسقۇچىدا بولىدۇ. ئۇنىڭ ئالدىدا چوقۇم ھېكمەت بىلەن يەتكۈزۈش، چىرايلىقچە مۇنازىرىلىشىش بولشى كېرەك. دەۋەتچى چوقۇم بارلىق يۇمشاق ۋە ھېكمەتلىك ئۇسۇلبلارنى ئىشلەتكەندىن كىيىن، اللەنىڭ دۈشمەنلىرىدىن ۋە ئۇلارنىڭ مەئبۇتلىرىدىن ئادا – جۇدا بولۇش، ئىنكار قىلىش، ئۇلارغا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكنى ئاشكارا قىلىشتىن ئىبارەت ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا يۈزلىنىشى كېرەك.» دەۋاتىدۇ. بىز مۇنداق دەيمىز: – مانا بۇ شۈبھىلەر پەقەت ئەشۇ كىشىلەرنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى چۈشەنمىگەنلىكى، دەۋەتنىڭ كاپىرلارغا دەسلەپتە تۇتىدىغان يولى بىلەن ئاشكارا دۈشمەنلەرگە تۇتىدىغان يولىنى ئارىلاشتۇرۇۋەتكەنلىكى ۋە مۇسۇلماننىڭ كاپىرلارنىڭ باتىل شەرىئەت، يوللىرى ۋە مەبۇدلىرىغا تۇتۇش كېرەك بولغان مەيدانى بىلەن يۇقىرىقى ئىشلارنىڭ پەرقىنى بىلەلمەسلىكى تۈپەيلىدىن پەيدا بولۇۋاتىدۇ... ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدا ئىبادەتنى اللەقا خالىس قىلىش، ئۇنىڭدىن باشقا مەئبۇداتلارنى ئىنكار قىلىش كېچىكتۈرۈشكە بولمايدىغان مۇھىم ئىشتۇر. بەلكى دەۋەت مۇشۇنىڭ بىلەن باشلىنىش لازىمدۇر. چۈنكى بۇ » «كەلىمىسىنىڭ ئۆزى ئىچىگە ئېلىۋاتقان

مەزمۇن، دىننىڭ يىلتىزى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىنىڭ يادروسىدۇر. شۇڭلاشقا سىزدىكى شۈبھىلەرنى تۈگىتىش ئۈچۈن مۇنداق ئىككى مەسىلىنى بىلىۋېلىشىڭىز زۆرۈردۇر:

II - ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىكى دۈشمەنلىك ۋە ئادا - جۇدالىقنىڭ بايانى ئىككى قىسىمغا بۆلىنىدۇ

- بىرىنچى قىسىم: ئىبادەت قىلىنىۋاتقان تاغۇت ۋە بۇتلارغا ئاداۋەت قىلىش

بىرىنچى: اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلىنىۋاتقان بارلىق تاغۇت ۋە ئىلاھلارنى ئىنكار قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن ئادا - جۇدا بولۇش. مانا بۇ مەسىلە ھەرگىز كېچىكتۈرۈشكە بولمايدىغان، بەلكى يولنىڭ بېشىدا ئېلان قىلىنىشى زۆرۈر بولغان مەسىلىدۇر. ئىككىنچى: مۇشرىكلار ئەگەر ئۆزىنىڭ باتىل ئىشلىرىدا داۋاملىشىۋەرسە، ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش.

يۇقىرىقى ئىككى مەسىلىنى مۇنداق تەپسىلىلەشتۈرىمىز:

بىرىنچى: تاشلاردىن بولغان بۇت، ياكى قۇياش، يا ئاي، يا قەبىرە، يا دەرەخ، يا ئىنسانلار تەرىپىدىن ئوتتۇرىغا قويۇلغان قانۇن بولسۇن اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلىنىۋاتقان، بويىسۇنلىۋاتقان ۋە ئىبادەت قىلىنىۋاتقان ھەرقانداق تاغۇتلارنى ئىنكار قىلىش. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ۋە بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتى ئىشنىڭ دەسلىپىدىلا مۇشۇ مەتبۇداتلارنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلىش، ئۇلارغا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكنى ئاشكارا ئېلان قىلىش، ئۇلارنىڭ قىممىتىنى چۈشۈرۈش، ئۇلارنىڭ ناقىس چولتا ئىكەنلىكىنى ۋە ئەيىبلىرىنى ئاشكارىلاش. . . . قاتارلىقلارنى تەقەززا قىلىدۇ. دەۋىتىنى قەۋملىرىگە مۇنۇ سۆزدىن باشلىغان پۈتۈن پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەھۋالى شۇنداق ئىدى: «اللەقا ئىبادەت قىلىڭلار،

تاغۇتتىن يىراق بۇلۇڭلار» (نەھل 36)، اللہ تائالانىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامدىن خەبەر بېرىپ ئېيتقان سۆزىمۇ ئوخشاشلا شۇنداق: «ئىبراھىم ئېيتتى: «سەلەر ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! سەلەرنىڭ ئىبادەت قىلغىنىڭلار نېمە؟ سەلەرنىڭ بۇرۇنقى ئەجدادلىرىڭلارنىڭ ئىبادەت قىلغىنى نېمە؟ بۇلار مېنىڭ دۈشمىنىمدۇر. پەقەت ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى (مېنىڭ ئىگەمدۇر).» (شۇئەرا 75 - 77) «ئى قەۋم! مەن سەلەر شېرىك كەلتۈرۈۋاتقان نەرسەلەردىن ئادا - جۇدامەن.» (ئەنئام 78) «ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە ئېيتتى: «سەلەر ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسەلەردىن مەن راستلا ئادا - جۇدامەن. پەقەت مېنى ياراتقان اللە مېنى (توغرا) يولغا باشلايدۇ.» (زۇخرۇف 26 - 27)

اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئالا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى توغرىلىق مۇنداق دېدى: «ئۇلار بايرىمدىن قايتىپ كېلىپ بۇتلەرنىڭ چېقىۋېتىلگەنلىكىنى كۆرۈپ) «بۇتلەرىمىزنى مۇنداق قىلغان كىم؟ ئۇ ھەقىقەتەن زالىم ئىكەن.» دېدى. (ئۇلارنىڭ بەزىسى) «ئىبراھىم ئىسىملىك بىر ياشنىڭ ئۇلارنى تىلغا ئالغانلىقىنى (يەنى ئەيىبلەنگەنلىكىنى) ئاڭلىغان ئىدۇق. (يەنى شۇ قىلغان بولشى مۇمكىن)» دېدى. «(ئەنبىيا 60). مۇپەسسىرلەر «تىلغا ئالغانلىقى» دېگەننى «ئەيىبلىدى ۋە زاغلىق قىلدى» دەپ تەپسىر قىلدى. قورئان ۋە سۇننەت مۇشۇنداق دەلىللەر بىلەن توشۇپ كەتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەككىدە تۇتقان يولمۇ بۇنى چۈشىنىۋېلىشىمىزغا كۇپايە قىلىدۇ. ئۇ قۇرەيشنىڭ ئىلاھلىرىنى دۆتكە چىقىراتتى ۋە ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇلارنى ئىنكار قىلىشنى ئاشكارا ئېلان قىلاتتى. شۇڭا ئۇنى مۇشرىكلار «دەندىن چىققۇچى» دەپ ئاتايتتى.

ئەگەر سىز مۇشۇ دەلىللەردىن كىيىنمۇ يەنە تېخىمۇ چوڭقۇر بىلمەكچى ۋە جەزم قىلماقچى بولسىڭىز قۇرئاندىكى مەككە سۇرىلىرىنى تەپەككۈر قىلىپ بېقىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا بىرەر ئايەت چۈشىنىمۇ، ئۇنى شەرق، غەرب، شىمال ۋە جەنۇبقا تارقىتاتتى. بۇ ئايەتلەر بازارلاردا، مەجلىس - سورۇنلاردا ئېغىزدىن - ئېغىزغا تارقىلىپ يۈرەتتى. مانا بۇ ئايەتلەر نەزەربەلەرگە ئۇلارنىڭ چۈشىنىشلىك نەزەب تىلىدا بايان قىلىناتتى. بۇ ئايەتلەر لات، ئۇززا ۋە ماناتلاردىن ئىبارەت شۇ زاماندىكى ئۇلارنىڭ ئەڭ

ئۇلۇغ ئىلاھلىرىنى دۆتكە چىقىرىشنى ۋە ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇلار بىلەن ئارىلاشماسلىق، ئۇلارغا رازى بولماسلىقنى ئاشكارا ئېلان قىلاتتى. رەسۇلۇللاھ ئەلەيھىسسالام بۇ ئايەتلەرنىڭ بىرەرسىنىمۇ يوشۇرمايتتى. چۈنكى ئۇ ئاشكارا ئاگاھلاندىرغۇچى ئىدى.

مۇشۇ زاماندا ئۆزىنى دەۋەت ئۈچۈن تەييارلاۋاتقانلار بۇ ئىشنى كۆپ مۇلاھىزە قىلىش ۋە ئۆزلىرىدىن كۆپ ھېساب ئېلىپ تۇرۇشقا بەك موھتاج. چۈنكى دەۋەت اللەنىڭ دىنىنىڭ نۇسرىتى ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇ. شۇنداق تۇرۇقلۇق يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دىننىڭ ئاساسىنىڭ ئاساسى بولغان بۇ ئىشنى كەينىگە چۆرۈۋەتكەن بولسا، بۇ دەۋەتنىڭ پەيغەمبەرنىڭ يولىغا ئۇيغۇن بولالشى مۇمكىن ئەمەس. بىز ھازىر ئەتراپىمىزدا توقۇلما قانۇن ۋە دەستۇرلارغا ھۆكۈم تەڭلەش شېرىكى كەڭ تارقالغان بىر زاماندا ياشاۋاتىمىز. شۇنىڭ ئۈچۈن بۇ دەۋەت ئۆزىنىڭ دەسلەپكى بىناسىنى بۇ قانۇن ۋە دەستۇرلارنىڭ قىممىتىنى سۆكۈش، كەمچىلىكىنى كىشىلەرگە بايان قىلىش، بۇنىڭغا ئىنكار قىلىش ۋە دۈشمەنلىك قىلىشنى ئاشكارا قىلىش ۋە كىشىلەرنى شۇنىڭغا چاقىرىش، ھۆكۈمەتلەرنىڭ دىنى يۈگەۋاتقانلىقىنى ۋە ئۇلار يۈگەپ بەرگەن دىننى چىڭ تۇتۇش بىلەن خۇرسەن بولغانلارغا بولسا ئىچىدە كۈلۈۋاتقانلىقىنى بايان قىلىش.... لار بىلەن ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگىشىش ئاساسىغا قۇرۇشى كېرەك. ئۇنداق بولمىغاندا ھەق قاچان ئاشكارا بولىدۇ؟!... كىشىلەر ئۆزى دىننى ھەقىقىي رەۋىشتە قانداق تونۇيالايدۇ؟!... ھەق بىلەن باتىلنى، دوست بىلەن دۈشمەننى قانداق ئايرىيالايدۇ؟!... ئۇلارنىڭ كۆپچىلىكى دەۋەتنىڭ مەنپەئەتىنى ۋە زىيانغا ئۇچرىماسلىقىنى ئۆزى قىلىشىۋاتىدۇ!... ئويلاپ بېقىم! تەۋھىدنىڭ يوشۇرۇلۇشى ۋە كىشىلەرنىڭ دىنلىرىنى خاتا چۈشىنىپ قېلىشىدىن ئارتۇق يەنە قانداق زىيان بار؟!... ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى تۇرغۇزۇش، اللەنىڭ دىنىغا دوست بولۇش ۋە تاغۇتلارغا دۈشمەن بولۇشنىڭ ئاشكارا بولىشىدىنمۇ ئارتۇق يەنە قايسى مەنپەئەت بار؟!... ئەگەر مۇسۇلمانلار مۇشۇنىڭ ئۈچۈن سىنالىمسا، مۇشۇ يول ئۈستىدە قۇربانلىق بەرمىسە، يەنە قايسى نەرسە ئۈچۈن سىنىلىنىدۇ، قايسى نەرسە ئۈچۈن قۇربانلىق بېرىدۇ؟!... بارلىق تاغۇتلارنى

ئىنكار قىلىش ھەربىر مۇسۇلمان ئۈچۈن شاھادەت كەلىمىسىنىڭ بېرىمى (يەنى لائىلاھ ئىللەللاھ) نىڭ ھۆكۈمى بىلەن پەرزىدۇر. بۇنى ئېلان قىلىش، ئاشكارىلاش، بايان قىلىش - پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشاش - بۇ دەۋەتنىڭ گەۋدىلىك ئالاھىدىلىكى ۋە شونى سۈپىتىدە مەشھۇر بولۇشى ۋە تارقىلىشى ئۈچۈن مۇسۇلمان جامائىتى ياكى ھەر جامائەتتىن ئاز دېگەندە بىر تۈركۈم كىشىلەرنىڭ ئاشكارا قىلىشى زۆرۈر بولغان چوڭ پەرزىدۇر. بۇ مۇسۇلمانلار ئۈستۈنلۈكتە تۇرغان چاغدىلا ئەمەس، بەلكى مۇسۇلمانلار بارماق بىلەن سانغۇدەكلا ئاز، ھەممە ئۇلاردىن ئاگاھلاندۇرۇلماقتا، ئۇلار ئىلاھلىرىمىزغا قارشى چىقتى دەپ سۈپەتلىنىۋاتقان ئاجىز شارائىتلاردا شۇنداق بولغان. بىز بەك ئەجەبلىنىۋاتىمىز... ئەشۇ دەۋەتچىلەر مەنپەئەتى ئۈچۈن غەم يەۋاتقىنى قانداق دەۋەت؟. ئۇلارنىڭ تۇرغۇزماقچى بولغىنى قانداق دىن؟. ۋەھالەنكى ئۇلارنىڭ كۆپىنچىسى توقۇلما قانۇنلارنى ماختاش بىلەن كۈن ئۆتكۈزۈۋاتىدۇ - ۋاي ئېست! - ئۇلارنىڭ بەزىسى بۇ قانۇنلارغا ھەمدۇ - سانا ئوقۇۋاتىدۇ. بۇ قانۇنلارنىڭ ياخشىلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىۋاتىدۇ. بۇ قانۇنلارنى ھۆرمەتلەش، بايراقلىرىنى چىڭ تۇتۇشقا قەسەم قىلىۋاتىدۇ. ئۇلار بۇ قانۇنلارنى ئىنكار قىلىش، دۈشمەنلىك قىلىشنى ئاشكارا ئېلان قىلىشنىڭ ئورنىغا، بۇ مەسىلىگە زىت ھالدا ئۇلارغا دوستلۇق ۋە رازىمەنلىكنى ئىزھار قىلىۋاتىدۇ!... مۇشۇنداق كىشىلەر تەۋھىدىنى تارقىتىپ، دىننى تۇرغۇزالمىدۇ؟. بىز اللەقا شىكايەت قىلىمىز...

- ئىككىنچى قىسىم: مۇشرىكلارنىڭ ئۆزىگە ئاداۋەت قىلىش

ئىككىنچى مەسىلە: مۇشرىكلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش ۋە ئۇلارنى ئىنكار قىلىش، ئۇلارنىڭ ئۆزىگە دۈشمەنلىك ۋە ئاداۋەتنى ئاشكارا ئېلان قىلىش، ئەللامە ئىبنى قەييۇم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: «تەۋھىدىنى اللەقا خاس قىلمىغان، مۇشرىكلارنى اللە يولىدا دۈشمەن تۇتمىغان ۋە ئۇلارغا ئاداۋەت قىلىش ئارقىلىق

اللہقا یبقنچلیق ئزدمسگن کشى چوڭ شېرىكتىن قۇتۇلمايدۇ. «شەيخۇل ئىسلام مۇشرىكلارنىڭ ئۆزىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنى مۇشرىكلارنىڭ مەئبۇدلىرىدىن ئادا - جۇدا بولۇشتىن مۇھىم دەپ كۆرسەتتى .

شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق رەھىمەھۇللاھ اللہ تائالانىڭ: «بىز سىلەردىن ۋە سىلەر اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسىلەردىن ئادا - جۇدامىز.» دېگەن ئايىتى ھەققىدە توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «بۇ يەردە ئىنتايىن ئىنچىكە بىر نۇقتا بار. يەنى اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئالا اللەنىڭ غەيرىگە چوقۇنىدىغان مۇشرىكلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشنى اللەنى قويۇپ چوقۇنىلىۋاتقان باتىل مەبۇدلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشنىڭ ئالدىغا قويدى. چۈنكى بىرىنچىسى ئىككىنچىسىدىن مۇھىم. چۈنكى بىر ئادەم باتىل ئىلاھلاردىن ئادا - جۇدا بولۇپ، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلغانلاردىن ئادا - جۇدا بولمايدىكەن، ھەرگىزمۇ پەرزنى بېجىرگەن بولمايدۇ. ئەمما مۇشرىكلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنى تەقەززا قىلىدۇ. تۆۋەندىكى ئايەتلەرگە قاراڭ: «(ئىبراھىم ئىپتىتى) سىلەردىن ۋە سىلەر اللەنى قويۇپ چوقۇنىۋاتقان نەرسىلەردىن يىراق بولمەن...» (مەريەم 48)، مانا بۇ يەردىمۇ اللەنى قويۇپ چوقۇنىۋاتقان نەرسىلەردىن يىراق بولۇشنىڭ ئالدىغا ئۇ چوقۇنغۇچىلاردىن يىراق بولۇش كەلتۈرۈلدى. ۋە يەنە: «(ئۇ ئىبراھىم) ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ اللەنى قويۇپ چوقۇنىۋاتقان نەرسىلىرىدىن يىراقلاشتى...» (مەريەم 49)، ۋە يەنە: «(ئى يىگىتلەر!) سىلەر ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ اللەدىن باشقا ئىبادەت قىلىدىغان بۇتلىرىدىن ئايرىلغان ئىكەنسىلەر...» (كەھق 16)، سىز مانا بۇ نۇقتىنى ئوبدان بىر ئويلىنىپ بېقىڭ! بۇ سىزگە اللەنىڭ دۈشمەنلىرىگە دۈشمەن بولۇشتا كۆرسەتمە بېرىدۇ. نۇرغۇن كىشىلەر باركى، ئۇلاردىن شېرىك ئىشلار سادىر بولمايدۇ. لېكىن ئۇ شېرىك ئەھلىگە دۈشمەنلىك قىلمايدۇ. بۇنىڭ بىلەن ئۇ ھەرگىز مۇسۇلمان بولالمايدۇ. چۈنكى ئۇ بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىنى تاشلىدى.» (بۇ يەردە شەيخ مۇشرىكلارغا قەلبىدە بولسىمۇ دۈشمەنلىك قىلمايدىغان، ھەتتا مۇھەببەت قىلىدىغان كىشىلەرنى مەقسەت قىلغان بولشى مۇمكىن. اللە ئوبدان بىلگۈچىدۇر.)

شەيخ ئابدۇللاھ ئەتىق ئىبنى ئابدۇراھمان مۇنداق دەيدۇ: «كشى شېرىكتىن

قۇنۇلۇپ، تەۋھىدىنى ياخشى كۆرۈپ قېلىشى، لېكىن شېرىك ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇش ۋە تەۋھىد ئەھلىنى ياخشى كۆرۈش، ئۇلارغا ياردەم بېرىشنىڭ بولماسلىقى بىلەن دىندا بىر كەمتۈكلۈك قويۇشى مۇمكىن. بۇنداق بولغاندا ئۇ ئۆزىنىڭ ھاۋايى - نەپسىگە ئەگەشكەن ۋە شېرىكنىڭ بىر قىسمىغا كىرگەن، دىننى يىقىتقان، تەۋھىدىنىڭ تەۋھىد ئۈنىگۈسىز پۇت تىرەپ تۇرالمايدىغان مۇھىم بىر ئاساسنى تاشلىۋەتكەن بولىدۇ. چۈنكى ئۇ اللە ئۈچۈن ياخشى كۆرمەيدۇ ۋە يامان كۆرمەيدۇ. ئۆزىنى پەيدا قىلغان ۋە بېجىرىم قىلغان زات ئۈچۈن دۈشمەنلەشمەيدۇ ۋە دوستلاشمايدۇ. مانا بۇ ھۆكۈم » « دېگەن گۇۋاھلىقتىن ئېلىنىدۇ. »

ئۇ يەنە مۇنداق دەيدۇ: «اللەقا يېقىنچىلىق قىلىشنىڭ ئەڭ ياخشى ۋاسىتىسى اللەنىڭ مۇشېرىك دۈشمەنلىرىگە نەپىرەتلىنىش، ئۆچ كۆرۈش، دۈشمەنلىشىش ۋە جىھاد قىلىشتۇر. بەندە مۇشۇنىڭ بىلەن مۆئمىنلەرنى تاشلاپ، ئۇلارنى دوست تۇتۇپ قېلىشتىن ساقلىنالايدۇ. ئەگەر ئۇ بۇنداق قىلمىسا، دىن دۈشمەنلىرىنى دوست تۇتۇش ئۇنىڭ دىنغا چوقۇم زىيان يەتكۈزىدۇ. ئىسلامنى يىقىتىپ تاشلايدىغان، ئۇنى ئاساسىدىن قومۇرۇپتىدىغان ئىشلاردىن قاتتىق ھەزەر ئەيلەش كېرەك. »

سۇلايمان ئىبنى سەھمان مۇنداق دەيدۇ:

كىمدە كىم مۇشېرىكلارنى تۇتماس دۈشمەن،
ئۆز دىنىغا سالغان بولار ئۆزى كەتمەن.
ئەمەس ئۇ مۇھەممەدنىڭ سۇننىتىدە
بىلىپ قويسۇن توغرا يولدا ئەمەس ئىكەن.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىھاب مۇنداق دەيدۇ: «مۇسۇلمان ئۈچۈن ئۆزىنىڭ مۇشۇ مۆئمىن گۇرۇھقا تەۋە ئىكەنلىكىنى ئاشكارىلاش شەرتتۇر. بۇ ئارقىلىق ئۇ مۆئمىن گۇرۇھنى ۋە ئۆزىنى كۈچەيتىدۇ ۋە تاغۇتلارنى قورقۇتىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ تاغۇتلارغا قارشى چىققۇچى گۇرۇھتا ئىكەنلىكىنى ئاشكارا قىلمىغۇچە دۈشمەنلىكىنى ئوبدان قىلغان بولمايدۇ. »

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىھابنىڭ ئىككى ئوغلى ھۈسەيىن ۋە ئابدۇللاھتىن بۇ دىنغا كىرگەن، بۇ دىننىڭ ئەھلىنى ياخشى كۆرگەن، لېكىن مۇشېرىكلار بىلەن

دۈشمەنلەشمىگەن ۋە ئۇلارنى ئىنكار قىلمىغان كىشى توغرىلىق سورالغاندا، ئۇلار مۇنداق دەپ جاۋاب بەرگەن: «كىمدە كىم:» مەن مۇشرىكلار بىلەن ياكى مۇسۇلمانلارنىڭ دۈشمەنلىرى بىلەن دۈشمەنلەشمەيمەن. ئۇلارنى ئىنكار قىلمايمەن. «دېگەن بولسا ئۇ شەكسىز مۇسۇلمان ئەمەس. ئۇ خۇددى اللە تۆۋەندىكى ئايەتتە سۈپەتلىگەن كىشىلەرنىڭ قاتارىدا بولىدۇ: «ئۇلار:» (پەيغەمبەرلەرنىڭ) بەزىسىگە ئىشىنىپ، بەزىسىنى ئىنكار قىلىمىز.» دەيدۇ. ۋە (ئىمان بىلەن كۇفرنىڭ) ئارىسىدا ئوتتۇرا يول تۇتماقچى بولىدۇ. ئەنە شۇلار (ئىماننى دەۋا قىلىۋاتقان بولسىمۇ) ھەقىقىي كاپىرلاردۇر. بىز كاپىرلارغا خورلىغۇچى ئازاب تەييار قىلدۇق.» (نسا 150 - 151)

سۇلايمان ئىبنى سەھمان مۇنداق دەيدۇ:

دۈشمەن بول مۇھەممەدكە دۈشمەن بولغانغا،

دوستى بول ھىدايەتكە ئىگە بولغانغا.

ياخشى كۆر مۆئمىنى اللە يولىدا،

ئۆچ بول اللە ئۈچۈن ئىسيانكارلارغا.

دىن نېمە؟ ئەگەر ئۇ دوستلۇق بولمىسا،

دۈشمەنلىك بولمىسا يولدىن ئازغانغا.

ئۇ يەنە مۇنداق دەيدۇ:

سەن راستلا اللەنى تونۇغان بولساڭ،

دۈشمەنلىك قىلسەن ئاڭا تانغانغا،

بولسەن ھەقىكە دوست ئاشكارا مەخپى،

ياردەممۇ بەرمەيسەن كاپىر بولغانغا.

مەن مۆئمىن دەپ قويسا ھېساب بولمايدۇ،

ئەسلىگىن بار ئاڭا كۆپلىگەن شەرتلەر.

كۇفرىنى ئىنكار قىل ھەرقايسى جايدا،

ئۆگەتكەن بۇ شەرتنى ئايەت ۋە نەسلىر.

كۇفرىنىڭ ئەقلىنى دۆتكە چىقارغىن .
 نامدىمۇ بىرلەشسۇن جىسمىدا پەسلەر ،
 تەۋھىدىنى بايان قىل ئاشكارا ھالدا ،
 ئۇلارنى چاقىرغىن ، بول ھەققە ئەسكەر .
 مانا بۇ توغرا دىن ، مانا ھىدايەت ،
 ئىبراھىم يولىدۇر ، بولساڭ گەر ئەسلەر .

تەبىئىيىكى بىز مانا مۇشۇ دۈشمەنلىك ۋە ئادا - جۇدالىقنى ئاشكارىلاش ھەممە ئادەمگە - ھەتتا دىننى قوبۇل قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈۋاتقان ، اللەنىڭ دىنىغا دۈشمەنلىكىنى ئىپادىلىمىگەن ، قەلبىنى ئىسلامغا مايىل قىلىش كۆزلىنىۋاتقان كىشىلەرگىمۇ ئومۇمىي دېمەيمىز . لېكىن بۇ ئۇلار شېرىكتىن پۈتۈنلەي تازىلانغۇچە قەلبتە چوقۇم ساقلىنىدۇ . باشتا اللەقا ئىتائەت قىلىشقا ھېكمەت بىلەن چىرايلىقچە چاقىرىلغان زالىم كىشىلەر ئەگەر بىزنىڭ دەۋىتىمىزغا ئاۋاز قوشسا ، دىننى قوبۇل قىلسا ، ئۇلار بىزنىڭ قېرىندىشىمىز بولىدۇ . ۋە بىز ئۇلارنى اللەقا بولغان ئىتائەتنىڭ مىقدارىدا ياخشى كۆرىمىز . لېكىن ئۇلار ھۆججەتلەر ئاشكارا بولۇپ بولغاندىن كېيىنمۇ باش تارتسا ، چوڭچىلىق قىلسا ، ئۆزىنىڭ باتىل ۋە شېرىك ئىشلىرىنى داۋاملاشتۇرسا ، اللەقا دۈشمەن بولىدىغان سەپتە چىڭ تۇرۇۋالسا ، ئۇلارغا چىرايلىق گەپ ۋە چىقىشىپ ئۆتۈش يوق . بەلكى ئۇلارغا ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش ۋە دۈشمەنلىكىنى ئاشكارىلاش پەرز بولىدۇ . شۇڭا بۇيەردە مۇشۇ ۋە كاپىرلارنىڭ ھىدايىتىگە ھېرىس بولۇش ، دىنىغا خىزمەت قىلىش ، يەتكۈزۈشتە يۇمشاق بولۇش ، ھېكمەت ۋە چىرايلىق ۋەز نەسەپتەلەرنى ئىشلىتىش بىلەن اللەنىڭ دىنىدىكى مۇھەببەت ، ئاداۋەت ، دوستلۇق ۋە دۈشمەنلىك مەسىلىسىنىڭ ئوتتۇرىسىنى ئايرىش كېرەك . چۈنكى نۇرغۇن كىشىلەر بۇ ئىشتا ئارىلاشتۇرۇۋاتىدۇ . شۇنىڭ بىلەن ئۇلار «ئى اللە قەۋمىمنى ھىدايەت قىلغىن ، ئۇلار ئۇقمايدۇ .» دېگەن ھەدىسلەرگە ئوخشىغان شەرتى ئاساسلارنى مۇۋاپىق ئورۇندا چۈشۈنەلمەيۋاتىدۇ .»

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئىنسانلارنىڭ ئۆزىگە ئەڭ يېقىنى بولغان دادىسىدىن ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ شېرىكى ۋە كۇفرىسىدا داۋاملىق تۇرىۋالدىغانلىقى ئايدىڭ بولۇپىدى ،

ئۇنىڭدىن ئادا - جۇدا بولدى. اللہ تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «ئۇنىڭغا (يەنى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا) ئۇنىڭ (يەنى دادىسىنىڭ) اللہنىڭ دۇشمىنى ئىكەنلىكى ئاشكارا بولۇپ، دادىسىدىن ئادا - جۇدا بولدى.» (تەۋبە 114)، بۇ ئىش ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام دادىسىنى ھېكمەت ۋە گۈزەل نەسىھەتلەر بىلەن دەۋەت قىلىپ بولغاندىن كېيىن بولغان. «ئى ئاتا! ماڭا سەن بىلمەيدىغان بىلىملەر نازىل بولدى. ماڭا ئەگەشكىن. سېنى توغرا يولغا باشلايمەن.» (مەريەم 43). «ئى ئاتا! مەن سېنىڭ مەرھەمەتلىك اللەنىڭ ئازابىغا قېلىشىڭدىن، شەيتاننىڭ ھەمراھىغا ئايلىنىپ قېلىشىڭدىن قورقىمەن.» (مەريەم 45)، مۇسا ئەلەيھىسسالاممۇ پىرئەۋىن بىلەن اللە ئۇنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەندە مانا مۇشۇنداق بولغان. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: «ئۇنىڭغا يۇمشاق سۆز قىلىڭلار، ۋە ۋەز - نەسىھەتنى قويۇل قىلىشى، ياكى (ھەددىدىن ئاشقانلىقىنىڭ ئاقىۋىتىدىن) قورقۇشى مۇمكىن.» (تاھا 44). مۇسا ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ بۇيرۇقىغا ئاساسەن دەسلەپ يۇمشاق سۆز قىلدى: «ئۇنىڭغا: (كۇفرىدىن ۋە گۇناھتىن) پاك بولۇشنى خالامسەن؟ سېنى پەرۋەردىگارىڭنى تونۇشقا يېتەكلىشىمنى خالامسەن؟. (ئۇنى تونۇساڭ پەرۋەردىگارىڭدىن) قورقسەن - دە، (ياخشى ئەمەللەرنى قىلسەن) دېگىن.» (نازىئات 18 - 19)، يەنە مۇسا ئەلەيھىسسالام پىرئەۋىنگە نۇرغۇن مۆجىزىلەرنى كۆرسەتتى. پىرئەۋىننىڭ يالغانغا چىقىرىش، دۇشمەنلىك قىلىش ۋە ئۆزىنىڭ باتىلىدا چىڭ تۇرۇش قاتارلىق قىلمىشلىرى ئاشكارا بولۇپ، مۇسا ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا مۇنداق دېدى: «مۇسا: (ئى پىرئەۋىن!) بۇلار (يەنى توققۇز مۆجىزە) نى پەقەت ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ پەرۋەردىگارى (مېنىڭ راستلىقىمنى ئىسپاتلايدىغان) دەلىل قىلىپ نازىل قىلغانلىقىنى سەن (گەرچە تىلىڭدا ئىقرار قىلمىساڭمۇ دىلىڭدا ئەلۋەتتە) ئوبدان بىلسەن، مەن سېنى، ئى پىرئەۋىن! ھەقىقەتەن، ھالاك بولىدۇ دەپ ئويلايمەن» دېدى. «(ئىسرا 102) ۋە ھەتتا ئاخىرى مۇنداق دېدى: «مۇسا ئېيتتى: (ئى پەرۋەردىگارىمىز! كىشىلەرنى يولۇڭدىن ئازدۇرۇش ئۈچۈن - ئى پەرۋەردىگارىمىز! - پىرئەۋىنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ چوڭلىرىغا ھاياتى دۇنيادا زىننەت بۇيۇملىرىنى، تۇرلۇك مال - مۈلۈكلەرنى بەرگەن ئىكەنسەن. پەرۋەردىگارىمىز! ئۇلارنىڭ ماللىرىنى ھالاك قىلغىن، ئۇلارنىڭ دىللىرىنى قاتتىق قىلغىن، شۇنىڭ بىلەن

ئۇلار ئىمان ئېيتماي قاتتىق ئازابنى كۆرسۈن» (يۈنۈس 88). چىرايلىق سۆزلەش ، يۇمشاق گەپ قىلىش ، ئاسانلاشتۇرۇش توغرىسىدا كەلگەن دەلىللەرگە مۇتلەق يۆلەنپ بۇ دەلىللەرنى ئۆزىنىڭ ئورنىغا قويمايدىغان. ئەسلى ئىشلىتىش ئورنىدا ئىشلەتمەيدىغان كىشىلەر بۇ مەسىلىدە ئوبدان بىر توختىلىپ بېقىشى ، بۇنى ئوبدان تەپەككۈر قىلىپ ، ياخشى چۈشىنىشى كېرەك. ئەگەر ئۇلار اللەقا ئىخلاسى بار كىشىلەر بولسا . . . . .

12- ھازىرقى زامان تاغۇت ھۆكۈمرانلىرىغا تۆتىدىغان مەيدان

ئۇلار يەنە مۇنداق بىر ئىشنى بىلىۋېلىشى كېرەك. يەنى بارلىق ۋە ھەرخىل يۇمشاق ۋە سىلىق ۋاستىلەر بىلەن دىن چۈشەندۈرۈلگەن ، ئۇنىڭغا اللە نازىل قىلغان نەرسىنىڭ غەيرى بىلەن ھۆكۈم قىلىشنىڭ كۇفرى ئىكەنلىكى بايان قىلىنغان ، ۋە ئۇمۇ اللەنىڭ شەرىئىتىنىڭ غەيرى بىلەن ھۆكۈم قىلىشنىڭ خاتا ئىكەنلىكىنى بىلگەن . . . شۇنداق تۇرۇقلۇق سىرتىدا بىچارە دەۋەتچىلەرگە يالغان ۋەدىلەرنى بېرىپ ، شېرىن سۆزلىرى بىلەن ئۇلارنى ئەخمەق قىلىدىغان ، ئەمەلىيەتتە چوڭچىلىق قىلىدىغان ۋە ئۆزىنىڭ باتىلىدا داۋاملىشىدىغان ، كۇفرى ۋە پىساقنىڭ شەھەرلەر ۋە كىشىلەر ئارىسىدا كۈنسىرى ئەۋج ئېلىشىغا سۈكۈت قىلىدىغان ۋە بۇنى ئىقرار قىلىدىغان ، مۆئمىن دەۋەتچىلەرگە بولسا قاتتىق تۇرىدىغان ، ئىسلاھ قىلغۇچىلارنى قىستايدىغان ۋە ئۇلارنى ھەردائىم كۆزىتىپ تۇرىدىغان . . . شۇۋاقتىنىڭ ئۆزىدە يەنە اللەنىڭ دىنىغا جەڭ ئېلان قىلىدىغانلارغا كەڭچىلىك قىلىدىغان ، اللەنىڭ دۈشمەنلىرىگە بۇزۇقچىلىق ۋە پىساق ۋاستىلىرىنى ئاسانلاشتۇرۇپ ، ئۇلارغا ، ئۇلارنىڭ پىساقلىرى ۋە ئاتىزىملىرى ئۈچۈن تەشۋىقات ۋاستىلىرىنى بويسۇندۇرۇپ بېرىدىغان ، ئۇلارنىڭ شېرىك ، توقۇلما قانۇنلىرىغا قارشى تۇرىدىغان ، ئىنكار قىلىدىغان ، ئادا - جۇدا بولىدىغان ياكى كىشىلەرگە ئۇنىڭ باتىل ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ بېرىدىغان كىشىلەرنى جازالايدىغان قانۇنلارنى چىقىرىدىغان ، ئاشكارا كۇفرى بىلەن لىق تولغانلىقى ئېنىق بولغان ھاكىملارنىڭ كىشىلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم قىلىشىدا چىڭ تۇرىدىغان ،

بىلىپ تۇرۇپ اللەنىڭ شەرىئىتى ۋە ھۆكۈمىگە بويسۇنمايدىغان... كىشىگە چىرايلىق سۆز قىلىش، چىقىشىپ ئۆتۈش، مەنەسەپ ناملىرى بىلەن ئاتاش، ئۇلارنىڭ ھېيت - بايراملىرىنى تەبرىكلەش ياكى ئۇلارغا ۋە ئۇلارنىڭ ھۆكۈمىتىگە دوستلۇق ئىزھار قىلىش ھەرگىز توغرا بولمايدۇ. بەلكى ئۇلارغا خۇددى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلار ئۆز قەۋمىگە ئېيتقان دەك: «بىز سەندىن، سېنىڭ شېرىك قانۇن ۋە دەستۇرىڭدىن، كۇفرى ھۆكۈمىتىڭدىن ئادا - جۇدامىز. بىز سىلەرنى ئىنكار قىلدۇق. بىز بىلەن سىلەرنىڭ ئوتتۇرىمىزدا ھەتتا سىلەر اللە قايتىمغۇچە، اللەنىڭ قانۇنىغا بويسۇنمىغۇچە دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك ئاشكارىدۇر.» دېيىش كېرەك. ۋە يەنە كىشىلەرنى ئۇلار بىلەن دوستلىشىشتىن، ئۇلارغا بويسۇنۇشتىن، ئۇلارنىڭ كارۋېنىدا بىرگە مېڭىپ قېلىشتىن، ئۇلارنىڭ باتىلىغا ياردەم بېرىدىغان، ھۆكۈمىتىنى چىڭىتىدىغان، قانۇنلىرىنى ساقلايدىغان ھەرخىل خىزمەتلەرنى قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ قوشۇنىنى كۆپەيتىپ قېلىشتىن قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش كېرەك.

13 - سىلىملىرىنىڭ شىرىئەت تۇرغۇزۇلغان زامانلاردىكى زالىم ئىمىرلەرگە تۇتقان

مەيدانى

14 - دەۋەتنىڭ بايىدىسىغا قىزىقتۇرۇشتىكى شىرىئەتنىڭ ئالدىشى

سەلەپ ئالىملىرىنىڭ ئەينى ۋاقتىدىكى ئەمىرلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى ناھايىتى كەسكىن ۋە ساپ بولغان. ۋەھالەنكى ئۇچاغدىكى ئەمىرلەر بىلەن ھازىرقى تاغۇتلارنى ھەرگىز سېلىشتۇرغىلى بولمايدۇ. قېنى ھازىرقى زامانىمىزدىكى دەۋەتچىلەرنىڭ بولۇشقا تېگىشلىك كەسكىن مەيدانلىرى! ۋەھالەنكى بۇ دەۋەتچىلەر ئەينى ۋاقتتىكى سەلەپ ئالىملارغا قارىغاندا بەك قازاندى، ئەگەشكۈچىلىرىمۇ ناھايىتى كۆپ. ئۇ

سەلەپ ئالىملىرى بۇ «دەۋەتچىلىرىمىز» گە ئوخشاش قانۇن ۋە سىياسەت فاكۇلتېتلىرىنى پۈتتۈرمىگەن، دۈشمەننىڭ «ھىيلىسىنى بىلىمىز» دېگەننى باھانە قىلىپ، سېپىنى ئۇرنال ۋە گېزىتلەرنىمۇ ئوقۇپ باقمىغان، شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۇلار سۇلتانلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئىشكىلىرىدىن قاچاتتى. سۇلتانلار بولسا ئۇلارنى ئىزدەيتتى ۋە مال - مۈلۈكلەر ۋە باشقا نەرسىلەر بىلەن ئۆزىگە تارتماقچى بولاتتى. ئەمما بۈگۈنكى ئۆزىنى سەلەپلەرگە نىسبەت بېرىۋاتقان، لېكىن دىننى شەيتان ئالدۇۋەتكەنلەر دىننىڭ بۇزۇلۇشى بەدىلىگە دۇنياسىنىڭ ياخشىلىنىشىنى تەلەپ قىلىۋاتىدۇ. ئۇلار سۇلتان ئەمىرلەرنىڭ ئىشك تۇۋىدىن كەتمەيدۇ. لېكىن سۇلتانلار ئۇلارغا قاراپمۇ قويماي ئۇلارنى خار قىلىۋاتىدۇ. سەلەپ ئالىملىرى زالىم ئەمىرنىڭ قېشىغا كىرىشتىنمۇ چەكلەيتتى. ھەتتا ئۇلارنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇشنى ئىرادە قىلغان كىشىلەرنىمۇ توساتتى. ئۇلار دىنغا زىيان يىتىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەپ شۇنداق قىلغان. چۈنكى ئۇلار زالىم ئەمىرنىڭ قېشىغا كىرسە ئۇلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈش، ئۇلارنى ھۆرمەتلەپ چىرايلىق مۇئامىلە قىلىش ياكى ئۇلارنىڭ بەزى باتىللىرىغا سۈكۈت قىلىش... قاتارلىق ئىشلار سادىر بولۇپ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. شۇڭا ئۇلار ئەمىرلەردىن يىراقلىشىشنى ئۇلارنىڭ ناچار ئەھۋالىغا نىسبەتەن ئەڭ ياخشى ئىنكار ۋە ئادا - جۇدالىق دەپ تونۇيتتى. سىز سوفيان سەۋرى (سەلەپلەرنىڭ مەشھۇر ئالىمى) نىڭ مۇنۇ سۆزىگە قۇلاق سېلىپ بېقىڭ. ئۇ ئۇباد ئىبنى ئۇبادقا يازغان خېتىدە مۇنداق دەيدۇ: «سەن ئەمىرلەر بىلەن يېقىنلىشىپ قېلىشتىن ياكى بىرەر ئىشتا ئۇلار بىلەن ئارىلىشىپ قېلىشتىن ساقلان. ۋە ساڭا: «سەن ئەمىرلەرگە يېقىنلىشىش ئارقىلىق مەزلۇملارنىڭ ھەققىنى ئېلىپ بېرىسەن ۋە قوغدايسەن ياكى زۇلۇمنى ئازايتسەن.» دىيىلىشىدىن ساقلان. شۇبھىسىزكى بۇ شەيتاننىڭ ئالدىشىدۇر... بۇنى پەقەت بۇزۇق ئالىملار شوتا قىلىۋالدۇ.» سىز سوفيان سەۋرىنىڭ بۇ سۆزىگە قاراڭ!. ئۇ بۈگۈنكى دەۋەتچىلەر «دەۋەتنىڭ پايدىسى» دەپ سۈپەتلەۋاتقان نەرسىنى «شەيتاننىڭ ئالدىشى» دەپ ئاتىدى. ئۇ ھەرگىزمۇ دوستىغا - خۇددى زامانىمىزدىكى دىن دۈشمەنلىرىنىڭ قۇچقىدىن دەۋەتنىڭ مەنپەئەتى ۋە دىننىڭ نۇسرىتىنى تاما قىلىش بىلەن ئۆمۈرلىرىنى زايە قىلىۋاتقان كۆپلىگەن دەۋەتچىلەر قىلىۋاتقان دەك: «ئى قېرىندىشىم!!

ئۆزۈڭنى چىڭ تۇت. ئۇلار(باشلىقلار)غا يېقىنلاش. سەن ۋەزىرلەر مەجلىسى ياكى دۆلەت مەجلىسىدە بىرەر مەنەسەپ ياكى ئورۇنغا ئىگە بولساڭ، زۇلۇمنى ئازايتىشنىڭ ۋە قېرىنداشلىرىڭغا مەنپەئەت يەتكۈزۈشۈڭ مۇمكىن. ۋە بۇ خىزمەتنى ھەرگىزمۇ ئاسىي فاجىرلارنىڭ چوڭچىلىق قىلىشىغا تاشلاپ بەرمە. .... ۋە .... ۋە «...» دەيدى. بەلكى بۇنى بۇزۇق ئالىملارنىڭ دۇنياغا ئېرىشىشتىكى شوتسىسى - ۋاستىسى دەپ سۈپەتلىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇ ئەمىرلەر كاپىر بولمىغان شۇ زامانىسىدە شۇنداق دېگەن بولسا، بىزنىڭ بۇ زامانىمىزدا ئەھۋال نېمە بولۇشى كېرەك؟! . اللەتن ئەپۇ سورايمىز. اللەقا سېغىنىپ بۇ زامان ئەھلىنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئالداشلىرىنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمىز. اللە مۇنداق دېگەن كىشىگە رەھمەت قىلسۇن:

بۇ مەجلىسكە كېلەر ئۇلار يۈگىرىشىپ،
جىنايەت ۋە كۇفرىغا لىق تولىسىمۇ.
قۇرئان ھاكىم بولۇشنىڭ ئورنىغا،
كۇفرى قانۇن يوليورۇقلار بەرسىمۇ.
ھەي جامائەت ۋەيران بولۇپ كېتىڭلار،
مۆمىن تۇرۇپ كۇفرىغا باش ئەگدىڭلار.

شەيخۇلئىسلام مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھەب سۇفىيان سەۋرىنىڭ تۆۋەندىكى سۆزىنى ناھايىتى كۆپ تەكرارلايتتى، يەنى: «كىمكى بىدئەت ئەھلى بىلەن بىرگە تۇرىدىكەن تۆۋەندىكى ئۈچ ئىشنىڭ بىرسىدىن قۇتۇلالمايدۇ:

- يا ئۇ بۇ بىدئەتچى بىلەن بىرگە يۈرىشى بىلەن باشقا كىشىلەرگە پىتىنە بولىدۇ.
(باشقا كىشىلەر ئۇنىڭ بىدئەتچى بىلەن بىرگە يۈرگىنىگە قاراپ: «ئەگەر بۇ بىدئەتچىنىڭ قىلغىنى يامان ئىش بولغان بولسا بۇ سالىھ كىشى ھەرگىزمۇ بۇنىڭ بىلەن ئارىلاشماس ئىدى. شۇڭا ئۇنىڭ قىلغىنى بىدئەت ئەمەس ئوخشايدۇ.» دەپ، بىر قىسىم بىدئەت ئىشلارنى ئىنكار قىلالماسلىقى مۇمكىن.) ھەدىستە مۇنداق دەپ كەلدى: «كىمكى ئىسلامدا بىر ياخشى ئىشنى يولغا قويىدىكەن، ئۇنىڭغا بۇ ئىشنىڭ ئەجرى ۋە بۇنىڭغا ئەمەل قىلغان كىشىلەرنىڭ ئەجرى ئۇلاردىن كېمەيتىلمەستىن تولۇق بېرىلىدۇ. كىمكى

يامان ئىشتىن بىرنى يولغا قويدىكەن، ئۇنىڭغا بۇ ئىشنىڭ گۇناھى ۋە بۇ ئىشقا ئەگەشكەنلەرنىڭ گۇناھى ئۇلاردىن كېمەيتىلمەستىن پەيدا قىلغۇچىغا بولىدۇ.» مۇسلىم رىۋايىتى)

- ياكى بۇ ئىشنى ئۇ ياخشى كۆرۈپ قالدۇ. بۇ ئىش ئۇنى ئازدۇرىدۇ ۋە بۇ سەۋەبلىك دوزاخقا كىرگۈزىدۇ.

- ياكى ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلارنىڭ سۆزلىرى بىلەن كارىم يوق. مەن ئۆزۈمگە ئىشىنىمەن.» كىمكى ئۆزىنىڭ دىنىدىن كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ۋاقىت خاتىرجەم بولىدىكەن، اللە ئۇنىڭدىن دىنى تارتىۋالىدۇ....»

مانا بۇ بىدئەتچىلەر بىلەن بىرگە تۇرغۇچىلارغا نىسبەتەن ئېيتىلغان سۆز بولسا - ۋەھالەنكى، بۇ بىدئەتچىلەرنىڭ بىدئەتلىرى كۇفرى قىلغۇچى بىدئەت ئەمەس ئىدى. قانۇننىڭ غالىپلىرىدىن بولغان مۇشرىك مۇرتەدلەر بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشنىڭ ھۆكۈمى نېمە بولار؟! . سىز ئۈچىنچى سۆزدىكى «مەن ئۆزۈمگە ئىشىنىمەن» دېگەن سۆزنى ئويلاپ بېقىڭ. مۇشۇ سۆز تۈپەيلىدىن زامانىمىزدىكى قانچىلىغان دەۋەتچىلەر ئېزىپ كەتمىدى!... اللە تىن ئىمانىمىزغا سالامەتلىك تىلەيمىز.

اللە تائالا ئەگەشكۈچىلىرى بۇنىڭ كەينىدە دىن ئۈچۈن نۇسرەت بار دەپ خام - خىيال قىلىۋاتقان مايماق يوللارنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلدى. اللە ئەزە ۋە جەللە زالىملارغا يېقىنلىشىشنىڭ نۇسرەت ياكى دىنى مەنپەئەتنى ئۈمىد قىلغىلى بولمايدىغان ئىش ئىكەنلىكىنى ئوچۇق بايان قىلدى. اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئالا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى قېرىتتۇرۇپ تەكەن سۈرە ھود تا(بۇ سۈرە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋەت يۈكۈنىنىڭ ئېغىرلىقىنى ئەمىلى مىساللار ئارقىلىق بايان قىلغاچقا بۇ رەسۇلۇللاھنى قېرىتتۇرۇپ تەكەن.) مۇنداق دەيدۇ: «زالىملارغا مايىل بولماڭلار، (مايىل بولساڭلار) دەۋزەخ ئازابىغا قالىسىلەر، سىلەرگە اللە تىن باشقا ھېچقانداق ياردەمچى يوقتۇر. ئاندىن كېيىن ھېچقانداق ياردەمگە ئېرىشەلمەيسىلەر.» (ھود 113)، بۇنداق تاغۇتلار بىلەن ياغلىشىپ ئۆتۈشتە ۋە مايماق يوللارنىڭ ئارقىسىدا اللەنىڭ دىنى ئۈچۈن ھېچقانداق نۇسرەت ۋە مەنپەئەت مەۋجۇت ئەمەس. گەرچە بەگىنىڭ خىيالىنى قىلىدىغانلار شۇنداق شېرىن

خىياللارنى سۇرسىمۇ... بۇ يوللارنىڭ كەينىدە پەقەت دوزاخ ئازابى بار... ئى
 قېرىندىشىم! ئۇيقۇڭدىن ئويغان... سەن بۇ ۋاقتە گكۈر گەپدانلارغا ھەرگىز ئالدىنمىغىن .

15- زالمىلارغا مايىل بولۇشنىڭ مىنىلىرى

- مۇپەسسىرلەر «زالمىلارغا يۆلەنمەڭلار» دېگەن ئايەتتىكى يۆنىلىشنى مايىللىق دەپ تەپسىر قىلدى .

- ئەبۇ ئالىيە مۇنداق دەيدۇ: «بۇ دېگەنلىك سىلەر ئۇلارغا مۇھەببەت ۋە سىلىق سۆز قىلىش بىلەن قىلچىلىكمۇ مايىل بولماڭلار، دېگەنلىكتۇر .»

- سوفييان سەۋرى مۇنداق دەيدۇ: «كىم ئۇلارغا سىياھ ئىزىپ بەرسە ياكى قەلىمىنى ئۇچلاپ بەرسە، ياكى قەغەز سۇنۇپ بەرسە مايىل بولۇشنىڭ ئىچىگە كىرىدۇ .»
 - شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق مۇنداق دەيدۇ: «اللە ئەزە ۋە جەللە دۇشمەنلىرىگە گەرچە بىر ئېغىز يۇمشاق سۆز بىلەن بولسىمۇ مايىل بولغانلارغا دوزاخ ئازابى بىلەن تەھدىت سالىدى .»

شەيخ ئابدۇللا تىقى ئىبنى ئابدۇراھمان (ئۇ نەجدنىڭ سەلەق ئىماملىرىنىڭ بىرى) «مايىل بولۇش» نىڭ مەنىسى توغرىسىدىكى مۇپەسسىرلەرنىڭ يۇقىرىقى سۆزلىرىنى بايان قىلغاندىن كىيىن مۇنداق دېدى: «بۇنداق بولۇشى شۇنىڭ ئۈچۈنكى شېرىك گۇناھى ئەڭ ئېغىر گۇناھتۇر . ئەگەر ئۇنىڭغا اللەنىڭ ئايەتلىرىنى زاڭلىق قىلىش، ئۇنىڭ بۇيرۇق ۋە ھۆكۈملىرىنى تاشلاش، ئۇنىڭغا قارشى ۋە زىت كېلىدىغان نەرسىلەرنى ئادالەت دەپ ئاتاش قوشۇلسا ئەھۋال قايىسى دەرىجىگە بېرىپ يېتەر؟! ... بۇنىڭ كۇفىرى، جاھالەت ۋە ئازغۇنلۇق ئىكەنلىكىنى اللە، ئۇنىڭ پەيغەمبىرى ۋە مۆئمىنلەر ئوبدان بىلىدۇ . كىمدە ئازراق بولسىمۇ غۇرۇر ۋە قەلبىدە بىر ھاياتلىق بولىدىكەن، چوقۇم اللە ئۇچۇن، اللەنىڭ رەسۇلى

ئۈچۈن، اللەنىڭ كىتابى ۋە دىنى ئۈچۈن كۈندەشلىك قىلىدۇ. اللەنىڭ دىنىنى زاغلىق قىلغانلارغا ھەرقانداق سورۇن، ھەرقانداق جايدا قاتتىق ئىنكار قىلىدۇ ۋە ئادا-جۇدا بولىدۇ. مانا بۇ، كاپىرلار بىلەن ئەمىلى جىھاد قىلىشنىڭ ئالدىنقى شەرتىنىڭ بىرىدۇر. سەن چوقۇم اللەنىڭ دىنىنى ئاشكارىلاشنى، ئۇنى ئەسلىتىشنى ۋە ئۇنىڭغا قارشى تۇرغان نەرسىلەرنى ئەيىبلەش، ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنى چىڭ تۇت. ئەشۇ چوڭ بۇزۇقچىلىقلارغا سەۋەبچى بولۇۋاتقان ۋاسىتىلەرگە دىققەت قىل. اللەنىڭ بۇ ۋاسىتىلەرنى چەكلەشتىكى بۇيرۇقلىرىنى مۇلاھىزە قىلىپ باق. نۇرغۇن كىشىلەر بۇنىڭدىن ۋە بۇنىڭ ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇۋاتقان بولسىمۇ، لېكىن ئۇلارغا دوست بولغانلارغا يانتايماق، ئۆلىپەت بولۇپ، ئۇلارنى قوغداۋاتىدۇ. ياردەم پەقەت اللە تەرىپىدىن. «اللە ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن!». ئۇ خۇددى بىزنىڭ زامانىمىزنى كۆرگەندەكلا سۆزلىگەن ئىكەن.

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىب مۇنداق دەيدۇ: «ئى قېرىنداشلىرىم! سىلەر دىنىڭلارنىڭ يىلتىزىنى، ئەۋۋىلىنى، ئاساسىنى ۋە بېشىنى چىڭ تۇتۇڭلار. بۇ» « دەپ گۇۋاھلىق بېرىشتۇر. سىلەر بۇنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىڭلار. ئۇنى ۋە ئۇنىڭ ئەھلىنى ياخشى كۆرۈڭلار. ئۇلار گەرچە سىلەردىن نەسەب جەھەتتىن يىراق بولسىمۇ ئۇلارنى ئۆزۈڭلارغا قېرىنداش دەپ بىلىڭلار. بارلىق تاغۇتلارنى ئىنكار قىلىڭلار، ئۇلارغا دۈشمەنلىشىڭلار ۋە يامان كۆرۈڭلار. ئۇلارنى ياخشى كۆرگەن، ياكى ئۇلارنى ئاقلىغان، ياكى ئۇلارنى ئىنكار قىلمىغان، ياكى «مېنىڭ ئۇلار بىلەن ئىشىم يوق» دېگەن، ياكى «اللە مېنى ئۇلار توغرىسىدا ھېچنەرسىگە تەكىلىپ قىلغىنى يوق» دېگەن كىشىلەرنى يامان كۆرۈڭلار. چۈنكى ئۇلار ھەقىقەتەن بۇ ئارقىلىق اللەقا ئاشكارا يالغاننى توقۇدى. ئەمەلىيەتتە اللە تائالا ھەممە مۇسۇلمانلارنى كاپىرلارنى يامان كۆرۈشكە تەكىلىپ قىلدى ۋە ئۇلارغا دۈشمەن بولۇش، ئىنكار قىلىش ۋە ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشنى پەرز قىلىپ بېكىتتى. گەرچە بۇ كاپىرلار ئۇلارنىڭ ئاتىلىرى ياكى بالىلىرى ۋە ياكى ئۇرۇق - تۇغقانلىرى بولغان تەقدىردىمۇ... مۇشۇ ئىشنى چىڭ تۇتۇڭلار. ئۈمىدىكى سىلەر رەببىڭلارغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمىگەن ھالدا ئۇچراشقايسىلەر...» (مەجمۇئە تىتتەۋەھىد)

16- ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى دەۋەتنى ياش قىلىپ قويدۇ ۋە مەخپىيەتلىككە زىت كېلىدۇ، دېگەن شۈبھىگە رەددىيە

ئاگاھلاندىرۇش: سىز يۇقارىقىلارنى چۈشەنگەندىن كېيىن مۇنۇ بىر ئىشىنىمۇ بىلىپ قويۇڭ. يەنى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى تۇرغۇزۇش بىلەن دىننىڭ غەلبىسى ئۈچۈن مۇھىم ئىشلارنى قىلىشتا يوشۇرۇن ۋە مەخپىي سەۋەبلەرنى قوللىنىشنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھېچقانداق زىتلىق يوق. بىزنىڭ يۇقىرىدا بايان قىلغان سۆزلىرىمىز ھەرگىزمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قوللانغان ۋە ئۇنىڭ تەرجىمىھالىدا بۇنىڭغا نۇرغۇنلىغان دەلىللەر بولغان بۇ چوڭ سەۋەبىنى ھەرگىزمۇ رەت قىلمايدۇ. لېكىن بۇ مەخپىيلىك ئۆزىنىڭ ھەقىقىي ئورنىغا قويۇلۇشى كېرەك. يەنى ئۇ پىلان ۋە تەييارلىقتىكى مەخپىيلىكتۇر. ئەمما ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ۋە تاغۇتلارنى، ئۇلارنىڭ قانۇنلىرىنى. باتىل ئىلاھلىرىنى ئىنكار قىلىش بولسا ھەرگىزمۇ بۇ مەخپىيلىككە كىرمەيدۇ. بەلكى بۇ ئاشكارىلىققا تەۋەدۈركى بىز بۇرۇن بايان قىلغاندەك يولنىڭ بېشىدىن تارتىپلا ئاشكارا قىلىش زۆرۈر بولغان ئىشتۇر. بۇنىڭغا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنۇ سۆزى دەلىل قىلىنىدۇ: «مېنىڭ ئۈمىتىمدىن بىر گورۇھ كىشى ھەمىشە ھەق ئۈستىدە ئاشكارا بولغان ھالدا تۇرىدۇ...» «مۇسلىم نەقىل قىلغان»، ئەمما تاغۇتلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈش، ئۇلارنىڭ سەپلىرىگە كىرىش ۋە ئۇلارنىڭ مەنەسەپلىرىگە ئېرىشىش ئۈچۈن ئۇنى يوشۇرۇش پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ئەمەس. بەلكى ئۇ زېمىن كۈچلىرىگە تەۋە بولغان تەشكىلاتلارنىڭ مەخپىيەتچىلىك يولىغا مەنسۇپتۇر. دىنىمىز بۇلارغىمۇ مۇنداق بايانات ئېلان قىلىدۇ: «سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۆزۈڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىم ئۆزۈم ئۈچۈن.» (كافىرۇن 6)، خۇلاسىگە گەپ شۇكى، يوشۇرۇنلۇق پىلان ۋە تەييارلىقتا، ئاشكارىلىق دەۋەت ۋە تەبلىغىدە بولىدۇ.

بىزنىڭ بۇ سۆزلەرنى سۆزلەپ يۈرۈشىمىزنىڭ سەۋەبى شۇكى، ئىغۋاگەر ۋە تۆھمەتخور ياكى پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىنى ھەقىقىي رەۋىشتە چۈشەنەلمىگەن كۆپلىگەن كىشىلەر بىلىمىزلىكىدىن: «سىلەر چاقىرىۋاتقان بۇ يول بىزنى ئاشكارا قىلىپ

قويدىكەن، پىلانلىرىمىزنى پاش قىلىپ قويدىكەن، دەۋەت ۋە ئۇنىڭ مېۋىسىنىڭ ۋەيران بولىشىنى تېزلىتىپ قويدىكەن. . .» دېيىشمەكتە .

ئۇلارغا ئاۋۋال مۇنداق دەيمىز: - دەۋا قىلىنىۋاتقان بۇ دەۋەتنىڭ مېۋىسى پەقەت بۇ دەۋەت پەيغەمبەرلىك يولىغا ئۇيغۇن بولالغاندىلا ئاندىن پىشىدۇ ۋە ئىسلاھ بولالايدۇ . يۇقىرىدىكى شەرىئى دەلىللەردىن سىرت بۇ دەۋەتنىڭ ھازىرقى رېئاللىقى بۇ سۆزىمىزگە روشەن گۇۋاھتۇر . بىز بۈگۈن مۇسۇلمان ئەۋلادلارنىڭ بىلىمىزلىكى ، ئۇلارغا ھەق بىلەن باتلىنىڭ ئارلىشىپ كەتكەنلىكى ، دوست دۈشمەنلىكىنىڭ ئوچۇق بولماسلىقىدىن قاتتىق قىيىنلىنىۋاتىمىز . بۇ پەقەت ئەشۇ ئالىملارنىڭ ۋە دەۋەتچىلەرنىڭ بۇ ھەقنى يوشۇرغانلىقى ۋە باتلىغا سۈكۈت قىلغانلىقىدىن بولغان . ئەگەر ئۇلار بۇنى ئوچۇق بايان قىلغان بولسا ۋە ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويغان بولسا ، پەيغەمبەرلەر كەبى بۇ يولدا سىناقلارغا - ئەرزىيەتلەرگە ئۇچرىغان بولسا ، ئەلۋەتتە كىشىلەرنىڭ ھەممىسىگە ھەق ئاشكارا بولغان بولاتتى . بۇنىڭ بىلەن ھەق ئىگىلىرى باتلىچىلاردىن ئاشكارا ئايرىلغان ، اللەنىڭ رسالىتى يەتكۈزۈلگەن ، بۇ زامانمىزدىكى كىشىلەرگە ھاسىل بولۇپ قالغان مۇھىم ئىشلاردىكى ئارىلاشتۇرۇۋېتىش ، خاتا چۈشىنىش ، ئالماشتۇرۇۋېتىش تۈگىگەن بولاتتى . ئالىم قورقۇپ ھەقنى بايان قىلمىسا ، جاھىل ئۆزىنىڭ بىلىمىزلىكى بىلەن ھەقنى بۇرمىلاپ سۆزلەۋەرسە ، ھەق قاچان ئاشكارا بولىدۇ . ئەگەر اللەنىڭ دىنى ، ئۇنىڭ ئەمىلى ۋە ئېتىقادى تەۋھىدى كىشىلەرگە ئاشكارە قىلىپ بېرىلمىسە ، ئەشۇ دەۋەتچىلەر كۈتۈۋاتقان ، ئۈمىد قىلىۋاتقان نەتىجە زادى نېمە؟ .

17- دۆلەت قۇرۇلمىسىمۇ ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ بىرىمۇ قىلىنغانلىقى دىن غۇلجۇن ئەڭ زور مەنىدە

ئۇ نەتىجە «ئىسلامى دۆلەت» مۇ؟ . . .

شۈبھىسىزكى ، - دەۋەت ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىسۇن ياكى دەۋەتچىلەر ئەرزىيەتلەرنى تارتىپ كەتسۇن - كىشىلەرگە ھەقىقى تەۋھىدىنى ئاشكارىلاش ، ئۇلارنى شېرىكىنىڭ قاراڭغۇلۇقىدىن تەۋھىدىنىڭ يورۇقلۇقىغا چىقىرىش ئەڭ چوڭ نىشان ۋە ئەڭ مۇھىم

دىن پەقەت قارشىلىشىش ۋە سىناقىلار بىلەنلا ئاشكارا بولالايدۇ: «اللە ئىنسانلارنىڭ بەزىسىنى بەزىسى بىلەن مۇداپىئە قىلىپ تۇرمىسا(يەنى مۇسۇلمانلارنى كاپىرلارغا قارشى قىلىش بىلەن مۇداپىئە قىلمىسا)ئىدى. يەر يۈزى ئەلۋەتتە پاساتقا ئايلىناتتى.» (بەقەرە 251)، مانا مۇشۇنىڭ بىلەن اللەنىڭ دىننىڭ ئۈستۈنلۈكى، كىشىلەرنى شېرىكنىڭ ھەرخىل شەكىللىرىدىن چىقىرىش ۋە قۇتقۇزۇش روياپقا چىقىدۇ. مانا بۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن سىناقىلار كېلىدىغان، ئۇنىڭ ئۈچۈن قۇربانلىقلار بېرىلىدىغان ئۇلۇغ غايىدۇر. ئىسلامى دۆلەت دېگەن پەقەت مۇشۇ ئۇلۇغ غايىگە يېتىشتىكى بىر ۋاستىدۇر. «ئورەك ئىگىلىرى» قىسسىسىدە ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن مۇھىم ئىبرەت بار. ھېلىقى سادىق دەۋەتچى بالا دۆلەت قۇرالمىغان ياكى بىرەر ھوقۇققا ئىگە بولالمىغان بولسىمۇ، لېكىن اللەنىڭ تەۋھىدىنى تولۇق ئاشكارە قىلدى. بۇ ھەق دىنغا ئەڭ ياخشى ياردەم بەردى ۋە شەھىدلىكنى ئالدى. بۇنىڭدىن كىيىن ھايات قېلىشنىڭ يەنە نېمە قىممىتى بولسۇن؟ بۇ دەۋەتچى ئۆزىنىڭ دەۋىتىدە زور مۇۋەپپىقىيەتكە ئېرىشكەن تۇرسا، ئۇنىڭ ئۈچۈن كۆيۈرۈش، ئازابلاش ۋە ئۆلتۈرۈلۈشنىڭ نېمە زىيىنى بولسۇن؟. دۆلەت قۇرۇلسۇن ياكى قۇرۇلمىسۇن... مۇئىمىنلەر كۆيۈرۈلسۇن ۋە ئۇلارغا قانچىلىغان ئورەكلەر كولانمىسۇن، بەرىبىر... ئۇلار غەلبە قازاندى. چۈنكى اللەنىڭ كەلىمىسى ئاشكارا ۋە ئالى بولدى. بۇنىڭغا شەھىدلىكنىڭ ئۇلارنىڭ يوللىرى ۋە جەننەتنىڭ ئۇلارنىڭ مەنزىلى بولغانلىقىنى قوشساقچۇ تېخى!...

مانا بۇلار بىلەن سەن ئەشۇ بىلىمىسىزلىرىنىڭ: «بۇ يول دەۋەتنى تۈگەشتۈرىدۇ. ئۇنىڭ مېۋىسىنىڭ يوقىلىشىنى تىزلىتىدۇ...» دېگەن سۆزلىرىنىڭ قۇرۇق ئىغۋا ۋە نادانلىق ئىكەنلىكىنى بىلەلەيسەن. چۈنكى بۇ دەۋەت اللە ئەزەزە ۋە جەللە ئۇنى مۇشرىكلار يامان كۆرگەن تەقدىرىدۇمۇ، بارلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلىشقا ۋەدە قىلغان اللەنىڭ ئۆزىنىڭ دىندۇر. ئۇ چوقۇم بولىدۇ. بۇنىڭدا قىلچە شەك يوق. اللەنىڭ دىننىڭ نۇسرىتى ۋە ئۈستۈن بولۇشى ھەرگىزمۇ بىر قىسىم ئەشۇ ئىغۋاگەر شەخسلەرگە باغلىق ئەمەس. ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ كېتىپ قېلىشى، ھالاك بولۇشى ۋە ياكى يۈز ئۆرۈشى بىلەن بۇ دىننىڭ

غەلبىسى كېتىپ قالمايدۇ ۋە ھالاك بولمايدۇ. اللہ تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر سىلەر (اللەنىڭ تائىتىدىن) يۈز ئۈرۈسەڭلار، اللە سىلەرنىڭ ئورنۇڭلارغا باشقا بىر قەۋمنى ئالماشتۇرىدۇ، ئاندىن ئۇلار سىلەرگە ئوخشاش بولمايدۇ. (يەنى اللەقا ئىتائەت قىلىنۇن)» (مۇھەممەد 38)، ۋە يەنە مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۆمىنلەر! سىلەردىن كىمكى مۇرتەد بولىدىكەن، اللە (ئۇنىڭ ئورنىغا) اللە ئۇلارنى ياخشى كۆرۈدىغان، ئۇلارمۇ اللەنى ياخشى كۆرۈدىغان، مۆمىنلەرگە كۆيۈنىدىغان، كاپىرلارغا شەپقەتسىز، اللەنىڭ يولىدا جىھاد قىلىدىغان ۋە مالامەت قىلغۇچىنىڭ مالامىتىدىن قورقمايدىغان بىر قەۋمنى كەلتۈرىدۇ. بۇ (يەنى يۇقىرىدىكى سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىنىش) اللەنىڭ پەزىلىدۇركى، اللە ئۇنى خالىغان كىشىگە بېرىدۇ، اللە (نىڭ پەزىلى) كەڭدۇر، اللە ھەممىنى بىلگۈچىدۇر.» (مائىدە 54)، اللە يەنە مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى (اللەنىڭ يولىدا نەپقە قىلىشتىن) باش تارتىدىكەن، (اللەغا ھېچ زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ)، چۈنكى اللە بەھاجەتتۇر، مەدھىگە لايىقتۇر.» (ھەدىد 24). بۇنىڭغا پەيغەمبەرلەر ۋە ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىنىڭ زامانلاردىن بۇيانقى دەۋەتلىرى ئەڭ ياخشى گۇۋاھچىدۇر. ئۇلار بالا ۋە سىناقلارنىڭ ئەڭ قاتتىقىغا ئۇچرىغان. لېكىن بۇ ئۇلارنىڭ دەۋىتىنىڭ نۇرىغا ھېچقانداق تەسىر كۆرسىتمەلمىگەن. بەلكى بۇ دەۋەتنىڭ تېخىمۇ ئاشكارا مەشھۇر بولۇشى ۋە كىشىلەرنىڭ قەلبلىرىگە ۋە سەپلىرىگە ئىچكىرىلەپ كىرىشىنى كۈچەيتكەن. مانا بۇ ھازىرغا قەدەر اللەقا چاقىرىش يولىدا ماڭغۇچىلار يول تېپىپ ماڭىدىغان نۇر بولماقتا. بۇ ھېچقانداق شۈبھە بولمىغان ھەقىقەتتۇر.

18- ئىگىز بەزى دەۋەتچىلەر بۇ يولنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويسا باشقىلارغا بۇنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى تىرىك تېتىشىمگە رۇخسەت بېرىلسىدۇ

يۇقىرىقىلار بىلەن بىرگە يەنە بىر مەسىلىنىمۇ بىلىش زۆرۈردۇر. يەنى بارلىق دۈشمەن كاپىرلارغا ۋە ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرىغا بولغان ئىنكار، ئاداۋەت ۋە دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىش مۇسۇلمان دەۋەتچىنىڭ سۈپىتىنىڭ مۇھىم ئاساسى. بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ

سۈپىتى ۋە توغرا دەۋىتىنىڭ يولى، ۋە بۇ ئىشنى چىڭ تۇتمىغاندا بۇ دەۋەت ھەرگىز غەلبە قازىنالمىدىغان مۇھىم ئىش بولسىمۇ، بۇنى ھەق ئەھلىدىن بولغان بىر گۇرۇھ كىشى ئاشكارا قىلسا، باشقا ئاجىز كىشىلەردىن بۇنى ئاشكارا قىلىش ساقىت بولىدۇ. بۇ پەقەت ئاشكارا جاكارلاشتىكى گەپ، ئەمما بۇ مەسىلە ماھىيىتىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بۇ ھەر بىر مۇسۇلمانغا ھەر زامان ۋە ھەر ماكاندا پەرزدۇر. چۈنكى ئۇ بىز باشتا بايان قىلغاندەك بىر ئىنساننىڭ ئىسلامى ئۇنىڭسىز ساغلام بولالمىدىغان « » نىڭ مۇھىم بىر تەركىبى قىسمىدۇر. بۇ ئىش پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىنىڭ مۇھىم ئاساسى تۇرۇغۇلۇق بۇنى ئاشكارا قىلىشنى پۈتكۈل دەۋەتنىڭ كۈن تەرتىپ پىلاندىن چىقىرىۋېتىش ئىسلام دىنى تونۇمايدىغان بىر ئىشتۇر. بەلكى بۇ ئۆزىنىڭ بارلىق ئەھۋالدا قورقۇشنى ئاساس قىلىدىغان، تاغۇتلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈشكە پەرۋا قىلمايدىغان ياكى نىفاقتىن قورقمايدىغان ئىنسانىي پارتىيە ۋە يوللارنى دوراش ۋە تەقلىد قىلىش بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەنھىجىنىڭ غەيرىدە ماڭىدىغان دەۋەتچىلەرنىڭ ئىشىدۇر.

– (بىر تۈركۈم ئاجىزلار يۇقىرىقىلارنى ئاشكارلىمىسىمۇ بولىدۇ) دەپ ئاجرىتىپ چىقىرىۋېلىشىمىز ھاۋايى – نەپسىمىزدىن ياكى ئەقلى تاكتىكا ئىشلەتكەنلىكىمىزدىن ئەمەس. بەلكى بۇنى نۇرغۇنلىغان نەقلى شەرىئى دەلىللەرگە ئاساسەن ئوتتۇرىغا قويدۇق. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەككىدە ئاجىز ۋاقىتتىكى تارىخىنى مۇلاھىزە قىلغان كىشىگە بۇ ئوچۇق ئاشكارا بولىدۇ. سىز سان – ساناقسىز مىساللارنىڭ ئىچىدىكى تۆۋەندىكى مىساللارغا قاراپ بېقىڭ. مەسىلەن: ئەمرى ئىبنى ئىبىسەتە سەلەمنىڭ مۇسۇلمان بولۇش تارىخى. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «مەن (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا): «مەن ساڭا ئەگىشىمەن» دەپم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «سەن بۇ كۈنلىرىڭدە بۇنىڭغا قانداق بولالمىسەن. سەن مېنىڭ ۋە كىشىلەرنىڭ ئەھۋالىنى كۆرمىدىڭمۇ. سەن ھازىر ئەھلىڭگە قايتىپ كەت ۋە مېنىڭ غەلبە قىلغانلىقىمنى ئاڭلىساڭ كېشىمغا كەل. . . .» دەپ. «(مۇسلىم) بۇ ھەدىس توغرىسىدا ئىمام نەۋەۋى مۇنداق دەيدۇ: «مەن ساڭا ئەگىشىمەن» دېگەننىڭ مەنىسى: مەن سەن بىلەن بىرگە تۇرۇپ، دىننى ئاشكارا ئېلان قىلىشتا ساڭا ئەگىشىمەن. دېگەنلىكتۇر. شۇڭا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «سەن بۇنىڭغا مۇسۇلمانلارنىڭ شەۋكىتىنىڭ ئاجىز

بولغانلىقى ئۈچۈن قادىر بولالمايسەن. بىز قۇرەيش كافىرلىرىنىڭ ئەرزىيىتىنىڭ ساڭا يېتىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيمىز. سېنىڭ ئەجىرىڭ تولۇق بولدى. سەن ئىسلامدا قېلىپ قال. قەۋمىڭگە قايتقىن ۋە ئۆز ئورنىڭدا ئىسلامدا داۋاملاشقىن. مېنىڭ غەلىبە قازانغانلىقىمنى بىلسەڭ، ئاندىن قېشىمغا كەل. «دېدى.» مانا بۇ بىر كىشىگە رەسۇلۇللاھ دىنى ئاشكارا قىلماسلىققا ئىزنى بەردى. چۈنكى اللەنىڭ دىنى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتى شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە ئاشكارا، مەشھۇر ۋە تونۇشلۇق ئىدى. بۇنىڭغا رەسۇلۇللاھنىڭ مۇشۇ ھەدىستىكى مۇنۇ سۆزى دەلىلدۇر: «سەن مېنىڭ ۋە كىشىلەرنىڭ ئەھۋالىنى كۆرمىدىڭمۇ؟» ئەبۇ زەرىنىڭ مۇسۇلمان بولۇش قىسسىسى سەھىھۇل بۇخارىدا ئېنىق بايان قىلىنغان: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئى ئەبۇ زەر! بۇ ئىشنى يوشۇرۇن تۇت! ۋە ئۆز شەھرىڭگە قايت. ئەگەر بىزنىڭ غەلىبە قىلغانلىقىمىز ساڭا يەتسە، قايتىپ كەل...» دېدى. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئەبۇ زەر ئىماننى ئاشكارا قىلدى. ئۇ كاپىرلارنىڭ ئارىسىغا كىرىپ تۇرۇپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگەشكەنلىكىنى جاكارلىدى. كاپىرلار ئۇنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ قويغىلى تاس قالدى. ئۇ بۇ ئىشنى ئەتسى يەنە قىلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ قىلغانلىرىنى ئىنكار قىلمىدى. ئۇنى ياردەمسىز قويمىدى. ۋە زامانىمىزدىكى دەۋەتچىلەر دېگەندەك: «سېنىڭ بۇ ئىشكە دەۋەتنى قالايمىقانلاشتۇردۇ ۋە پىتىنە قوزغایدۇ. دەۋەتكە زىيان يەتكۈزىدۇ ۋە دەۋەتنى يۈزىل كېچىكتۈرىۋېتىدۇ.» دېمىدى. (ئۇ زات ئۇنداق دېيىشتىن ئەلۋەتتە پاك)، چۈنكى ئۇ كىشىلەرنىڭ بۇ يولدىكى تاقىمەت كۈنىسىگىچە ئۈلگىسى ۋە نەمۇنىسىدۇر. دېمەك بەزى دەۋەتكە ئەگىشىشتىن ئاجىز كەلگەنلەرنىڭ مەيدانغا سەكرەپ چىقماستىن باشقا بىر مەسىلە. دىننىڭ ئاشكارا ۋە ئوچۇق بولۇشى باشقا بىر مەسىلە. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتى ناھايىتى ئاشكارا ۋە مەشھۇر ئىدى. ھەممە كىشى بۇ دەۋەتنىڭ يىلتىزىنىڭ ۋە يادىرولۇق مەركىزىنىڭ ئەشۇ زاماندىكى بارلىق تاغۇتلارنى ئىنكار قىلىش ۋە ئىبادەتنى بارلىق تۈرلىرى بىلەن اللەقا خالىس قىلىش ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىشەتتى. ھەتتا ئۇلار شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭدىن ھەزەر ئەيلىشەتتى ۋە بارلىق ۋاستىلەرنى قوللىنىپ ئۇنىڭغا قارشى تۇراتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاجىز ئەگەشكۈچىلىرى دىننى يوشۇرۇشقا ۋە ھىجرەت قىلىشقا

مەجبۇر بولۇش ۋە نۇرغۇن ئەرزىيەتلەرنىڭ ھاسىل بولۇشى پەقەت دەۋەتنىڭ ئاشكارا بولغانلىقى ۋە ئۇنىڭ يادروسىنىڭ مەشھۇر بولغانلىقى سەۋەبىدىندۇر. ئەگەر ئۇلار ئازراق بولسىمۇ ماسلىشىپ ئۆتۈشكەن بولسا، ئۇلارغا بۇ خىل ئازابىلار يەتمىگەن بولاتتى.

19- دىننىڭ غەلبىسى ئۈچۈن جەڭ مەيدانلىرىدا كاپىرلارنى ئالداش بىلەن كۆپلىگەن دەۋەتچىلەرنىڭ يولىدىن چەتنىشىنىڭ يىرقى

سىز بۇ نۇقتىنى چۈشەنگەن بولسىڭىز، سىزگە مۇھىم بىر ئىش ئايدىڭ بولىدۇ: يەنى دىن ئاشكارا ۋە دەۋەتنىڭ يادرولۇق مەزمۇنلىرى تونۇشلۇق بولغان ئاساستا، كاپىرلار بىلەن ئۇرۇشۇۋاتقان ۋە روبىرو تۇرۇۋاتقان چاغدا بەزى مۇسۇلمانلارنىڭ كاپىرلارنىڭ سەپلىرىدە ئىمانىنى يوشۇرۇن تۇتۇپ، ئۇلارنى ئالدىشى دۇرۇس بولىدۇ. بۇ خىل ئەھۋاللارغا كەئىب ئىبنى ئەشرەپنىڭ ئۆلتۈرۈلۈش ھادىسىسى ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش مىساللارنى دەلىل قىلىپ كەلتۈرۈش مۇمكىن. ئەمما نۇرغۇن دەۋەتچىلەرنىڭ دەۋەتنىڭ مەنپەئەتىنى باھانە قىلىپ، ئۆز ئۆمۈرلىرىنى تاغۇتلارنىڭ قوشۇنىدا ئۇلارغا دوست بولغان، مايىل بولغان ھالدا ئۇلارنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ مۇئەسسەلىرىنىڭ خىزمىتى ئۈچۈن جان پىدا قىلىشى ۋە كىشىلەرگە دىننى بۇرمىلاپ چۈشەندۈرۈشلىرى، تەۋھىدىنى ۋەيران قىلىشلىرى بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتى ۋە يولى ئوتتۇرىسىدا غەرب بىلەن شەرقچە پەرق بار.

رەسۇلۇللاھ كۆرسەتكەن يول تۇرسا شەرقتە ،
يۈرۈپسەن «دەۋەت» ئىزدەپ يىراق غەربتە .

20 - ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ھازىرقى زامان تاغۇتلىرىغا نىسبەتەن

ئاشكارا توقۇنۇشتۇر

21 - ھازىرقى زاماندىكى نۇرغۇن دەۋەتچىلەرنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ

يولىدىن چىرىتىپ كەتكەنلىكى

شۇبھىسىزكى، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى توغرا بولغان دەۋەت يولىدۇر. بۇ يولدا ئەلۋەتتە دىن يولىدا مۇناسىۋەتنى ئۇزۇش ۋە دۈشمەنلەرگە قىلىچ ئۇرۇش... لار مەۋجۇت. ئەمما بۇنىڭدىن باشقا، مەنسەپ ۋە خىزمەتلەرگە چىڭ ئېسىلىپ، ھاكىمىيەت ئىگىلىرىگە غەزەپ قىلماستىن ۋە قەسىرلەر، ئۆيلەر، ئاياللار ۋە باياشات تۇرمۇشتىن ئايرىلماي تۇرۇپ اللەنىڭ دىنىنى تۇرغۇزۇشنى ئويلاۋاتقان كىشىلەرنىڭ مايماق، بۇزۇلغان، ئازغۇن يوللاردا - گەرچە بۇ دەۋەت ساھىبلىرى ئۆزلىرىنى سەلەپلەرنىڭ مەنھىجى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىدا دەپ دەۋا قىلىۋاتقان بولسىمۇ - ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىن ھېچبىر نېسىۋە يوقتۇر. اللە بىلەن قەسەمكى! بىز ئۇلاردىن نۇرغۇن كىشىلەرنى كۆرگەن. ئۇلارنىڭ دەۋەت ئۈچۈن قىلچىلىك پايدىسى بولمىغان مۇناپىق ۋە زالىملارنىڭ ھەتتا اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاشكارا قارشى تۇرغان كاپىرلارنىڭ ئالدىدا ھىچبىر يۈرگەنلىكى كۆرگەن. ئۇلار بۇ كاپىرلار بىلەن ماسلىشىپ ئۆتۈش ۋە ئۇلارنىڭ باتىللىرىنى ئىقرار قىلىش ئۈچۈن ئۇلار بىلەن ھەمسۆھبەت بولۇشىدۇ، ئۇلارغا چاۋاك چېلىشىدۇ، ئۇلارغا ھۆرمەت بىلدۈرۈپ ئورۇنلىرىدىن تۇرىشىدۇ، ئۇلارنى ئىززەتلەپ «ئۇلۇغلۇق ئىگىسى، كاتتا پادىشاھ، مۇئىمىن رەئىس، مۇسۇلمانلارنىڭ ئىمامى ۋە مۇئىمىنلەرنىڭ ئەمىرى» دېگەندەك چىرايلىق ناملار بىلەن چاقىرىشىۋاتىدۇ. ئۇ كاپىرلار ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارغا دۈشمەنلىك قىلىۋاتسىمۇ يەنە شۇنداق قىلىشىدۇ. اللە بىلەن قەسەمكى، بىز ئۇلارنىڭ ئەتىگەندىن كەچكىچە دىنىنى پاشىنىڭ قانتىغا تەڭ كەلمەيدىغان دۇنياغا سېتىش بىلەن ئاۋارە ئىكەنلىكىنى كۆرۈۋاتىمىز. ئۇلار تەۋھىد دەرسى ئۆتىدىغان مۇئىمىن دەپ ئاتىلىۋاتىدۇ. لېكىن كاپىرلارنىڭ كۇفرى قانۇن ۋە دەستۇرلىرىنى

ھۆرمەتلەيدۇ. بۇ ئويدۇرما قانۇنلارنىڭ پاكلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىشىۋاتىدۇ. بۇنىڭ بىلەن زالمىلارنىڭ توپىنى كۆپەيتىپ، ئۇلارغا خۇشامەت ۋە شېرىن سۆزلەر بىلەن دوڭغاقلاۋاتىدۇ. ۋەھالەنكى ئۇلار كېچە يۇ كۈندۈز اللەنىڭ تائالانىڭ زالمىلارغا مايىل بولۇش، ئۇلارغا ئىتائەت قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا رازى بولۇشتىن چەكلەيدىغان ئايەتلىرىنى يۇدۇپ يۇرىشىۋاتىدۇ. تۆۋەندىكى ئايەتلەرنى ھەمىشە ئوقۇپ تۇرىۋاتىدۇ: «زالمىلارغا مايىل بولماڭلار، (مايىل بولساڭلار) دوزاخ ئازابىغا قالىسىلەر.» (ھود 113)، «اللە سىلەرگە كىتابتا (يەنى قۇرئاندا) سىلەرگە نازىل قىلدىكى، سىلەر اللەنىڭ ئايەتلىرىنىڭ ئىنكار قىلىنىۋاتقان ياكى مەسخىرە قىلىنىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان چېنىڭلاردا، ئۇلار (يەنى اللەنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار) باشقا پاراڭغا كىرىشىمگۈچە، ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرماڭلار، بولمىسا ئۇلارغا ئوخشاش بولۇپ قالىسىلەر، اللە ھەقىقەتەن مۇناپىقلارنىڭ ۋە كاپىرلارنىڭ ھەممىسىنى (ئاخىرەتتە) جەھەننەمگە توپلايدۇ.» (نسا 140)،

سۇلايمان ئىبنى ئابدۇللاھ (مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىپانىڭ نەۋرىسى) اللە تائالانىڭ «ئۇلار بىلەن ئوخشاش بولۇپ قالىسىلەر.» دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئايەت ئوچۇق ھالدا، بىر ئادەمنىڭ اللەنىڭ ئايەتلىرى ئىنكار ۋە مەسخىرە قىلىنىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ، (شۇ مەسخىرە قىلغۇچى) كاپىرلارنىڭ قېشىدا ئۇلار باشقا بىر سۆزگە كىرىشىمگۈچە، مەجبۇرلانماستىن، ئىنكار قىلماستىن ۋە ئۇيەردىن كەتمەستىن ئولتۇرغان بولسا، ئۇ ئەشۇ ئىشلارنى قىلمىغان بولسىمۇ، ئۇلارغا ئوخشاش كاپىر بولىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ بەردى.»

اللە تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: «بىزنىڭ ئايەتلىرىمىز توغرىسىدا (تەنە ۋە مەسخىرە قىلىپ) پاراڭ سېلىۋاتقان كىشىلەرنى كۆرگىنىڭدە، ئۇلار بۇنىڭدىن باشقا پاراڭغا چۈشمىگۈچە، ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرمىغىن...» (ئەنئام 68)

ھەسەن بەسىرى ئۇلار باشقا پاراڭغا چۈشسۇن مەيلى چۈشمىسۇن، ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرۇش توغرىا ئەمەس. چۈنكى اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: «... ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشنى شەيتان ساڭا ئۇنتۇلدۇرغان بولسا، ئېسىڭگە كەلگەندىن كېيىن، زالىم قەۋم بىلەن ئولتۇرمىغىن.» (ئەنئام 68). ۋە يەنە مۇنداق دەيدۇ: «سىنى بىز ھەقتە (چىڭ

تۇرۇشتا) مۇستەھكەم قىلمىغان بولساق، ئۇلارغا مايىل بولۇپ كەتكىلى ھەقىقەتەن تاس قالغان ئىدىك. ئەگەر شۇنداق قىلىدىغان بولساڭ، ئەلۋەتتە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھەسسىلەپ ئازاب بەرگەن بولاتتۇق. ئاندىن سەن بىزگە قارشى ياردەم بېرىدىغان ھېچ ئادەم تاپالمايتتىڭ.» (ئىسرا 74 - 75)

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: «مەخلۇقاتلارنىڭ ئەڭ شەرەپلىكى - مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا مۇشۇنداق خىتاب قىلىنغان تۇرسا، ئۇنىڭ غەيرىگە قانداق بولار!»

ئۇلار يەنە اللە تائالانىڭ مۆئمىنلەرنى مۇنداق سۈپەتلىگىنىنى دائىم ئوقۇپ تۇرىشىدۇ: «ئۇلار بەھۇدە سۆز، بېھۇدە ئىشلاردىن يىراق بولغۇچىلاردۇر.» (مۆئمىنۇن 3)، «ئۇلار (يەنى اللە ياخشى كۆرۈدىغان بەندىلەر) يالغان گۇۋاھلىق بەرمەيدۇ. يامان سۆزنى ئاڭلاپ قالغان چاغدا ئالىپچانايلىق بىلەن ئۆتۈپ كېتىدۇ.» (فۇرقان 72)

يەنە تېخى ئۇلار ئۆزلىرىنى سەلەپلەرنىڭ يولىدا دەپ دەۋا قىلىدۇ. ۋەھالەنكى سەلەپ ئالىملىرى ھازىرقىدەك زالىم ۋە تاغۇت ئەمىرلەرنىڭ دەۋرىدە ئەمەس، بەلكى شەرىئەت ۋە ھىدايەت ئەمىرلىرىنىڭ دەۋرىدە سۇلتانلارنىڭ ئىشكىلىرى ۋە مەنەسەپلىرىدىن قېچىشقان ئىدى. لېكىن بۇ زامانىمىزدىكى «ئالىملار» بويۇنلىرىغا قىلىچ تەڭلەنمىگەن، يا پۇتلىرىدىن باغلانمىغان ۋە ياكى بۇنىڭغا مەجبۇرلانمىغان تۇرۇپ، پەقەت ئازغىنە مال - مۈلۈكلەر ئۈچۈن بۇنى ئۆزى خالاپ قىلىشۋاتىدۇ. اللە تائالادىن نەپىسلەرنىڭ بۇزۇلۇشىدىن ۋە كۆزلەرنىڭ قارىغۇ بولۇپ قېلىشىدىن قاتتىق پاناھ تىلەيمىز!.. ئۇلار: «بىز بۇنى پەقەت دۇنيانى كۆزلەپ قىلدۇق.» دېگەن بولسا راست ئېيتقان بولاتتى. لېكىن ئۇلار: «بۇنى دەۋەتنىڭ مەنەئەتى ۋە دىنىنىڭ غەلبىسى ئۈچۈن قىلىۋاتىمىز.» دەيدۇ. ۋاي بىچارە بۇ سۆزۈڭ ئارقىلىق كىمنى ئالداپ زاڭلىق قىلماقچىسەن؟. بىزدەك ئاجىزلارنىمۇ؟ (بىز ۋە بىزگە ئوخشاشلار سىلەرگە ھېچبىر پايدا ياكى زىيان كەلتۈرۈشكە ئىگە ئەمەسمىز) ياكى ئاسمان ۋە زېمىننى مەجبۇرى بويىۋىندۇرغۇچى جەبار زات اللەنىمۇ؟! شۇبھىسىزكى، ئۇنىڭدىن ھېچقانداق ئىش مەخپىي قالمايدۇ. ئۇ سىلەرنىڭ سىرلىرىڭلارنى ۋە پىچىرلاشلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ.

بىز ئۇلارنىڭ ئۇلارغا قارشى پىكىردە بولغان ۋە ئۇلارنى ئىنكار قىلغانلارنى «پىكىرى ئاددىي، بىلىمى ئاز، ئۇلار دەۋەتتىكى ھېكمەتنى چۈشەنمەيدۇ، نەتىجىنى قولغا كەلتۈرۈش يولىدا سەۋرى قىلالمايدۇ، ئۇلار رېئاللىقنى ياخشى تەھلىل قىلالمايدۇ، كائىناتنىڭ قانۇنىيىتىنى ئوبدان بىلمەيدۇ، ياكى ئۇلار سىياسىي جەھەتتە ئاجىز، تەسەۋۋۇرى بەك تېپىز...» دېگەندەك سۆزلەر ئارقىلىق ئەيىبلەۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ تۇرىۋاتىمىز. بۇ بىچارىلەر ئۆزلىرىنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى بىلىشەمدىغاندۇ؟. ئۇ بۇ سۆزلىرى بىلەن بىرنەچچە ئاددىي شەخسلەرنى ئەيىبلەۋاتمايدۇ، بەلكى ئەڭ مۇھىم ۋەزىپىسى اللەنىڭ دۈشمەنلىرىدىن ئادا-جۇدا بولۇش، ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئەگرى يوللىرىنى ئىنكار قىلىش، ئۇلارنىڭ كۇفرى يوللىرىغا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىش بولغان بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ دىنىنى ۋە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ئەيىبلەۋاتىدۇ، (سۇبھانەللاھ!)، ئۇلار ئۆز سۆزلىرىنىڭ «ئىبراھىم ۋە ئۇلار بىلەن بىرگە بولغانلارنىڭ ھېچقانداق دەۋەت قىلىش ھېكمىتى ۋە رېئاللىقنى چۈشىنىش قابىلىيىتى يوق. ئۇلار بەك چەكلىن ئاشقۇچى ۋە ئالدىراڭغۇ» دېگەنلىك بولىدىغانلىقىنى بىلىشمەيۋاتىدۇ. ۋەھالەنكى اللە ئەزە ۋە جەللە ئۇلارنى پاكلاپ، ماختاپ ۋە بىزنى ئۇلاردىن ئۈلگە ئېلىشقا بۇيرۇپ مۇنداق دەيدۇ: «سۇبھىسىزكى، ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلاردا سىلەر ئۇچۇن ياخشى نەمۇنە بار...» (مۇمتەھىنە 4). ۋە يەنە: «ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ھالدا ئۆزىنى اللە قا تاپشۇرغان (يەنى اللەنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇپ، ئەمەللەرنى اللە قا خالىس قىلغان)، باتىل دىنلاردىن بۇرالىغان ھالدا ئىبراھىمنىڭ دىنىغا ئەگەشكەن كىشىدىن ياخشىراق ئادەم بارمۇ؟. اللە ئىبراھىمنى دوستى تۇتتى.» (نسا 125)، اللە ئەزە ۋە جەللە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەخمەق ئەمەسلىكىنى، بەلكى ئۇنىڭ توغرا يولدا ماڭغانلىقىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «(مۇسا، ھارۇنلاردىن بۇرۇن) بىز ئىبراھىمغا ھەقىقەتەن (دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ياخشىلىق يوللىرىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان، ھىدايەت ئاتا قىلغان ئىدۇق. بىز ئۇنىڭ (پەيغەمبەرلىكىنىڭ ئەھلى) ئىكەنلىكىنى بىلەتتۇق.» (ئەنئىبا 51)، ئاندىن اللە تائالا ئۇنىڭ دەۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى ئاخىرقى ئايەتلەردە بايان قىلدى. ۋە بىز يۇقىرىدا بايان قىلغاندەك ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىن پەقەت

ئۆزىنى ئەخمەق قىلغان كىشىلەرنىڭلا يۈز ئۆرۈيدىغانلىقىنى بايان قىلدى. ئويلاپ بېقىڭ!، اللە ئەخمەق، دۆت دەپ سۈپەتلىگەن كىشىدە نە دەۋەتنىڭ ھېكمىتى، نە تەسەۋۋۇرنىڭ ئوچۇقلىقى، نە مەنەجنىڭ توغرىلىقى، نە توغرا يول بولامدۇ؟! ...

ئىككىنچى بۆلۈم

22- ئىمىتھان ۋە سىناقلارغا دۇج كېلىش اللە تائالانىڭ ئىبراھىم

ئىبراھىمغا يولغا ئورۇنلاشتۇرغان قانۇنىيىتىدۇر

23- مۇشرىكلارغا ئاداۋەت قىلىش ۋە ئۇلاردىن ئايرىلىش بۇ دەۋەتنىڭ سۈپىتىدۇر

بىلگىنى، - اللە سېنى ۋە بىزنى ئۆزىنىڭ توغرا يولىدا مۇستەھكەم قىلسۇن - ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى تەقەززا قىلىۋاتقان كۇفرى ئەھلىگە ۋە ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرىغا ئادا - جۇدالىق ۋە دۈشمەنلىكىنى ئېلان قىلىشقا ئوخشاش تەكلىپاتلار ھەقىقەتەن كۆپ ۋە ئېغىر. ....

شۇڭلاشقا گۇمان قىلغۇچىلار بۇ يولنى گۈللەر ۋە رەيھانلارغا پۇركەنگەن، راھەت ۋە تىنچلىققا ئورالغان دەپ گۇمان قىلىپ قالمىسۇن. بەلكى بۇ يول اللە بىلەن قەسەمكى،!، كۆڭۈل تارتمايدىغان نەرسىلەر ۋە سىناقلار بىلەن ئورالغان... لېكىن ئۇنىڭ خاتىمىسى نەتىجىسى ئىپار، راھەت، رەيھان ۋە رەببىمىزنىڭ رازىلىقى بىلەن بولىدۇ. ئەلۋەتتە بىز ئۆزىمىزگە ۋە مۇسۇلمانلارغا سىناقلار ۋە ئەرزىيەتلەرنى ئارزۇ قىلمايمىز. لېكىن بۇ سىناقلار اللە ئەزە ۋە جەللىنىڭ ياخشى بىلەن ياماننى ئايرىش ئۈچۈن بۇ يولغا بېكىتىپ

قويغان قانۇنىيەتتۇر. چۈنكى بۇ يول شەھۋەتخورلار ۋە تاغۇتلار رازى بولمايدىغان يولدۇر. چۈنكى بۇ يول ئۇلارنىڭ رېئاللىقىغا بولغان ئاشكارا قارشىلىشىش ۋە ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرى، شېرىكلىرىدىن ئاشكارا ئادا - جۇدا بولۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئەمما بۇنىڭدىن باشقا يوللارچۇ؟ . . . . سىز بۇ يوللاردا مېڭىۋاتقانلارنىڭ كۆپىنچە خۇشال ۋە دۇنياغا مايىل ھالدا ياشاۋاتقانلىقىنى كۆرىسىز. ئۇلاردا سىناق ۋە ئەرزىيەتنىڭ تەسىرىمۇ يوق. چۈنكى ئىنسان ئىمانغا قاراپ سىنىلىنىدۇ. ئەڭ ئېغىر سىناقلارغا ئۇچرايدىغانلار پەيغەمبەرلەر، ئاندىن قالسا ئۇلارغا ھەقىقى ئەگەشكەنلەردۇر. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگەشكەنلەرمۇ ئەڭ ئېغىر سىناق ۋە ئەرزىيەتلەر ئۇچرايدىغان كىشىلەردۇر. چۈنكى ئۇلار اللەقا دەۋەت قىلىش يولىدا پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىغا ئەگىشىپ ماڭىدۇ. خۇددى ۋەرەقە ئىبنى نەۋفەل ئىپتىقادىدەك. ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تۇنجى ۋەھىي نازىل بولغاندا مۇنداق دېگەن ئىدى: «كىم سەن ئەكەلگەن بۇ نەرسىنى (دىنى) ئەكىلىدىكەن. چوقۇم دۈشمەنلىك بولۇپ قالىدۇ.» (بۇخارى رىۋايىتى). شۇڭلاشقا سىز ئەگەر بۇ زامانىمىزدا ئۆزىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇسۇلى بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام چاقىرىغان نەرسىگە چاقىرىۋاتىمەن، دەپ دەۋا قىلىۋاتقان، لېكىن باتىل ۋە تاغۇتلارنىڭ ئەھلى بىلەن دۈشمەنلەشمەيدىغان، بەلكى شۇ تاغۇتلارنىڭ ئارىسىدا خاتىرجەم ۋە ئازادە تۇرىۋاتقان كىشىلەرنى كۆرسىڭىز، ئۇنىڭ ئەھۋالىنى ئوبدان كۆزىتىپ بېقىڭ. ياكى ئۇ يولدىن ئازغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەكەلگەن دىنى ئەكەلمىگەن ۋە ئەگرى يوللارغا ماڭغان كىشىدۇر. ۋە ياكى ئۇ بۇ دەۋاسىدا يالغانچى، ئۆزىدە يوق ئىش بىلەن سۈپەتلىنىۋالغۇچى، ياكى نەپسىگە ئىتائەت قىلغۇچى ۋە ئۆز رەيىگە ئەگەشكۈچىدۇر. ۋە ياكى ئۇ ئۆزىگە كېلىدىغان دۇنيانى دەپ تاغۇتلار تەرىپىدىن دىن ئەھلىگە قارشى قويۇلغان جاسۇس ۋە كۆز - قۇلاق تۇر. ۋەرەقە ئىبنى نەۋفەل ئىپتىقان بۇ سۆز ساھابىلەر ئەقەبە بەيئىتىدە رەسۇلۇللاھقا بەيئەت بېرىۋاتقان ۋاقىتتىمۇ ساھابىلەرنىڭ قەلبىگە ئايدىڭ بولغان ئىدى. شۇ چاغدا ئەسئەد ئىبنى زۇرارە ئورنىدىن تۇرۇپ، مەدىنىلىك ساھابىلەرگە ۋەز - نەسەھەت قىلدى ۋە: «ئى يەسىرىپ (مەدىنە) ئەھلى! (رەسۇلۇللاھنى قوغداشقا ۋەدە بېرىشكە) ئالدىرىماڭلار. شۈبھىسىزكى، ئۇنى بۈگۈن (مەككىدىن) چىقىرىۋېلىش سىلەر ئۈچۈن

ئەرەبلەرگە ئومۇميۈزلۈك ئادا - جۇدا بولۇشتىن ، ياخشىلىرىڭلارنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشى ۋە سىلەرگە قارشى قىلىنغان يالغانچىلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ . شۇڭا سىلەر ئەگەر بۇنىڭغا سەۋرى قىلالىساڭلار ، سىلەر رەسۇلۇللاھنى ئېلىپ كېتىڭلار ، ئەجىرىڭلارنى اللەدىن ئالسىلەر . ياكى سىلەر ئۆزۈڭلاردىن قورقساڭلار ، رەسۇلۇللاھنى تاشلاپ كېتىڭلار ، بۇنى ئوچۇق ئېيتىڭلار ، بۇ سىلەرگە اللەنىڭ ئالدىدا ئۆزرە بولىدۇ . » دېدى . (ئىمام ئەھمەد ۋە بەيھەقى)

24- ئايرىلىپ چىقىپ كېتىش پىرىغمىبىرلەرنىڭ يولىدىن چىرىتىمىگەن دەۋەتكە ئارمىلاشقانلىقتىن ياخشى

25- جىم تۇرۇش خۇشامەت قىلىشتىن ياخشى

26- ئايرىلىپ چىقىپ كىتىش ئابىد دىنىنى يۆڭگۈچى ، كاپىرلار بىلەن چىقىشىپ تۆتكۈچى دەۋەتچىدىن ياخشى

بۇنى ئوبدان ئويلىنىپ بېقىڭ! بىز دەۋەت ۋە دەۋەتچىلىك تونلىرىنى كىيىۋالغان كىشىلەر ئارلىشىپ كەتكەن بۇ كۈنلەردە بۇنىڭغا بەكمۇ موھتاجمىز . . . . سىز يۈرىكىڭىزگە قوللىڭىزنى تىقىپ ، نەپسىڭىزنى ئوبدان دەڭسەپ بېقىڭ . ئۇنىڭغا بۇ يولنى توغرىلاپ ، نەپسىڭىزنىڭ بۇنى كۆتۈرەلەيدىغان ياكى كۆتۈرەلمەيدىغانلىقىنى ھېسابلاپ بېقىڭ . . . ئەگەر سىز بەرداشلىق بېرەلەيدىغان كىشىلەرنىڭ قاتارىدىن بولسىڭىز ، بۇ دەۋەتنى ھەقىقىي رەۋىشتە قوللىڭىزغا ئېلىڭ . ۋە اللە تىن سىزنى قىيىنايدىغان بالا - سىناقلاردا مۇستەھكەم قىلىشنى سوراڭ . . . ئەگەر سىز ئۆزىڭىزنىڭ كۆتۈرەلمەيدىغانلىقىدىن ئەنسىرەيدىغان ، بۇنى تۇرغۇزۇشتىن ۋە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ئاشكارىلاشتىن ئاجىز كېلىدىغان كىشىلەرنىڭ قاتارىدىن بولغان بولسىڭىز ، سىز ئۆزىڭىزنىڭ دەۋەتچىلىك تونىڭىزدىن ۋاز كېچىڭ! . ئۆيىڭىزدىن چىقماي ئولتۇرۇپ ، ئۆزىڭىزنىڭ شەخسى ئىشلىرىڭىزنى بىلىڭ . ئومۇمنىڭ ئىشلىرىنى ئويلاپ كەتمەڭ . . ياكى تاغ - جەزىرلەردە كىشىلەردىن ئايرىلىپ ياشاڭ . چۈنكى بۇ ساڭا خۇددى ئەسئەد ئىبنى زۇرارە ئېيتقاندەك اللەنىڭ ئالدىدا ئۆزرە

بولدۇ... توغرا بۇ سىزنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى تۇرغۇزۇشقا قادىر بولالماي، تاغۇتلارغا خۇشامەت قىلىش، ئۇلار بىلەن چىرايلىق ئۆتۈش، ئۇلارغا ۋە ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا ئاداۋەتنى يوشۇرۇش ئۈچۈن، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ غەيرى بىلەن مېڭىش ۋە دەۋەتكە مايماق يوللارنى پەيدا قىلىپ قويۇش ئارقىلىق ئۆزىڭىزنى ۋە باشقا كىشىلەرنى ئەخمەق قىلغىنىڭىزغا قارىغاندا ئۆزۈرە بولالسىز مۇمكىن. اللە بىلەن قەسەمكى، يەنە اللە بىلەن قەسەمكى، تاغ - جەزىرلەردە ئازراق ئوزۇق - تۈلۈكى بىلەن ياشىغان كىشى ئەلۋەتتە سىزدىن ياخشى! بىر شائىر بۇ ھەقتە بەكمۇ توغرا ئېيتقان ئىكەن:

سۆزلەرنى خاتا قىلىپ كاپىر بولغاندىن،
 ھېچنەرسە بىلمەس بوپ جسم تۇرغان ياخشى.
 ئىسلامنىڭ خۇنۇك بولۇپ دىنى بۇزغاندىن،
 مەندىكى دىن ئەمەس دېگىنىڭ ياخشى.

ھەقىقەتنى چۈشىنىپ بولۇپ،
 تاغۇتلارغا يۈزلەندى بۇلار.
 سۆزلەڭ دېسە مىڭ ئېشەككە يۈك،
 ھەيران قىلىپ قويمىسۇن سۆزلەر.
 مۇنبەرلەرگە ئۆزلەيدۇ ئۇلار،
 گېزىتلەردە بازار ماقالە،
 بايراملاردا سۆز بېشى بولار،
 دىن نامىدىن قىلىپ تەنتەنە.
 قەسەم قىلاي ئالدىنماڭ ئاڭا،
 ھەق سۆزلەرنى قىلالماس مەڭگۈ.
 ئۆگىتەلمەس سىزگە ھىدايەت،
 پاش قىلالماس ھەرگىز ھالاكەت.

قانداقسىگە ھەقىقەتكە ئىشارەت قىلسۇن»
 زۇلۇم ئەھلى قۇچىقىدا ئويناپ يۈرگەنلەر .
 كۆرسىتىلمەس ھەرگىز سىزگە ھىدايەتكە يول ،
 ئايروى ئىزلەپ كوچىلاردا چېپىپ يۈرگەنلەر .
 نەسىھىتىم قېرىنداشلار تاما قىلماڭلار ،
 بۇ زاماندا قىزىقىشنىڭ كۆپلىكى بىلەن .
 شەككە تولغان مەدەنىيەتنى تاشلاپ قايتىدىن ،
 اللەنىڭ دىنى ئۈچۈن ياشايلى تامان .

بىز ئۇلارنىڭ ، ئازغۇنلۇقلىرى ۋە ئەگرى يوللىرى بايان قىلىنغاندىن كېيىن ئۆزىنىڭ پەيغەمبەر يولىغا ماس كەلمەيدىغان بۇ دەۋەتلىرىدىن ۋاز كەچكەن كىشىلەرنى مەسخىرە قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈۋاتىمىز . . . بىز ئۇلارنىڭ بۇ كىشىلەرنى پەقەت ئۇلاردىن يىراقلاشقانلىقى ئۈچۈن مەسخىرە قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈۋاتىمىز . ئۇلار بۇ كىشىلەرنى: «يېتىۋالدى، دۇنياغا يۈزلىنىپ كەتتى ۋە اللە يولىدىكى دەۋەتكە سەل قارىدى ،» دەپ ئەيىبلەۋاتىدۇ . ئەگەر ئەھۋال زادى شۇنداق بولغان بولسا، بۇ كىشىلەر سەل قارىغان بۇ دەۋەت زادى قانداق دەۋەت؟ . ساقچى ، ھەربىي ، دۆلەت مەجلىسى ۋە شېرىك پارلامېنت قاتارلىق زالىملارنىڭ توپىنى كۆپەيتىدىغان ۋەزىپىلەردىكى كىشىلەردىن تەشكىللەنگەن دەۋەتمۇ؟ . ۋە ياكى دەۋەتنىڭ مەنپەئەتىنى باھانە قىلىپ بۇزۇقچىلىق سورۇنلىرى ، قىز - ئوغۇللار ئارىلاش ئوقۇتۇلىدىغان ئۇنىۋېرسىتېت ۋە بۇزۇق مەكتەپلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ، شۇنىڭ بىلەن سىلەر پەقەت دىنىڭلارنى ئاشكارا قىلالمايۋاتقان ۋە بۇنىڭغا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كۆرسەتمىسىنىڭ غەيرى بىلەن چاقىرىۋاتقان دەۋەتمۇ؟ . . . . . ياكى بۇ كىشىلەر ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىن ئىبارەت ھەممە ئادەم سەل قاراۋاتقان ھەقىقى دەۋەتكە سەل قارىدىمۇ؟ . . . . . ئۇلار بۇنىڭغا قارشى ئىمام ئەھمەد ۋە تىرمىزىلار نەقىل قىلغان بىر ھەدىسنى ھۆججەت قىلىشىۋاتىدۇ . يەنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام

مۇنداق دەيدۇ: «كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىپ ياشايدىغان ۋە ئۇلارنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەۋر قىلىدىغان مۆئمىن كىشىلەر بىلەن ئارىلاشمايدىغان ۋە ئۇلارنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەۋر قىلالمايدىغان مۆئمىننىڭ ياخشى». بىز بۇھەدىنى دەلىل قىلغۇچىلارغا مۇنداق دەيمىز: بۇ ھەدىس شەرقتە، سىلەر بولساڭلار غەربتە تۇرىۋاتسىلەر. چۈنكى ئارىلىشىپ ياشاش پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كۆرسەتمىسى ئاساسىدا بولىدۇ. ھەرگىزمۇ سىلەرنىڭ كۆز قارىشىڭلار، نەپسى - خاھىشىڭلار ۋە دەۋەتتىكى بىدئەت ئۇسۇللىرىڭلارغا ئاساسەن بولمايدۇ. شۇنداق بولغاندا - يەنى رەسۇلۇللاھنىڭ كۆرسەتمىسىگە ئاساسەن بولغاندا - ئاندىن ئەرزىيەت ۋە ئەجىر مەيدانغا كېلىدۇ. ئۇنداق بولمىسا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كۆرسەتمىسىنىڭ غەيرى بىلەن دەۋەت قىلىۋاتقانلار كۈتۈۋاتقان بۇ «ئەجىر» قانداق ئەجىر ئۇ؟ ئۇلار ئەمەللەرنىڭ قوبۇل بولىشىدىكى شەرتلەرنىڭ مۇھىم بىرىگە سەل قاراۋاتىدۇ. ئۇ شەرت بولسىمۇ «ئەمەللەرنىڭ رەسۇلۇللاھقا ئەگەشكەن بولۇشى» دۇر. تاغۇتلارغا ۋە ئۇلارنىڭ قوشۇنلىرىغا دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا قىلمايدىغان، ئۇلارنىڭ شېرىكلىرى ۋە مايماق يوللىرىدىن ئادا جۇدالىقنى ئاشكارا ئېلان قىلمايدىغان، بەلكى ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ باتىللىرىنى ئېتىراپ قىلىدىغان، ئۇلارنىڭ يۈزلىرىگە قاراپ ھىجىيدىغان، اللەنىڭ ھۆرمىتى دەپسەندە قىلىنسىمۇ، چىرايلىق سۆز قىلىش ۋە ھېكمەت بىلەن ۋەز نەسىھەت قىلىش، كىشىلەرنى دىندىن قاچۇرۇۋەتمەسلىك ۋە دەۋەتنىڭ مەنپەئەتىنى باھانە قىلىپ، بىرەر قېتىم بولسىمۇ غەزەپ قىلىپ قويمايدىغان، ئۆزىنىڭ يۇمشاق ۋاستىلەرگە تايىنىشى ۋە بىدئەت ھېكمەتلىرى بىلەن دىننى بىر پارچىدىن، بىر پارچىدىن يىقىتىۋاتقان كىشىلەرگە قانداقمۇ ئەرزىيەت كەلسۇن؟! .

شەيخ ئابدۇللاھ تىق ئىبنى ئابدۇراھمان دىننى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويۇش، ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش توغرىسىدا توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «بەزى جاھىل كىشىلەر قىلىۋاتقاندەك دىننى ئاشكارە قىلىشنىڭ مۇھىملىقىنى بىلىپ تۇرۇپ، بۇنى خۇشامەت قىلىش ۋە ئىتتىپاق ئۆتۈش ئۈچۈن تەرك ئېتىشىنىڭ گۇناھى ۋە زىيىنى، بىلمەستىن تەرك ئېتىشىگە قارىغاندا چوڭ ۋە ئېغىردۇر. بۇ خىل كىشىلەر مەنئەتلىك تۇرمۇشنى پەقەت مۇشۇنىڭ بىلەن قولغا كېلىدۇ دەپ قارايدۇ. شۇنىڭ بىلەن

ئۇلار پەيغەمبەر ۋە ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىگە خىلاپ يول تۇتىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ يول ، مەنەھەجلىرىدىن چىقىدۇ . چۈنكى ئۇلار ھەرخىل تەبىقىدىكى كىشىلەرنى رازى قىلىشنى دانالىق دەپ قارايدۇ ۋە ئۇلار بىلەن ياخشى ئۆتىدۇ ، ئۇلارنىڭ دوستلۇقى ۋە مۇھەببىتى تەلەپ قىلىدۇ . بۇنىڭغا ئەسلى قەتئىي يول يوق . بۇ پەقەت نەپىسنىڭ مەنپەئەتىنى ، راھەتنى ۋە كىشىلەر بىلەن چىرايلىق ئۆتۈشنى ، اللە يولىدا دۈشمەنلىشىش ۋە بۇ يولدا ئەرزىيەتلىرى تارتىشنى تەرك ئېتىشىنى ئارتۇق كۆرگەنلىكتۇر . بۇ ھەقىقەتتە كەلگۈسىدىكى ھالاكەتتۇر . اللە يولىدا دوستلىشالمىغان ۋە دۈشمەنلىشەلمىگەن كىشى ئىماننىڭ تەمىنى تېتىيالمايدۇ . ھەقىقى دانالىق دېگەن اللەنىڭ رازىلىقىغا يەتكۈزەلگىنىدۇر . بۇ پەقەت اللەنىڭ دۈشمەنلىرىگە نەپەرتلىنىش ، اللەنىڭ رازىلىقىنى ئارتۇق بىلىش ، اللەنىڭ ھۆرمىتى تۆكۈلگەندە غەزەپ قىلىش بىلەن ھاسىل بولىدۇ . بۇ غەزەپ قەلبىنىڭ ھاياتىدىن ، كۈنلىشىدىن ۋە اللەنى ئۇلۇغلىشىدىن ئېتىلىپ چىقىدۇ . ئەگەر قەلبتە ھاياتلىق ، كۈنلەش ، اللەنى ئۇلۇغلاش ، غەزەپ ۋە ئۆچ كۆرۈش . . . لەر يوقاپ كەتسە ، ياخشى بىلەن ياماننى مۇئامىلەدە ، دوستلۇقتا ۋە دۈشمەنلىكتە باراۋەر كۆرسە ، بۇ قەلبتە يەنە قايسى ياخشى نەرسە قالماقچى ؟ . . . . . »

سىز ئۇلارنىڭ بەزىسىنىڭ ئۆزىنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىنى زاڭلىق قىلىۋاتقانلىقىنى ، ئايرىلىپ چىقىپ كېتىشىنى مۇتلەق ئىنكار قىلىۋاتقانلىقىنى ، بۇنىڭغا يۇقىرىدىكى ھەدىسنى دەلىل قىلىشىۋاتقانلىقى كۆرۈسىز . ھەتتا ئۇلار ئابدۇللاھ ئىبنى مۇبارەكنىڭ تۆۋەندىكى فۇزەيلىگە ئەۋەتكەن شېئىرىنى دەستەك قىلىشىۋاتىدۇ :

ئەي ھەرەمگە چوقۇنغۇچى ، كۆرسەڭ ئىدى ،
 بىزنى ئۆلۈم ئارىسىدا جەڭگاھ تامان .
 جەينامازدىن چۈشمەي قىلغان ئىبادىتنىڭ ،
 ئويۇن ئىدى ، چۈشەنمەتنىڭ سەن بىگۇمان .
 مەڭزىڭ بويلاپ سىرغىغىنى ياشىڭ بولسا ،
 كۆكسىمىزنى بويغىنى قىپقىزىل قان .

ۋە لېكىن ئەنە شۇ ھەرەمىنىڭ ئىبادەتكارى ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ بۇ ئەگرى

يوللىرىنى كۆرگەن بولسا: «مېنى ئۇلارنىڭ پىتىنىسىدىن ئامان قويغان، نۇرغۇن كىشىلەردىن پەزىلەتلىك قىلغان اللەقا مىڭ شۇكىرىلەر بولسۇن.» دەپ بېشى مۇمكىن ئىدى. مەن ئۇلارغا شۇنداق دەيمەنكى: سىلەرنىڭ بۇ دەۋىتىڭلار ۋە يوللىرىڭلار بىلەن ئىبنى مۇبارەك ۋە ئۇ سالىھلار قىلغان جىھاد ھەرگىز ئوخشىمايدۇ. ئەگەر ئىبنى مۇبارەك ئۇلارنىڭ بۇ دەۋەتلىرىنى كۆرگەن بولسا فۇزەيلىگە مۇنداق دەپ شېئىر ئەۋەتكەن بولاتتى:

ئى ھەرەمنىڭ خىزمەتكارى كۆرسەڭ ئىدىڭ ،
 شۇكىرى دەيتتىڭ بۇ «دەۋەتتە» يوقلۇقىڭغا .
 جاھىل شۇدۇر دىنى بىلەن ئويناشقان ،
 كىم بولمىسا رەسۇلۇللاھ يولىدا ،

ئۈچىنچى بۆلۈم

27 - سىرىيىدە قۇتۇبىنىڭ سۆزلىرى بىلەن ئۆزىنى زىننەتلىدىغان، لېكىن بىرىغە مېرىلەرنىڭ يولىدىن ئېزىپ كەتكەن كىشىلەرگە سۆز

توغرا . . . . ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ تەكلىپلىرى ھەقىقەتەن كۆپ ۋە ئېغىر . لېكىن بۇنىڭغا اللەنىڭ ياردىمى ۋە زور غەلىبە باغلانغان . بۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ئىككى سەپكە ئايرىلىدۇ . بىرى ئىمان سېپى . . . يەنە بىرى كۇفرى ، ئىسيان سېپى . مانا بۇ يول بىلەن رەھمان تائالانىڭ دوستلىرى بىلەن دۇشمەنلىرى ئاشكارا بولىدۇ . بارلىق

پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىمۇ مانا مۇشۇنداق بولغان. ئۇلارنىڭ زامانىسىدا بۈگۈنكىدەك ياخشى بىلەن ياماننىڭ ئارىلىشىپ كېتىشى ۋە دىن ئەھلىنىڭ پاسىقى ۋە فاجىرلارنى ئۇلار دىنغا بولغان دۈشمەنلىكىنى ھەرخىل شەكىلدە ئاشكارىلاپ تۇرسىمۇ ھۆرمەت قىلىدىغان، تەقۋادار مۆمىنلەردىن ئارتۇق كۆرۈدىغان ۋە ئۇلار بىلەن چىقىشىپ بىرلىكتە ئۆتىدىغان ئىشلار يۈز بەرمىگەن. بەلكى ئۇلارنىڭ دەۋەتلىرى اللەنىڭ شەرىئىتىدىن يۈز ئۆرگۈچى قەۋملىرىگە نىسبەتەن ناھايىتى ئاشكارا ئادا - جۇدا بولۇش ۋە ئۇلارنىڭ باتىل مەبۇدلىرىغا دۈشمەنلىك قىلىش بولغان. يولنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئۇلار بىلەن بىرلىشىش، چىقىشىپ ئۆتۈش ۋە اللەنىڭ شەرىئىتىنى يەتكۈزۈش يولىدا خۇشامەت قىلىشلار ھەرگىز سادىر بولمىغان. سىز نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزىگە قاراپ بېقىڭ. ئۇ قەۋمگە يالغۇز ھالدا ئۇلارنىڭ كۈچ - قۇۋۋىتى ياكى تۇغىيانلىرىدىن قەتئىي قورقماستىن مۇنداق خىتاب قىلدۇ:

«ئۆز ۋاقتىدا نۇھ قەۋمىگە: «ئى قەۋم!، ئەگەر سىلەرگە مېنىڭ ئىچىڭلاردا تۇرۇشۇم ۋە سىلەرنى اللەنىڭ ئايەتلىرى بىلەن قورقۇتۇشۇم ئېغىر كەلگەن بولسا، مەن اللەقا تەۋەككۈل قىلدىم (يەنى اللەقا يۈلەندىم، سىلەرگە پەرۋا قىلمايمەن). سىلەر ياردەمچىڭلار بىلەن بىرلىكتە (مېنى قەستلەيدىغان) ئىشلارنى قارار قىلىۋېرىڭلار. ئىشىڭلار سىلەرگە تۇتۇق بولۇپ قالمىسۇن (يەنى مېنى قەستلەيدىغان ئىشىڭلار ئاشكارا بولسۇن. ئاندىن مېنى بىردەممۇ كېچىكتۈرمەي، مېنىڭ ھەققىمدە (خالغىنىڭلارنى) ئىجرا قىلىۋېرىڭلار.»

دېدى. « (نۇھ 71)

قەۋمى بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈشنى ئويلايدىغان كىشى مۇشۇنداق سۆزنى ئېيتامدۇ؟ ... سەيىد قۇتۇپ بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «بۇ خىل ئاشكارا تەسىرلىك جەڭگە چاقىرىشنى پەقەت ئىككى قولى پۈتۈن قۇۋۋەتكە تولغان، ئۆزىنىڭ تەييارلىقىغا تولۇق ئىشىنىدىغان كىشىلا جاكارىلىيالايدۇ. ئۇ تەسىرلىك سۆزلەر بىلەن رەقەبلىرىنى ئۆزىگە ھۇجۇم قىلىشقا قىزىقتۇرىۋاتاتتى. ئۇنداقتا نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ كەينىدە قانداق كۈچ ۋە تەييارلىق بار؟ ...». ئۇنىڭ بىلەن اللە بار ئىدى. اللە توغرا يولغا يېتەكلەشكە ۋە ياردەم بېرىشكە كۇپايدۇر. اللە ئەزە ۋە جەللە بۇ ئايەتنىڭ بېشىدا پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى بۇنى قەۋمىگە تىلاۋەت قىلىپ بېرىشكە بۇيرۇدى: «ئۇلارغا نۇھنىڭ

قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن...» (يۇنۇس 71).

قۇۋۋەت جەھەتتە كۈچلۈك ۋە قاتتىق زومگەر بولغان قەۋمى بىلەن قارىشىلىشىۋاتقان ھود ئەلەيھىسسالامغا قاراپ بېقىڭ. لېكىن ئۇ تاغدەك بەلكى تاغدىنمۇ بەكرات مۇستەھكەم تۇردى. ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ شېرىكلىرىدىن ئاشكارا ئادا - جۇدالىقنى ئېلان قىلغان ۋە ئۇلارغا مەڭگۈلۈك سۆزلىرىنى ئاڭلىتىۋاتقان ۋاقىتتىكى سۆزلىرىگە قۇلاق سېلىڭ: «ھود ئېيتتى:» مەن ھەقىقەتەن اللەنى گۇۋاھ قىلىمەن. سىلەرمۇ گۇۋاھ بۇلۇڭلاركى، مەن سىلەرنىڭ اللەنى قويۇپ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسەڭلاردىن ئادا - جۇدامەن. ھەممىڭلار ماڭا سۇيىقەست قىلىڭلار، ماڭا مۆھلەت بەرمەڭلار. » (ھود 54 - 55)، ئۇ يالغۇز بىر كىشى تۇرۇقلۇق ئۇلارغا: ماڭا سىلەرنىڭ سانىڭلار، قوشۇنۇڭلار ۋە باتىل بۇتلىرىڭلار بىلەن زىيانكەشلىك قىلىڭلار، دېدى: «شۇيىھىسىزكى، مېنىڭ پەرۋەردىگارم ۋە سىلەرنىڭ پەرۋەردىگارڭلار بولغان اللەغا تەۋەككۈل قىلىدىم، اللەنىڭ باشقۇرۇشىدا بولمىغان بىرمۇ مەخلۇق يوقتۇر، پەرۋەردىگارم ھەقىقەتەن توغرا يولىدۇر. » (ھود 56)، سەيبىد قۇتۇپنىڭ كۆپلىگەن سۆزلىرى بىلەن ئۆزىنى زىننەتلەيدىغان، تاغۇتلارنىڭ بەزى مەسىلىلەردە اللەنىڭ شەرىئىتى بىلەن ھۆكۈم قىلىشى ياكى اللە يولىدا دەۋەت قىلىشقا ئىزنى ئېلىش ۋە ياكى شېرىك، ئىسيان مەجلىسلىرىدە بىرەر ئورۇنغا ئىگە بولۇش ئۈچۈن اللەنىڭ شەرىئىتىدىن يۈز ئۆرۈگەن تاغۇتلارغا يالۋۇرۇشقا قىزىقىۋاتقان ۋە بۇ يولدا بەسلىشىۋاتقان كىشىلەرگە سەيبىد قۇتۇپنىڭ بۇ ئايەت توغرىسىدىكى مۇنۇ سۆزىنى ئاڭلىتىپ قويماقچىمىز: «مانا بۇ (يەنى ھود ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزى) بۇ قەۋمدىن ئادا - جۇدا بولۇش ئىنقىلابىدۇر. بۇ سۆز ئۇ ئۇلاردىن بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ قېرىندىشى بولسىمۇ، يەنىلا ئۇلارنىڭ سېپىدا تۇرۇپ قېلىشتىن قورقۇش ئىنقىلابىدۇر. چۈنكى ئۇلار اللەنىڭ يولىدىن باشقا يولغا ئەگەشتى. دېمەك بۇ مەڭگۈ كېلىشەلمەيدىغان ئىككى گۇرۇھ ئوتتۇرىسىنى ئايرىش ئىنقىلابىدۇر. ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ ئازغۇن قەۋمدىن ئادا - جۇدا بولغانلىقى، ئۇلاردىن ئايرىلغانلىقى، سەپنى ئاجراتقانلىقىغا اللەنى گۇۋاھ قىلىۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ يۈزىدىن - يۈزىگە ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولغانلىقىغا ئۇلارنى گۇۋاھ قىلىۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ كۆڭۈللىرىدە ھود ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇلاردىن قېچىۋاتقانلىقى ۋە ئۇلار بىلەن

بىرسەپتە بولۇپ قېلىشتىن قورققانلىقىغا نىسبەتەن بىرەر شۇبھىسىنىڭمۇ قالماستىكى ئۈچۈن شۇنداق قىلىۋاتىدۇ.»

شۇبھىسىزكى ئىنسان ئەشۇ ئويدۇرما ئىلاھلارغا شۇنچىۋالا ئىشەنچ قىلىدىغان بۇ قەۋم بىلەن قارشىلىشىۋاتقان، ئۇلارنىڭ ئەقىدىسىنى ئەخمەقلىققا چىقىرىۋاتقان ۋە ئۇلارنى ئەيىبلەۋاتقان، ئاندىن ئۇلارنىڭ دۈشمەنلىكىنى جەڭگە چاقىرىش بىلەن قوزغاۋاتقان، ئۇلارغا قارشى تەبىئىيلىق قىلىۋېلىش ئۈچۈن مۆھلەتمۇ سورمايۋاتقان، ئۇلارنىڭ ۋاقتىنى كەينىگە سۆرەپ غەزىپىنىڭ پەسلەپ قېلىشىغىمۇ يول بەرمىگەن كىشىدىن ئەلۋەتتە ھەيران بولىدۇ. اللە يولغا چاقىرىدىغان بۇ دەۋەتنىڭ ھەرزامان ۋە ھەرامكاندىكى ئىگىلىرى بۇ كۆزنى چاقىرىدىغان، شانلىق كۆرۈنۈش ئالدىدا ئۇزۇن بىر تۇرۇشى زۆرۈردۇر... يالغۇز بىر كىشى. ئۇنىڭغا پەقەت ئازراق كىشىلەرلا ئىمان ئېيتقان. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۇ زېمىندىكى ئەڭ زوراۋان، ئەڭ باي، شۇ زاماندىكى ماددىي مەدەنىيەتتە ئەڭ يۇقىرى سەۋىيىگە يەتكەن، رەھىم دېگەننى تونۇمايدىغان زومىگەر، ياۋۇز، نېمەتلەر ئۇلارنى كۆرەڭلىتىپ قويغان، چوڭ كارخانىلارنى قۇرۇش ئارقىلىق زېمىندا مەڭگۈ تۇرۇشنى ئويلايدىغان كىشىلەر بىلەن قارشىلىشىۋاتىدۇ... مانا بۇ ئىمان، مانا بۇ ئىشەنچ ۋە خاتىرجەملىك، اللەقا بولغان ئىمان، ۋەدىسىگە بولغان ئىشەنچ، يارىدىمىگە بولغان خاتىرجەملىك... «شۇبھىسىزكى، مېنىڭ پەرۋەردىگارم ۋە سىلەرنىڭ پەرۋەردىكارىڭلار بولغان اللەغا تەۋەككۈل قىلىدىم، اللەنىڭ باشقۇرىشىدا بولمىغان بىرمۇ مەخلۇق يوقتۇر، پەرۋەردىگارم ھەقىقەتەن توغرا يولىدۇر.» (ھود 56). ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ قوپال زومىگەرلىرى پەقەت اللە ئۇلارنىڭ كوكۇلىسىدىن تۇتۇپ باشقۇرۇۋاتقان، ئۇلارنىڭ قۇۋۋىتى بىلەن ئۇلارغا قەھرى قىلىۋاتقان مەخلۇقلاردۇر. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا بۇ مەخلۇقاتلاردىن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنلىرىدىن قورقۇشنىڭ نېمە ئورنى بار؟ ئۇ مەخلۇقلار ئۇنىڭغا پەقەت رەببى ئىزنى بەرسە ئاندىن ئىگە بولالايدىغان تۇرسا، ئۇنىڭ يولى بۇ مەخلۇقلارنىڭ يولىدىن ئايرىلىپ چىققان تۇرسا، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا قېلىشنىڭ نېمە مەنپەئەتى بار؟»

پەيغەمبەرلەر ئۆزىنىڭ جاھىل قەۋملىرى بىلەن شۇنداق مۇناسىۋەتتە بولغان. ئۇلارنىڭ دەۋىتى، قەۋمىنىڭ باتىللىرى بىلەن دائىم كۈرەش قىلىشى، دەۋەتتىكى ئوچۇقلۇقى،

دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكنى ئاشكارا قىلىشى مانا مۇشۇنداق بولغان. ئۇلارنىڭ دەۋىتى كاپىرلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈش، ياكى ئۇلارنىڭ بەزى باتىللىرىدىن رازى بولۇش، ۋە ياكى ئۇلار بىلەن يولنىڭ بىر يەرلىرىدە بىرلىشىشىنى تونۇمايتتى.

دېمەك، ھەق ئەھلىنىڭ باتىلغا ۋە ئۇنىڭ ئەھلىگە دۈشمەنلىك قىلىشى، ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشى اللە تائالا ئادەم ئەلەيھىسسالامنى زېمىنغا چۈشۈرگەندىن تارتىپ پەرز قىلىپ بېكىتكەن قەدىمى مۇھىم مەسىلىدۇر. اللە تائالا بۇ مەسىلىنى ئۆزىنىڭ دوستلىرىنى دۈشمەنلىرىدىن، ئۆز قوشۇنىنى قارشىلاشقۇچىلىرىدىن، ياماننى ياخشىدىن ئايرىش ۋە مۆئمىنلەرگە شەھىدلىكنى ئىنتام قىلىش ئۈچۈن خالىدى. اللە ئەزە ۋە جەللە مۇنداق دەيدۇ: «بەزىڭلار بەزىڭلارغا دۈشمەن بولغان ھالدا زېمىنغا چۈشۈڭلار.» (ئەئران 24)، بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ كارۋىنى مۇشۇ مەسىلە ئۈستىدا ماڭدى. مانا بۇ خۇددى سەن تونۇۋاتقاندەك ئۇلارنىڭ دىندۇر. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: «شۇنىڭدەك (يەنى مۇشرىكلارنى ساڭا دۈشمەن قىلغاندەك) ئىنسانلار ۋە جىنلارنىڭ شەيتانلىرىنى ھەربىر پەيغەمبەرگە دۈشمەن قىلدۇق.» ۋە يەنە: «شۇنىڭدەك (ساڭا قەۋمىڭنىڭ مۇشرىكلىرىدىن دۈشمەنلەرنى قىلغاندەك) ھەر بىر پەيغەمبەرگە بىر قىسىم گۇناھكارلارنى ئۇنىڭ دۈشمىنى قىلدۇق.» (فۇرقان 31)، اللە بۇلارنىڭ بەزىسىنى دۈشمەنلىرى بىلەن بىرگە سۆزلەپ بەردى. بەزىسىنى سۆزلەپ بەرمىدى. بۇنى يەنە ئەيۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ نەقىل قىلغان بىر ھەدىسمۇ كۈچلەندۈرىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەرلەر بىر ئاتىنىڭ ئەۋلادلىرىدۇر.» يەنى ئۇلارنىڭ دىنى، دەۋىتى ۋە يولنىڭ يىلتىزى بىر. لېكىن شاخچە مەسىلىلەردە پەرقلىنىدۇ.

28 - پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتى، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ۋە ئۇنى ئاشكارا قىلىشتۇر

پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاخىرقىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالاممۇ مۇشۇنداق بولغان. شۇڭا ئۇ «كىشىلەرنى بۆلۈۋەتتى» دەپ سۆيەتلەنگەن. ئۇ اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئالانىڭ

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگىشىش بۇيرۇقىغا بويسۇندى. شۇڭا ئۇ شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئەھلىگە سۈكۈت قىلمىدى. ئۇلار بىلەن مايلىشىپ ۋە يېقىنلىشىپ ئۆتمىدى. بەلكى ئۇ مەككىدە ئەگەشكۈچىلىرى ئاز ۋە ئاجىز بولغان تۇرۇقلۇق كاپىرلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ باتىل مەئبۇدلىرىدىن ئادا - جۇدالىقنى ئېلان قىلدى. ئۇلارنى ئەخمەققە چىقاردى. اللە تائالا ئۇنى ئېلان قىلىشنى بۇيرۇغان شېرىكتىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇنىڭ ئەھلىنى ئاشكارا ئىنكار قىلىش، ئۇلارنىڭ دىنىدىن ئادا - جۇدا بولۇشنى ئاشكارا جاكارلىدى:

«(ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى: «ئى كاپىرلار! سىلەر چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەرگە مەن چوقۇنمايمەن. سىلەرمۇ مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان اللەقا ئىبادەت قىلمايسىلەر. سىلەر چوقۇنغان نەرسىگە مېنىڭ چوقۇنغىنىم يوق. سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۇزۇڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىمۇ ئۇزۇم ئۈچۈن.» (كافىرۇن)، ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ يولدا چىڭ تۇرىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭغا قارشى كەلگەنلەردىن ئادا - جۇدا بولىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ بۇ كاپىرلارغا ۋە ئۇلارنىڭ دىنىغا دۈشمەن بولىدىغان مۆمىنلەرنىڭ قاتارىدىن ئىكەنلىكىنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويدى: «(ئى مۇھەممەد!) قەۋمىڭنىڭ مۇشېرىكلىرىغا ئېيتقىنكى، «ئى ئىنسانلار! ئەگەر سىلەر مېنىڭ دىنىمدىن گۇمانلىنىدىغان بولساڭلار، سىلەرنىڭ اللەنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىڭلارغا مەن چوقۇنمايمەن. لېكىن مەن سىلەرنى قەبىزى روھ قىلىدىغان اللەقا ئىبادەت قىلىمەن. مەن مۆمىنلەردىن بولۇشقا بۇيرۇلدۇم.» (يۇنۇس 104)، اللە تائالا ئۇنىڭغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «(ئى مۇھەممەد!) ئەگەر ئۇلار سېنى يالغانغا چىقارسا ئۇلارغا: «مېنىڭ ئەمىلىم ئۇزۇم ئۈچۈن، سىلەرنىڭ ئەمىلىڭلارمۇ ئۇزۇڭلار ئۈچۈن، سىلەر مېنىڭ ئەمىلىمدىن ئادا - جۇدا، مەنمۇ سىلەر قىلىۋاتقان ئىشلاردىن ئادا - جۇدامەن.» دېگىن.» اللە سۇبھانەھۇ ۋە تائالا مۆمىنلەرگە ئۆگىتىپ: «اللە بىزنىڭ ۋە سىلەرنىڭ رەببىمىز، بىزنىڭ ئەمەللىرىمىز ئۆزىمىز ئۈچۈن، سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلار ئۆزۈڭلار ئۈچۈن.» دېدى. ئەبۇ داۋۇد رىۋايەت قىلغان بىر ھەدىستە مۇنداق كەلدى: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆزىنىڭ بىر ساھابىسىگە: (ئۇخلايدىغان چاغدا) «سۈرە كافىرۇن»نى ئوقۇ، ئاندىن ئۇخلا، شۇبھىسىزكى، ئۇ شېرىكتىن ئادا - جۇدا بولۇشتۇر.»، «ئىجادلىقنىڭ سەۋەبلىرى» دېگەن

كىتابتا مۇنداق بايان قىلىنغان: «شۈبھىسىزكى، ئىخلاس كەلىمىسى (يەنى لالە اللە) ئېغىر تەكلىپاتلار بىلەن ئورالغان. شۇڭا توغرا يولدىكىلەرنىڭ يېتەكچىسى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام پەقەت بۇنى دەپ قويۇش بىلەنلا كۇپايىلەنمىگەن. ئۇ ياخشى كۆرگۈچىلەرنىڭ يېتەكچىسى تۇرۇپ، ئۇنىڭ اللەقا بولغان مۇھەببىتى پەقەت تاغۇتلارغا دۈشمەنلىك قىلىش بىلەنلا تولۇق بولالغان. اللە تائالا بۇنى بىزگە مۇنداق خەۋەر قىلىدۇ: «ئىبراھىم ئېيتتى: «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ؟ سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلىۋاتقىنىڭلار نېمە؟. سىلەرنىڭ ئەڭ قەدىمكى ئەجدادلىرىڭلارنىڭ ئىبادەت قىلغىنى نېمە؟ ئۇلار مېنىڭ دۈشمىنىمدۇر، پەقەت ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى (مېنىڭ پەرۋەردىگارىمدۇر، دوستۇمدۇر)» (شۇئەرا 75 - 77)، مانا بۇ اللە سۇبھانەھۇۋەئەئالا خەۋەر بەرگىنىدەك «لالە اللە» نىڭ ھەقىقى مەنىسىدۇر: «ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە ئېيتتى: «سىلەر چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەردىن مەن راستتىنلا ئادا - جۇدامەن، پەقەت مېنى ياراتقان اللە مېنى توغرا يولغا باشلايدۇ.» ئىبراھىم كەلىمە تەۋھىدىنى ئەۋلادىدىن (شېرىك كەلتۈرگەنلەر) ئىمانقا قايتسۇن دەپ ئەۋلادى ئىچىدە قالدۇرۇپ كەتتى.» (زۇخۇرۇن 26 - 28). ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام بۇ تەۋھىد كەلىمىسىنى ئەگەشكۈچىلىرىگە مىراس قالدۇردى. پەيغەمبەرلەر بۇ كەلىمىنى بەزىسى بەزىسىدىن مىراس ئېلىشتى. اللە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئەۋەتتۈپىدى، ئۇنى بۇ سۆزنى خۇددى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام جاكارلىغاندەك جاكارلاشقا بۇيرۇدى. شۇنىڭ بىلەن اللە ئەزە ۋە جەللە بۇ كەلىمىنىڭ مەنالىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان سۈرە «كافىرۇن» نى نازىل قىلدى. «تەۋھىد توپلىمى»

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ سۆزنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويۇپ ئېلان قىلدى، يوشۇرمىدى. ئۇنىڭغا ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرىگە يەتكەن ئەرزىيەتلەر پەقەت مۇشۇ ئىش ئۈچۈن ۋە ياغلىشىپ ئۆتۈشنى تاللىمىغانلىقى ئۈچۈنلا بولدى. (ئۇ ئەلۋەتتە كېلىشىپ ئۆتۈشنى تاللاشتىن پاكىتۇر)، رەسۇلۇللاھ پەقەت ئەشۇ مۆئمىنلەرنى اللەنىڭ ۋەدىسى، جەننىتى ۋە ئىلگىرى ئۆتكەن سەۋرلىك كىشىلەرنىڭ مەيدانلىرىنى بايان قىلىش بىلەن مۇستەھكەم قىلاتتى. ئۇدىن يولدىكى جاپا - مۇشەققەت، نازابلارغا گىرىپتار بولۇۋاتقان ياسىر ئائىلىسىگە: «ئى ياسىر ئائىلىسى سەۋر قىلىڭلار. سىلەرنىڭ ۋەدە قىلىنغان

جايىڭلار جەزمەن جەننەت» دېگەن .

ۋە يەنە بەدەنلىرىگە قىزىتىلغان تۆمۈرلەرنى يېقىش بىلەن ئازابلانغان ، شۇڭا رەسۇلۇللاھتىن مۇشربىكلارغا قارشى رەببىگە دۇئا قىلىشنى ئۆتۈنۈپ كەلگەن خەبەرغا مۇنداق دېگەن: «سەلەردىن ئىلگىرى بىر كىشى كەلتۈرۈلۈپ، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئورەك كولىنىپ ، ئورەككە بەدىنىنىڭ يېرىمى كۆمۈلەتتى . ئاندىن ھەرە بىلەن ئۇنىڭ بېشىنى ئىككى پارچە قىلىپ تاشلايتتى . تۆمۈر تارغاقلار بىلەن تاراپ، گۆشى بىلەن سۆڭەكلىرى ئايرىلاتتى . لېكىن بۇ ئىشلار ئۇلارنى دىندىن قايتۇرالمىتتى . اللە بىلەن قەسەمكى ، اللە بۇدىنى چوقۇم ئۈستۈن قىلىدۇ . سەئادىن ھەزىمەتتە ماڭغا كارۋان پەقەت اللەتنى ۋە بۆرلەرنىڭ قويلارنى يەپ كېتىشىدىن باشقا ھېچ نەرسىدىن قورقماي ماڭدۇ . لېكىن سەلەر ئالدىراپ كېتىۋاتسىلەر .» (بۇخارى) ②

ئۇ ساھابىلىرىگە شۇنداق دەيتتى . . . . شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە يەنە قۇرەيش مۇشربىكلىرىغا اللە ئۇنى بۇيرۇغاندەك مۇنداق دەيتتى: «سەن (ئۇ مۇشربىكلارغا): «مەن سەلەرگە ئوخشاش ئىنسانمەن . ماڭا «ئىلاھىڭلار پەقەت يېگانە ئىلاھتۇر .» دەپ ۋەھىي قىلىندۇ . ئۇنىڭغا (ئىمان ۋە بويسۇنۇش) بىلەن يۈزلىنىڭلار ۋە ئۇنىڭدىن مەغپىرەت تىلەڭلار!» دېگەن . مۇشربىكلار ۋاي» (فۇسسەلەت 6) ، ۋە يەنە مۇنداق دەيتتى: «ئى مۇھەممەد! ئۇلارغا ئېيتقىنكى ، شېرىكلىرىڭلارنى (ماڭا قارشى) چاقىرىڭلار ، ئاندىن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە ماڭا زىيانكەشلىك قىلىڭلار ، ئازراقمۇ مۆلەت بەرمەڭلار ، (مەن اللەقا يۆلەنگەنلىكىم ئۈچۈن سەلەرگە پەرۋا قىلمايمەن) ، ھەقىقەتەن كىتابىنى (يەنى قۇرئانى) نازىل قىلغان اللە مېنىڭ ئىگەمدۇر . ئۇ ياخشىلارغا ئىگىدارچىلىق قىلىدۇ .

② رەسۇلۇللاھ ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىنى مۇشۇنداق چىڭتاتتى ، ئۇلارنى مۇستەھكەم قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ بىرەر سىنىڭ اللە يولىدا سىناغىنىدا چىدىيالماي قالماسلىقى ئۈچۈن ئىلگىرىكى چىداملىقلارنىڭ ئەھۋالىنى ئەسلىتەتتى . بۇ ئىش ئەمبارنىڭ ۋەقەلىكىدە يۈز بەردى . لېكىن اللە ئۇنىڭدىن ئەيۈ قىلغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭغا رۇخسەت بەرگەنلىكىنى ئېلان قىلدى . . . لېكىن بۇ ھازىرقى زامانىمىزدىكى ئۆمۈرلىرىنى ھېچقانداق ھەقىقى مەجبۇرلۇق ۋە زۆرۈرىيەت بولماستىن رۇخسەت ، مەجبۇرلۇق ۋە زۆرۈرىيەت ھەدىسلىرىگە تايىنىپ ئۆتكۈزۈلگەن ، بۇلارنى غەيرى ئورنىغا قويىدىغان ، باتىل ئىشلارغا ، كۇفىرى ۋە شېرىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ سانىنى ئاۋۇتۇشقا دەلەل قىلىدىغان كىشىلەرنىڭ ئەھۋالىغا ھەرگىز ئوخشىمايدۇ . . . ئۇنداق بولمىسا ھەق قاچان ئاشكارا بولىدۇ؟! . . . .

سىلەرنىڭ اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسىلىرىڭلار سىلەرگە ياردەم بېرەلمەيدۇ، ھەتتا ئۆزلىرىڭمۇ ياردەم بېرەلمەيدۇ.» (سۈرە ئەئران 195 - 197)،

مۇشۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈن... ئۇنىڭ دەۋىتىنىڭ مۇشۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈن زالىملار ئۇنىڭدىن بىر كۈنمۇ رازى بولغان، خۇرسەن بولغان ۋە خاتىرجەم بولغان ئەمەس. بەلكى غەزەپلىرى قوزغىلىپ، قىيامەتلىرى قايم بولۇشۇپ كەتكەن ئىدى. ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى قانچە قېتىملاپ سودىلىشىشقا چاقىردى... لېكىن ئۇ ئۇلارنىڭ ئۇنىڭغا ھىيلە قىلىۋاتقان باتىللىرىغا ۋە قوشۇنلىرىغا ئۇلۇغلىق ۋە يۈكسەكلىكتە تۇرۇپ قارىدى. ئۇ ئۇلارنىڭ ھىدايەت تېپىشىغا شۇنچە ھېرىس تۇرۇپ، ئۇلار بىلەن باتىل ئۈستىدە يولنىڭ يېرىمىدا بىرلىشىش ۋە ياكى ئۇلار ياخشى كۆرۈدىغان بەزى باتىللىرىغا ئەگىشىشنى قەتئىي رەت قىلدى. بەلكى ئۇ دائىما ئۇلارغا خۇددى رەببى ئۇنى بۇيرۇغاندەك: «(ئى مۇھەممەد!) كاپىرلارغا ئېيتقىنكى: «سىلەر (دۇنيادا) مەغلۇپ قىلىنسىلەر، ۋە (ئاخىرەتتە) جەھەننەمگە توپىلىنسىلەر، جەھەننەم نېمىدىكەن يامان تۆشەك!» دەيتتى.

شەيخ ئابدۇراھمان ئىبنى ھەسەن بەزى ھەقىقىي ئاشكارىلاش ۋەقەلىرى ۋە ساھابىلەرنىڭ ھەقتە چىڭ تۇرۇشلىرىنى بايان قىلغاندىن كېيىن مۇنداق دەيدۇ: «مانا بۇ ساھابىلەرنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ مۇشرىكلاردىن يەتكەن ئەرزىيەتلەرنىڭ ئەھۋاللىرى. بۇلارنىڭ ئەھۋاللىرى بىلەن ھازىرقى زاماندىكى باتىلغا ئالدىرايدىغان، ئۇنىڭغا چۈشۈپ قېلىۋاتقان، بۇ باتىللارنى قوبۇل قىلىۋاتقان ۋە دوست تۇتۇۋاتقان، ھەقتىن ئارقىسىنى قىلىپ قېچىۋاتقان، زالىملارغا مايىل بولۇۋاتقان، ئۇلارنى ئۇلۇغلاۋاتقان ۋە مەدھىيەلەۋاتقان... ئالدىنقى، ئازغانلارنىڭ ئەھۋاللىرى قەيەردە؟ ئۇلار اللە تائالانىڭ مۇنۇ سۆزىگە بەكمۇ ئوخشايدۇ: «ئەگەر شەھەرگە تۆت تەرەپتىن ھۇجۇم قىلىپ كىرىلسە، ئاندىن ئۇلاردىن ئىماندىن قايتىش تەلەپ قىلىنسا، مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىش تەلەپ قىلىنسا، ئۇلار بۇ تەلەپنى ئۈزلۈكسىز رەۋىشتە ئاز ۋاقىت ئىچىدىلا قوبۇل قىلاتتى.» (ئەھزاب 14)، اللە تائالادىن ئىسلامدا مۇستەھكەم قىلىشنى تىلەيمىز. ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ئازدۇرغۇچى پىتىنلەردىن پاناھ تىلەيمىز. مەلۇمكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتقان ۋە

مۇسۇلمان بولغانلار ئەگەر شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىدىن ئادا-جۇدا بولمىغان ، مۇشرىكلارنىڭ دىنىنى تىللاش ۋە ئىلاھلىرىنى ئەيىبلەش قاتارلىق ئىشلارغا ئالدىرىمىغان بولسا ئۇلارغا ھەرگىز بۇ تۈرلۈك ئەرزىيەتلەر كەلمىگەن بولاتتى . . .»

شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق شېرىكتىن ئادا جۇدا بولۇش سۈرىسى (يەنى كافىرۇن سۈرىسى) ھەققىدە توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «اللە تا ئالا رەسۇلۇللاھنى كاپىرلارغا : «سەلەن مېڭىۋاتقان دىندىن مەن ئادا-جۇدا، مەن مېڭىۋاتقان دىندىن سەلەر ئادا-جۇدا .» دېيىشكە بۇيرۇدى . بۇ يەردىكى ئۇلارنىڭ كاپىر ئىكەنلىكىنى ئاشكارا جاكارلاش ئۆزىنىڭ ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ دىندىن ئادا-جۇدا ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈشتۇر . شۇڭا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئەگەشكەن كىشىلەرمۇ شۇنداق دېيىشى كېرەك . بۇنداق قىلالمايدىكەن ھەرگىزمۇ دىنىنى ئاشكارىلىغان بولمايدۇ . شۇڭلاشقا ساھابىلەر بۇنى چۈشىنىۋېدى ، مۇشرىكلار ئۇلارغا ئەرزىيەت بېرىشكە باشلىدى . رەسۇلۇللاھ ئۇلارنى ھەبەشسىتانغا ھىجرەت قىلىشقا بۇيرۇدى . ئەگەر رەسۇلۇللاھ مۇشرىكلارغا سۈكۈت قىلىپ تۇرۇشقا بىرەر رۇخسەت تاپالغان بولسا ، ساھابىلەرنى يات جايلارغا ھىجرەت قىلىشقا بۇيرۇمىغان بولاتتى . . .»

29- «بىر يىغىمىر ئىلە يېھىسسالاھم كىتىمىنىڭ تىرىمىدىكى بۇتلارغا سۈكۈت قىلغان» ، دېگەن شۇبھىگە رەددىيە

بۇ يەردە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ۋە ئۇنىڭ مەزمۇنلىرىنى چۈشەنمىگەن كىشىلەر كۆتۈرۈپ يۈرىشىۋاتقان بىر شۇبھە بار . يەنى بۇ بەزى جاھىللارنىڭ : «ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى بىزگە نىسبەتەن مەنسۇخ بولغان (يەنى بىز ئۇنىڭغا ئەگەشمەسەكمۇ بولىدۇ .)» دېگەن سۆزدۇر . ئۇلار بۇ سۆزىگە رەسۇلۇللاھنىڭ ئاجىزلىق دەۋرىدە مەككىدە تۇرغان 13 يىل مەزگىلىدە بۇت سۇندۇرمىغانلىقى ھەققىدىكى قۇرۇق دەۋالرىنى دەلىل قىلىشىدۇ . ھەتتا مەن ئۇلارنىڭ بىرسىنىڭ - ۋەھالەنكى ئۇ ، كىتابلىرى بازارلارغا لىق تولۇپ كەتكەن ، مەشھۇر ئۆلىمالارنىڭ بىرى - لېنتىغا ئېلىنغان بىر قېتىملىق

تەبلىغىدا ماختانغان ھالدا مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان ئىدىم: «شۈبھىسىزكى رەسۇلۇللاھ سىلەر ئىرادە قىلىۋاتقان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىن يۈز ئۆزىگەن تۇنجى كىشى. چۈنكى ئۇ مەككىدە ئون ئۈچ يىل ئەشۇ بۇتلارنىڭ ئارىسىدا تۇرغان تۇرۇغلۇق بۇ بۇتلارنى چاقمىغان ئىدى...». (بۇنىڭ سۆزىگە ۋاي ھەسرەت!)، بىز بۇ كىشىگە ۋە بۇنىڭغا ئوخشاش كىشىلەرگە شۇنداق دەيمىز: «شەك - شۈبھە يوقكى، سىلەرنى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى چۈشىنىش ۋە بىلىشتىن توسىۋاتقان نەرسە چۈشەنچەڭلارنىڭ تۆۋەنلىكى، زېھنىڭلارنىڭ تارلىقى ۋە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى پەقەت بۇت چېقىشقا چەكلەپ قويغانلىقىڭلار، بۇ يولىنى پەقەت ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنى بۇزالالەتتىن قايتارمىكىن دەپ بۇتنىڭ بىرىنى چېقىپ، چوڭ بۇتنىڭ قولىغا پالتىنى تۇتقۇزۇپ قەۋمىنى ئالدىغانلىقى دەپلا گۇمان قىلىپ قالغانلىقىڭلار ۋە رەسۇلۇللاھنىڭمۇ قەۋمىنىڭ بۇتلىرىنى سۇندۇرغانلىقى ھەققىدە مەلۇماتىڭلارنىڭ يوقلىقى تۈپەيلىدىن بولىۋاتىدۇ. شۇڭا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى سىلەرنىڭ تار نەزىرىڭلاردا گۇڭگا بولۇپ قالغان ۋە سىلەر بۇ توغرىسىدا بىرەر نەرسىنىمۇ چۈشەنەلمەيۋاتسىلەر. سىلەرنىڭ مۇشۇ بىمەنە سۆزلىرىڭلارچە بولىدىغان بولسا، يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگىشىشكە قىزىقتۇرۇش، يۈز ئۆرۈشتىن ئاگاھلاندىرۇش، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلارنىڭ دەۋىتىنى، قەۋملىرىگە تۇتقان مەيدانىنى ۋە باشقا پەيغەمبەرلەرنىڭ قەۋملىرىگە تۇتقان مەيدانلىرىنى تەپسىلىي بايان قىلىش توغرىسىدىكى ئايەتلەرنىڭ ھەممىسى بىمەنە، تېگىدە ھېچقانداق پايدا يوق، ۋە ئارقىسىدا ھېچبىر مەنپەئەت بولمىغان بولۇپ قالىدۇ... ئى رەببىمىز سەن بۇنداق چوڭ بوھتاندىن پاكىتۇرسەن... اللە ئىبنى قەييۇمغا رەھمەت قىلسۇن، ئۇ مۇنداق دەيدۇ:

كىم ئەگەر بىلەلمىسە بۇ ئايەتنىڭ قەدىرىنى ،

جىم تۇرسۇن ئۇ، يۈگەپ چالا ئىلمىنى .

اللە ئەزە ۋە جەللە مەنىسىز ئىش قىلىشتىن ۋە ئۇنىڭ كىتابىدا پايدىسىز بىر نەرسىنىڭ بولۇپ قېلىشىدىن پاكىتۇر. بۇ كىشىلەرنىڭ خاتالىقلىرى پەقەت رەددىيە ۋە

تەپسىلىي چۈشەندۈرۈشنى تەلەپ قىلىۋاتقان شۈبھىلەر ئەمەس. بەلكى بۇ ئۇلۇغ يولنى چۈشەنەلمەسلىكتىن كېلىپ چىققان ئۇلارنىڭ زېھنىلىرىدىكى زىددىيەتلەردۇر. كىتابنىڭ ئالدىنقى قىسىملىرىدا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى تونۇشلۇق بولدى ۋە ئۇنىڭ مەزمۇنلىرى چۈشىنىلدى. ئۇنىڭ ۋە ئۇ ئۆز ئىچىگە ئېلىۋاتقان ئىنكار قىلىش ۋە ئېتىراپ قىلىش (يەنى شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىدىن ئادا - جۇدا بولۇش ۋە ئۇلارغا دۈشمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىش، ئىبادەتنى اللەنىڭ ئۆزىگەلا خاس قىلىش ۋە ئۇنىڭ دوستلىرىغا دوست بولۇش) نىڭ ئىسلامنىڭ يىلتىزى ۋە «لااله الا الله» نىڭ مەنىسى ئىكەنلىكى ئايدىڭ بولدى. ۋە دىننىڭ بۇ يىلتىزىنىڭ مۇستەھكەم تۇتقا بولۇپ، بۇنىڭغا ئىنكار قىلىش ئۇچۇن ئالم ۋە جاھىللارنىڭ ھەممىسى يىغىلغان تەقدىرىمۇ، بىرەر دەلىل ئەكىلىشكە ئەسلا قادىر بولالمايدىغانلىقىمۇ ئاشكارا بولدى. بىز سىزگە اللە تائالانىڭ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلارنىڭ قەۋملىرى بىلەن قانداق مۇناسىۋەتتە بولغانلىقىنى، ئۇلاردىن قانداق ئادا - جۇدا بولغانلىقىنى، ئۇلارغا بولغان دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكىنى قانداق ئاشكارا قىلغانلىقىنى بايان قىلىپ بەرگەنلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتتۇق. اللە سۈبھانەھۇ ۋەتەئالا ئۇلارنىڭ بۇ بىۋاسىتە مەيداننى بايان قىلىشتىن بۇرۇن مۇنداق دېدى: «ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلاردا سىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ياخشى ئۈلگە بار.» (مۇتمەھىنە 4)، ئاخىرىدا يەنە مۇنداق دېدى: «سىلەرگە ۋە اللەنى ۋە ئاخىرەت كۈنىنى ئۈمىد قىلىدىغان كىشىلەرگە ئۇلاردا (ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلاردا) ياخشى نەمۇنە بار.» (مۇتمەھىنە 6)، ئاندىن اللە مۇنداق دېدى - اللەنىڭ بۇ سۆزىدىن قاتتىق ئاگاھ بولۇڭ: «كىمكى (ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى ئۈلگە قىلىشتىن) يۈز ئۈرۈيدىكەن، (بىلىسۇنكى،) اللە (ئۇلاردىن ۋە ئۇنداقلاردىن) بەھاجەتتۇر. اللە مەدھىيىگە لايىق زاتتۇر.» (مۇتمەھىنە 6) . . . . بىز مەقسەت قىلىۋاتقان، چاقىرىۋاتقان ۋە كۆپلىگەن كىشىلەر سەل قاراۋاتقان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى روشەن بايان قىلىندى. ۋە ئۇنىڭ اللەنىڭ ياردىمى، دىننىڭ ئىززىتى ۋە شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىنىڭ ۋەيران بولىشىنى بارلىققا كەلتۈرەلەيدىغان يول ئىكەنلىكى ئايدىڭ بولدى. ئىش شۇنداق تۇرسا، يەنىلا بۇ يولغا رەددىيە قايتۇرۇش نېمىگە ھېساب. بۇ ۋاقىتتا ھېلىقى ئالم: «رەسۇلۇللاھ

مەككىدە تۇرغان 13 يىل مۇددەتتە بۇتلارنىڭ ئارىسىدا تۇرۇپ ، ئۇ بۇتلاردىن ئادا - جۇدا بولمىدى ، ئۇنى ئىنكار قىلىش ۋە ئاداۋەتنى ئاشكارىلىمىدى . « دېگەن بولسۇن . ئۇنىڭ سۆزى مۇشۇنىڭغا مۇئەييەنلەشكەندىن كىيىن ، ئۇنىڭغا مۇنداق دەڭ : « سەن ئۆزۈڭنى خرىستىئان ، ياكى يەھۇدىي ، ياكى مەجۇسسىي ۋە ياكى باشقا بىر خالىغان نام بىلەن ئاتا . ئىسلام دىنىغا بولسا خەير - خوش دېگىن . »

30 - بىرىنچى مەزگىل يەھۇدىي ئىسلام مەككىدىكى ئاجىز ۋاقىتىمۇ بۇت سۇندۇرغان

بىز دەيمىزكى ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام قىلغاندەك بۇتلارنى سۇندۇرۇش ئەمەلىيەتتىمۇ ۋە پەرەزگە ئاساسلانغاندىمۇ رەسۇلۇللاھنىڭ ھاياتىدا قۇرەيش كاپىرلىرىنىڭ غاپىل قالغانلىقىدىن پايدىلىنىپ سادىر بولغان ئىشتۇر . مەككە پەتھى قىلىنغاندىكى بۇت چېقىشنى ئەمەس ، مەككىدە ئاجىز ۋاقىتتىكى بۇت چېقىشنى دەۋاتىمىز . ئىمام ئەھمەد ۋە ئەبۇ يەئلا توغرا ئىسناد بىلەن ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن مۇنداق بىر ھەدىسنى نەقىل قىلىدۇ . ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ : « مەن ۋە رەسۇلۇللاھ كەئبىنىڭ قېشىغا باردۇق . رەسۇلۇللاھ ماڭا : « ئولتۇر ، » دېدى ۋە مېنىڭ مۇرەمگە چىقتى . مەن ئۇنى كۆتۈرۈش ئۈچۈن كۈچىدىم . ئۇ مېنىڭ ئاجىز كەلگەنلىكىمنى كۆرۈپ ، مۇرەمدىن چۈشۈپ كەتتى . ۋە ماڭا ئولتۇرۇپ بەردى . ۋە ماڭا : « مېنىڭ مۇرەمگە چىق . » دېدى . ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ يەنە مۇنداق دەيدۇ : « رەسۇلۇللاھ مېنى كۆتۈردى . مەن خۇددى ئەگەر خالىسام ئاسماننىڭ ئۈستىگە چىققانداق دەيدۇ . مەن ئاخىرى كەئبىنىڭ ئۈستىگە چىقتىم . ئۇنىڭدا بىر مىس بۇت بار ئىدى . مەن ئۇنىڭ ئوڭ ، سول ، ئالدى ۋە كەينىدىن يېقىتىشقا ئورۇنۇپ كۆردۈم . ئاخىرى ئۇنىڭغا قادىر بولۇپ ، رەسۇلۇللاھ : « ئۇنى تاشلا ! » دېدى . مەن ئۇنى تاشلىدىم ، ئۇ خۇددى ئەينەك سۇنغاندەك سۇندى . ئاندىن مەن يېنىپ چۈشتۈم . رەسۇلۇللاھ بىلەن ئىككىيلەن بىرەرسىنىڭ ئۇچراپ قالماسلىقى ئۈچۈن تىزدىن يۈرۈپ ئۆيلەرنىڭ ئارىسىغا كىرىپ كەتتۇق . » بۇ ھەدىسنى ھەيسىمى « زاۋائىدلار توپلىمى » دا

مەخسۇس «بۇت سۇندۇرۇش بابى» دەپ باب ئېچىپ كەلتۈرگەن. يەنە بىر رىۋايەتتىمۇ كەلتۈرگەن: «ئەلى رەزىيەللاھۇ مۇنداق دەيدۇ: «كەئىبنىڭ ئۈستىدە بۇتلار بار ئىدى. مەن بېرىپ رەسۇلۇللاھنى ئۇنىڭ كەئىبىگە چىقىشى ئۈچۈن كۆتۈردۈم. كۆتۈرەلمىگەن ئىكەم. رەسۇلۇللاھ مېنى كۆتۈردى. مەن چىقىپ بۇتلارنى پارچىلىۋەتتىم. .» يەنە بىر رىۋايەتتە: «شۇنىڭدىن كېيىن ئۇيەرگە بۇت قويۇلمىدى.» دەپ كەلگەن. ھەيسىمى: «بۇنى نەقىل قىلغۇچىلار ئىشەنچلىك كىشىلەردۇر.» دېدى. بۇ ھەدىسنى يەنە ئەبۇ جەئفەر تىبرى «تەزھىيۇل ئەسار» دېگەن كىتابىدا كەلتۈرگەن ۋە بۇ ھەدىسنىڭ بەزى فىقھى پايىدىلىرىنى بايان قىلغان .

31- بىرىغىمىز ئىلىيەسسالامنىڭ ئاجىز ياكى كۈچلۈك ۋاقتىدىكى دەۋىتىنىڭ يىلتىز ئاساسى مۇشرىكلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىدىن ئادا- جۇدالىقنى ئېلان قىلىش بولغان

شۇنىڭ ئۈچۈن بىز «بىزدىن ئاجىز زاماندا بۇ بۇتلار ھەر زامان ۋە ھەرماكاندىكى سۈرەتلىرى ۋە شەكىللىرى ھەرخىل بولغان مەيلى قەبرە، مەيلى تاغۇت، مەيلى قانۇن – تۈزۈم ياكى باشقا بىر نەرسە بولسۇن . . . . كۈچىمىز يەتكىنىنى قىلىش تەلەپ قىلىنغان . . .» دىيىشتىن سىقىلىپ قالمايمىز . بىز بۇلارغا قارشى جىھاد قىلىشنى اللەنىڭ دۈشمەنلىرىگە دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكنى ئاشكارا قىلىشنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ مەرتىۋىسى دەپ قارايمىز . شۇنداق تۇرۇقلۇق ، ئەگەر بىز ئۇلارنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەككىدىكى ئاجىز ۋاقتتا بۇت سۇندۇرغانلىق ۋە قەسىنىڭ راست ئەمەسلىكى توغرىسىدىكى جېدەللىرىنى قوبۇل قىلغان تەقدىردىمۇ ، يەنىلا شۇنداق دەيمىز: «مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگىشىشتە ناھايىتى چىڭ ۋە مۇستەھكەم بولغان . ئۇ كاپىرلار بىلەن بىر لەھزە ھەم كېلىشىپ ئۆتمىگەن ، ئۇلارنىڭ باتىللىرى ۋە ئىلاھلىرىغا سۈكۈت قىلىپ باقمىغان . بەلكى ئۇنىڭ ئەشۇ 13 يىل ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ۋاقىتتىكى مۇھىم نىشانى ۋە مەشغۇلاتى: «اللەقا ئىبادەت قىلىڭلار ، تاغۇتتىن يىراق بۇلۇڭلار» دېيىش بولغان .

ئۇنىڭ ئون ئۈچ يىل مۇددەت ئەشۇ بۇتلارنىڭ ئارىسىدا تۇرغانلىقى ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ - ھازىرقى زاماندىكى كۇفرى قانۇنى بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈۋاتقان ۋە ئۆزىنى دەۋەتكە نىسبەت بېرىۋاتقان جاھىللار قىلىۋاتقان دەك - ئۇ بۇتلارنى ماختىغانلىقى، ھۆرمەتلىگەنلىكى ئەمەس ئىدى. بەلكى ئۇ ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرى ئاجىز تۇرۇپ ئۆزىنىڭ مۇشۇرىكلار ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىدىن ئادا - جۇدا بولغانلىقىنى ئاشكارا جاكارلىدى. ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقىنى ئېلان قىلدى. ئەگەر سىز مەككى سۇرىلىرىنى ئوبدان تەپەككۈر قىلىدىغان بولسىڭىز، بۇ سىزگە ئېنىق ئايدىڭ بولىدۇ. بۇنى نۇرغۇن ئايەتلەر ۋە اللەنىڭ تۆۋەندىكى پەيغەمبىرىنىڭ مەككىدە كاپىرلار بىلەن بولغان ئەھۋالىنى سۈپەتلەپ بېرىدىغان سۆزى ئىسپاتلاپ تۇرۇپتۇ: «كاپىرلار سېنى كۆرگەن چاغدا: «سىلەرنىڭ مەبۇدلىرىڭلارنى ئەيىبلەيدىغان كىشى مۇشۇمۇ؟» (دېيىشىپ) سېنى مەسخىرە قىلىشىدۇ. ھالبۇكى، ئۇلار مەرھەمەتلىك اللە تەرىپىدىن نازىل بولغان قۇرئاننى ئىنكار قىلىشىدۇ.» (ئەنئىبا 36)، ئىبنى كەسىر مۇنداق دەيدۇ: «يەنى بۇ سىلەرنىڭ ئىلاھلىرىڭلارنى تىللايدىغان ۋە ئەقىللىرىڭلارنى دۆتكە چىقىرىدىغان كىشى دېگەنلىكتۇر.»

سىز يەنە ئىمام ئەھمەد ۋە باشقىلارنىڭ ھەدىس كىتابلىرىدىكى رەسۇلۇللاھنىڭ مەككىدىكى ئاجىز ۋاقتىدىكى سۈپەتلىرى ۋە ئەھۋاللىرى توغرىسىدا كەلگەن ھەدىسلەرنى كۆرۈپ بېقىڭ. بۇنى ئوبدان ئويلىنىپ بېقىڭ. تەپەككۈر قىلىپ بېقىڭ. كاپىرلارنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئىلاھلارنى تىللايدۇ ۋە ئەقىلمىزنى دۆتكە چىقىرىدۇ. دەپ قانداق سۈپەتلەۋاتقانلىقىغا قاراپ بېقىڭ. سىز ئۇ كاپىرلارغا قاراپ بېقىڭ. ئۇلارنىڭ رەسۇلۇللاھنى قورشاپ تۇرۇپ: «مۇشۇنداق دېگەن سەنمۇ؟» دەۋاتقانلىقىغا، رەسۇلۇللاھنىڭ ھېچقانداق خۇشامەت، قورقۇش ۋە ئەنسىرەش يوق ھالدا: «ھەئە، مۇشۇنداق دېگىنى مەن.» دەۋاتقانلىقىغا قاراپ بېقىڭ.

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەھمەد ئىبنى ھەنەل نەقىل قىلغان بىر ھەدىستە مۇنداق كەلگەن: «ئەمرى ئىبنى ئاستىن، رەسۇلۇللاھ قۇرەيشكە ئاداۋىتىنى ئاشكارا قىلغان چاغدا قۇرەيشنىڭ قانداق قىلغانلىقى سورالغاندا ئۇ مۇنداق دېگەن: «بىر كۈنى ئۇلارنىڭ ھۆرمەتلىكلىرى ھىجرىغا يىغىلدى ۋە رەسۇلۇللاھ توغرىسىدا پاراڭغا چۈشۈپ كەتتى. ئۇلار:

«بىز مۇشۇ كىشى(يەنى رەسۇلۇللاھ)غا سەۋر قىلغاندەك بىرىگە سەۋر قىلىپ باقمىغان. ئۇ بىزنىڭ ئەقلىمىزنى دۆتكە چىقاردى، ئاتا-بوۋىلىرىمىزنى تىللىدى، دىنىمىزنى ئەيىبلىدى، بىرلىكىمىزنى بۆلدى. ئىلاھلىرىمىزنى تىللىدى. بىز ئۇنىڭغا چوڭ قىيىنچىلىق چىداۋاتىمىز. . .» ئۇلار شۇنداق سۆزلەرنى قىلىشۋاتقاندا رەسۇلۇللاھ ئۇلارنىڭ قېشىغا كەلدى ۋە رۇكنى يەماننى سۆيىدى. ئاندىن بەيتۇللاھنى تاۋاپ قىلغۇچ ئۇلارنىڭ قېشىدىن ئۆتتى. ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۇنىڭ بەزى سۆزلىرى بىلەن ئەيىبلىدى، «مەن رەسۇلۇللاھنىڭ چىرايىدىن ئۇنىڭ خاپا بولغانلىقىنى بىلىم. ئاندىن ئۇ يەنە بىر قېتىم ئايلىنىپ ئۇلارنىڭ قېشىغا كەلدى. ئۇلار يەنە ئۇنى ئەيىبلىدى. مەن رەسۇلۇللاھنىڭ چىرايىدىن ئۇنىڭ خاپا بولغانلىقىنى بىلىم. ئاندىن ئۇ يەنە بىر قېتىم ئايلىنىپ ئۇلارنىڭ قېشىغا كەلدى. ئۇلار يەنە ئۇنى ئەيىبلىدى. شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئى قۇرەيش ئاڭلاپ تۇرۇڭلار! مۇھەممەدنىڭ نەپسى ئۇنىڭ ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، مەن سىلەرگە سىلەرنى ئۆلتۈرىدىغان نەرسىنى ئېلىپ كەلدىم» دېدى. ئۇنىڭ بۇ سۆزى كىشىلەرنىڭ ھەممىسى چۆچۈتۈۋەتتى. ھەتتا ھەممىسى كاللىسىنى قۇش چوقۇماقچى بولغاندەك ساڭگىلىتىشتى. رەسۇلۇللاھقا ئەڭ ئۆچ كىشىلەرمۇ ئۇنىڭغا ھېسداشلىق قىلىپ: «ئى ئەبۇ قاسىم، سىز جاھىل ئەمەس، قايتىپ كېتىڭ،» دېگەندىن باشقا ياخشىراق سۆز تاپالمىدى. رەسۇلۇللاھ قايتىپ كەتتى. ئەتسى ھەممەيەن ھېجرى دېگەن يەرگە يىغىلدى. مەنمۇ ئۇلار بىلەن بىرگە ئىدىم. ئۇلارنىڭ بەزىسى بەزىسىگە: «سىلەرنىڭ مۇھەممەدكە نېمە دېگەنلىكىڭلار، ئۇنىڭ سىلەرگە نېمە دېگەنلىكىڭلارنى ئەسلىپ بېقىڭلار. ھەتتا مۇھەممەد سىلەرگە سىلەر يامان كۆرۈدىغان سۆزنى ئاۋۋال ئېيتقان بولسىمۇ، سىلەر ئۇنى قويۇۋەتتىڭلار.» دېدى. ئۇلار شۇنداق تۇرغان پەيتتە، رەسۇلۇللاھ كېلىپ قالدى. ئۇلار رەسۇلۇللاھنى قورشىۋالدى ۋە: «سەن ئىلاھلىرىمىزنى ۋە دىنلىرىمىزنى ئەيىبلەپ نۇرغۇن گەپلەرنى قىلدىڭ ھە!» دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ھە ئە، شۇنداق دېدىم» دېدى. بىرەيلەن رەسۇلۇللاھنىڭ ياقىسىنى بوغدى. شۇئان ئەبۇ بەكرى يىغلاپ تۇرۇپ: «پەرۋەردىگارم اللەتۇر دېگەن كىشىنى ئۆلتۈرەمسىلەر.» دېۋىدى. ئۇلار قايتىپ كەتتى. مانا بۇ مەن كۆرگەن قۇرەيشنىڭ رەسۇلۇللاھقا قىلغان ئەڭ قاتتىق ئەرزيىتى

ئىدى. «ئەھمەد شاكرىنىڭ مۇسەددىدىن ئېلىندى»

سىز» كىشىلەرنى ئايرىۋەتتى» دەپ سۈپەتلىنىۋاتقان پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەھۋالىنى بىر ئويلىنىپ بېقىڭ. ئۇنىڭ شۇ زامانىسىدىكى كاپىرلار بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى، بارلىق دىن دۈشمەنلىرىگە بولغان ئاشكارا دۈشمەنلىكىنىڭ، يولنى ئايرىش ۋە ئادا - جۇدالىقنى ئوچۇق بايان قىلىشىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قاراپ بېقىڭ. بۇ ھەرگىزمۇ ھازىرقى زامانىمىزدىكى دىن ئەھلىنىڭ باتىل ئەھلىگە مايىل بولىشىدىن ئىبارەت، پىرىنسىپقا خىلاپ ئىشلىرىغا ئوخشىمايدۇ. بۇ كىشىلەر ھازىر كاپىرلار بىلەن كېلىشىپ، چىرايلىقچە ئۆتۈۋاتىدۇ. بەلكى ئۇلارنى قوللاۋاتىدۇ، ئۇلارغا ياردەم بېرىۋاتىدۇ. بۇ مەسىلىنى دۈشمەنلىك ۋە ئاداۋەت مەسىلىسى دەپ قارىمايۋاتىدۇ. ھەتتا ۋەتەن ۋە جەمئىيەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن ياردەم قوللىرىنى سۇنۇشۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ قۇچاقلىرىدا يېتىشىۋاتىدۇ. سۈتلىرىنى ئېمىۋاتىدۇ (ئۇلارنىڭ بەرگەن پۇللىرىنى خەجلىسەك بولىدۇ، دېيىشىۋاتىدۇ). بۇنداق يامانلىقلاردىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن اللە تەن ياردەم سورايىمىز.

ئابدۇراھمان ئىبنى ھەسەن مۇشۇنداق كىشىلەر توغرىسىدا توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار بىر تۇتام پىتىلەرگە چۆكۈپ كەتتى، قەلبلىرى زۇلۇم ۋە دۈشمەنلىك ئەھلىگە سۆيۈندى. كاپىرلار توغرىسىدا كۆپ ئىككىلىنىدۇ. ئىختىيارى، مەجبۇرى ھالدا ئۇلار بىلەن بىرگە ماڭدۇ. ئۇلارنىڭ ئىلكىدىكى دۇنيانىڭ ئازغىنە ماتالىرىغا ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھالدا چۆمچىيدۇ. ئىماننى دەۋا قىلغۇچى بارلىق مەيدانلاردا نىشانى پەقەت ھاۋايى - نەپىس ئۈچۈنلا ماڭسا، ئۇنىڭ قەلبىدە ئىمان قانداقمۇ ئورۇنلىشالسىۇن؟! بۇلارنىڭ ئەھۋالى اللە تەۋەندىكى ئايەتتە بايان قىلغان كىشىلەرگە نېمىدېگەن ئوخشايدۇ - ھە!». «ئى مۇھەممەد! قىلغان ئىشلىرىدىن (يەنى ھەقىقىي ياپقانلىقلىرىدىن) خۇشال بولىدىغان، قىلمىغان ئىشلىرى بىلەن مەدھىيەلىنىشنى ياخشى كۆرۈدىغان كىشىلەرنى ھەرگىز اللەنىڭ ئازابىدىن قېچىپ قۇتۇلدۇ، دەپ گۇمان قىلمىغىن، ئۇلار قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.» (ئالى ئىمران 188). ئۇلار ئۆزلىرى قىلىۋاتقان بىدئەت ۋە زالالەتلەردىن خۇشال بولىشىدىمۇ، سۈننەتكە ئەگىشىش ۋە ئىخلاسمەنلىك بىلەن ماختىنىشنى ياخشى كۆرىدۇ. بۇ ئىش توغرا يولدىن چەتنىگەن لېكىن ئۆزىنى ئىلىم ۋە ئىبادەتكە نىسبەت

بېرىۋاتقان كىشىلەردە كۆپ يۈز بېرىدۇ .

32 - مۇشرىكلارنىڭ ئىلاھلىرىنى ئىنكار قىلىش بىلەن ئۇلارنى تىللاشنىڭ بىرىقى

بۇ يەردە بەزىلەرگە مۇشكۈلات پەيدا قىلىۋاتقان بىر مەسىلە بار. ئۇ بولسىمۇ رەسۇلۇللاھنىڭ مۇشرىكلارنىڭ ئىلاھلىرىنى ئەيىبلەنگەنلىكى بىلەن اللە تائالانىڭ: «مۇشرىكلارنىڭ اللەنى قويۇپ ئىبادەت قىلىدىغان ئىلاھلىرىنى تىللىماڭلار. (ئەگەر ئۇنداق قىلساڭلار) ئۇلار بىلىمگەنلىكلىرىدىن ھەددىدىن ئېشىپ اللەنى تىللايدۇ.» (ئەنئام 108)، دېگەن ئايىتى ئوتتۇرىسىنى قانداق بىرلەشتۈرۈپ چۈشىنىش مەسىلىسىدۇر. بىز بۇ مەسىلىگە مۇنداق دەيمىز: بىز بۇرۇن باتىل ئىلاھلار ئەيىبلەش، ئەخمەققە چىقىرىش، قىممىتىنى چۈشۈرۈشتىن ئىبارەت ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى چۈشەندۈرۈش جەريانىدا بايان قىلغان نەرسىلەرنىڭ بەزىسى ئاتىلىشتا «تىللاش» دەپ ئاتالغان بولسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇ پەقەت «تىللاش» ئەمەس. بەلكى كىشىلەرگە تەۋھىدىنى بايان قىلىشتىكى ئەسلى مەقسەتتۇر .

بۇ ئەيىپلەشلەر بولسا، ئاتالمىش ساختا رەبلىرنىڭ ئىلاھلىقىنى بىكار قىلىش، ئۇلارنى ئىنكار قىلىش، ئۇلارنىڭ ساختىلىقىنى كىشىلەرگە بايان قىلىشتۇر. اللە بۇھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «سىلەر اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان بۇ ئىلاھلار سىلەرگە ئوخشاش مەخلۇقلاردۇر. (ئۇلارنى ئىلاھ دېگەن دەۋايىڭلاردا) راستچىل بولساڭلار، ئۇلارغا دۇئا قىلىپ بېقىڭلار. دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىپ باقسۇن. ئۇ (مەبۇد) لارنىڭ ماڭىدىغان پۇتى بارمۇ؟ ياكى تۇتىدىغان قوللىرى بارمۇ؟ ياكى كۆرۈدىغان كۆزى بارمۇ ۋە ئاڭلايدىغان قۇلاقلىرى بارمۇ؟ (ئى مۇھەممەد!) ئۇلارغا ئېيتقىنكى، شېرىكلىرىڭلارنى (ماڭا قارشى) چاقىرىڭلار، ئاندىن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە ماڭا زىيانكەشلىك قىلىڭلار، ئازراقمۇ مۇھەلت بەرمەڭلار، (مەن اللە قا يۆلەنگەنلىكىم ئۈچۈن سىلەرگە پەرۋا قىلمايمەن)،

ھەقىقەتەن كىتابىنى (يەنى قۇرئاننى) نازىل قىلغان اللە مېنىڭ ئىگەمدۇر. ئۇ ياخشىلارغا ئىگىدارچىلىق قىلىدۇ. سىلەرنىڭ اللەنى قويۇپ ئۇلۇغلاۋاتقان نەرسىلىرىڭلار سىلەرگە ياردەم بېرەلمەيدۇ، ھەتتا ئۆزلىرىڭمۇ ياردەم بېرەلمەيدۇ.» (ئەئراف 194 - 197)، ۋە يەنە: «ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئاتىسىغا ئېيتتى: «ئى ئاتا! نېمىشقا ئاڭلىيالمىدىغان، كۆرەلمەيدىغان ۋە ساڭا ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدىغان نەرسىلەرگە چوقۇنمىسەن؟» (مەريەم 42). اللە تائالا سۈرە نەجمدە مۇنداق دەيدۇ: «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! لات، ئۇززا ۋە ئۇچىنچىسى بولغان ماناتلار (اللە تائالادەك كۈچ - قۇۋۋەتكە ئىگىمۇ؟)، (ئى مۇشرىكلار جامائەسى!) (سىلەرچە ياخشى ھېسابلانغان) ئوغۇل بالا سىلەرگە خاس بولۇپ، (سىلەرچە يامان ھېسابلانغان) قىز بالا اللەقا خاسمۇ؟. ئۇنداقتا بۇ ئادالەتسىز تەقسىماتتۇر. بۇ مەبۇتلار پەقەت سىلەر ۋە ئاتا بوۋاڭلار ئاتىۋالغان قۇرۇق ناملاردىنلا ئىبارەتتۇر. اللە بۇنى ئىسپاتلايدىغان ھېچبىر دەلىل - پاكىت چۈشۈرگىنى يوق، ئۇلارغا پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن شەك - شۈبھىسىزكى ھىدايەت (يەنى پەيغەمبەر ۋە قۇرئان) كەلگەن تۇرۇقلۇق ئۇلار پەقەت گۇمانغىلا ۋە نەپىسلىرىنىڭ خاھىشلىرىغىلا ئەگىشىدۇ.» (نەجم 19 - 22). شۇنىڭدەك بۇ ئىلاھلارنى سۈپەتلەش ئۈچۈن ئىشلىتىلگەن بارلىق سۆزلەر پەقەت ئۇلارنىڭ ئىبادەتكە ھەقىقەت ئەمەسلىكى، ئۇلارنىڭ تاغۇت دەپ ئاتىلىشى كېرەكلىكى ۋە ياكى ئۇلارغا ئىبادەت قىلىشنىڭ شەيتانغا ئىبادەت قىلىش بولىدىغانلىقى، ئۇلار ۋە ئۇ بۇتلارنىڭ جەھەننەمگە ئوتۇن بولىدىغانلىقىنى بايان قىلىش ئۈچۈن كەلگەن. شۇنىڭدەك بۇ بايانلار تەۋھىدىنى ئەمەلى تۇرغۇزۇش، باتىل ئىلاھلار ۋە مۇشرىكلارغا بولغان دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك، ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش ۋە ئۇلارنى ئىنكار قىلىش ئۈچۈن كەلگەن. خۇددى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزىدەك: «ئىبراھىم ئېيتتى: «سىلەر ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلغىنىڭلار نېمە؟ سىلەرنىڭ بۇرۇنقى ئەجدادلىرىڭلارنىڭ ئىبادەت قىلغىنى نېمە؟ بۇلار مېنىڭ دۈشمىنىمدۇر. پەقەت ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى (مېنىڭ ئىگەمدۇر).» (شۇئەرا 75 - 77)، ۋە يەنە: «ئۇ ئېيتتىكى، ئى قەۋم! مەن ھەقىقەتەن سىلەر شېرىك كەلتۈرگەن مەبۇدلاردىن ئادا - جۇدامەن.» (ئەنئام 78) ۋە يەنە «شېرىكتىن ئادا - جۇدا بولۇش سۈرىسى» (يەنى

كافرۇن) ۋە باشقا سۈرىلەر ئۆز ئىچىگە ئالغان مەزمۇنلار بۇنى ئۇقتۇرىدۇ... شۇڭلاشقا بۇلارنىڭ ھېچقايسىسى ئاۋۋالقى ئايەتتە چەكلەنگەن «تىللاش» نىڭ دائىرىسىگە كىرمەيدۇ. بۇ «تىللاش» ھېچقانداق چۈشەندۈرۈش ۋە باياننى ئۆز ئىچىگە ئالمىغان، پەقەت جەڭگە جېدەل قوزغايدىغان، شۇنداق قىلىپ مۇشرىكلارنىڭ دۈشمەنلىك ۋە جاھىللىق يۈزىسىدىن اللەنى تىللىشىنى كەلتۈرىدىغان تىللاشتۇر. ھازىرقى توقۇلما قانۇنلارنىڭ غالىپلىرىغىمۇ شۇنداق مۇئامىلە قىلىنىدۇ. يەنى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنىڭ تەقەززاسى بويىچە، كىشىلەرنى بۇ قانۇنلاردىن ئاگاھلاندۇرۇش، غەزەپلەندۈرۈش، ئۇلارنى ئىنكار قىلىشقا، ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ دوستلىرىدىن ۋە ئۇلارغا ھۆكۈم تەڭلەشتە داۋاملىشىۋاتقان قۇللىرىدىن ئادا-جۇدا بولۇشقا چاقىرىش، ئۇلارنىڭ ساختىلىقىنى، ھۆكۈملىرىنىڭ باتىللىقىنى، مۇرتەدلەرىلىكىگە ۋە جازانىگە يول قويغانلىقى، پاهىشە ۋە بۇزۇق ئىشلارغا ئاسانچىلىق تۇغدۇرغانلىقى بىلەن اللەنىڭ دىنىغا قارشى چىققانلىقىنى، اللە تائالانىڭ زىنا، بوھتان، ئوغرىلىق، ھاراق ئىچىش قاتارلىق ئىشلارغا بەلگىلىگەن جازالىرىنى بىكار قىلغانلىقى ۋە بۇ ئۇلۇغ قانۇننىڭ ئورنىغا بۇزۇق كۇفرانە قانۇنلارنى ئالماشتۇرغانلىقى بىلەن اللەنىڭ ھۆكۈمىنى ئەمەلدىن قالدۇرغانلىقى... غا ئوخشاش ئىشلارنى بايان قىلىشلار ئايەتتە چەكلەنگەن «تىللاش» نىڭ قاتارىغا كىرمەيدۇ. بۇلارنى بۇ قانۇنلارنىڭ قۇللىرى ۋە ياردەمچىلىرى «تىللاش» ياكى «تىل ئۇزارتىش» دەپ ئاتىۋالغان تەقدىردىمۇ، سىز يۇقىرىدا چۈشەنگىنىڭىزدەك دەۋەتچى ئۈچۈن ئاشكارا قىلىشى ۋاجىپ بولغان ئىشتۇر. ئەمما ئۇلارنى، ئۇلارنىڭ ھاكىملىرىنى، ھۆكۈمەتلىرىنى ۋە قانۇنلىرىنى پەقەت تىللىۋېلىش ئۈچۈنلا تىللاش بولسا چەكلىنىدۇ. چۈنكى بۇلار ئەشۇ بىلىمىسىزلىرنىڭ بۇ تىللىغۇچىنى، ئۇنىڭ دىنىنى ۋە يولىنى تىللىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. مۇپەسسىرلەر: «ئاندىن اللەنى تىللايدۇ.» دېگەن ئايەتنى تەپسىر قىلىپ مۇنداق دېدى: «ئاندىن ئۇلار سىلەرنى تىللاشقا بۇيرۇغۇچىنى تىللىماقچى بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىلمەستىن ۋە دۈشمەنلىك قىلىپ اللەنى تىللاشقا باشلايدۇ. خۇددى بىر ئادەم يەنە بىر ئادەمنىڭ دادىسىنى تىللىسا، ئۇمۇ ئۇنىڭ دادىسىنى تىللىغانغا ئوخشاش. چۈنكى غەزەپ ۋە ئاچچىق كىشىنى تەپەككۈر قىلىش ۋە ئويلىنىشتىن بۇراپ خۇسۇمەت قىلىشقا ئۈندەپ قويدۇ.

شۇنىڭ بىلەن ئۇ اللەنى تىللاشقا باشلايدۇ. مۇھەممەد رەشىد رىزا ئۆزىنىڭ تەپسىرىسىدە مۇنداق دەيدۇ: «بۇ يەردىكى تىللاشنىڭ سەۋەبى تىللانغۇچىنىڭ ھاقارەت قىلىنىشىغا چىدىماي تىللاشنى ئىرادە قىلىشىدۇر. بۇ تىللىغۇچى پەقەت ئۇنى تىللىغان كىشىنى ھاقارەت قىلىشنىلا ئويلايدۇ.» شۇڭا باشقىلارنىڭ ئەقلىنى يوق قىلىشنىڭ ئورنىغا، ئۇنى ئىشلىتىشكە چاقىرىڭ. ئۇنىڭ دىققىتىنى بۇ تاغۇتلارنىڭ ساختىلىقى، ئۇلارنىڭ ئاڭلىمايدىغان، كۆرەلمەيدىغان، پايدا - زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان، شاپائەت قىلالمايدىغان، ئۆزى ۋە ئەگەشكۈچىلىرىگىمۇ ئىگە بولالمايدىغانلىقىغا قارىتىڭ... سىز ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بىلەن بولغان قىسسىسىنى ئوبدان ئويلىنىپ بېقىڭ. ئۇ قەۋمنىڭ دىققىتىنى ئەشۇ ئاتالمىش ئىلاھلارنىڭ ساختىلىقىغا قانداق قاراتتى. ھاقارەت ۋە دۈشمەنلىك ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ ئويلىنىشى ۋە پىكىر قىلىشى ئۈچۈن ۋە ئەقىللىرى بىلەن شۇ ئىلاھلار ھەققىدە توقۇنۇشىشى ئۈچۈن ئۇلارنى پىكىر قىلىشقا چاقىرىۋاتقانلىقىغا قاراڭ. ئۇلارنىڭ خاتالىقلىرىنى ئۇلارغا قانداق پاش قىلىپ بەرگەنلىكىگە قاراڭ. ئاخىرى ئۇ ئۇلارغا ملامەت قىلغان ھالدا: «سىلەرگە ۋە سىلەر اللەنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا تۇنى! سىلەر چۈشەنمەمسىلەر؟» دېدى.

ئەگەر سىز ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمرىنىڭ ھەدىسىنى مۇلاھىزە قىلىپ باقسىڭىز بۇ نۇقتىنى چۈشەنەلەيسىز. ئۇ قۇرەيشنىڭ رەسۇلۇللاھقا: «مۇنداق.. مۇنداق... سۆزلەرنى دېگەن سەنمۇ؟» دېگەن سۆزىنى چۈشەندۈرۈپ،: «قۇرەيشكە رەسۇلۇللاھنىڭ ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىنى ۋە دىنلىرىنى ئەيىبلەنگەنلىكى يەتكەندە...» دەيدۇ. (دېمەك راۋى: رەسۇلۇللاھنىڭ قۇرەيشنىڭ ئىلاھلىرىنىڭ باتىللىقى ۋە ساختىلىقىنى بايان قىلغانلىقىنى قۇرەيش ئەيىپلەش ۋە تىللاش دەپ چۈشەنگەن، دەيدۇ.) ئەمەلىيەتتە «ئەيىپلەش» دېگەن ئەرەبلەرنىڭ نەزىرىدە تىللاشتۇر. ئىبنى تەيمىيە بۇنى شۇنداق چۈشەندۈرگەن. لېكىن بۇ يەردىكى ئەيىپلەش پەقەت تىللاش ئەمەس. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام اللە ئۇنىڭ بىلەن ئەۋەتكەن تەۋھىدكە ۋە ئەگەشكىشكە بۇيرۇلغان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا چاقىرىش ئۈچۈن تۇرغان. مانا بۇنىڭ ھەممىسى مۇشرىكلارغا نىسبەتەن تىللاش ئىدى. چۈنكى بۇ ئۇلارنىڭ دىنىنى بىكار قىلىپ، ئاتالمىش ئىلاھلىرىنى ئۇلار سۈپەتلەۋاتقان

سۈپەتلەردە يوق قىلىش بىلەن كەمسىتىدۇ. مانا بۇ ئۇلار چۈشەنگەن ئىلاھلىرىنىڭ ئەيىبلەنشى ئىدى. رەسۇلۇللاھ ئۇلارنىڭ ئاتا - بوۋىلىرىنى ئازغۇنلۇق بىلەن سۈپەتلىدى. بۇ پەقەت ئۇلارنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۇلارنى قارىغۇلارچە تەقىل قىلىشتىن توختىتىش، زالالەتكە ئەگىشىشتىن توسۇش ئۈچۈن ئىدى. قاسىمى ئۆزىنىڭ تەپسىرىسىدە رازىدىن نەقىل قىلىپ مۇنداق دېدى: «مانا بۇ ئايەت دىنغا دەۋەت قىلغۇچىلارغا مەقسەتكە ئېرىشىش ئۈچۈن ھېچقانداق مەنپەئەتى بولمىغان ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولۇپ قالماسلىقى ئۈچۈن ئەدەب ئۆگىتىدۇ. چۈنكى بۇتلارنى پايدا - زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ماددا دەپ سۈپەتلەشنىڭ ئۆزى ئۇلارنىڭ ئىلاھلىقىنى ھاقارەت قىلىشقا كۇپايە قىلىدۇ. يەنە تىللاشنىڭ ھېچقانداق ھاجىتى يوق.»، بۇسۆزلەر پەقەتلا «تىللاش» بولمىغان تەقدىردىمۇ كاپىرلار ھەرگىز بۇنىڭدىن رازى بولمايدۇ. چۈنكى ئۇ ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىنى بىتچىت قىلىش ۋە ئىنكار قىلىشتۇر. شۇڭا ئۇلار بۇنى «تىللاش» دەپ ئاتىدى. خۇددى ئۇلارنىڭ ئاتا بوۋىلىرى ئازغۇنلۇق بىلەن سۈپەتلەنگەن ۋاقىتتا، بۇنى «تىللاش» دەپ ئاتىغاندەك. ئۇلار: «بىزنىڭ ئەقىلىمىزنى دۆتكە چىقاردى. ئاتا - بوۋىلىرىمىزنى تىللىدى. دىنىمىزنى ئەيىبلىدى. بىرلىكىمىزنى يۆلدى ۋە ئىلاھلىرىمىزنى تىللىدى.» دېيىشكەن ئىدى.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىب مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنىڭ دىنىنى ئەيىبلەش، ئالىملىرىنى نادانغا چىقىرىشنى ئاشكارا قىلغان ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە ئۇلار رەسۇلۇللاھ ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرىگە بولغان دۈشمەنلىكىنى تېزلىتىۋېتىدۇ. ئۇلار: «ئۇ بىزنىڭ ئەقىلىمىزنى دۆتكە چىقاردى، دىنىمىزنى ئەيىبلىدى، ئىلاھلىرىمىزنى تىللىدى.» دېيىشەتتى. مەلۇمكى، رەسۇلۇللاھ ھېچقاچان ئىسا ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ئانىسىنى، پەرىشتىلەرنى ۋە سالىھلارنى تىللاپ باقمىغان. پەقەت ئۇلارنى پايدا - زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، دېگەن. ئۇلار مۇشۇنىڭ ئۆزىنى تىللاش دەپ چۈشەنگەن.

خۇلاسىگە، يۇقىرىقىلارنىڭ ھەممىسى اللە تائالا توسقان «تىللاش» نىڭ دائىرىسىگە كىرمەيدۇ. بۇنداق ئىشلارنى قىلىش كاپىرلارنىڭ اللەنى ۋە اللەنىڭ دىنىنى تىللىشىغا سەۋەبچى بولغان تەقدىردىمۇ، مۇسۇلمان بۇ سەۋەبتىن اللە ئۇنىڭغا پەرز قىلغان

تەۋھىدىنى ۋە دىنىنى ئاشكارا قىلىشنى تەرك ئەتسە بولمايدۇ. چۈنكى ئۇلارنىڭ بۇ تىللىشى پەقەت ھۆججەت ۋە بايان كەلتۈرۈلگەنلىكى ئۈچۈن دۈشمەنلىك قىلىش ئۈچۈنلا بولىدۇ. چۈنكى بۇلارنىڭ ھەممىسى اللەقا ئىمان ئېيتىش، بارلىق تاغۇتلارنى ئىنكار قىلىشنىڭ ئاساسىغا قۇرۇلغان بولىدۇ. . . ئاگاھ بولۇڭ . بۇلارنى ھازىرقى زاماندىكى قانۇن ، تۈزۈم ، زۇڭتۇڭ . . . قاتارلىق تاغۇتلارغا دېيىلىشى كېرەك بولغان سۆزلەرگە قىياس قىلىپ بېقىڭ . ھەرگىزمۇ بۇ مەنانى تاش بۇتلارغىلا خاسلاپ قويماڭ . . .

(مۇشرىكلارنىڭ ئىلاھلىرىنى تىللاشتىن توسۇشتىن ئىبارەت) بۇ قائىدە پەقەت مۇباھ ۋە مۇستەھەب ئىشلارغىلا تەدبىقلىنىدۇ . ھەرگىزمۇ بۇ باھانىنى سۆرەپ چىقىپ ، بەزىلەر چۈشىنىپ قالغاندەك ، تەۋھىدىنى بايان قىلىش ، مۇشرىكلارنىڭ دىنىنى بىكار قىلىشقا ئوخشىغان پەرز ۋاجىپلارغا تەدبىقلاشقا بولمايدۇ . ئەگەر ئۇنى تەتبىقلاشنى ھەممە دائىرىگە كېڭەيتىۋەتسەك ، ئەلۋەتتە دىنىمىزنىڭ چوڭ ئىشلىرىنى ۋەيران قىلغان بولىمىز . (يەنى تەۋھىدىنى ئۆلتۈرگەن بولمىز) شۇنىڭ ئۈچۈن ئەبۇ بەكرى ئىبنۇلئەرەبى « ئەھكامۇل قۇرئان » مۇنداق دەيدۇ : « مانا بۇ ، ھەق ئىگىسىنىڭ ئۆز ھەققىنى قوغدىسا ، دىنى جەھەتتىن زىيان يېتىدىغان ئىش بولسا ، ئۆز ھەققىدىن ۋاز كېچىشى كېرەكلىكىنى بىلدۈرىدۇ . بۇ توغرىسىدا ئۇزۇن بىر ئىزاھات بار . قىسقىچە قىلىپ ئېيتقاندا ، ئەگەر بۇ ھەق ۋاجىپ ھەق بولسا ، چوقۇم ئېلىنىدۇ . ئەگەر جائىز ئىش بولسا ئاندىن بۇ ھۆكۈم تەدبىقلىنىدۇ . » مۇھەممەد رەشىد رىزا مۇنداق دەيدۇ : « ئەبى مەنسۇردىن : « اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئالا بىزنى كاپىرلار بىلەن جىھاد قىلىشقا بۇيرۇدى . ئەگەر بىز ئۇلارغا قارشى جىھاد قىلساق ئۇلار بىزنى ئۆلتۈرىدۇ . مۆئمىننىڭ ھەقسىز ئۆلتۈرۈلىشى يامان كۆرۈلىدىغان ئىش ئەمەسمۇ ؟ ۋە شۇنىڭدەك اللە پەيغەمبىرىنى كاپىرلار يالغانغا چىقىرىپ تۇرسىمۇ ، تەبلىغ ۋە دەۋەت قىلىشقا بۇيرۇدى . ئۇنداقتا نېمە ئۈچۈن اللە ، تىللىنىشقا لايىق كەلمەيدىغان زات بولغان ئۆزىنىڭ تىللىنىشقا لايىق كېلىدىغان باتىل ئىلاھلارنى تىللاشتىن توسىدۇ ؟ » دەپ سورالغاندا ، ئۇ مۇنداق جاۋاب بەرگەن : « چۈنكى ئىلاھلارنى تىللاش مۇباھ ، پەرز ئەمەس . لېكىن ئۇلارغا قارشى جىھاد قىلىش ۋە تەبلىغ قىلىش پەرز . ئەگەر بىر ئىش مۇباھ بولسا ، ئۇنىڭدىن زىيان كېلىپ چىقسا ، توسىلىدۇ . ئەگەر پەرز بولسا ، ئۇنىڭدىن

زىيان كېلىپ چىقسىمۇ توسۇلمايدۇ.»، يۇقىرىقىلار تۈۋەندىكى دەلىللەر بىلەن بىز بايان قىلغان دىنىي ئاشكارىلاشنىڭ ۋاجىپلىقىنى يوققا چىقىرىشقا ئورۇنلۇق ئاتقانلارغا قارشى دەلىلدۇر. يەنى رەسۇلۇللاھ مەككىدىكى چېغىدا نامازدا ئاۋازنى يۇقىرى كۆتۈرسە، مۇشرىكلار ئاڭلاپ قالاتتى - دە، قۇرئانى، قۇرئانى نازىل قىلغان زاتنى ۋە ئۇنى ئېلىپ كەلگۈچىنى تىللايتتى. شۇڭا اللە ئەزە ۋە جەللە بۇ ئايەتنى نازىل قىلدى: «نامىزىڭدا (قىرائەتنى مۇشرىكلار ئاڭلاپ قېلىپ ساڭا زىيان يەتكۈزمەسلىكى ئۈچۈن) يۇقىرى ئاۋاز بىلەنمۇ ئوقۇمىغىن. (مۆئمىنلەر ئاڭلىماي قالماستىكى) ئۈچۈن پەس ئاۋاز بىلەنمۇ ئوقۇمىغىن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئوتتۇرا يول تۇتقىن.» (ئىسرا 110)،

مەككىدە اللەنىڭ يولىدىكى دەۋەت كەڭ يايغان، مۇسۇلمانلارنىڭ دىنىي ئاشكارا، بۇتلارنى بىكار قىلىشتىن ئىبارەت دەۋىتى ھەممە كىشىگە مەلۇملۇق، ئۇلارنىڭ بۇتلاردىن ئادا - جۇدالىقى ئاشكارا ئېنىق ئىدى. ئىش مۇشۇنداق بولغان ئىكەن، بەزى زىيانلاردىن ساقلىنىش ئۈچۈن، قۇرئانى يۇقىرى ئاۋازدا تىلاۋەت قىلىشنى تاشلاش دەۋەتنىڭ نۇرىنى ئۆچۈرۈپتەلمەيتتى، ۋە دەۋەتكە مەڭگۈ سەلبىي تەسىر كۆرسىتەلمەيتتى. ئۇۋاقتا قۇرئان مۇشرىكلارنىڭ بېسىمغا قارىماستىن ھەممە جايدا تارقالغان ئىدى... ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى، ئىسلامنى ئېلان قىلغان ئادەم «سابى» (دىندىن قايتقۇچى، دىنىغا ۋە بۇتلارغا كاپىر بولغۇچى) دەپ ئاتالغۇدەك دەرىجىدە ئاشكارا ئىدى. بۇ ئىش ئەڭ يۇقىرى چەكتە ئاشكارا بولۇپ، ئۇنىڭدا ھېچبىر غۇۋالىق ۋە مۇجمەللىك يوق ئىدى. يەنە كېلىپ نامازدا قىرائەتنى نامازنىڭ سىرتىدىكىلەر ئاڭلىغۇدەك قىلىپ ئۈنلۈك ئوقۇش نامازنىڭ ۋاجىبلىرىدىن ئەمەس. شۇڭا قىرائەتنى ئۈنلۈك ئوقۇشنى تەرك ئېتىش بۇ سەۋەبتىن ۋە يۇقىرىدىكى ۋاجىپ بولمىغان مۇباھ ۋە مۇستەھەب ئىشلارنى تەرك ئېتىش قائىدىسىگە ئاساسەن جازىدۇر. شۇڭا بۇ، ۋاجىپنى تەرك ئەتكەن بولمايدۇ. بەلكى ئىمامنىڭ ئارقىسىدا ناماز ئوقۇۋاتقان كىشىلەرگە ئاڭلىتىشى كۇپايە قىلىدۇ. مانا بۇ اللە پەيغەمبىرىنى بۇيرۇغان نەرسىدۇر: «(مۆئمىنلەر ئاڭلىماي قالماستىكى) ئۈچۈن پەس ئاۋاز بىلەنمۇ ئوقۇمىغىن.»

33- مۇشرىكلارغا دۈشمەنلىك قىلىش بىلەن ئىبۇ تالىپنىڭ رەسۇلۇللاھنى

پاناھىغا ئالغانلىقى ئوتتۇرىسىدىكى بىر ق

34- مۇشرىك ئاتا- ئانىغا ياخشىلىق قىلىش، ئىبنى دەغىنەنىڭ ئىبۇ بەكرىنى

ھىمايىسىگە ئېلىشى ۋە نەجاشىنىڭ مۇسۇلمانلارغا پاناھلىق بېرىشى

35- مۇشرىكلاردىن ياردەم سوراش بىلەن ئۇلارنىڭ ياردەم قىلىشىنىڭ بىر قى

بۇ يەردە بەزىلەر سۆزىمىزگە قارشى دەلىل قىلىۋاتقان يەنە بىر شۇبھە بار. ئۇ بولسىمۇ ئىبۇ تالىپنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى پاناھىغا ئالغانلىقىدۇر. اللە بۇنى ئەسلىتىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇ(اللە) سېنى يېتىم بىلىپ پاناھ بەرمىدىمۇ؟» (زۇھا 6) ، يەنە شۇنىڭدەك كاپىرنىڭ مۇسۇلمانغا ئەمىنلىك ۋە پاناھلىق بېرىشى... يەنە شۇنىڭدەك نەجاشىنىڭ مۇسۇلمان بولۇشتىن ئىلگىرى خىرىستىئان دىنىدا تۇرۇقلۇق مۇسۇلمانلارغا پاناھلىق بەرگەنلىكى... قاتارلىق مىساللار بار. بۇ شۇبھىنىڭ خۇلاسىسى شۇكى: «مۇسۇلمان مۇشۇنداق ئەھۋالدا ئەقىدە ۋە يولدا ئۆزىگە قارشى كېلىدىغان كاپىرنىڭ ھىمايىسى ۋە ئەمىنلىكى ۋە پاناھلىقىغا قانداق رازى بولىدۇ؟ بۇ مۇشرىكلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشتىكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا زىت كەلمەمدۇ؟»

بىز بۇ شۇبھىگە مۇنداق دەيمىز، اللەنىڭ توغرىغا يەتكۈزۈشنى تىلەيمىز: بۇ ئىشلار ھەرگىزمۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىغا زىت كەلمەيدۇ. چۈنكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى بىز ئىلگىرى بايان قىلغاندەك ئىككى مۇھىم نۇقتىغا يېغىنچاقلىنىدۇ:

بىرى: مۇشرىكلارنىڭ باتىل ئىلاھلىرىدىن ئادا - جۇدا بولۇش، ۋە اللەنى قويۇپ

ئىبادەت قىلىنىۋاتقان بارلىق تاغۇتلارنى ئىنكار قىلىش،

يەنە بىرى: باتىل ئىشىلىرىدا داۋاملاشقان، بويۇنتاۋ مۇشرىكلارغا دۈشمەنلىك

قىلىش،

بۇ ئىشنىڭ بىرىنچىسى - يەنى باتىل ئىلاھلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش - بىز

ئىلگىرى بايان قىلغاندەك، مۇسۇلماندىن يولنىڭ بېشىدىلا كېچىكتۈرمەستىن ئېلان

قىلىش تەلەپ قىلىندۇ. كىشىلەرنىڭ دەۋەتنىڭ ئاساسىنى بىلەلىشى، بۇ ئىشنىڭ دىنغا كىرگەن ھەرقانداق ئادەم ئۇنىڭ بىلەن سۈپەتلىنىدىغان دەرىجىدە تونۇشلۇق بولىشى ئۈچۈن، مۇسۇلمانلارنىڭ ئىچىدىن بىر گۇرۇھ كىشىنىڭ ئاشكارا ئېلان قىلىش ۋاجىپتۇر. ئەمما ئىككىنچىسى بولسا، يەنى مۇشرىكلارنىڭ ئۆزىدىن ئادا-جۇدا بولۇش - ئۇ مۇشرىك باتىلدا، ھەق ۋە ھەق ئىگىلىرىغا دۈشمەن بولۇشتا داۋاملاشمىغۇچە ئاشكارا قىلىنمايدۇ. خۇددى ئەبۇ تالىپتەك... ئۇ كۇفردا قالغان بولسىمۇ، لېكىن ھەق ۋە ھەق ئەھلىگە ھېچقانداق بىر دۈشمەنلىك قىلمىدى. بۇنىڭ ئەكسىچە ھەق ئىگىلىرى ۋە رەسۇلۇللاھقا ياردەم بەرگۈچى ۋە قوغدىغۇچى بولدى. ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بۇخارى نەقىل قىلغان بىر ھەدىستە رەسۇلۇللاھقا مۇنداق دەيدۇ: «مەن تاغاك - ئەبۇ تالىپ - نىڭ ئورنىدا بولالمايمەن. ئۇ سېنى قوغدايتتى، ساڭا ياردەم بېرەتتى، ۋە سەن ئۈچۈن غەزەپلىنەتتى...». گەرچە ئەبۇ تالىپنىڭ رەسۇلۇللاھنى قوغدىشى تەئەسسۇبىيەت، نەسەب مۇناسىۋىتى جەھەتتىن بولغان بولسىمۇ... سىز ئەللامە شىنقىتنىڭ «ئەزۋائۇلبايان» نىڭ ئۈچىنچى تومىدىكى فاجىرى كىشى ۋە تەئەسسۇبىيەت ۋە نەسەب مۇناسىۋەتلىرى ئارقىلىق - گەرچە بۇ مۇناسىۋەتلەر باتىل بولسىمۇ - دىنى كۈچلەندۈرۈش توغرىسىدىكى بايانلىغا قاراپ بېقىمىز. بۇ مۇشۇنداق ياردەمچى ۋە پاناھغا ئالغۇچىلارنىڭ دۇرۇسلۇقىغا دەلىلدۇر. بۇ كاپىر دىن دۈشمەنلىرىنىڭ سېپىدە تۇرمايدىكەن، ھەتتا ھەق ئەھلىنى قوغدايدىكەن، ئاخىرقى لەھزىگىچە ئۇنىڭ ھىدايەت تېپىپ قېلىشى ۋە ھەقكە ئەگىشىپ قېلىشى ئۈمىد قىلىندۇ... بۇنىڭغا قوشۇپ بۇ ياردەم بەرگۈچى كاپىر، دەۋەتچىنىڭ تۇغقىنى بولسا تېخىمۇ شۇنداق بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاغىسىنى دىنغا چاقىرىشتىن ئۈمىدسىزلىنىپ قالمىدى. چۈنكى ئەبۇ تالىپ مۇنداق دەيتتى:

قەسەم اللەھقا! زىيان بەرمەس ساڭا ھېچكىم،

قەۋرەمگە يول ئالماي ھاياتلا بولسام.

ئىشىڭنى قىل ئېلان، قورقما زىياندىن،

قىل خۇشال خەلقىنى، كۆزلەرنى خۇرسەن.

بۇ يەردە ھەممىدىن بۇرۇن بىلىۋېلىش زۆرۈر بولغان يەنە بىر مۇھىم ئىش بار. ئۇ بۇ تېمىدىكى ئەڭ مۇھىم ۋە ئەۋلا نۇقتىدۇر. يەنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاغىسى بىلەن بۇخلى قوغدىنىش مۇناسىۋىتىدە بولغان بولسىمۇ، لېكىن دەۋەت ۋە دىن توغرىسىدا سۆھبەتلىشىپ، چىقىشىپ باقمىغان. بەلكى ئۇنىڭ تاغىسى ئەبۇ تالىپ رەسۇلۇللاھنىڭ دەۋىتىنى چۈشىنىشى ۋە ئۇنىڭ باتىل ئىلاھلارغا بولغان ئەيىبلىشى ۋە ئاداۋىتىنى ئاڭلىغان. قۇرەيش ئەبۇ تالىپ بىلەن بىرلىشىپ رەسۇلۇللاھنى دەۋىتىدىن، ئىلاھلىرىنى ئەيىبلەشتىن ۋە ئەقىللىرىنى دۆتكە چىقىرىشتىن توسۇش ئۈچۈن بېسىم ئىشلىتىشكە ئورۇنۇپ باقتى. ئەبۇ تالىپمۇ مۇشۇنىڭغا ئۇرۇنغان چاغدا، رەسۇلۇللاھ ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەتلىشىپ، ئۇنى قوللايدىغان، قوغدايدىغان ۋە پاناھغا ئالدىغان تاغىسىنىڭ يۈز خاتىرىسىنى قىلىش ئۈچۈن دىن بارسىدا بىرەر ئىشتىنمۇ ۋاز كەچمىدى. بەلكى ھەممىگە مەشھۇر بولغان مۇنۇ سۆزىنى ئېيتتى: «اللە بىلەن قەسەمكى! سىلەر قۇياشتىن بىرەر پارچە ئوتنى ئېلىپ چۈشەلىشىڭلار مۇمكىن، لېكىن مەن ئۆزۈم ئۇنىڭ بىلەن ئەۋەتلىگەن بۇ رسالەتنى تاشلاشقا ھەرگىز قادىر ئەمەسمەن.» (تېبىرانى ۋە باشقىلار نەقىل قىلغان). ۋە يەنە ئۇ تاغىسىنىڭ ھىدايەت تېپىپ قېلىشىغا ناھايىتى ھېرىس بولسىمۇ، ئۇنى باشتىن ئاخىرى ئۆزىنىڭ بۇ كاپىر تاغىسى بىلەن بىرەر مۇھەببەت ۋە دوستلۇق مۇناسىۋىتى باغلاپ باقمىغان. ئۇ بىزنىڭ ئۇلۇغ ئۈلگىمىز ۋە نەمۇنىمىز تۇرۇپ قانداقمۇ شۇنداق قىلسۇن! . اللە بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «سەن اللەقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشەنگەن بىر قەۋمنىڭ اللەقا ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا قارشىلىق قىلغانلارنى - ئۇلارنىڭ ئاتىلىرى، ئوغۇللىرى يا قېرىنداشلىرى ۋە ياكى ئۇرۇغ - تۇغقانلىرى بولغان تەقدىردىمۇ - دوست تۇتقانلىقىنى كۆرمەپسەن...» (مۇجادىلە 22) شۇڭا ھىدايىتىگە ھېرىس بولۇش باشقا ئىش، دوستلۇق ۋە مۇھەببەت باغلاش باشقا ئىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاغىسىنىڭ ئۇنى قوغدىغانلىقى، ھىمايە قىلغانلىقى ۋە پاناھلىق بەرگەنلىكىگە قارىماستىن، ئۇ ئۆلگەن كۈنىسى ئۇنىڭ نامىزىنى چۈشۈرمىدى. بەلكى اللە ئەزە ۋە جەللە ئۇنى مۇشېرىكلارغا مەغپىرەت تەلەپ قىلىشتىن توستى: «پەيغەمبەر ۋە مۆمىنلەرگە مۇشېرىكلارغا مەغپىرەت تەلەپ قىلىش توغرا ئەمەس...» (تەۋبە 113)، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەلى

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ كەلگەندە: «سېنىڭ قېرى ئازغۇن داداڭ ئۆلۈپ كەتتى. ئۇنى كىم دەپنى قىلىدۇ؟» دېگەن، لېكىن «بېرىپ ئۇنى دەپنى قىل.» دېمىگەن. (ئىمام ئەھمەد ۋە نەسائى)

يەنە شۇنىڭدەك شۇئەيىپ ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇنى كاپىرلاردىن مۇداپىئە قىلىپ تۇرغان جامائىتى توغرىسىدىمۇ شۇنداق دېيىلىدۇ. اللە تائالا بۇ توغرىسىدا خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: «كاپىرلار: ئى شۇئەيىپ! بىز سېنىڭ دېگەنلىرىڭنىڭ نۇرغۇنىنى چۈشەنمەيمىز. بىز سېنى ئەلۋەتتە ئارىمىزدا كۈچسىز ئادەم دەپ قارايمىز. سېنىڭ قەۋم - قېرىنداشلىرىڭ بولمىغاندا ئىدى، بىز سېنى ئەلۋەتتە تاش - كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرەتتۇق، سەن بىزگە ئەتىۋارلىق ئەمەسسەن.» دېدى. «(ھود 91)، شۇئەيىپ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋم - قېرىنداشلىرىمۇ كاپىر ئىدى. اللەنىڭ ئەلچىسى سالىھ ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ كاپىرلار ئېھتىيات قىلىۋاتقان ھىمايىچىسىنىڭ ئەھۋالىمۇ شۇنىڭدەك ئىدى: «ئۇلار: «ئۆز - ئارا اللە بىلەن قەسەم قىلىڭلار.» دېدى. ئۇلار ئېيتتى: «بىر كېچىدە سالىھنى ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرىنى چوقۇم ئۆلتۈرەيلى، ئاندىن چوقۇم ئۇنىڭ (يەنى ئۇلارنىڭ) ئىككىسىگە (ھامىيىسىغا)، ئۇ ئۆلتۈرۈلگەن چاغدا بىز ئۈستىدە ئەمەس ئىدۇق، بىز ھەقىقەتەن راستچىلىمىز، دەيلى.» (نەمل 49)،

مەن بۇنىڭغا يەنە كاپىرنىڭ مۇسۇلمانغا - مۇسۇلمان ئۇنىڭغا ئۆزىنى خار قىلىپ دوستلۇق بىلدۈرۈپ يالۋۇرماستا - ياردەم بېرىشى، ھىمايىسىگە ئېلىشى ۋە قوغدىشى بىلەن مۇسۇلماننىڭ بۇ ياردەمنى ئۆزىنى خار قىلىش، ئاجىزلىق كۆرسىتىش، خۇشامەت قىلىش، ئۇنىڭ باتىللىرىنى ئىقرار قىلىش ياكى سۈكۈت قىلىش ياكى شېرىك ئىشلىرىغا رازى بولۇشلارنى ۋاسىتە قىلىپ تۇرۇپ تەلەپ قىلىشنىڭ ئوتتۇرىسىدا مۇلاھىزە قىلىشقا تېگىشلىك مۇھىم پەرقنىڭ بارلىقىنى قوشۇپ قوياقچىمەن. چۈنكى بىرىنچىسىدە كاپىر ياردەمنى پەقەت ئۆزى ئويلاپ قەلبتە ئىچ ئاغرىتىش، تەرەببازلىق ۋە يېقىنچىلىق سەۋەبىدىن بېرىدۇ. شۇڭا بۇ ئىككى ھالەتنىڭ پەرقى ناھايىتى روشەن. ئەگەر سىز كاپىرلارنىڭ ياردىمىگە ئېرىشىش توغرىسىدىكى يۇقىرىدىكى مىساللارنى تەھلىل قىلىشىڭىز، بۇ ياردەملەرنىڭ بىرىنچى خىل ياردەمگە (يەنى كۇفرىنىڭ ئۆزى خالاپ ياردەم

بەرگەنلىكىگە) تەۋە ئىكەنلىكىنى بىلەلەيسىز. ئەبى جەئفەر تاھاۋىنىڭ «مۇشكەللى ئەسار» ناملىق كىتابىدا مۇشۇ ھەقتە ئىنچىكە بىر سۆزى بار. ئۇ بۇ كىتابىدا جەڭدە مۇشرىكلاردىن ياردەم تەلەپ قىلىشنىڭ اللە تائالانىڭ «ئى مۇئىمنلەر! ئۆزەڭلاردىن بولمىغانلارنى سىرداش قىلىۋالماڭلار، ئۇ سىلەرگە بۇزغۇنچىلىق قىلىشتا بوشىشىپ قالمايدۇ...» دېگەن سۆزى ئارقىلىق توسۇلغانلىقى بىلەن مۇشرىكلارنىڭ ئۆزى خالاپ مۇسۇلمانلارنىڭ سېپىدە مۇسۇلمانلارنىڭ دۈشمەنلىرىگە قارشى ئۇرۇش قىلىشى ۋە ياردەم بېرىشى ئوتتۇرىسىدىكى پەرقلەرنى بايان قىلغان. بۇ كىتابقا مۇراجىئەت قىلىشىڭىز بۇ توغرىسىدا زور مەنپەئەتلەرنى ئالالايسىز... ئىبنى دەغەننىڭ ئەبۇ بەكرىنى ھىمايسىگە ئېلىشى قاتارلىقلارمۇ شۇنىڭغا ئوخشايدۇ.

يەنە مۇشرىك ئاتا - ئانىغا ياخشىلىق قىلىش، ئۇلار بىلەن ياخشى مۇناسىۋەتتە ئۆتۈش ۋە قەلبلىرىنى ھەققە مايىل قىلىشلارمۇ شۇنىڭ قاتارىدىن. چۈنكى بالىسىدىن تەسىرلىنىش ۋە ئۇ چاقىرىۋاتقان ھەققە ئەگىشىش ئۈمىدى بار. ھەتتا ئۇنى اللەقا شېرىك كەلتۈرۈشكە بۇيرۇسىمۇ، ئۇلار اللەنىڭ يولىدىن توسىدىغان دۈشمەنلەر سېپىدە تۇرمىغانلا بولسا بۇ ئىشنى ئۈزۈپ قويۇشقا بولمايدۇ. ئەگەر ئۇلار دىنغا دۈشمەنلىك قىلسا، خۇددى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئاتىسىنىڭ اللەنىڭ دۈشمىنى ئىكەنلىكىنى بىلگەندە ئۇنىڭدىن ئادا - جۇدا بولغاندەك ئادا - جۇدا بولۇش كېرەك. ھەتتا خۇددى ئەبۇ ئۇبەيدە بەدرى جېڭىدا قىلغاندەك (ئۇ مۇشرىكلار سېپىدە تۇرغان دادىسىنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن) ئۇلار بىلەن دۈشمەنلىشىش ۋە ئۆلتۈرۈش كېرەك... ئىبراھىم ئەلەيھىسسالاممۇ بىز ئىلگىرى بايان قىلغاندەك، دەسلەپ ئاتىسىنىڭ قەلبىنى ھەققە قىزىقتۇرۇپ باقتى، ئۇنى چىرايلىقچە دەۋەت قىلدى، ئۆزىنىڭ ئۇنىڭ ھىدايەت تېپىشىغا بولغان ھېرىسمەنلىكىنى ۋە شەيتاننىڭ دوستلىرىغا بولىدىغان اللەنىڭ ئازابىغا قېلىشىدىن قورقىدىغانلىقىنى ئاشكارا قىلدى... لېكىن ئۇ ئاتىسىنىڭ اللەقا ئاشكارا دۈشمەن ئىكەنلىكى ئېنىق بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدىن ئادا - جۇدا بولدى... اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئالا سۈرە مۇھتەھنەدە بىز چاقىرىۋاتقان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلارنى ئۈلگە قىلىشتىن، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاتىسىغا مەغپىرەت تەلەپ قىلغانلىقىنى ئايرىۋالدى. ۋە

مۆئمىنلەرنى سۈرە تەۋبىدە مۇشرىكلارغا - گەرچە ئۇلار تۇرۇغ تۇغقان بولغان تەقدىردىمۇ، مەغپىرەت تەلەپ قىلىشتىن توستى: «پەيغەمبەر ۋە مۆئمىنلەرگە مۇشرىكلارغا مەغپىرەت تەلەپ قىلىش توغرا ئەمەس...» (تەۋبە 113)

«ئىبراھىمغا دادىسىنىڭ اللەنىڭ دۈشمىنى ئىكەنلىكى ئاشكارە بولۇپتى، دادىسىدىن ئادا - جۇدا بولدى. ئىبراھىم ھەقىقەتەن كۆپ ئاھ چەككۈچى ۋە ھەلىم ئىدى.»

اللە تائالا يەنە: «ئەھلى كىتاب بىلەن پەقەت ئەڭ چىرايلىق رەۋىشتە مۇنازىرىلىشىڭلار.» دېدى. ۋە بۇنىڭ ئىچىدىن: «ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى زۇلۇم قىلغۇچىلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا.» دەپ بەزىلىرىنى ئايرىۋالدى. (ئەنكەبۇت 46)

نەجاشىنىڭ مۇھاجىرلارغا بەرگەن ئامانلىقىمۇ شۇنداق بولغان. سىز جەننەت ئىبنى ئەبۇ تالىپنىڭ - ئۆزىنىڭ ئاجىزلىقى ۋە باشقىلارنىڭ ئامانلىقىغا كىرگەن تۇرۇقلۇق - ئۆزىنىڭ دىنى ۋە ئەيسا ئەلەيھىسسالام توغرىسىدىكى ئەتراپىدا تۇرغان كىشىلەرنىڭ دىنىغا خىلاپ كېلىدىغان ئەقىدىسىنى ئاشكارىلاشتىكى مەيدانغا قاراپ بېقىڭ... نەجاشى اللەنىڭ تىلاۋەت قىلىنىۋاتقان كالامنى ئاڭلاپ يىغلاپ كەتتى. قوللاش ۋە قوبۇل قىلىشنى ئاشكارا قىلدى ۋە ئۇلارغا ئەمىنلىك بەردى. مۇسۇلمانلار ھەربىر كىشىگە ئۆزىنىڭ دىنىنى ۋە ئەقىدىسىنى ئاشكارىلىدى. اللەنىڭ تەۋپىقى بىلەن نەجاشى ۋە ھەبەشىستانلىقلارنىڭ مۇسۇلمان بولۇشى مۇسۇلمانلارنىڭ ئۇلارغا دىنىنى ئاشكارا قىلغانلىقى سەۋەبىدىن بولدى.

بۇ توغرىسىدىكى شۇبھىلەرگە بېرىلگەن تەپسىلىي رەددىيەلەرنى بىلمەكچى بولسىڭىز، مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھابنىڭ نەۋرىسى ئابدۇراھمان ئىبنى ھەسەننىڭ «لەززەتلىك بۇلاق» دېگەن رسالىسىگە مۇراجىئەت قىلىڭ.

بۇ توغرىسىدىكى خۇلاسە سۆز شۇكى، باتىل ئەھلى بىلەن دۈشمەنلىشىش ۋە ئۇلارنىڭ ساختا ئىلاھلىرى، باتىل دىنلىرى، سېسىق قانۇنلىرىدىن ئادا - جۇدا بولۇش... دىننىڭ چوڭ ئاساسىدۇر. پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىنىڭ مۇھىم تۇرۇۋىكىدۇر. ئۇ سىز چۈشىنىپ ئۆتكەندەك ئىسلام دىنىنىڭ يىلتىزى ۋە ئاساسى ئۈستىگە مەركەزلەشكەن

مۇستەھكەم ھۆكۈمدۇر. ئەگەر زېمىن ئەھلىنىڭ ھەممىسى بۇنىڭغا رەددىيە بېرىش ۋە ئۇنى بىكار قىلىش ئۈچۈن توپلانسىمۇ، بۇنىڭغا ھەرگىز قانداق بولالمايدۇ. بۇنىڭغا قارشىلاشقۇچىلار - خۇددى سىز كۆرۈۋاتقاندەك - جۇمھۇر ئۆلىمالارنىڭ نەزىرىگە ئېلىنمايدىغان پارچە - پۇرات ئەرزىمەس مىساللاردىن باشقا ھېچقانداق دەلىل ئەكىلەلمەيدۇ. ھەتتا بۇ مىساللار ئۇلار مەقسەت قىلىۋاتقاندەك بىرەر خاس ھۆكۈمنىمۇ ئىسپاتلىيالمايدۇ. سىز بۇ يولنىڭ مۇستەھكەم، كاتتا ئاساس ئىكەنلىكىنى مۇئەييەنلەشتۈرگەن بولسىڭىز، بۇ يولغا قارشىلاشقۇچىلارنىڭ بۇ مۇستەھكەم ئاساسقا زىت كېلىدىغان پارچە - پۇرات دەلىللىرىنىڭ ئاللىقاچان ۋاقتى ئۆتكەنلىكىنى بىلەلەيسەن. چۈنكى اللەنىڭ ئايەتلىرىنىڭ بەزىسى بەزىسىنى ھەرگىز ئىنكار قىلمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىمۇ ھەم شۇنداق... شۇڭا ئالدامچىلارنىڭ شۈبھىلىرىدىن ئاگاھ بولۇڭ، ۋە ئۇنىڭغا ئالدىنىڭ...

«دەۋەتچىلەر قەۋمى بىلەن مانا مۇشۇنداق چېگرا ئېنىق ئايرىلغان مەيداندا تۇرۇشى كېرەك. بۇ چېگرانى ئايرىش تولۇق بولغان كۈنى اللەنىڭ دوستلىرىغا ياردەم بېرىش، دۈشمەنلىرىنى ۋەيران قىلىش توغرىسىدىكى ۋەدىسى ئەمەللىشىدۇ. تارىختىن بۇيانقى دەۋەت تارىخىدا اللەنىڭ دوستلىرى دۈشمەنلىرىدىن ئەقىدە ئاساسىدا ئايرىلمىغۇچە، ئاندىن پەقەت اللەنىلا تاللىمىغۇچە، اللە ئەززە ۋە جەللە دوستلىرى بىلەن دۈشمەنلىرىنىڭ ئوتتۇرىسىنى ئايرىمغان (يەنى دوستلىرىغا ياردەم بېرىپ، دۈشمەنلىرىنى ھالاك قىلمىغان). اللەقا چاقىرىدىغان دەۋەتچىلەر ئۈچۈن اللەنىڭ پەيغەمبەرلىرىدە ناھايىتى ياخشى ئۈلگە بار. ئۇلارنىڭ قەلبلىرىدە چوقۇم تولۇپ تاشقان ئىشەنچ بولۇشى كېرەك... ئۇلاردا ھەرقانداق تاغۇتلارنىڭ ئالدىدا اللەقا تەۋەككۈل قىلىش روھى بولۇشى كېرەك... تاغۇتلار ئۇلارغا پەقەت ئازراق ئەرزىيەتتىن باشقا ھېچقانداق زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئۇلار بىلىشىۋىكى، بۇ ئەرزىيەتلەر اللەنىڭ ئۇلارغا نۇسرەت بېرىشى ئۈچۈن قىلىنغان سىناق. ھەرگىزمۇ اللە ئەززە ۋە جەللەنىڭ دوستلىرىغا ياردەم بېرىشتىن ئاجىز كەلگەنلىكى ۋە ئۇلارنى دۈشمەنلىرىگە تاشلاپ بەرگەنلىكى ئەمەس. لېكىن بۇ سىناقلار قەلبلىرىنى ۋە سەپلىرىنى تازىلاپ تاۋلايدۇ... ئاندىن دەۋرنىڭ چاقى مۆتىمىنلەرگە يۈزلىنىدۇ. اللە ئۇلارغا

ياردەم ۋە ئەمىنلىكتىن ئىبارەت ۋەدىسىنى ئىشقا ئاشۇرۇپ بېرىدۇ» (ئىقى زىلال قۇرئاندىن)

36- كىشىلەرنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ئالدىدىكى تۈرلىرى

سەز ئاخىرىدە كىشىلەرنىڭ بۇ ھەق بىلەن بولغان مۇناسىۋەتتە نەچچە قىسىمغا بۆلۈندۈرۈلگەنلىكىنى بىلىۋېلىڭ:

1 - ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىنى يۇقارىدا بايان قىلىنغان شەكىلدە ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويالايدىغان، اللە يولىدا مالا مەتچىلەرنىڭ مالا مىتىدىن قورقمايدىغان مۇستەھكەم ئەركەكلەر. مانا بۇ ياردەم بېرىلىدىغان، ھەقتە ئاشكارا تۇرىدىغان گۇرۇھقا تەۋە كىشىدۇر. كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىپ ياشايدىغان ۋە ئۇلارنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەۋر قىلىدىغان دەۋەتچىدۇر. دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىن ئىبارەت ئىككى يۇرتتىكى ھۆرمەت بىلەن زەپەر قۇچقۇچىدۇر. ئۇ اللە تائالا مۇنداق سۆيەتلىگەن كىشىدۇر: «اللەغا (يەنى اللەنىڭ تەۋھىدىگە ۋە بويىسۇنۇشقا) چاقىرىغان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە «مەن ھەقىقەتەن مۇسۇلمانلاردىنمەن» دېگەن كىشىدىنمۇ ياخشى سۆزلۈك كىشى بارمۇ؟» (فۇسىسەلەت 33). ئۇ تۆۋەندىكى ھەدىسنىڭ مەزمۇنىدۇر: «كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىپ ياشايدىغان ۋە ئۇلارنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەۋرى قىلىدىغان مۆئمىن ياخشى...»

ئەرزىيەتلەر ئۇنىڭغا پەقەت ئۇ پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن دىننى ئەكەلگەنلىكى، باتىل ئەھلى بىلەن كېلىشىپ ئۆتمىگەنلىكى، ئۇلارغا مايىل بولمىغانلىقى، بەلكى ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولغانلىقى، ئۇلارغا ئاداۋەتنى ئاشكارا قىلغانلىقى، ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا ياردەم بېرىدىغان مەنەسەپ، خىزمەت، ۋەزىپە ۋە ھەرقانداق يوللارنى تەرك ئەتكەنلىكى ئۈچۈنلا ھاسىل بولدى. كىمىنىڭ ئەھۋالى مۇشۇنداق بولمىدىكەن، ئۇنىڭ بۇ دىياردا ۋە بۇ جەمئىيەتتە

تۇرۇشى گۇناھ ھېسابلانمايدۇ. ئۇنىڭغا ھەرقانداق بىر يەردىن ھىجرەت قىلىش ۋاجىپ بولمايدۇ. شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتتىق رەھىمە ھۇللاھ اللە تائالانىڭ: «ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغانلاردا سىلەر ئۈچۈن ھەقىقەتەن ياخشى ئۈلگە بار.» دېگەن ئايەت ۋە «ئارىمىزدا دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك ئاشكارا بولدى...» دېگەن ئايەتتە توختىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «بۇ يەردىكى مەقسەت رەببىنى يېگانە دەپ تونۇغان كىشى ئۈچۈن دىن دۈشمەنلىرىگە بولغان دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىكنىڭ داۋاملىشىدىغانلىقىنى ئاشكارىلاش زۆرۈردۇر. كىمدە كىم بۇنى نەزەرىيىۋى ۋە ئەملى جەھەتتىن ئەمىللەشتۈرىدىكەن، بۇنى شۇ شەھەر ئەھلىنىڭ ھەممىسى بىلىدىغان دەرىجىدە ئاشكارا قىلىدىكەن، ئۇنىڭغا بۇ شەھەردىن ھىجرەت قىلىپ كېتىش پەرز بولمايدۇ. ئەگەر بۇنداق بولمايدىكەن، ئۆزىنىڭ ناماز ئوقۇپ، روزا تۇتۇپ، ھەج قىلالىغىنى ئۈچۈن ھىجرەت مەندىن ساقىت بولدى، دەپ قارايدىكەن، مانا بۇ ئۆچمەنلىك چىققان بىلىمسىزلىك ۋە بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ رىئالىتىنىڭ ئەڭ مۇھىم قىسمىدىن غەپلەتتە قېلىشتۇر.»

كىشىلەرنىڭ بۇ تۈرى ئەگەر ھەقىقىي ئوتتۇرىغا قويسا، ئۆلتۈرۈلۈش ۋە ئازابلىنىش تەھدىتتىگە دۇچ كەلسە، ئاندىن ھىجرەت قىلىدىغان بىرەر شەھەرنى تاپالمىسا، ئۇنىڭ ئۈچۈن دىننى چىڭ تۇتقان ۋە شۇ دىننى ساقلاش ئۈچۈن تاغقا قېچىپ كەتكەن ئەسھابۇلكەھف تە ياخشى ئۈلگە بار... ۋە ئەقىدىسى، تەۋھىدى يولىدا كۆيدۈرۈلگەن، قىلچىلىك ئاجىزلىق كۆرسەتمىگەن، بويسۇنمىغان ئورەك ئىگىلىرىدە ياخشى ئۈلگە بار... ۋە اللە يولىدا ھىجرەت قىلغان، جىھاد قىلغان، ئۆلتۈرگەن ۋە ئۆلتۈرۈلگەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىدە ياخشى ئۈلگە بار... رەببىڭ ساڭا ھىدايەت قىلىش ۋە ياردەم بېرىشكە كۇپايە قىلغۇچىدۇر.

ئەگەر بۇ ھەقىقەت رەۋەتلەر مەۋجۇت بولمىسا،
 زېمىن بولار ئۆز ئەھلىنى تىترەتكۈچى،
 لېكىن ئۇلار گويكى تاغ، قوزۇق ئاڭا،
 قوزۇق بولسا، يوقتۇر ئاڭا سەكرەتكۈچى.
 زېمىن بولار قاپقاراڭغۇ، زۇلمەت گويا،

گەر بولمىسا ئۇلار ھەقتە چىڭ تۇرغۇچى .

لېكىن ئۇلار ئوخشايدۇ بەك تولۇن ئايغا .

قۇياش كەبى زۇلمەتلەرنى يورۇتقۇچى .

2 - ياكى ئورۇن جەھەتتىن يۇقىرىقىلاردىن تۆۋەن تۇرىدىغان، بۇ كۆڭۈل

تارتمايدىغان ئىشلار بىلەن ئورالغان يوللاردا چىڭ تۇرۇشقا قادىر بولالمايدىغان، دىندىن ئەنسىرەيدىغان، ئۇنى ئاشكارا ئېلان قىلىشقا قادىر بولالمايدىغان كىشىلەر... بۇ كىشى ئۆزىنىڭ ئوزۇق - تۇلۇكىنى ئېلىپ، ئۇلار بىلەن تاغ - جەزىرلەرگە چىقىپ اللەقا ئىبادەت قىلىدىغان، ئۆزىنىڭ دىنىنى پىتىنلەردىن ساقلايدىغان كىشىدۇر .

3 - ياكى ئاجىز بولغاچقا ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ ئۆزىنىڭ شېرىك ۋە شېرىك

ئەھلىدىن قوغدىنىش، ئىنسان ۋە تاشلار يېقىلغۇ بولىدىغان دوزاختىن قۇتۇلۇش مەسىلىسىگە يۈزلەنگەن، كاپىرلاردىن يىراقلاشقان ۋە ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈگەن، ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا رازى بولغانلىقىنى ھېچقاچان ئاشكارا قىلمىغان، بۇ باتىللارنى ھەرقانداق شەكىللەردە قوللاپ باقمىغان كىشىدۇر. بۇ تەۋھىدىنى سالامەت ساقلاپ قېلىش، قەلبىنىڭ شېرىك ۋە شېرىك ئەھلىگە بولغان دۈشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك بىلەن تەسكىن تاپىدىغان ھالدا قېلىشى ئۈچۈن بولىدۇ. ئۇ چەكلىمىلەرنىڭ يوقىلىشىنى ۋە دىنىنى ئېلىپ دىنى ئاشكارا قىلالايدىغان باشقا شەھەرلەرگە ھىجرەت قىلىپ كېتىش پۇرسىتىنى كۈتىدۇ. مۇھاجىرلارنىڭ ھەبەشسىتانغا قىلغان ھىجرىتىدەك .

4 - ياكى باتىل ئەھلىگە بولغان رازىلىقىنى ئاشكارا قىلغۇچى، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرى

ۋە ئازغۇنلۇقلىرى بىلەن كېلىشىپ ئۆتكۈچىدۇر. بۇ خىل كىشىنىڭ ئۈچ خىل ھالىتى بولۇپ، بۇنى شەيخ ئىبنى ئەتىق مۇنداق بايان قىلغان:

بىرىنچى ھالەت: ئاشكارە ۋە يوشۇرۇن ھالدا كۆپرى بىلەن مۇۋاپىقلىشىش. (بۇ

ئىنساننى دىندىن چىقىرىدىغان كۆپىرىلىكتۇر.) مەيلى ئۇلار مەجبۇرلانسۇن ياكى مەجبۇرلانمىسۇن. اللە تائالا بۇھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «كۇفىرى بىلەن كۆڭلى ئازادە بولغان (يەنى ئىختىيارى يوسۇندا مۇرتەدە بولغان) كىشى اللەنىڭ غەزىپىگە دۇچار بولىدۇ ۋە قاتتىق

ئازابقا قالىدۇ.» (نەھل 106)

ئىككىنچى ھالەت: سىرتىدا كۆپىنچە قارىلاشقاندا قىلىشىمۇ، ئىچىدە مۇۋاپىقلىشىش ۋە مايىل بولۇش. مانا بۇلار كاپىردۇر. مۇناپىقتۇر.

ئۈچىنچى ھالەت: ئۇلارغا ئىچىدە قارىشلىق قىلىپ، سىرتىدا مۇۋاپىقلىشىش. بۇ ئىككى تەرەپتىن بولىدۇ: بىر تەرەپتىن، بۇنى ئۆزىنىڭ ئۇلارنىڭ ئۇرۇشى، باغلىشى ۋە ئۆلۈم بىلەن تەھدىد سېلىشىدىن ئىبارەت بېسىم ئاستىدا بولغانلىقى ئۈچۈن قىلىدۇ. بۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭغا قەلبىدە ئىمان بىلەن مۇستەھكەم بولغان ھالدا سىرتىدا ئۇلار بىلەن مۇۋاپىقلىشىشقا رۇخسەت بېرىلىدۇ. خۇددى ئەمىر ئىبنى ياسىردەك. اللە بۇھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «قەلبى بىلەن ئىماندا مۇستەھكەم تۇرىشىمۇ، مەجبۇرلاش ئاستىدا (ئاغزىدا) ئىماندىن يانغانلىقىنى بىلدۈرگەنلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا (يەنى كاپىر بولمايدۇ).» (سۈرە نەھل 106)، مەن بۇنداق كىشىلەرنىڭ دائىم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاجىز ساھابىلىرى قىلغاندەك تىرىشچانلىقلارنى قىلىشى، دائىم: «ئى پەرۋەردىگارىمىز!، بۇ ئاھالىسى زالىم شەھەردىن بىزنى چىقارغىن، ئۆز دەرياڭدىن بىزگە بىر ئىگىدارلىق قىلغۇچىنى مۇيەسسەر قىل، ئۆز دەرياڭدىن بىزگە بىر مەدەتكارنى مۇيەسسەر قىل.» دەپ دۇئا قىلىشى كېرەك، دەيمەن.

37- مەجبۇرلانماستىن دۇنياسىنىڭ كېتىپ قېلىشىدىن قورقۇپ مۇشرىكلارغا مايىل بولۇش كۇفرىدۇر.

يەنە بىر تەرەپتىن، ئۇلارنىڭ كاپىرلارغا كۆڭلىدە قارىشىلىشىپ تۇرۇپ، سىرتىدا ماسلىشىشى بېسىم ئاستىدا ئەمەس، بەلكى بىرەر مەنەپ، مال - دۇنيا، ياكى ئائىلە ۋە ۋەتىنىدىن ئايرىلىشتىن قورقۇپ ۋە ياكى مال دۇنياسىغا كېلىشى مۇمكىن بولغان زىياندىن ئەنسىرىگەنلىكى ئۈچۈن بولىدىغان بولسا، بۇ ھالەتتە ئۇ مۇرتەد بولىدۇ. ئۇنىڭ قەلبىدىكى يامان كۆرىشى ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدۇ. ئۇ اللە بايان قىلغان تۆۋەندىكى كىشىلەرنىڭ قاتارىدىندۇر: «بۇ (ئازاب ياكى ئۇلارنىڭ كۇفرى بولۇشى) ئۇلارنىڭ دۇنيا تىرىكچىلىكىنى ئاخىرەتتىن ئارتۇق كۆرگەنلىكى ۋە اللەنىڭ كاپىرلارنى ھىدايەت قىلمايدىغانلىقى ئۈچۈندۇر.» (نەھل 107)، اللە تائالا ئۇلارنىڭ كاپىر بولۇش سەۋەبىنىڭ بىلمەسلىك ياكى

ئىمانغا بولغان ئۆچمەنلىك ۋە ياكى باتىلغا بولغان مۇھەببەت ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ دۇنياۋى نېپىسۋىلەرنى دىندىن ئارتۇق كۆرگەنلىكى ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ بەردى. مانا بۇ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھابنىڭ بۇ توغرىسىدىكى سۆزىنىڭ مەنىسىدۇر: «مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھابنىڭ بۇ توغرىسىدىكى سۆزى ئۇنىڭ كىتابلىرىنىڭ نۇرغۇن جايلىرىدا بايان قىلىنغان. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «بىلگىنىكى، سالىھ مۇسۇلماننىڭ ئەگەر شېرىك كەلتۈرسە ياكى شېرىك كەلتۈرمىسىمۇ مۇشرىكلار بىلەن ماسلاشسا كاپىر بولىدىغانلىقى توغرىسىدىكى دەلىللەر اللەنىڭ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ۋە ئۆلىمالارنىڭ سۆزلىرىدە ناھايىتى كۆپ. مەن ساڭا بۇ يەردە پەقەت بىر ئايەتنى ئەسلىتىمەن. ئەھلى ئىلىملەر بۇ ئايەتنىڭ تەپسىرىنىڭ مۇسۇلمانلاردىن بىر كىشىنىڭ ھەرقانداق زامان ياكى ماكاندا شۇنى دەپ سالسا كاپىر بولىدىغانلىقىدىن ئىبارەت ئىكەنلىكىگە بىرلىككە كەلگەن. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى اللەقا ئىمان ئېيتقاندىن كېيىن ئىماندىن يېنىۋالسا، قەلبى بىلەن ئىماندا مۇستەھكەم تۇرسۇمۇ، مەجبۇرلاش ئاستىدا (ئاغزىدا) ئىماندىن يانغانلىقىنى بىلدۈرگەنلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا (يەنى كاپىر بولمايدۇ).» (نەھل 106)، بۇ ئايەتتە ئۇلارنىڭ دۇنيانى ئاخىرەتتىن ئارتۇق كۆرگەنلىكى بايان قىلىندى. ئۆلىمالار بۇ ئايەتنىڭ مەككە ئەھلى ئازابلىمىغان كىشى توغرىسىدا چۈشكەنلىكىنى، ۋە بۇ كىشىنىڭ پەقەتلا قورقۇپ قەلبىدە يامان كۆرسىمۇ تىلىدا شېرىك سۆزىنى ئېيتسا، ئىماندىن كىيىن كاپىر بولىدىغانلىقىنى بايان قىلىشتى.»

38- مەجبۇرلىنىشنىڭ يوللۇق بولۇشىنىڭ شەرتلىرى ۋە گۇناھقا مەجبۇرلىنىش بىلەن كۆزىرى سۆزىگە مەجبۇرلىنىشنىڭ پىرقى

مانا بۇ، يۇقىرىقى شەيخ ئىبنى ئەتىقنىڭ سۆزى ۋە شەيخ سۇلايماننىڭ تۆۋەندىكى سۆزى بىلەن بىردەك. ئۇنىڭ سۆزى بەك مۇھىم سۆزدۇر. ئەگەر بۇ سۆزلەر ئەشۇ داڭلىق ئالىملارنىڭ سۆزلىرى بولماستىن، بىزلەرنىڭ سۆزىمىز بولغان بولسا ئىدى. بۇ سۆزلەرگە ئايەتلەر ئېنىق دالالەت قىلىپ تۇرسۇمۇ. بىزلەرنى «خاۋارىخ، كاپىرغا چىقارغۇچى»

دېيىشكەن بولاتتى. بۇ مەسىلە كۇفرى سۆزىنى دېگۈچىگە ئۆزرە بولالايدىغان مەجبۇرلاش مەسىلىسىگە ئوخشىمايدۇ. بىز بۇ يەردە مەجبۇرلانمىغان، ئۇرۇلمىغان، ئازابلانمىغان، ئۇلارنى مۇشرىكلارغا مۇۋاپىقلىشىش، دوستلۇق بىلدۈرۈشىنى ئاشكارا قىلىشىغا پەقەت دۇنيانى ياخشى كۆرۈش، كېتىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەش، مال - دۇنيا تاما قىلىش، تۇرالغۇلارغا كۆزى قىياماسلىق... لار سەۋەب بولۇۋاتقان كىشىلەرنى كۆزدە تۇتۇۋاتىمىز. مانا بۇ دۇنيا ھاياتىنى ئاخىرەتتىن ئارتۇق كۆرگەنلىك ۋە ئۇنىڭ يوقاپ كېتىدىغان مەنپەئەتلىرىنى دىنىنى، تەۋھىدىنى ۋە ئەقىدىسىنى بېرىپ سېتىۋېلىشتۇر. ئۇلار مەجبۇرلۇقنى قالدۇرۇپ قىلىۋېلىشى، زۆرۈرىيەتنى دەۋا قىلىشلىرى مۇمكىن. لېكىن ئۇلار ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭغا ھەقىقەت ئەمەس (يەنى ھەقىقى مەجبۇرلانغۇچى ئەمەس). شۇنىڭ ئۈچۈن اللە تائالا سۈرە ئالى ئىمراندا مۆئمىنلەرنى كاپىرلارنى دوست تۇتۇشتىن چەكلىگەن ۋە ھەقىقى مەجبۇرلانغۇچىغا رۇخسەت بەرگەندىن كىيىن مۇنداق دەيدۇ: «اللە سىلەرنى ئۆزىدىن قورقۇتدۇ. ئاخىرى قايتىدىغان جاي اللەنىڭ دەرگاھىدۇر. ئېيتىشكى،: «دىنىڭلاردىكىنى مەيلى يوشۇرۇڭلار، مەيلى ئاشكارىلاڭلار، اللە ئۇنى بىلىپ تۇرىدۇ.»» (ئالى ئىمران 28 - 29)، يەنە بۇ ئايەتنىڭ كەينىدىنلا مۇنداق دەيدۇ: «ئۇ كۈندە (يەنى قىيامەت كۈنىدە) ھەر ئادەمنىڭ قىلغان ياخشى ئىشلىرى، يامان ئىشلىرى ئۆزىنىڭ ئالدىدا ئايان بولىدۇ، (ئۇلار يامان ئىشلىرىنى كۆرمەسلىكى،) ئۆزى بىلەن يامان ئىشلىرىنىڭ ئارىسىدا (مەشرىق بىلەن مەغربىنىڭ ئارىسىدەك) ئۇزۇن مۇساپە بولۇشىنى ئارزۇ قىلىدۇ. اللە سىلەرنى ئۆزىنىڭ ئازابىدىن قورقۇتدۇ. اللە بەندىلىرىگە مېھرىباندۇر.» (ئالى ئىمران 30)، مانا بۇ اللەنىڭ كىتابىنى تەپەككۈر قىلىپ باققان ۋە ئەقلى مەۋجۇت بولغان كىشى ئۈچۈن ناھايىتى چوڭ تەھدىت...! لېكىن اللە كىمنى ئازدۇرۇشىنى ئىرادە قىلىدىكەن، سەن ئۇنى ئازغۇنلۇقتىن ساقلاشقا ھەرگىز قادىر بولالمايسەن. (يەنى سەن قانچە چۈشەندۈرسەڭمۇ ئۇ چۈشەنگىلى ئۇنىمايدۇ)... نۇرغۇنلىغان مەجبۇرلانغۇچىلارنىڭ قاتارىغا كىرەلمەيدىغان كىشىلەر مەجبۇرلانغانلىقىنى دەۋا قىلىۋاتىدۇ... شۇڭا ئالىملار مەجبۇرلىنىشنىڭ دۇرۇس بولۇشى ئۈچۈن بەزى شەرتلەرنى بايان قىلدى:

- مەجبۇرلىغۇچى ئۆزى تەھدىت سالغان ئىشنى قىلىشقا قادىر بولسا،

مەجبۇرلانغۇچى قېچىپ كېتىپ بولسىمۇ، ئۇنى توسۇشتىن ئاجىز كەلسە،
 - ئەگەر ئۇنىمىسا ئۆزىگە جازانىڭ چۈشىدىغانلىقى مۇئەييەنلىشىپ قالسا،
 - جازا شۇ ۋاقىتتا يۈز بېرىدىغان بولسا، يەنى: بۇنداق قىلمىساڭ، مەن سېنى ئەنە
 ئۆرمىەن، دېسە بۇ مەجبۇرلاش بولالمايدۇ.

- جازانى كۆتۈرۈۋېتىشكە كۇپايە قىلغۇدەك ئىشتىن زىيادە قىلماسلىق.
 ئالىملار مەجبۇرلانغۇچى تەھدىت سېلىنغان ۋە قورقۇتۇلغان ئىشلار توغرىسىدا
 گۇناھ ئىشلىرىنى قىلىشقا زورلاش بىلەن كۇفرى سۆزى ۋە كاپىرلارغا دوستلۇق
 بىلدۈرىدىغان سۆزلەرنى قىلىشنىڭ ئوتتۇرىسىنى ئايرىدى. ئۇلار ئىككىنچى ئىشقا
 نىسبەتەن تاقەت قىلغىلى بولمايدىغان دەرىجىدە ئازابلانغان كىشىگىلا رۇخسەت
 بېرىشتى. ئۇلار بۇنىڭغا ئۆلتۈرۈش، ئوتتا كۆيدۈرۈش، ئەزالارنى كېسىۋېلىش، تۈرمىگە
 مۇددەتسىز سولاش قاتارلىق ئىشلارنى مىسال قىلدى. ئەمما ئىبنى ياسىر رەزىيەللاھۇ
 ئەنھۇمۇ ئۆزى دېگەن ھېلىقى (كۇفرى) سۆزىنى پەقەت ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆلۈپ
 كەتكەنلىكىنى كۆرگەن، تۈرلۈك ئازابلارنى تارتقان، قۇرۇرۇغلىرى سۇنۇپ كەتكەن ۋە اللە
 يولىدا نۇرغۇن ئەرزىيەتلەرنى تارتقاندىن كېيىنلا دېگەن ئىدى. لېكىن ئەشۇ
 بۇزۇقچىلىقلارغا، شېرىك ۋە باتىلغا چۆمۈپ كەتكەن تۇرۇقلۇق مەجبۇرلىنىشنى ئۆزى
 قىلماقچى بولغان كىشىلەر ئەمما ئېرىشكەن رۇخسەتنىڭ مىڭدىن بىرىگىمۇ
 ئېرىشەلمەيدۇ. دېمەك بىز يۇقىرىدا دېگەندەك، اللە كىمنى ئازدۇرۇشنى ئىرادە
 قىلىدىكەن، سەن ئۇنى ئازغۇنلۇقتىن ساقلاشقا ھەرگىز قادىر بولالمايسەن. (يەنى سەن
 قانچە چۈشەندۈرسەڭمۇ ئۇ چۈشەنگىلى ئۇنىمايدۇ). . . .

مەن يەنە بۇنىڭغا ئالىملارنىڭ «كۇفرى سۆزلىرىگە مەجبۇرلىنىش» بابلىرىدا
 يۇقىرىقىلارغا قوشۇپ ئەرزىيەتلەرگە چىداپ ۋە ئىرادىلىك بولۇپ ئەجىر ئۈمىد قىلىشنىڭ
 اللەنىڭ ئالدىدا تېخىمۇ ئەۋزەل ۋە كاتتا ئىكەنلىكىنى بايان قىلغانلىقىنى قوشۇپ
 قويمەن. ساھابىلەر، تاپىتىنلار ۋە ئالىملارنىڭ تۇتقان مەيدانلىرى مۇشۇنداق مەيدان
 بىلەنلا دىننى ئاشكارا قىلىش ۋە ئەزىز قىلىشنىڭ يولى ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلىدۇر. سىز
 سەھىۋۇل بۇخارىنىڭ بۇھەقتە كەلتۈرگەن ھەدىسلىرىگە قاراپ بېقىڭ. بۇ توغرىسىدىكى

كۆرۈنۈشلەر ۋە مەيدانلار ساناپ بولالمايدىغان دەرىجىدە كۆپ. مەسىلەن ئىمام ئەھمەدنىڭ قۇرئانى مەخلۇق دەيدىغان پىتىنىگە تۇتقان مەيدانى... .

ئالىملار يەنە اللە تائالانىڭ: «بەزى كىشىلەر: «اللەقا ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ. اللەنىڭ يولىدا بىرەر ئەرزابىيەت تارتسا، كىشىلەر تەرىپىدىن كەلگەن كۈلپەتنى اللەنىڭ ئازابى بىلەن ئوخشاش بىلىدۇ...» (ئەنكەبۇت 10) دېگەن ئايىتىنى ئەسلىتىدۇ.

ئۇلار يەنە تاللاش ئىختىيارلىقى بار شارائىتتا مەجبۇرلۇقنىڭ ئۆزى بولالمايدىغانلىقىنى بايان قىلىدۇ. بۇ شۇئەيىپ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بىلەن بولغان ئەھۋالغا ئوخشايدۇ. ئۇلار شۇئەيىپ ئەلەيھىسسالامغا كۇفرغا قايتىش بىلەن زېمىندىن چىقىپ كېتىش ئوتتۇرىسىدا تاللاش ئىختىيارلىقىنى بەردى. شۇڭا ئالىملار بۇخىل ئەھۋال ئاستىدا كۇفرنى ئىزھار قىلىشقا رۇخسەت بەرمىدى.

بىز بۇلارنى پەقەت، دىن ۋە ئۇنىڭ دەۋەتچىلىرى ۋە ئۇنى ھەقىقى رەۋىشتە تونۇغان دىن ئەھلىلىرى غېرىب بولۇۋاتقان مۇشۇ زاماندىكى اللە ئۇلارغا ئەقىل ۋە تەۋھىد نېئىمىنى ئاتا قىلغان كىشىلەرنىڭ بىلىۋېلىشى ئۈچۈن نەقىل قىلدۇق. لېكىن بۈگۈن نۇرغۇن كىشىلەر قىلچىلىك مەجبۇرلۇقسىز، ئىختىيارى ھالدا ھۆكۈمەت ۋە تاغۇتلارنىڭ دىنغا كىرىشمەكتە. ئۇلار بۇنى پەقەت دۇنيا ھاياتى ئۈچۈن، ئۇنىڭ تۇرالغۇلىرى، ماللىرى، مەنپەئەتلىرى ۋە مەنەپىلىرىنى دىندىن ئارتۇق بىلگەنلىكى ئۈچۈنلا شۇنداق قىلىۋاتىدۇ. ئۇلار بۇ دىننى ناھايىتى ئاز مال - دۇنياغا تىگىشۋاتىدۇ ۋە سېتىۋاتىدۇ. سىز ئۇلارنىڭ قاتارىدىن بولۇپ قېلىشتىن قاتتىق ھەزەر ئەيلەڭ! بولمىسا نادامەت چەككۈچىلەردىن بولۇپ قالسىز...

39 - دۇنيادىكى ھۆكۈم قىلىش سىرتىغا قاراپ بولىدۇ. سىرلىرى اللەقا تايىمۇرلىدۇ.

يۇقارىدىكى بايانلار بىلەن كىشىلەرنىڭ شەيخ ئىبنى ئەتىقنىڭ سىرتىدا مۇشۇرىكلار بىلەن ماسلىشىپ، ئىچىدە ئۇلارغا قارشى تۇرغان كىشىلەر توغرىسىدىكى

سۆزلىرىدىن ئەجەبلىنىشىنىڭ ھېچقانداق ئاساسىنىڭ يوقلىقى مەلۇم بولىدۇ. بۇ كىشىنى شۇنداق قىلىشقا ھەقىقى مەجبۇرلاش ئەمەس، بەلكى دۇنيانى ياخشى كۆرۈش ئۈندىگەن. ئۇنىڭ «كۆڭلىدە ئۇلارغا قارشىلاشقان» دېگەن سۆزىدىن مەقسەت ئۆزىنىڭ دەۋاسىدا مەن ئۇلارغا قارشى دەپ ئويلايدىغان كىشىدۇر. ئۇنداق بولمىسا بىز ئۇنىڭ مۇشۇ ھالىتىدە ئۇنىڭ ئىچكى ئەھۋاللىرىنى قانداق بىلەلەيمىز. بۇنى پەقەت ۋەھىي يولى بىلەنلا بىلىش مۇمكىن. خۇددى ھاتەب ئىبنى ئەبى بەلتەئەنىڭ قىسسسىدەك... اللە ئەزە ۋە جەللە بىزنى كۆڭلىدىكىنى بىلىشكە تەكلىپ قىلمىدى. بەلكى بىز سىرتىغا قاراپ ھۆكۈم قىلىمىز... بىز قەلبىدە نىفاقتى يوشۇرۇپ، سىرتىدا ئىسلامنى دوست تۇتىدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭ قانۇنلىرىغا بويسۇنىدىغانلىقىنى ئېلان قىلغان كىشىگە قىلچ ئۇرمايمىز. لېكىن مۇشۇرىكلارغا بولغان دوستلۇقىنى ۋە ئۇلارغا قوشۇلۇشنى ئىزھار قىلغان كىشى ئىچىمدە ئىسلامنى يوشۇرۇۋاتىمەن. دەپ دەۋا قىلىمۇ ئۇنىڭ باشلىرىدا قىلچ ئوينىتىمىز. اللە ئەزە ۋە جەللە بىزنى دۇنيا ھۆكۈملىرىدە سىرتىغا قاراپ ھۆكۈم قىلىشىمىزغا بۇيرۇدى. قەلبىتىكىنى بولسا پەقەت اللە بىلىدۇ. ئۇ راستچىل بىلەن يالغانچىنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ. ئاندىن ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىگە ئاساسەن ھېساب ئالىدۇ ۋە نىيەتلىرىگە ئاساسەن تىرىلدۈرىدۇ. بۇنىڭغا ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ كەئىبىگە ھۇجۇم قىلىش ئۈچۈن كەلگەن، ئۇلارنىڭ ئىچىدە مەجبۇرلانغانلار ۋە باشقا ئىش ئۈچۈن ماڭغانلارمۇ بولغان. ئاندىن اللە ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ھالاك قىلىۋەتكەن، ئۇلار نىيەتلىرىگە قاراپ تىرىلدۈرىلىدىغان كىشىلەر توغرىسىدىكى ھەدىسى دەلىلدۇر. مانا بۇ ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ سۆزىنىڭ مەنىسىدۇر، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋرىدە كىشىلەر ۋەھىي بىلەن تۇتۇلاتتى. كىم بىزگە ياخشىلىقنى ئاشكارا قىلسا (ئىسلامنىڭ تەلىپى بويىچە ياشىسا)، ئۇنىڭغا ئىشىنەتتۇق ۋە يېقىنلىشاتتۇق. سىرلىرىنى بىلىش بىزنىڭ ئىشىمىز ئەمەس ئىدى. كۆڭۈللىرىدىن پەقەت اللە ھېساب ئالاتتى. كىمكى بىزگە يامانلىقنى ئاشكارا قىلسا (ئىسلامغا بويسۇناتۇلۇق قىلسا)، بىز ئۇنىڭغا ئىشەنمەيتتۇق ۋە تەستىقلىمايتتۇق. گەرچە ئۇنىڭ كۆڭلى ياخشى بولسىمۇ...»

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جەڭ ۋە باشقا چاغلاردا كىشىلەرگە شۇنداق مۇئامىلە

قىلاتتى . ئابباس ئىبنى ئابدۇلمۇتەللىپ ئىسلامنى دەۋا قىلاتتى ۋە ئۆزىنى ئىسلامغا نىسبەت بېرەتتى . لېكىن ئۇ مەككە كۇفرى دىيارى بولسىمۇ شۇنىڭدا قېلىپ قالدى ، ئىسلام دىيارغا ھىجرەت قىلمىدى . ۋە بەدرگە مۇشرىكلار بىلەن چىقتى . شۇنىڭ بىلەن مۇسۇلمانلار ئۇنى ئەسىر ئالدى ، ۋە ئۇنىڭ كۆز - قارىشى ۋە ئىسلامنى يوشۇرغانلىق دەۋاسىغا قاراپ ئەمەس ، سىرتىدىكى ئەمىلى كۆرۈنۈشىگە قاراپ مۇئامىلە قىلدى . چۈنكى ئۇ مۇشرىكلارنىڭ سېپىدە تۇرۇپ ، مۇشرىكلارنىڭ سانىنى كۆپەيتكەن . ئۇنىڭ مۇشرىكلار بىلەن بىرگە چىقىشتا مەجبۇرلانغانلىقىنى دەۋا قىلىدىغانلىقى رىۋايەت قىلىندۇ . رەسۇلۇللاھ ئۇنىڭ مەجبۇرلانغانلىقىنى باھانە قىلىۋاتقانلىقى ۋە ئىسلامنى دەۋا قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەندە: «اللە سېنىڭ ئىشىڭنى ئوبدان بىلىدۇ . ئەگەر سەن (مەجبۇرلاندىم دېگەن) دەۋا ئىگىدا راستچىل بولساڭ ، اللە سېنى شۇنىڭ بىلەن مۇكاپاتلايدۇ . ئەمما سېنىڭ ئىشىڭنىڭ ئاشكارىسى بىزگە قارشى بولدى ، ئۆزۈڭگە فىدىيە بېرىپ قۇتقۇزۇۋال .» دېدى . (ئىمام ئەھمەد رىۋايەت قىلغان ، راۋىلارنىڭ بىرىنىڭ ئىسمى تىلغا ئېلىنمىغاندىن باشقا ، باشقا راۋىلار ئىشەنچلىك) ، قانداقلا بولمىسۇن ، بىزگە بۇ توغرىسىدىكى سەھىھۇل بۇخارى ۋە باشقا ھەدىس توپلاملىرىدا كەلتۈرۈلگەن ھەدىسلەرمۇ كۇپايە قىلىدۇ . رەسۇلۇللاھ ئىشنىڭ سىرتىغا ئاساسەن مۇئامىلە قىلغان ، باشقا ئەسىرلەرنى فىدىيە بەرمىگۈچە قويۇپ بەرمىگەنگە ئوخشاش تاغىسى ئابباس ئىبنى ئابدۇلمۇتەللىپنىمۇ فىدىيە بەرمىگۈچە قويۇپ بەرمىگەن . سەھىھۇل مۇسلىمىمۇ سەقىفنىڭ ئىتتىپاقىدىشى بولغان بەنى ئۇقەيلىدىن بىر كىشىنىڭ ئەسىر ئېلىنغانلىقى ، گەرچە ئۇ ئىسلامنى دەۋا قىلىۋاتقان بولسىمۇ رەسۇلۇللاھنىڭ ئۇنى قويۇپ بەرمىگەنلىكى بايان قىلىنغان .

40 - ھاتىب ئىبنى ئەبى بەررەنىڭ قىسسىسى

بۇلاردىن بىزنىڭ دۇنيادىكى مۇئامىلە ۋە ھۆكۈملەردە كۆڭلىگە قاراپ ئەمەس بەلكى سىرتىغا قاراشقا بۇيرۇلغانلىقىمىز مەلۇم بولىدۇ . مانا بۇ اللە ئەزە ۋە جەللىنىڭ بىزلەرگە قىلغان پەزىلى رەھىمىتىدۇر . ئۇنداق بولمىسا ئىسلام ۋە ئۇنىڭ ئەھلى بارلىق

جاسوس، بۇزۇق ۋە مۇناپىقلارغا ئويۇن ۋە كۈلكە بولۇپ قالغان بولاتتى. بۇلار ماس كەلمىسىمۇ ھاتەبىنىڭ مەككە فەتھى قىلىنغان يىلى قىلغان ئىشنى دەلىل قىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ مۇسۇلمانلارنى ئەخمەق قىلىشتەك قىلمىشلىرىدا بەخىرامان داۋاملاشماقتا، ۋە كۇفرى ئىشنى قىلغان كىشىنىڭ ئەمىلىنىڭ سىرتىغا قاراپ ھۆكۈم قىلىنىدىغانلىقى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئۇنىڭغا ئۇنىڭ ئەمەللىرى تەقەززا قىلىۋاتقان ئۆلتۈرۈش ۋە ئەسىر ئېلىشتەك جازالارنى يۈرگۈزۈشى دىننىڭ ئاساسىدۇر. مۇرتەدلەرنىڭ ئەھۋالىنى ۋە ئۇلارنىڭ شۇنچە باھانىلەرنى كۆرسىتىپ تۇرسىمۇ، پەزىلەتتە ئۇلۇغ بولغان ئەبۇ بەكرى سىددىقنىڭ ئۇلارغا ئۆلۈم ۋە ئەسىرلىك جازالىرىنى بەرگەنلىكىنى بىلگەن كىشى بىز مەقسەت قىلىۋاتقان، ئىشنىڭ سىرتىغا قاراپ ھۆكۈم قىلىشنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى چۈشەنەلەيدۇ. بۇ ھەقتە تەپسىلىي مەلۇماتلارغا ئىگە بولماقچى بولغان كىشى شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىپانىڭ بۇ ھەقتىكى سۆزلىرىگە مۇراجىئەت قىلسۇن... ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھاتەبىنىڭ قىسسىدە مانا مۇشۇنداق چۈشەنگەن. ۋە بۇ چۈشەنچىسىنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويغان، ھەممىگە مەلۇمكى، رەسۇلۇللاھ ئۆمەرنىڭ بۇ چۈشەنچىسىگە رەددىيە قايتۇرمىغان. ۋە بۇ ئورۇندا: «بىر كىشى قېرىندىشىنى «كاپىر» دەپسە، بۇ سۆز بۇ ئىككىسىنىڭ بىرىگە قايتىدۇ...» دېگەن سۆز بىلەن رەددىيە بەرمىگەن. بەلكى ئۆمەرنىڭ ھۆكۈمىنى ئېتىراپ قىلغان ۋە ھاتەبكە ئوخشاش اللە تەرىپىدىن ئاقلانغان كىشىلەردىن باشقا كىشىلەرگە مۇشۇ ھۆكۈمنى ئىجرا قىلغان. رەسۇلۇللاھ مۇنۇ سۆزى بىلەن ھاتەبىنى بىزگە ئاقلاپ بەردى: «ئى ئۆمەر! سەن اللەنىڭ بەدرى ئەھلىگە نېمە دېگەنلىكىنى بىلمەيسەن...»، ھاتەب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بۇخارىدە بايان قىلىنغاندەك مۇنداق دەيدى: «مەن بۇنى كاپىر ياكى مۇرتەد بولۇپ ۋە ياكى ئىسلامدىن كېيىن كۇفرىغا رازى بولۇپ قىلمىدىم»، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى ئاقلاپ: «ئۇ سىلەرگە راست ئېيتتى.» دەيدى. ئۆمەرنىڭ ھاتەبىنى ئۆلتۈرۈشتىن ئىبارەت ھۆكۈمگە ئالدىرىغانلىقى ساھابىلەرنىڭ نەزىرىدە ھاتەبىنىڭ بۇ قىلمىشىنىڭ سىرتقى كۆرىنىشىنىڭ كۇفرى ۋە مۇرتەدلىك بولىدىغانلىقىنىڭ ئېنىق ئىكەنلىكىگە دەلىلدۇر. ئەبۇ يەنئالا ۋە ئەھمەدنىڭ رىۋايىتىدە ھاتەب: «مەن بۇنى رەسۇلۇللاھنى ئالداش ئۈچۈن ياكى مۇناپىق بولۇپ

دېمىدىم. مەن اللەنىڭ، پەيغەمبىرىنى چوقۇم ئۈستۈن قىلىدىغانلىقىنى ۋە نۇرىنى مۇكەممەل قىلىدىغانلىقىنى بىلىمەن.» دېدى. يەنە بىر رىئايەتتە: «اللە بىلەن قەسەمكى، يا رەسۇلۇللاھ، ئىمان قەلبىمدىن ئۆزگىرىپ كەتكىنى يوق.» دېدى. سىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇخارىدا بايان قىلىنغان: «ئۇ سىلەرگە راست ئېيتتى.» دېگەن سۆزىنى مۇلاھىزە قىلىپ بېقىڭ. رەسۇلۇللاھ بەدرگە قاتناشقان بۇ ساھابىنى ئايرىپ چىقىرىۋالدى ۋە ئۇنى ئاقلىدى ۋە ئۇنىڭ قەلبىنىڭ راستچىل ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭ بۇ ئىشلارنى مۇرتەد ياكى كاپىر بولۇپ قىلمىغانلىقى، بەلكى بۇ چوڭ گۇناھ قاتارىدا سانىلىپ بەدرى جېڭىگە قاتناشقانلىقىنىڭ بەدىلىگە مەغپىرەت قىلىنغانلىقىغا گۇۋاھلىق بەردى. ھاتەينىڭ قىسسىسىگە تايىنىۋېلىپ، كاپىرلارغا دوستلۇق بىلدۈرۈش مەسىلىسىنى ئاددىيلاشتۇرغۇچىلارنىڭ ئىچىدە ئۇلارنىڭ بۇ كۇفرى ئەمەللىرىنى چوڭ گۇناھقا ئۆزگەرتەلەيدىغان بەدرى جېڭىگە قاتناشقان، اللە ئۇلارنى ئاقلاپ بەرگەن كىشىلەر بارمۇ؟.

بىز بۇ سوئالنى ئۇلارنىڭ سىرلىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ بۇ ئىشلاردىن كۇفرى ۋە مۇرتەدلىك ھېسابىدا قىلمىغانلىقىنى بىلگەندىن كېيىن سورايىمىز. بىز ۋەھىي ئۈزۈلگەندىن كېيىن كىمنىڭ سىرلىرىنى ۋە ئىچكى ئەھۋالىنى بىلەلەيمىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن كېيىن كىممۇ ئۇلارنى ئاقلاپ، ئۇلارغا گۇۋاھ بولالىسۇن. شۇنىڭ ئۈچۈن كاپىرلارغا مايىللىقنى، دوستلۇقنى ۋە ماسلىشىشنى ئاشكارىلىغان كىشىنىڭ سىرتىغا قاراپ ھۆكۈم قىلىشىمىز ئاساسى قائىدىدۇر. ئەگەر ئۇ ئەكسىچە بولسا، ئۇنىڭ سىرلىرىنى اللەلا بىلىدۇ. مۇسۇلمانلار ئەگەر ئۇنى كۇففارلارنىڭ سېپىدە ئۆلتۈرۈۋەتسىمۇ، نىيىتىگە ئاساسەن تىرىلدۈرىلىدۇ. ئەگەر ئەسەر ئېلىنسا يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك كاپىرلارنىڭ ھۆكۈمى تەدبىقلىنىدۇ. مۇسۇلمان مۇشۇنداق ئىشلارنى قىلغان كىشىلەرنى - گەرچە ئۇ ئىسلامنى يوشۇرغانلىقىنى دەۋا قىلىشىمۇ - ئۆلتۈرۈشتە ئۆزىرىلىك. بۇ توغرىسىدا شەيخۇلئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھنىڭ كەئىبىگە ھۇجۇم قىلىپ كېلىپ، يولدا زېمىنغا يۇتقۇزۇۋېتىلگەن كىشىلەر توغرىسىدا ۋە ئابباسنىڭ بەدرى جېڭىدا مۇسۇلمانلىقىنى دەۋا قىلىۋاتقان بولسىمۇ ئەسىرگە ئېلىنغانلىقى توغرىسىدىكى بايانلىرىغا

قاراپ بېقىڭ. (پەتىۋالار مەجمۇئەسى ۋە زادۇلمىئاد دېگەن كىتابتا بار) سىز شۇنىڭغا ئوخشاش ئالىملارنىڭ سۆزىگە ۋە «ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغانلارنىڭ جانلىرىنى پەرىشتىلەر ئېلىۋاتقاندا...» دېگەن ئايەتنىڭ چۈشۈش سەۋەبى توغرىسىدا ئوبدان ئويلىنىپ بېقىڭ... بۇ مەسىلىدە سەھىۋۇل بۇخارى ۋە باشقا كىتابلارغا مۇراجىئەت قىلىڭ... ئۆزىڭىزنى روھلۇق تۇتۇپ تۇرۇپ يەنە بىر قېتىم ئويلىنىپ بېقىڭ... غەپلەت ئۇيقۇسىدىن كۆزىڭىزنى ئېچىڭ... تەقلىدچى ھورۇن ۋە راھەتپەرەسلەر بىلەن بىرگە بولۇپ قالماڭ....

ھافىز ئىبنى ھەجەر فەتھۇلبارىدا ھاتەبىنىڭ يازغان خېتىنىڭ ئەينى لەفىزىنىڭ مۇنداق ئىكەنلىكىنى بايان قىلىدۇ: «مەقسەتكە كەلسەك، ئى قۇرەيش ئەھلى، رەسۇلۇللاھ سىلەرنىڭ قېشىڭلارغا كەلگۈدەك بىر قوشۇن بىلەن كېتىۋاتىدۇ. اللە بىلەن قەسەمكى، ئۇ ئۆزى يالغۇز كەلگەن تەقدىردىمۇ، اللە ئۇنىڭغا ياردەم بەرگەن ۋە ۋەدىسىنى ئىشقا ئاشۇرۇپ بەرگەن بولاتتى. ئۆزۈڭلارغا ھېزى بۇلۇڭلار...» (سۇھەبىلىمۇ مۇشۇنداق بايان قىلغان) ئەگەر ئاقىل كىشى ھاتەبىنىڭ يازغان خېتىنى ۋە ئۇ خەتتىكى ئۇنىڭ رەسۇلۇللاھنىڭ غەلبىسىگە بولغان ئىشەنچىسىنى، رەسۇلۇللاھنىڭ شەننى ئۇلۇغلىشىنى ۋە شۇنداق تۇرۇقلۇق اللە ئەززە ۋە جەللىنىڭ ئۇنىڭ قىلغان مۇشۇ ئىشى تۈپەيلىدىن ئىمان ئېيتقانلارنىڭ تېرىلىرىنى تىرتىتىدىغان بۇ كاتتا ئايەتلەرنى نازىل قىلغانلىقىنى ئويلىنىپ باقسا، - «ئى مۆمىنلەر، مېنىڭ دۇشمىنىمنى ۋە سىلەرنىڭ دۇشمىنىڭلارنى دوست تۇتماڭلار، ئۇلار سىلەرگە كەلگەن ھەقىقەتنى (يەنى ئىسلامنى ۋە قۇرئاننى) ئىنكار قىلغان تۇرسا، ئۇلارغا دوستلۇق يەتكۈزۈۋاتىسىلەر، ئۇلار پەرۋەردىگارلار اللەغا ئىمان ئېيتىشىڭلار ئۈچۈن پەيغەمبەرنى ۋە سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقاردى، ئەگەر سىلەر مېنىڭ يولۇمدا جىھاد قىلىپ ۋە رازىلىقىمنى تىلەپ چىققان بولساڭلار، (ئۇ چاغدا) مېنىڭ دۇشمىنىمنى ۋە سىلەرنىڭ دۇشمىنىڭلارنى دوست تۇتماڭلار. سىلەر ئۇلارغا يوشۇرۇن دوستلۇق يەتكۈزۈسىلەر، مەن سىلەر يوشۇرغان ۋە ئاشكارىلىغان نەرسىلەرنى بىلىپ تۇرىمەن. كىمكى شۇنداق قىلىدىكەن (يەنى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن) ئۇ ھەقىقەتەن توغرا يولدىن ئازغان بولىدۇ.» (مۇمتەھىنە 1). ئەگەر سىز بۇنى ئويلىنىپ

باقسىڭىز، (الله سىزنى توغرىغا يىتەكلىسۇن)، سىز الله تائالانىڭ ھاتەبەكە قانداق قاتتىق تەگكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭ قىلغان ئىشىنى دۈشمەنلىرىگە دوستلۇق ۋە مۇھەببەت ئىزھار قىلىش دەپ قارىغانلىقىنى مۇلاھىزە قىلىپ باقىدىغان بولسىڭىز... ئاندىن سىز ھازىرقى زاماندىكى ئۆزىنى ئىسلام ۋە دەۋەتكە نىسبەت بېرىۋاتقانلارنىڭ ئەھۋالىغا، ئۇلاردىن سادىر بولۇۋاتقان قانۇننىڭ قۇللىرى، ياۋروپالىقلارنىڭ يالاقچىلىرى ۋە تەۋھىدىنىڭ دۈشمەنلىرىگە بەخت تىلەش، خۇشامەت قىلىش، ھەتتا ياردەم بېرىشلىرىگە، ئۇلار ئاشكارا قىلىۋاتقان دىن دۈشمەنلىرىنىڭ قانۇنلىرى، ھۆكۈمەتلىرىگە بولغان دوستلۇق ۋە ھۆرمەتلىشىلىرىگە قارايدىغان بولسىڭىز... ئەلۋەتتە بۇ دىننىڭ ھەقىقەتەن غېرىب بولغانلىقىنى ۋە بۇ دىننىڭ كەمدىن كەم ئۇچرايدىغان ھەقىقىي تونۇغۇچى ئەھلىنىڭ نەقەدەر غېرىب بولۇپ قالغانلىقىنى چۈشىنىسىز... بۇدىنغا سەل قاراشتىن ساقلىنىڭ... ساقلىنىڭ...

41 - نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ مەجبۇرلانغانلىقىنى دەۋا قىلىۋاتقانلىقى ۋە ھەقىقىي مەجبۇرلانغۇچىنىڭ بايىنى

شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق مۇنداق دەيدۇ: «نۇرغۇن كىشىلەر ئۆزى دەپ قاراۋاتقان ئىشلار ئەمەلىيەتتە شەيتاننىڭ ئالدىشى ۋە ئازدۇرىشىدۇر. بۇنداق بولۇشى ئۇلارنىڭ بەزىلىرى شەيتان ئۇلارنى مۇنداقلا قورقىتىپ قويسا، مۇشرىكلارغا ماسلىشىش ۋە ئۇلارغا بويسۇنۇش دۇرۇس بولىدۇ، دەپ گۇمان قىلىدۇ.»، ئاندىن ئۇ شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيەنىڭ كۇفرى كەلىمىسىگە زورلىنىشنىڭ پەقەت ئۇرۇش، ئازابلاش ۋە ئۆلتۈرۈش بىلەن بولىدىغانلىقى، ھەرگىزمۇ سۆز بىلەن، مال - دۇنيا، ئايالىدىن ئايرىۋېتىش... لەر بىلەن قورقۇتۇش بىلەن بولمايدىغانلىقى ھەققىدىكى سۆزلىرىنى بايان قىلدى. ۋە يەنە مۇنداق دېدى: «ئەگەر سەن بۇلارنى بىلگەن بولساڭ، ۋە ھازىر نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى بىلگەن بولساڭ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنۇ سۆزىنى چۈشەنگەن بولاتتىڭ: «ئىسلام غېرىب بولۇپ باشلاندى. پات يېقىندا ئىلگىرىكىدەك غېرىب

بولدۇ...» ئىسلام ھەقىقەتەن غەرب بولدى. ئۇنىڭدىن بەھراق ئۇنى ھەقىقىي چۈشىنىدىغانلار غەرب بولدى. اللە تەن تەۋپىق تىلەيمىز.»

سۇلايمان ئىبنى ئابدۇللاھ ئىبنى شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىپ «تەيسىرۇل ئەزىزىلەھمد» نىڭ ئاپتورى) ئۆزىنىڭ «شېرىك ئەھلى بىلەن دوست بولۇشنىڭ ھۆكۈمى» دېگەن رسالىسىنىڭ مۇقەددىمىسىدە مۇنداق دەيدۇ: «بىلگىنى، اللە ساڭا رەھمەت قىلسۇن - ئەگەر ئىنسان مۇشرىكلاردىن قورقۇپ، خۇشامەت قىلىپ، ئۇلارنىڭ يامانلىقىنى توسۇش ئۈچۈن ئېھتىيات قىلىپ ئۇلارنىڭ دىنىغا ماسلىشىدىغانلىقىنى ئاشكارا قىلسا - گەرچە ئۇ مۇشرىكلارنى يامان كۆرسىمۇ، ئۆچ بولسىمۇ، ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارنى ياخشى كۆرسىمۇ - ئۇ ئۇلارغا ئوخشاش مۇشرىكتۇر.»

42 - نەجدى (مەككە) ئۆلىمالىرىنىڭ تۈركىيە دۆلىتىنىڭ ئەسكىرىلىرى ۋە ئۇلارغا دوست بولغانلارنى كاپىرغا چىقارغانلىقى

ئاندىن ئۇ مۇشرىكلارغا مال بىلەن ياردەم بېرىش، دوستلىشىش ۋە مۇسۇلمانلاردىن دوستلۇقنى ئۇزۇۋېتىش ھەققىدە قاتتىق سۆزلەرنى قىلغاندىن كېيىن مۇنداق دېدى: «بۇنىڭدىن پەقەت مەجبۇرلانغۇچىلا مۇستەسنادۇر. مەجبۇرلانغۇچى دېگەن مۇشرىكلار ئۇنىڭغا ئىگە بولۇۋالغان كىشىدۇر. ئاندىن مۇشرىكلار ئۇنىڭغا: «كاپىر بول: ياكى مۇنداق قىل. ئۇنداق قىلمىساڭ بىز سېنى ئۇنداق قىلىمىز، ۋە ئۆلتۈرىمىز.» دەيدۇ ۋە ئۇنى تۇتۇپ ئازابلاشقا باشلايدۇ. مانا مۇشۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭغا قەلبى ئىماندا مۇستەھكەم تۇرغان ھالدا تىلدا ماسلىشىپ بېرىشكە رۇخسەت. ئالىملار چاقچاق قىلىپ كۇفرى سۆزىنى سۆزلىگۈچىنىڭ كاپىر بولىدىغانلىقى ھەققىدە بىرلىككە كەلگەن تۇرسا، دۇنيانى تاما قىلىپ ۋە دۇنيا ئۈچۈن قورقۇپ كۇفرىنى ئىزھار قىلغان كىشىنىڭ ھۆكۈمى نېمە بولار؟!...»، ئاندىن ئۇ بۇ توغرىسىدا يىگىرمىدىن كۆپ دەلىل كەلتۈردى... شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ كىتابى «دەلىللەر» دەپ مەشھۇر بولغان... بۇلارنى ئەشۇ ئۆزىنى دەۋەتكە نىسبەت بېرىدىغان، ئەمما قانۇننىڭ غالىپلىرىغا دوستلۇقنى، ماسلىشىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈۋاتقان، ئۇلارنى،

ئۇلارنىڭ قانۇنلىرى ، ھۆكۈمەتلىرى ۋە ئەسكەرلىرىنى قوغداۋاتقان كىشىلەر ئوبدان بىر مۇلاھىزە قىلىپ كۆرسۈن... ئويلىنىپ باقسۇن... بۇ ئىش ئوبدان چۈشەندۈرۈپ قويىدۇ. خۇسۇسەن بۇ سۆزلەرنىڭ شەيخ ھەمدە ئىبنى ئەتىق ۋە شەيخ سۇلايماننىڭ دەۋرىدە نەجدى رايونىغا كىرگەن مىسىر دۆلىتىنىڭ ئەسكەرلىرى توغرىسىدا ئېيتىلغانلىقىنى بىلىشىمىز ، بەزى ئىشلارنى چۈشىنىپ قېلىشقان بولاتتى. بۇ ئىككىيلەن شۇ ۋاقىتتا كىشىلەرنى ئەشۇ نۇرغۇن بىدئەت ۋە خوراپاتلارغا چىڭ ئېسىلىدىغان ئەسكەرلەرگە دوستلۇق بىلدۈرۈشتىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن «نجداللىقنىڭ يولى» ۋە «دەلىللەر» دېگەن كىتابنى تەييارلىغان ئىدى. مەلۇمكى ، شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋاھىپانىڭ ئەۋلادلىرىدىن بولغان نەجدى ئۆلكىلىرى شۇ زاماندا مىسىر دۆلىتىنى ۋە تۈركىيەگە ئەگەشكۈچى بولغان ئەسكەرلىرىنى كاپىرغا چىقىرىشقان ئىدى . ھەتتا ئۇلار بارلىق ئۇلارغا دوست بولغان ، ئىتائىتىگە كىرگەن ، ئۇلاردىن رازى بولغان ، مۆئمىنلەرنى قويۇپ ئۇلارنى سىرداش قىلىۋالغانلارنىمۇ كاپىرغا چىقىرىشقان... ئۇنداقتا بۇنىڭدىن بىر سوئال پەيدا بولىدۇ: ئەگەر ئەشۇ داڭلىق ئالىملارنىڭ ئەشۇ دۆلەتلەرگە ئەگەشكەن ئەسكەرلەر توغرىسىدىكى ھۆكۈمى شۇنداق بولغان بولسا ، بۇ دۆلەتلەرنى ياخشى كۆرگەن ، دوستلاشقان ، غەلبە قىلىشنى ئارزۇ قىلغان كىشىلەرنى تۈرگە ئايرىشى مۇشۇنداق بولغان بولسا... ئۇنداقتا دەپ بېقىمىڭ! ، ئۇلارنىڭ ھازىرقى زاماندىكى قانۇننىڭ غالىپلىرى توغرىسىدىكى سۆزلىرى قانداق بولار؟! ...

ئەگەر ئۇلار بۇ زاماننى بىلگەن بولسا ، تۇرالغۇلار ، خىزمەتلەر ، مائاشلار ۋە باشقىلاردىن ئىبارەت دۇنيانىڭ پوستەكلىرىدىن ئايرىلىپ قېلىشتىن قورقۇپ كاپىرلارغا ، ئۇلارنىڭ قوشۇنلىرىغا ، ئۇلارنىڭ ساقچىلىرىغا دوستلۇق ئىزھار قىلغان كىشىلەرگە قانداق ھۆكۈم چىقىرىشى مۇمكىن؟! . ئۇلارغا ئىخلاس قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنلىرىنى ھۆرمەتلەشكە قەسەم قىلىۋاتقان كىشىلەرگە قانداق ھۆكۈم چىقىرار؟! .

«ئى ئەقىل ئىگىلىرى! ئاگاھ بۇلۇڭلار... ئى غاپىللار! تەۋبە قىلىڭلار... پىتئە دىننىڭ شاخچە مەسىلىلىرى ياكى دۇنياۋى جەھەتلەردە بولۇۋاتقىنى يوق. پىتئە دىننىڭ ئاساسىدا يۈز بېرىۋاتىدۇ. ئۇرۇق - تۇغقانلار ، ئاياللار ، مال - دۇنيالار ، تىجارەتلەر ۋە تۇرالغۇلار

دىنى قوغدىغۇچى بولشى ۋە دىن ئۈچۈن قۇربان قىلىنىشى كىرەككى ، ھەرگىزمۇ دىن بۇ نەرسىلەرنى قوغدىغۇچى ۋە ئۇنىڭ ئۈچۈن قۇربان بولغۇچى بولماسلىقى كېرەك: «ئېيتقىنىكى،» ئەگەر سىلەرنىڭ ئاتاڭلار، ئوغۇللىرىڭلار، قېرىندىشىڭلار، خوتۇنلىرىڭلار، ئۇرۇغ- تۇغقانلىرىڭلار (ھەمدە ئۇلاردىن باشقىلار)، تاپقان پۇل- ماللىرىڭلار، ئاقماي قېلىشىدىن قورققان تىجارىتىڭلار، ياخشى كۆرۈدىغان ئۆيلىرىڭلار، سىلەر ئۈچۈن اللە تىن، اللەنىڭ پەيغەمبىرىدىن ۋە اللەنىڭ يولىدا جىھاد قىلىشتىنمۇ سۆيۈملۈك بولسا، (يەنى شۇلار بىلەن بولۇپ كېتىپ، اللەنىڭ دىنىغا ياردەم بەرمىسەڭلار)، ئۇ ھالدا سىلەر تاكى اللەنىڭ ئەمرى كەلگۈچە كۈتۈڭلار. اللە پاسىق قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ.» (تەۋبە 24)، ئۇنىڭغا ئەقىلغىزنى يۈگۈرتۈپ بېقىڭ، ئۇنى ئويلىنىپ بېقىڭ، اللە ئەزە ۋە جەللە اللەنىڭ، رەسۇلىنىڭ ۋە ئۇنىڭ يولىدا جىھاد قىلىشنىڭ ئەشۇ سەككىز تۈرلۈك نەرسىلەردىن سۆيۈملۈك بولۇشنى پەرز قىلدى. نېمە بولسا بولسۇن، دىن سىز ئۈچۈن ئەڭ بىباھا نەرسە بولسۇن.»

تۆتىنچى بۆلۈم

43- تاغۇتلار دەۋەتچىلىرىنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىن جېتىپ سودىلىشىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ

سىز ئەگەر ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى ئوبدان چۈشەنگەن بولسىڭىز، ئۇنىڭ بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ يولى ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭ دۇنيا- ئاخىرەتتىكى نۇسرەت، غەلىبە ۋە سائادەتنىڭ يولى ئىكەنلىكىنى بىلگەن بولسىڭىز.... يەنە شۇنى بىلىپ قويۇڭكى، ھەرزاماندىكى تاغۇتلار ئۇنىڭدىن ھەرگىز رازى بولمايدۇ. بەلكى بۇ ئۇلۇغ يولدىن ئەنسىرىيدۇ ۋە قورقىدۇ. پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن بارلىق ھىيلە ۋە ئۇسلۇبلارنى قوللىنىپ، بۇ يولنى يوقىتىش ۋە دەۋەتچىلەرنىڭ قەلبىدىن يۇلۇپتىشكە قىزىقىدۇ .

44 - تاغۇتلارنىڭ دەۋەتچىلىرىنى بۇيولدىن ئازدۇرۇشتىكى ئورۇنۇشلىرى

خۇددى اللە تائالا بۇرۇندىن تارتىپ خەۋەر بەرگەندەك . اللە تائالا مەككە سۇرىسى بولغان سۈرە قەلەمدە مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار سېنىڭ (ئۆزلىرى بىلەن) مادارا قىلىشىڭنى ، شۇنىڭ بىلەن ئۆزلىرىنىڭ (سەن بىلەن) مادارا قىلىشىنى ئارزۇ قىلىدۇ.» (قەلەم 9) ، دېمەك ئۇلار دەۋەتچىلەرنىڭ باشقا مايماق ، ئەگرى يوللاردا مېڭىشىنى ، پەيغەمبەرلەرنىڭ رۇس مۇستەھكەم يولىدىن چىقىپ كېتىشىنى ئارزۇ قىلىدۇ. ھەمىشە دەۋەتچىلەرنى بۇ توغرا يولىدىن چىقىرىپ ، ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا سۈكۈت قىلىدىغان ، خاتالىقلىرىغا رازى بولىدىغان ياكى بەزى ئىشلاردا ئۇلار بىلەن بىرلىشىدىغان يوللارغا باشلاش ئۈچۈن پىلانلارنى تۈزىدۇ. ھەتتا دەۋەت تۈگىشىپ ، ئۇنىڭ مەسىلىلىرى سۇيۇقلىشىپ ، ئۇنىڭ دەۋەتچىلىرى بۇ دەۋەتنىڭ رۇس ، ئاشكارا ، ئوچۇق بولغان لىنىيىسىدىن چىقىپ كەتكۈچە شۇنداق قىلىشىدۇ. تاغۇتلار تۇنجى چېكىنىشنىڭ ئارقىغا بىر قەدەم ئېلىش ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ قەدەمگە يەنە بىرنەچچە قەدەملەر ئەگىشىپ كېلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن دەۋەتچىلەر دەۋەتنىڭ ئەسلى مەنەج يولىنى ئۇنتۇيدۇ - دە ، بۇ ئازغۇنلۇققا ، ئۇلارنىڭ بەزى ياكى كۆپلىگەن باتىللىرىدا بىرلىشىشكە ئادەتلىنىپ قالىدۇ. . . . مانا بۇ ئەڭ ئاۋۋال ئۈمىد قىلىنغان نىشانىدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ئەشۇ دەۋەتچىلەردىن بىرەر ئىشتا ۋاز كېچىش ۋە ئارقىغا چېكىنىشىنى كۆرگەن ھامان ئۇلارغا ۋە ئۇلارنىڭ دەۋىتىگە بولغان رازىلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇلار بىلەن يېقىنلىشىدۇ ، ئۇلارنىڭ تىرىشچانلىقلىرىنى ماختايدۇ ۋە ئۇلارغا دوستلۇق ۋە مۇھەببەت ئىزھار قىلىدۇ. . . . اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار سېنى بىز ساڭا نازىل قىلغان قۇرئانغا خىلاپلىق قىلدۇرۇپ ، بىزگە قۇرئاندىن غەيرىنى ئىپتىرا قىلدۇرۇشقا تاس قالىدى. (ئۇلارنىڭ كۆڭلىدىكىدەك قىلغىنىڭدا) ئەلۋەتتە ئۇلار سېنى (ئۆزلىرىگە) دوست قىلىۋالمايتتى.» (ئىسرا 73) ،

سەيبىد قۇتۇپ رەھىمەھۇللاھ مۇشرىكلارنىڭ رەسۇلۇللاھ بىلەن دىن ۋە دەۋەت ئىشلىرىنىڭ كۆپىدە سودىلىشىش ئۈچۈن قىلغان ئورۇنۇشلىرىنى بايان قىلغاندىن كېيىن مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئورۇنۇشلاردىن اللە پەيغەمبىرىنى ساقلاپ قالدى . مانا بۇ ھاكىمىيەت

ئىگىلىرىنىڭ دەۋەتچىلەرگە قىلىدىغان دائىملىق ئورۇنۇشىدۇر. بۇ ئورۇنۇشلار دەۋەتچىلەرنى دەۋەتتە چىڭ تۇرۇشتىن ئازراق بولسىمۇ قايتۇرۇش نۇرغۇن بايلىقلار ئارقىلىق ئۇلارنى (ئىسلام تونۇمايدىغان) «نورمال يول» تۇتۇشقا قىززىقتۇرۇش ئۈچۈندۇر. كىمكى بۇنىڭ بىلەن دەۋىتىدىن توسۇلىدىكەن، ئۇ بۇ ئىشنى ئاددىي سانايىدىغان بولىدۇ. تاغۇتلار ئۇنىڭدىن دەۋەتنىڭ ھەممىسىدىن ۋاز كېچىشنى تەلەپ قىلمايدۇ. پەقەت ئىككى تەرەپنىڭ يولىنىڭ يېرىمىدا بىرلىشەلىشى ئۈچۈن، ئاز مىقداردىكى تەڭشەش ئېلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلىدۇ. شەيتان دەۋەتچىلەرنى مۇشۇ يوقۇقتىن ئازدۇرشى مۇمكىن. بۇنداق بولغاندا بۇ دەۋەتچى دەۋەتنىڭ مەلۇم بىر قىسمىدىن ۋاز كەچكەن تەقدىردىمۇ، دەۋەتنىڭ مەنپەئەتىنى ھاكىمىيەت ئىگىلىرىنىڭ بۇ دەۋەتكە تەشەببۇسكار مۇئامىلىدە بولىشىدا دەپ تەسەۋۋۇر قىلىدىغان بولىدۇ. لېكىن يولىنىڭ بېشىدىكى كىچىككەن ئېزىش يولىنىڭ ئاخىرىدا تولۇق بولغان ئازغۇنلۇقنى مەيدانغا ئەكىلىدۇ. دەۋەتنىڭ مەلۇم بىر قىسمىدا ئازراق بولسىمۇ تەسلىم بولۇشنى، كىچىك بىر نۇقتىلىرىدا ئازراق بولسىمۇ سەل قاراشنى قوبۇل قىلىدىغان دەۋەتچى دەسلەپتە قوبۇل قىلغان چەكتە توختىيالمايدۇ. چۈنكى ئۇ ھەر نۆۋەت ئارقىغا چېكىنگەندە، ئۇنىڭ قوبۇل قىلىشقا بولغان تەييارلىقى كۈچىيىدۇ. ھاكىمىيەت ئىگىلىرى دەۋەتچىلەرنى قەدەممۇ - قەدەم ئىندەككە كەلتۈرىدۇ. ئەگەر ئۇلار بىرەر قىسىمدا بويىسۇنسا، ئۆزىنىڭ ھەيۋىتى ۋە مۇستەھكەملىكىنى يوقىتىدۇ. بەزىلەر سودىلىشىشنىڭ داۋاملىشىشى ۋە باھانىڭ ئۆسۈشى ھاكىمىيەت ئىگىلىرىنى دەۋەتكە مايىل قىلىشقا پايدىلىق دەپ چۈشىنىدۇ. لېكىن بۇ دەۋەتنىڭ غەلبىسى ئۈچۈن ھاكىمىيەت ئىگىلىرىگە تايانغانلىقى ئۈچۈن روھى مەغلۇبىيەتتۇر. پەقەت اللەلا مۆئمىنلەر دەۋەتتە ئۇنىڭغا يۆلىنىدىغان زاتتۇر. قاچانكى بۇ خىل مەغلۇبىيەت قەلبىنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىغا سىڭىپ كىرىدىكەن، مەغلۇبىيەت مەڭگۈ غەلبىگە ئايلىنالمىدۇ. »

توغرا... بىز بۈگۈنكى دەۋەتچىلەرنىڭ نۇرغۇنىنى تاغۇتلارنىڭ دوست تۇتۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈۋاتىمىز. چۈنكى ئۇلار بۇ تاغۇتلارغا زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ ۋە دۈشمەنلەشمەيدۇ... چۈنكى بۇ دەۋەتچىلەر ئۇلارنىڭ نۇرغۇن باتىللىرىغا رازىلىقىنى ئىزھار قىلىشتى ۋە ئۇلار بىلەن يولىنىڭ يېرىمىدا بىرلەشتى... ئۇلار بىلەن سۆھبەت

يېغىنلىرى ۋە مۇراسىملاردا بىرگە ئولتۇرۇشتى .

45 - ھازىرقى زاماندىكى تاغۇتلارنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى

ماھىيىتىدىن چىرىتىشتۈرۈش ئۇسلۇبلىرى

46 - پارلامېنت ، دۆلەت مەجلىسى قاتارلىقلار ۋە دەۋەتچىلارنىڭ ئۇنىڭغا كىرىشى

بۇ ئۇسلۇبلارنىڭ ھازىرقى زامانىمىزدىكى تۆۋەندىكىدەك مىساللىرى بار:

- كۆپلىگەن تاغۇتلار تەسىس قىلىۋاتقان پارلامېنت ۋە دۆلەت مەجلىسى قاتارلىقلارغا قاراڭ. ئۇلار بۇيەردە دەۋەتچىلەر ۋە باشقىلاردىن ئىبارەت «رەقىبلىرى» نى توپلايدۇ. ئۇلار ئۇيەردە بىرگە ئولتۇرۇپ، سۆھبەتلىشىپ، ئارىلىشىپ ئوتتۇرىسىدىكى مەسىلىنى سۇيۇقلاشتۇرۇش يولى بىلەن ھەل قىلىدۇ. بۇ يەردە ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولۇش، ئۇلارنىڭ قانۇنلىرىنى ۋە دەستۇرلىرىنى ئىنكار قىلىش، باتىللىرىدىن يۈز ئۆرۈش مەسىلىلىرى ھەرگىز تىلغا ئېلىنمايدۇ. بەلكى بۇ يەردە شەھەرلەرنىڭ ئىقتىسادى، بىخەتەرلىك تەرەققىياتىغا ئالاقىدار ئۇزۇندىن - ئۇزۇن سۆھبەتلەر، ئۆز - ئارا ياردەم بېرىش قاتارلىقلار سۆزلىنىدۇ. . . . . بۇ سۆھبەتلەر تاغۇتلار ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان، ئۆزىنىڭ كاپىرلىقى ۋە ھاۋايى نەپسى بىلەن ھاكىمىيەت باشقۇرىدىغان شەھەرلەرنىڭ تەرەققىياتى ئۈچۈن!!! . . . . . مانا بۇ بىز ياشاۋاتقان ۋە كۆرۈۋاتقان خاتالىق. بۇلارنىڭ كۆپىنچىسى تېخى ئۆزىنى سەلەپلەرنىڭ مەنھەج يوللىرىغا نىسبەت بېرىدىغان، سەيبىد قۇتۇپ ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاشلارنىڭ سۆزلىرى بىلەن ئۆزىنى بېزەيدىغان كىشىلەردۇر. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۇلار بۇ خاتالىقلارغا چۈشكىنىنى ئازدەپ يەنە تاغۇتلارغا چاۋاك چېلىۋاتىدۇ. ئۇلارنى ئۇلۇغلاپ، ھۆرمەتلەپ ئورۇنلىرىدىن تۇرىشىۋاتىدۇ. بۇ تاغۇتلارنى چىرايلىق ناملىرى بىلەن ئاتاۋاتىدۇ. بەلكى بۇلار ئۇلارنىڭ ھۆكۈمىتى، قوشۇنلىرىغا بولغان دوستلۇق بىلەن ئىدا قىلىۋاتىدۇ. . . . . ئۇلارنىڭ دەستۇر ۋە قانۇنلىرىغا بولغان ھۆرمەت، ماختاشلىرىنى جاكارلاۋاتىدۇ. ئەمدى ئۇلارنىڭ دەۋەتلىرى ئۈچۈن نېمە قېلىپ قالدى؟ . اللەقا سېغىنىپ ئازغۇنلۇقتىن پاناھ تىلەيمىز . . . . .

4.7 - تاغۇتلارنىڭ نۇرغۇن دەۋەتچى ئالىملاردىن ئۆزىنىڭ دۈشمەنلىرىگە قارشى تۇرۇشتا پايدىلانغانلىقى

- شۇنىڭ قاتارىدىن يەنە، تاغۇتلارنىڭ ئالىملارنى خىزمەتكە قوبۇل قىلىپ، ئۇلارنىڭ ۋاقتلىرىنى بۇ تاغۇتلارنىڭ تۈزۈملىرى، قانۇنلىرى ۋە ھۆكۈمەتلىرىگە قارشى تۇرىدىغان شىئە ۋە كوممۇنىستلەرگە ئوخشاش كىشىلەرگە قارشى تۇرۇشقا سەرپ قىلىشىدۇر. بۇ تاغۇتلار بەزى نازغۇن كىشىلەر - يەنى شىئە، كوممۇنىست - گە قارشى غەزەپلىنىدىغان ئالىملارنىڭ بەزىسىگە ئىلتىجا قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئالىملار تاغۇتلارغا ئۇلارنىڭ ئەشۇ دۈشمەنلىرىگە قارشى ياردەم بېرىدۇ. تاغۇتلار بولسا بۇ دىنغا ۋە بۇدىننىڭ ئەھلىگە بولغان ھېرىسمەنلىكى ۋە ئەشۇ كىشىلەر - شىئە، كوممۇنىست - لەرنىڭ مۇسۇلمانلارغا زىيان يەتكۈزۈشىدىن قورقىدىغانلىقىنى ئىزھار قىلىش ئارقىلىق بۇ ئالىملارنى ئالدايدۇ. ئەشۇ كىشىلەرگە قارشى تۇرۇش ئۈچۈن بۇلارغا ماددىي ۋە مەنىۋى ياردەملەرنى بېرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ بىچارە ئالىملار ئۇلارنىڭ تۈزىقىغا چۈشىدۇ - دە، ئۆمۈرلىرىنى، ۋاقتلىرىنى ۋە دەۋەتلىرىنى دۈشمىننىڭ دۈشمىنىگە ياردەم بېرىش يولىدا زايلايدۇ. ھەتتا ئەھۋال ناخىرى بۇ يېقىندىكى تاغۇتلارغا بولغان ئاداۋەتنى تاشلاشقا يېتىپ بارىدۇ. ئۇلارنى تەستىقلاشقا باشلايدۇ. بەلكى ئۇ كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ تاغۇتقا ۋە ئۇنىڭ ھۆكۈمىتىگە ئىخلاسمەن ئەسكەر ۋە ياردەمچى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن. ھاياتىنى تاغۇتلارنىڭ خىزمىتى، ئۇلارنىڭ تەختىنى، ھۆكۈمىنى ۋە دۆلىتىنى چىڭىتىشقا تەقدىم قىلىدۇ... مەيلى ئۇلار بۇنى ھېس قىلسۇن مەيلى ھېس قىلمىسۇن... ۋاي ئېسىت! ئۇلار كاشكى مۇنۇ سۆزنى چۈشەنسىچۇ: «مۇسا ئىبېتتى: پەرۋەردىگار! ماڭا قىلغان نېمىتىڭنىڭ سەۋەبى بىلەن مەن ھەرگىزمۇ گۇناھكارلارغا ياردەمچى بولمايمەن.» (قەسەس 17)، قۇرتۇبى بۇ ئايەت توغرىسىدا بەزى رىۋايەتلەرنى نەقىل قىلدى. يەنى مۇسادىن ياردەم تىلىگەن كىشى كاپىر ئىدى. ئۇ پەقەت «مۇسانىڭ قەۋمىدىن ئىدى» دەپ سۆيەتلىگەن. چۈنكى ئۇ ئىسرائىل قەۋمىدىن ئىدى. دىندا بىر ئىكەنلىكى بايان قىلىنمىغان. ئۇ بىر

كاپىرغا يەنە بىر كاپىرغا قارشى ياردەم بەرگەنلىكى ئۈچۈن نادامەت چەككەن. شۇڭا
 ئۇ: «مەن بۇنىڭدىن كېيىن كاپىرلارغا ياردەمچى بولمايمەن.» دېدى. . . . . ئۇلار بۇ ئايەتنى
 چۈشەنسىچۇ كاشكى! «ئى مۇئمىنلەر! ئۇزۇڭلارغا يېقىن جايدىكى كاپىرلار بىلەن
 ئۇرۇشۇڭلار (ئۇزۇڭلارغا خەتەر بولماسلىقى ئۈچۈن، ئالدى بىلەن ئەتراپىڭلاردىكى
 كۇففارلارنى ئۇچۇقتۇرۇڭلار)، سىلەرنى ئۇلار قاتتىق ھېس قىلسۇن.» (تەۋبە 123). . . . .
 ئەگەر ئۇلار بۇنى چۈشەنگەن بولسا ھەرگىزمۇ بۇ خىل ئەھۋالغا چۈشۈپ قالمىغان
 بولاتتى. شۇبھىسىزكى، ئەشۇ كوممۇنىستلار ۋە باشقىلار ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ
 دۇشمىنى. ئۇلاردىن ئادا-جۇدا بولۇش، ئۇلارنىڭ باتىللىرىنى ئىنكار قىلىش تەلەپ
 قىلىنغان ئىش. لېكىن بۇ ئادا-جۇدالىق ۋە ئىنكار قىلىشنى ئەڭ مۇھىمدىن، ئەڭ
 يېقىندىن باشلاش پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋەت ئۇسۇلىدا مۇئەييەنلەشكەن
 قائىدىدۇر. بۇنىڭ ئەكسىچە بولۇشنى ساغلام ئەقىلمۇ خوپ كۆرمەيدۇ. چۈنكى يېقىندىكى
 بىۋاسىتە خەتەرنىڭ تەسىرى، بۇزغۇنچىلىقى ۋە يامانلىقى يىراقتىكىگە قارىغاندا قاتتىق
 بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن نەپىس ۋە شەيتان بىلەن جىھاد قىلىش دۇشمەن بىلەن جىھاد
 قىلىشتىن بۇرۇن بولىدۇ. . . . . رەسۇلۇللاھمۇ ئىشنى دەسلەپ ئۆزىنىڭ قېشىدىكىلەردىن
 غاپىل قىلىپ، يىراقتىكى پارس، رۇم ۋە يەھۇدىيلاردىن باشلىغان ئەمەس. (بەزىلەر بەزى
 خاتالاشقان مۇسۇلمانلارنىڭ خاتالىقىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈش، ئۇنى كىشىلەرگە تونۇتۇش ۋە
 مۇسۇلمانلارنى ئۇلاردىن ئاگاھلاندۇرۇپ يىراقلاشتۇرۇش ئۈچۈن تۈرلۈك سورۇن، يېغىن،
 بايرام، مېھراب-مۇنبەرلەردە سۆزلەۋاتىدۇ. ۋاھالەنكى ئۇلار بۇ خاتالاشقان مۇسۇلمانلارنى
 ئەيىپلەش، تىللاش ئارقىلىق دىندىن يانغان، رەببىگە گەدەنكەشلىك قىلغان، قۇرئاننى
 كۆيدۈرگەن، ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلارنى يوقىتىش ئۈچۈن كېچە-كۈندۈز ھەرىكەت
 قىلىۋاتقان، مۇسۇلمانلارنى خورلىغان، ئەزگەن دۇشمەنلەرنىڭ ئاتالمىش «دۇشمىنى»
 ھىسابلانغان مۇسۇلمانلارنى يوقىتىش، تۇرمىگە سولاش ۋە ئۆلتۈرۈشكە باھانە تېپىپ
 بېرىۋاتىدۇ. بىچارە ئادەملەر بۇ ئازغۇن موللارنىڭ سۆزىگە ئىشىنىپ، ئۆزىنىڭ
 قېرىنداشلىرىنىڭ تۈرلۈك ئازاب ئوقۇبەتلەرگە قېلىشىغا پىسەنت قىلمايۋاتىدۇ. ئۇلارنى ئۆچ
 كۆرۈۋاتىدۇ ۋە كاپىرغا قىلمايدىغان دۇشمەنلىكىنى قىلىۋاتىدۇ. ئەمىلىيەتتە بۇنىڭدىن

بەكراق ھەممىگە دۈشمەن بولۇۋاتقان، ھەممىنى يوقاتماقچى بولۇۋاتقان دۈشمەنلەرگە خىزمەت قىلىۋاتىدۇ. ۋە ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى قوللاۋاتىدۇ. (

48 - شۇنداقلا ئۇلارنىڭ مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىغا قارشى تۇرۇشتا پايدىلانغانلىقى

- كۆپلىگەن تاغۇتلار بۇ مۇھىم كوزىرىدىن ئوبدان پايدىلاندى... بۇنداق نادان ئۆلىمالاردىن نۇرغۇننى ئۇلار بىلەن دەۋەتتە، مەزھەپتە ياكى مەنەپجەدە قارشى كېلىدىغان كىشىلەرنىڭ جامائەتلىرىدىن باشقىلارنى قاچۇرۇش ۋە نۇرغۇن ھەقىقىي دەۋەتچىلەرنىڭ يولىنى توسۇشتا بويسۇندۇرۇلدى. بۇ ھەق دەۋەتچىلىرىگە خاۋارىج، ئاسىي، دىندىن چىققۇچى، زېمىندا بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچى... دېگەندەك قالىپلارنى كەيگۈزۈپ، ئۇلارغا قارشى تۇرۇش، ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ دەۋىتىنى يوق قىلىش ئۈچۈن بۇ نازغۇن ئالىملارنىڭ بەزىسىنى پەتۋا بېرىش ئۈچۈن تاللىدى. «بىلىڭلاركى، ئۇلار ھەقىقەتەن بۇزغۇنچىلاردۇر» ۋە ھالەنكى ئۇلار بۇنى بىلىپ تۇرۇپ قىلىۋاتىدۇ. بىز بۇ خاتالىقلارنى بىزنىڭ زامان ئەھلىمىزدە ناھايىتى كۆپ كۆرۈۋاتىمىز... بىز پەقەت دەرىمىزنى اللەقىلا ئېيتىمىز... ئەشۇ بىچارە ئالىملار ۋە ئۇلارنىڭ دەۋەتچى قېرىنداشلىرى شۇنى بىلىشىمىدىكى بۇ خاتالاشقان مۇسۇلمانلار قانچىلىك ئېزىپ كەتسۇن، ئۇلار پەقەت جاھىللىق ۋە تەئۋىل سەۋەبىدىن خاتالاشقان. ئۇلار ھەتتا بىلىپ تۇرۇپ خاتالاشقان بولسىمۇ ۋە خاتالىقلىرىدا داۋاملاشسىمۇ، ئۇلارنىڭ بۇ خاتالىقلىرى ئەشۇ اللەقا ۋە اللەنىڭ دىنىغا دۈشمەن بولۇۋاتقان تاغۇتلارنىڭ نازغۇنلىقىغا ھەرگىز يەتمەيدۇ.

49 - ئۇلارنى مەنەسەپ، ئورۇن ۋە مەرتىبىلەر بىلەن ئالدىنقىسى

- ۋە يەنە مۇئمىنلەر ۋە دەۋەتچىلەرنى ئۇلارغا مەنەسەپ، ۋەزىپە، مەركەز، نام، ئىمتىياز، مال ۋە تۇرالغۇلارنى بېرىش ۋە باشقا ياخشىلىقلارنى كۆپەيتىش ئارقىلىق ئالداش.

ئۇلار بۇنىڭ بىلەن بۇ ئالىملارنى چەكلەيدۇ ۋە ئېغىزلىرىنى ئېتىدۇ. ئۇلار بىلەن ئۆزىنىڭ مۇنۇ سۆزىنى ئەمىللەشتۈرىدۇ: «سېنى ئېمىتتەن ئەمچەكنى چىشلەمە.» مانا شۇنداق قىلىپ بۇ ئالىملار ۋە دەۋەتچىلەر بۇ تاغۇتلارغا ۋە ئۇلارنىڭ ھۆكۈمەتلىرىگە مەپتۇن بولدى. ھەتتا بۇ ئەھۋال ئۇلار ئۆزىنىڭ ھەرخىل پەتۋالىرى، ۋە ئۇلارنىڭ پەزىلەتلىرىنى تەكرارلاش ۋە ئۇلارغا كېچە يۇ كۈندۈز ھەمدى ئېيتىش بىلەن بۇ تاغۇتلارنىڭ باتىللىرىنى يۈگەيدىغان دەرىجىگە يەتتىدۇ.

ئىبنۇلجەۋزى «شەيتاننىڭ ئازدۇرشى» دېگەن كىتابىدا مۇنداق دەيدۇ: «شەيتاننىڭ پەقەلەرگە بولغان ئازدۇرۇشى ئۇلارنىڭ سۇلتان ۋە ئەمىرلەر بىلەن ئارلىشىشى، ئۇلارغا خۇشامەت قىلىشى، ۋە قانداق تۇرۇقلۇق ئۇلارغا ئىنكار قىلىشى تاشلىشىدۇ.» ۋە يەنە مۇنداق دەيدۇ: «قىسقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، سۇلتانلارنىڭ قېشىغا كىرىش چوڭ خەتەردۇر. چۈنكى نىيەت ئاۋۋالقى كىرىشتە ياخشى بولىدۇ. ئاندىن ئۇلارنىڭ ھۆرمەتلىشى، ئىنئامى ۋە ئۇلاردىن تاما قىلىشلار ئۇنى ئۆزگەرتىۋېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا خۇشامەت قىلىش ۋە ئۇلارنى ئىنكار قىلىشنى تاشلاشتىن يىراق بولالمايدۇ. سۇفىيان سەۋرى مۇنداق دەيتتى: «مەن ئۇلارنىڭ ماڭا ھاقارەت قىلىشىدىن قورقمايمەن. پەقەت ئۇلارنىڭ ماڭا ئىكرام قىلىشىدىن ئاندىن مېنىڭ قەلبىمنىڭ ئۇلارغا مايىل بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيمەن.»

ئەگەر ئەقىللىق كىشى سۇفىيان سەۋرى ئۇلارغا قەلبىنىڭ مايىل بولۇپ قېلىشىدىن قورققان كىشىلەرنىڭ قانداق كىشىلەر ئىكەنلىكى توغرىسىدا ئويلىنىپ باقىدىغان بولسا، ئۇلار بىلەن زامانىمىزدىكى تاغۇتلارنىڭ ئارىسىدا ئاسمان-زېمىنچە كېلىدىغان پەرقنىڭ بارلىقىنى بىلەلەيدۇ. اللەتەن ياردەم سورايىمىز... اللە مۇنداق دېگۈچىگە رەھمەت قىلسۇن:

ئالىم ئۈچۈن ئەڭ چوڭ زىيان چاۋاك چالماق ،
 بۇنىڭ بىلەن دۇنيا ئويىنار جاھىل بىلەن .
 دىندىن ئايرار ئۇنى ئەتە بۇ قىلىقى ،
 ۋەيران قىلار ھېرىسمەنلىك دۇنيا ئۈچۈن .

كەم ئۇنتۇسا رەببىگە يول ئېلىشىنى .

ۋەيران بولار خوشاللىقى ھامان بىر كۈن .

– ۋە يەنە بۇ تاغۇتلارنىڭ دىنىنىڭ پارچە ۋە شاخچە ئىشلىرىغا ۋە ئۇنىڭغا دەۋەت

قىلىشقا بولغان ھېرىسمەنلىكىنى ئىزھار قىلىپ، بۇ ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئىخلاسىدىن

گۇمانلىنىدىغان ئالىملار، دەۋەتچىلەرنى ۋە باشقا كىشىلەرنىڭ ئۇلارنى ياخشى كۆرۈشىنى

قولغا كەلتۈرۈش. شۇڭا ئۇلار بۇ ئالىملارغا بۇ تاغۇتلارنىڭ باتىللىرى ۋە پاساتلىرىغا زىيان

كەلتۈرمەيدىغان مەكتەپ، رادىئو ئىستانسىسى قاتارلىقلارنى قۇرۇپ بېرىدۇ. ئۇلارنى ۋە خىپە

نازارىتىدە ۋە ئۇنىڭ قۇرۇلۇشلىرىدا مەشغۇل قىلىدۇ.

50- ئۇلارنى ئىسلام دۇنيا بىرلىكى، ۋە خىم ۋازارىتى، مەكتەپ، ئۈنۈم سىمىتى،

رادىئو ۋە ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ھەرىئىتى قاتارلىق ھۆكۈمەتنىڭ

دىنىغا زىيانلىق ئورۇنلىرىدا ئىشلىتىپ، تاغۇتلارنىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن

بايدىغانلىقى

– يەنە تاغۇتلار تەسىس قىلغان زىيان يەتكۈزگۈچى مۇئەسسەسە ۋە

جەمئىيەتلەرنى قۇرۇپ بېرىش. ئىسلام دۇنياسى جەمئىيىتى (رابىتە تۇل ئالىمىل

ئىسلامى)غا ئوخشاش جەمئىيەتلەرگە – ئۆزىنىڭ نۇرغۇن بۇزۇق ھۆكۈمەتلەر بىلەن بولۇپمۇ

سەئۇدى ھۆكۈمىتى ۋە ئۇنىڭ تاغۇتلىرى بىلەن كېلىشىپ ئۆلتىدىغانلىقى بىلەن بۇ

جەمئىيەتلەرنىڭ قارا يولى ئېنىق بولغان بولسىمۇ – نۇرغۇن بىچارە ئالىملىرىمىز ئۇنىڭغا

ئالدىنىپ كەتتى... بۇ جەمئىيەتلەرنىڭ مەتبۇئاتلىرىدىن چىققان كىتابلار بۇ دۆلەتكە

خۇشامەت قىلىش، ئۇنىڭ باشقا دۆلەتلەرنىڭ تاغۇتلىرى بىلەن بولغان ئالاقىسى ۋە بەزى

دۆلەتلەر بىلەن بولغان ئىختىلاپى ۋە تەنقىدلىرىنى ماختاش بىلەن تولۇپ كەتكەن. تاغۇتلار

مەسىلىلەرگە قانداق پوزىتسىيە تۇتسا بۇ جەمئىيەتلەرمۇ شۇنداق قىلىدۇ. ئەگەر كازاڭغا

ئوخشاش تاغۇتلار ئۇلارنىڭ دۆلەتلىرى، تاغۇتلىرى ۋە سىياسەتلىرىگە قارشى

چىقسا، ئۇنىڭغا قارشى پەتىۋالار دەرھال چىقىرىلىدۇ ۋە دۆۋىلىنىپ كېتىدۇ. ئەگەر ئىشلار

تاغۇتلارنىڭ كۆڭلىدىكىدەك ئەسلىدىكى ھالىتىگە قايتسا، (يەنى كازافى ھۇجۇمىنى توختىتىپ كېلىشىپ قالسا،) بۇ بىچارە پەتىۋالار دەرھال تىنچلىنىپ گاچا بولىدۇ. بۇ ئەمەلىيەتتە نەچچە قېتىم يۈز بەرگەن. ۋەھالەنكى ئۇ تاغۇت ئۆزى يەنە شۇ. ھېچقانداق ئۆزگىرىش، ياخشىلىنىش بولغىنى يوق. بەلكى بۇرۇنقىغا قارىغاندا تېخىمۇ قاتتىق ۋە ئوسال بولۇپ كەتكەن. ئەگەر ئۇلار ئۇنىڭ نىجىسلىقى ۋە تۇغىيان بىلەن بەيتۇلاھنى تاۋاپ قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن تەقدىردىمۇ سۈكۈت قىلىپ تۇرىدۇ... اللەقا دەرد ئېيتىمىز. مەيلى نېمىلا بولمىسۇن بۇ مۇئەسسەسەلەر ۋە بۇنىڭ ئوخشاشلىرى ئۆزىنىڭ ھۆكۈمەتنىڭ مۇئەسسەسى بولۇشتىن چەتنىيەلمەيدۇ... شۇڭا بىز ھۆكۈمەت قۇرۇپ بەرگەن ھەرقانداق نەرسىگە ئىشەنمەيمىز.

- يەنە، ئۇلارنىڭ كۆپلىگەن دەۋەتچىلەرگە دەۋەت ۋە خۇتبە سۆزلەشكە رۇخسەت بېرىش، «ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش ھەيئىتى» تىن ئىبارەت ئىدارىلەرنى قۇرۇپ شىجائەتلىك دەۋەتچىلەرنى توپلاپ، ئۇلارنى ئاممىۋى مۇنكەرلەرگە قارشى تۇرۇش ئىشلىرىغا بەنت قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنى ھۆكۈمەتنى ۋە ئۇنىڭ سىياسەتلىرىنى، باتىللىرىنى، پاساتلىرىنى ۋە چوڭ تاغۇتلىرىنى يامان كۆرۈشتىن توسۇش... ئەلۋەتتە ئۇلار بەزى ئاممىۋى مۇنكەرلەرگە قارشى تۇرۇپ قويدۇ... لېكىن مەقسەت ئەشۇ دۆلەت بىخەتەرلىكىگە ۋە تاغۇتلارنىڭ ھۆكۈمىنىڭ مۇستەھكەم تۇرىشىغا تەھدىت سېلىۋاتقان «مۇنكەرلەر» گە قارشى تۇرۇشتۇر. ئۇلار ئەمەلىيەتتە ئۆزلىرىنى ئەشۇ ھەيئەتلەر بىلەن، ياكى ئۇلارغا ۋە ئۇلارنىڭ دەۋىتىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان شۇ «رۇخسەت» لەر بىلەن چىڭ باغلاپ تۇرىدىكەن، ھەرگىزمۇ «ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتا توسۇشتا» ئۇلۇغ ماقامغا يېتەلمەيدۇ.

51 - ئىۋلادلارنى مەدرىسىم ۋە مەكتەپ ئارقىلىق ئۇلارغا دوست بولىدىغان، ئۇلارنىڭ تارتۇقچىلىقىنى ماختايدىغان قىلىپ تەربىيەلەش

- ۋە يەنە، مەدرىسەلەر، ئۇنىۋېرسىتېتلار، تەشۋىقات ۋاسىتىلىرى ۋە ھەرخىل

تاغۇتى مۇئەسسەلەر ئارقىلىق مۆتىمىنلەرنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ قەلبلىرىدە بۇ «يول» (ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى)نى ۋەيران قىلىش ۋە يوقىتىش. بۇ تاغۇتلار نىجىسلىقتا ۋە مىكرىدە پىرئەۋندىنمۇ ئېشىپ كەتكەن بولۇپ، ئۆزلىرىنىڭ بۇ نىجىس ئۇسۇللىرى كارغا كەلمىگەنگە قەدەر، بالىلارنى ئۆلتۈرۈش ئۇسۇلىغا تايانمايدۇ. پىرئەۋند قىلغاندەك، ئەۋلادلارنى قىرىشنىڭ ئورنىغا بۇ «يول»نى ئۇلارنىڭ قەلبلىرىدىن يوقىتىشقا ئۇرۇندۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ قەلبلىرىدە بۇ «يولى»نى يوقىتىپ، ئۇلارنى ئەڭ ئەشەددىي ھالدا ھالاك قىلىدۇ. بۇلارنى ئۇلار بۇزۇق مەكتەپلەر ۋە نۇرغۇن بىلىمسىز مۇسۇلمانلار ئۆيلىرىگە سۆرەپ كىرگەن تەشۋىقات ۋاستىلىرى (تېلېۋىزور) دىن پايدىلىنىپ، بۇ ئەۋلادلارنى ئۇلارنى ياخشى كۆرۈدىغان، ئۇلارغا، قانۇنلىرىغا ۋە ھۆكۈمەتلىرىگە دوست بولىدىغان قىلىپ تەربىيەلەيدۇ. ئۇلار ئامال بار ئۆلتۈرۈش ئارقىلىق كىشىلەرنى قوزغىتىپ قويۇشتىن ساقلىنىشقا تىرىشىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ بۇزۇق سىياسەتلىرى كىشىلەرنىڭ ئۇلارنى: ساۋاتسىزلىقنى تۈگەتتى، ئىلىم ۋە مەدەنىيەتنى تارقاتتى، دەپ ئۇلارنى ماختاشلىرى ئۈچۈن يولغا قويۇلدى. بۇ نىقابنىڭ ئىچىدە ئۇلار يەنە مۇسۇلمانلارنىڭ ئەۋلادلىرىدىن ئۇلارغا، ئۇلارنىڭ ھۆكۈمەتلىرىگە ۋە قانۇنلىرىغا ئىخلاس قىلىدىغان خىزمەتچى ۋە يالاقچىلارنى تەربىيەلەپ چىقىدۇ. ئاز دېگەندە ئۇلار جاھىل، يولدىن ئازغان، بۇ دەۋەت ۋە مۇستەھكەم يولدىن چىققان، باتىل ئەھلى بىلەن كېلىشىپ ئۆتىدىغان، ئۇلارغا قارشى تۇرالمايدىغان ۋە ئۇلار توغرىسىدا پىكىرمۇ قىلالمايدىغان بىر ئەۋلادنى يېتىشتۈرۈپ چىقىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ ئۇسۇللىرىنى «مەدرىسەلەرنى بۇزۇش ئارقىلىق قەھرىمان رەھبەرلەرنى تەييارلاش» دېگەن رىسالىمىزدە تولۇق بايان قىلغان ئىدۇق...

52- يىتىنلەردىن قۇتۇلۇش، ھەل قىلىش چارىسى يىقىت ئىبراھىم

ئىبراھىم سالىھنىڭ يولىدۇر

53- دەۋەتچى قاچان ئۇمىسىدۇ؟، غايىلىق قاچان تۇغۇرىدۇ؟...

مۇشۇ تېپىلدۇرغۇچىلارنىڭ بىرەرسىدە تېپىلغان دەۋەتچىلەرنىڭ نەچچىسى ۋەيران بولدى. مانا بىز بۇگۈن كۆرۈۋاتقان كىشىلەرنىڭ ئىسلامى رەھبەرلىك ۋە ئۆلىمالارغا ئىشىنىشىنىڭ يوقاپ كېتىشىنىڭ سەۋەبى پەقەت مۇشۇ تېپىلدۇرغۇچىلاردۇر. نەچچىلىگەن ئالىملار ئۆزلىرىنى تاغۇتلارنىڭ ئالدىدا چۈپەيلەشتۈردى، ئۇلارنىڭ قەلبىدىكى ھەيۋەتلىرىنى يوقاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تاغۇتلار ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ دەۋەتلىرىدىن قورقمايدۇ... ئۇنىڭ ئالدىدا ھېچقانداق ھېسابنى قىلىپ ئولتۇرمايدۇ... لېكىن ئۇلار دەۋەتچىلەردىن، ئۇلارنىڭ دەۋەتنىڭ رۇس يولىغا خىلاپ كېلىدىغان يوللىرىنىڭ ھەرقانداق بىر نۇقتىسىدا بىرلىشىشتىن ئۆزىنى تارتىدىغان، ئۇنىمايدىغان ۋە ئۇلاردىن ئادا - جۇدا بولىدىغان تاغدىك مۇستەھكەملىك ۋە مەزمۇتلۇقنى كۆرۈپ قالسا، دەرھال ئىنچىكە ھېسابات قىلىشقا كىرىشىدۇ. اللە تاغۇتلارنىڭ قەلبىگە قورقۇنچ ۋە ۋەھىمە سالىدۇ... خۇددى كۇففارلارنىڭ قەلبىدىكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەيۋەتلىرىدەك... دەۋەتچىلەر خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇشۇ قورقۇتۇش بىلەن غەلبە قىلغىنىدەك غەلبە قىلىدۇ... شۇڭا بۇ تېپىلدۇرغۇچىلاردىن قاتتىق ساقلىنىڭ. تاغۇتلارنىڭ ئويۇنچۇقىغا ئايلىنىپ قېلىشتىن ساقلىنىڭ....

ئاخىرىدا... اللە ئەززە ۋەجەللە بىزلەرگە بۇ پىلانلارنى ۋە ئويۇنلارنى بايان قىلىپ بەردى... بىزلەرنى بۇنىڭدىن ئاگاھلاندۇردى... بىزلەرگە ھەل قىلىش چارىسى ۋە يولىنى كۆرسىتىپ قويدى... بىزلەرنى توغرا يولغا يېتەكلەپ قويدى... اللە تائالا: «ئۇلار سېنىڭ (ئۆزلىرى بىلەن) مادارا قىلىشىڭنى، شۇنىڭ بىلەن ئۆزلىرىنىڭ (سەن بىلەن) مادارا قىلىشىنى ئارزۇ قىلىدۇ.» (قەلەم 9)، دېيىشتىن بۇرۇن بىۋاسىتە قىلىپ: «ئىنكار قىلغۇچىلارغا ئىتائەت قىلمىغىن.» (قەلەم 8) دەپ تەلىم بەردى.

ئۇلارغا ئىتائەت قىلمىغىن. مايىل بولمىغىن. ئۇلار بىلەن كېلىشىپ ئۆتۈشنى

قوبۇل قىلمىغىن. شۇبھىسىزكى، رەببىڭ ساڭا ھەق دىننى بەردى... سېنى رۇس يولغا باشلاپ قويدى... ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولغا يېتەكلىدى...
 اللە تائالانىڭ مەككى سۈرىسى بولغان سۈرە ئىنساندىكى سۆزلىرى بۇنىڭ بەك ئوخشايدۇ: «(ئى مۇھەممەد!) بىز ھەقىقەتەن قۇرئاننى ساڭا بۆلۈپ-بۆلۈپ نازىل قىلدۇق. سەن پەرۋەردىگارىڭنىڭ ھۆكۈمىگە سەۋر قىل. سەن ئۇلارنىڭ ئىچىدىن ھېچبىر گۇناھكارغا ياكى كۇفرلىق قىلغۇچىغا بويسۇنمىغىن.» (ئىنسان 24)، قۇرئاننى تىلغا ئېلىش ۋە اللە تائالانىڭ پەيغەمبەرگە قۇرئاننى نازىل قىلغانلىقىنى تەكىتلەشنى، گۇناھكار كاپىرلارغا ئىتائەت قىلماسلىقىنىڭ ئالدىدا بايان قىلغانلىقى توغرا بولغان دەۋەت يولىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. چۈنكى بۇ يولنى دەۋەتچى ئۆزىگە ئۆزى تاللىۋالمايدۇ. ئۇلارنىڭ خۇددى بەزىلەر خالاۋاتقان ۋە تاللاۋاتقاندا بۇ يولنىڭ بەلگىلىرىنى سىزىش ۋە بەلگىلەش ھەققى يوق. ئۇ پەقەت قۇرئاندا ئېنىق بايان قىلىنغان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يولى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىدۇر.

اللە تائالانىڭ مەككى سۈرىسى بولغان سۈرە فۇرقاندىكى سۆزلىرىمۇ بۇنىڭ بەك ئوخشايدۇ: «شۇنىڭ ئۈچۈن كاپىرلارغا ئىتائەت قىلمىغىن. قۇرئان ئارقىلىق ئۇلارغا قارشى (پاكىتلارنى ئوتتۇرىغا قويۇپ) بارلىق كۈچۈڭ بىلەن كۈرەش قىلغىن.» (فۇرقان 52)، يەنى قۇرئاندا بۇيرۇلغان يولدىن باشقا ھەرقانداق يول، ئۇسۇلۇب ۋە مەنەجىلەرنى دەۋەتكە تاڭمىغىن... ئۇلارنى بۇ قۇرئان بىلەن ئاگاھلاندۇر. ئۇنىڭدىن باشقا كاپىرلارغا ئىتائەت قىلىش ياكى ئۇلارنىڭ بەزى باتىللىرىغا سۈكۈت قىلىشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەرقانداق مايماق يوللارغا ئەگەشمىگىن...

يەنە اللە تائالانىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى قۇرئاننى تىلاۋەت قىلىشقا بۇيرۇغاندىن كېيىن دېگەن سۆزىمۇ بۇنىڭغا ئوخشايدۇ: «بىز دىلنى بىزنى ئەسلىشتىن غەپلەتتە قالدۇرغان، نەپسى خاھىشىغا ئەگەشكەن، ئىشى ھەددىدىن ئاشقان ئادەمگە ئەگەشمىگىن. (ئى مۇھەممەد!) «بۇ ھەق (يەنى قۇرئان) پەرۋەردىگارىڭلار تەرىپىدىن نازىل بولغاندۇر. خالىغان ئادەم ئىمان ئېيتسۇن، خالىغان ئادەم كاپىر بولسۇن،» دېگىن...» (كەھفى 28 - 29).

اللہ تائالانىڭ سۈرە شۇرادا بىزلەرگە ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ شەرىئىتىنى

بايان قىلىپ بولغاندىن كىيىن دېگەن سۆزىمۇ شۇنىڭغا ئوخشايدۇ:

«شۇنىڭ ئۈچۈن (يەنى دىندا ئىختىلاپ قىلىشقانلىقى ئۈچۈن) (ئى مۇھەممەد بارلىق ئىنسانلارنى دىن ئاساسىدا ئىتتىپاق بولۇشقا چاقىرىغىن). بۇيرۇلغىنىڭ بويىچە توغرا يولدا بولغىن، ئۇلار (يەنى مۇشرىكلار) نىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمىگىن...» (شۇرا 15)،

ۋە يەنە: «ئاندىن بىز سېنى (ئى مۇھەممەد!) دىن ئىشىدا (روشەن) بىر يولدا قىلدۇق، شۇ يولغا ئەگەشكىن، بىلمەيدىغانلار (يەنى مۇشرىكلار) نىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمىگىن. شۇبھىسىزكى، (ئۇلارنىڭ گۇمراھلىقىغا ماسلىشىدىغان بولساڭ) ئۇلار سەندىن اللەنىڭ (ئازابى) دىن ھېچنەرسىنى دەپنى قىلالمايدۇ، شۇبھىسىزكى، (دۇنيادا) زالىملارنىڭ بەزىسى بەزىسىگە دوستتۇر. اللە تەقۋادارلارنىڭ دوستدۇر.» (جاسىيە 18 - 19)،

ئىش مانا مۇشۇنداق. ئەگەر بىز قۇرئان ئايەتلىرىگە ئەگىشىدىغان بولساق، بۇ مۇھىم مەنىگە دالالەت قىلىدىغان ئونلىغان بەلكى يۈزلىگەن ئايەتلەرنى تاپالايمىز. اللە ئەزە ۋە جەللە مەخلۇقاتلارنى بىكارغا ياراتمىدى. ۋە ئۇلارنى بىكارغا تاشلاپ قويمايدۇ... دەۋەتچى ئۈچۈن بۇ يول ۋە مەنەھەتنىڭ ئاشكارىلىقى ۋە رۇسلىقى كۇپايە قىلمايدۇ؟! پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭدىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە كۇپايە قىلغان نەرسە ئۇلارغا كۇپايە قىلماسمۇ؟! ئۇلارنىڭ بۇ غاپىللىقتىن ئويغىنىدىغان، ئازغۇنلۇقلاردىن قۇتۇلىدىغان ۋاقتى يەتمىدىمۇ؟ ياكى ئۇلارغا ھەقنى يوشۇرۇپ، كىشىلەرنى ئالداپ، تىرىشچانلىقلار ۋە ئۆمۈرلىرىنى زايە قىلىپ تاغۇتلارنىڭ دېپىغا ئۇسۇل ئويىنىدىغان ھالغا كېلىپ قالغانلىقى كۇپايە قىلماسمۇ؟ اللە بىلەن قەسەمكى، پەقەتلا بىر تاللاش بار... .

يا اللەنىڭ قانۇنى... ۋە ياكى بىلمەيدىغانلارنىڭ ھاۋايى - ھەۋەسلىرى...
بۇ يەردە ئۈچىنچى بىر تاللاش يوق. بۇ توغرا قانۇن بىلەن ئۆزگىرىپ تۇرىدىغان ھاۋايى - ھەۋەسلىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا يەنە بىر يول يوق... .

مانا بۇ ئايەتلەر دەۋەتچىنىڭ يولىنى مۇئەييەنلەشتۈرىدۇ ۋە بەلگىلەپ بېرىدۇ .
 بۇ ئايەتلەر بۇ توغرىسىدا ئۇنى ھەرقانداق ئىزاھات ۋە چۈشەندۈرۈشلەردىن بىھاجەت
 قىلىدۇ... ئۇ مۇشۇنداق سۈپەتلەش لايىق كېلىدىغان يېگانە شەرىئەتتۇر. ئۇنىڭدىن
 باشقىسى پەقەت بىلىمىزنى مەنبە قىلغان ھاۋايى - ھەۋەسلەرنىڭ يولىدۇر . دەۋەتچى
 پەقەت مۇشۇ شەرىئەتكىلا ئەگىشىشى ، بارلىق ھاۋايى - ھەۋەس يوللىرىنى تەرك ئېتىشى
 كېرەك . ئۇنىڭ بۇ شەرىئەتتىن بىردە - بىر نەرسىنى ئەشۇ ھاۋايى - ھەۋەسلەرگە
 ئالماشتۇرۇشىغا بولمايدۇ . بۇ ھاۋايى - ھەۋەس ساھىبلىرى بۇ شەرىئەت ساھىبىغا زىت
 كېلىدىغان نەرسىلەرگە ئاساسلانغان بولىدۇ . شۇڭا ئۇلارنىڭ بەزىسىدىن ئۇنىڭغا ياردەم
 بېرىشىنى ئۈمىد قىلىشقا بولمايدۇ . بەلكى ئۇلارمۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئوخشاشلا دۈشمەن . بۇ
 دۈشمەنلەرنىڭ بەزىسى بەزىسىگە دوستتۇر . شۇنداق بولسىمۇ ئۇنىڭغا زىيان يەتكۈزۈشتە
 بەزىلىرى ئاجىزراق بولىشى مۇمكىن . لېكىن ئۇلار ئۇنىڭغا ئەرزىيەتتىن باشقا ھېچقانداق
 زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ . اللە بولسا ئۇنىڭ ئىگىسى ۋە ياردەمچىسىدۇر . ئۇنداقتا كىممۇ ئۇنىڭغا
 ئىگە بولالسىنۇن ؟ . اللە ئۇنىڭغا ئىگە بولۇۋاتقان بۇ دەۋەتچىگە سېلىشتۇرغاندا بەزىسى
 بەزىسىگە ئىگە بولىدىغان جاھىل ھەزىلكەشلەرنىڭ كۆپىيىپ كېتىشى نېمىگە ھېساب
 ؟ . . . . . «اللە تەقۋادارلارنىڭ ئىگىسىدۇر .»

مانا بۇ - يول . . . . .

ماڭىدىغان ئەركەكلەر بارمۇ ؟ ؟ . . . . .

ئەبۇ ئەھمەد

ھىجرەتنىڭ 1405 - يىلى

مۇلاھىزە تېمىلىرى

- 1 - ئادا - جۇدالىق باياناتى..... 11.
- 2 - مۇقەددىمە ..... 13.
- 3 - ئىبراھىم ئىلىيەھىمىنىڭ يوللىنى باياناتى..... 25.
- 4 - ئىبراھىم ئىلىيەھىمىنىڭ يولى ھەرگىزمۇ سۆزلەپ قويسىلا بولىدىغان نىزەرىيەمۇ تىۋەھىد ئىمىس..... 27.
- 5 - شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئىھلىگە دۇشەنلىق قىلىش ئىبراھىم ئىلىيەھىمىنىڭ يوللىنىڭ مۇھىم ئاساسىنىڭ بىرىدۇر..... 28.
- 6 - تاغۇتار بۇ دىندىن ئۇلارنىڭ باتىللىرىغا دۇشەنلىك قىلىشنى توختاتىمىغۇچە ھەرگىزمۇ رازى بولمايدۇ..... 30.
- 7 - ھەقىقى ئوتتۇرىغا قويۇش ۋە دىننى ئاشكارىلاشنىڭ مەنىسى..... 31.
- 8 - اللەنىڭ دىنىغا دوست ،اللەنىڭ دوستلىرىغا ياردەمچى بولۇش ئىبراھىم ئىلىيەھىمىنىڭ يوللىنىڭ مۇھىم ئاساسىنىڭ بىرىدۇر..... 33.
- 9 - مۇشەرىكلەر ۋە ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرىغا دۇشەنلىك ئاشكارا ئېلان قىلىش ئىبراھىم ئىلىيەھىمىنىڭ يوللىنىڭ مۇھىم ئاساسىنىڭ بىرىدۇر..... 35.
- 10 - شېرىك ۋە ئۇنىڭ ئىھلىگە بولغان دۇشەنلىكىنى ئاشكارىلاش توغرىسىدىكى شۇبھىگەرەددىيە..... 40.
- 11 - ئىبراھىم ئىلىيەھىمىنىڭ يوللىدىكى دۇشەنلىك ۋە ئادا - جۇدالىقنىڭ باياناتى ئىككى قىسىمغا بۆلىنىدۇ..... 41.
- بىرىنچى قىسىم: ئىبادەت قىلىنىۋاتقان تاغۇت ۋە بۇتلارغا ئاداۋەت قىلىش..... 41.
- ئىككىنچى قىسىم: مۇشەرىكلەرنىڭ ئۆزىگە ئاداۋەت قىلىش..... 44.
- 12 - ھازىرقى زامان تاغۇت ھۆكۈمرانلىرىغا تۇتىدىغان مەيدان..... 50.
- 13 - سەلىپلەرنىڭ شەرىئەت تۇرغۇزۇلغان زامانلاردىكى زالىم ئىمىرلەرگە تۇتقان مەيدانى..... 51.
- 14 - دەۋەتنى پايدىسىغا قىزىقتۇرۇشتىكى شەرىئەتنىڭ ئالدىشى..... 51.

- 15- زالمىلارغا مايىل بولۇشنىڭ مىنىلىرى..... 55.
- 16- ئىبراھىم ئىلىيەھىسسالامنىڭ يولى دەۋەتنى ياش قىلىپ قويدۇ ۋە دىخىيلىكنى رەت قىلىدۇ ، دېگەن شۈبھىگەر دەدىيە..... 57.
- 17- دۆلەت قۇرۇلمىسىمۇ ، ئىبراھىم ئىلىيەھىسسالامنىڭ يولىنىڭ بىر ياقى قىلىنغانلىقى دىن ئۈچۈن ئەڭ زور مەنبەئەت . ..... 58.
- 18- ئەگەر بەزى دەۋەتچىلەر بۇ يولنى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويسا باشقىلارغا بۇنى ئوتتۇرىغا قويۇشنى تىرىك ئېتىشىمگە رۇخسەت بېرىلىدۇ..... 60.
- 19- دىننىڭ غەلبىسى ئۈچۈن چەك مەيدانلىرىدا كاپىرلارنى ئالداش بىلەن كۆپلىگەن دەۋەتچىلەرنىڭ يولىدىن چەتنىشىنىڭ يىرقى ..... 63.
- 20- ئىبراھىم ئىلىيەھىسسالامنىڭ يولى ھازىرقى زامان تاغۇتلىرىغا نىسبەتەن ئاشكارا توقۇنۇشتۇر . . . . . 64.
- 21- ھازىرقى زاماندىكى نۇرغۇن دەۋەتچىلەرنىڭ ئىبراھىم ئىلىيەھىسسالامنىڭ يولىدىن چەتنەپ كەتكەنلىكى . . . . . 64.
- 22- سىناقلار اللە تائالانىڭ ئىبراھىم ئىلىيەھىسسالامنىڭ يولىنى ئاشكارىلاشتىكى تۇتقان يولىدۇر . . . . . 68.
- 23- مۇشرىكلارغا ئاداۋەت قىلىش ۋە ئۇلاردىن ئايرىلىش بۇ دەۋەتنىڭ سۈپىتىدۇر . . . . . 68.
- 24- ئايرىلىپ چىقىپ كېتىش يىرىغىمەنلەرنىڭ يولىدىن چەتنىگەن دەۋەتكە ئارلاشقانلىقتىن ياخشى . 70.
- 25- جىم تۇرۇش خۇشامەت قىلىشتىن ياخشى . . . . . 70.
- 26- ئايرىلىپ چىقىپ كەتكەن ئابىد دىننى يۇڭگۇچى ، كاپىرلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتكۈچى دەۋەتچىدىن ياخشى . . . . . 70.
- 27- سەيپىد قۇتۇپنىڭ سۆزلىرى بىلەن ئۆزىنى زىننەتلىدىغان ، لېكىن يىرىغىمەنلەرنىڭ يولىدىن ئېزىپ كەتكەن كىشىلەرگە سۆز . . . . . 75.
- 28- يىرىغىمەن ئىلىيەھىسسالامنىڭ دەۋىتى ئىبراھىم ئىلىيەھىسسالامنىڭ يولى ۋە ئۇنى ئاشكارا قىلىشتۇر . . . . . 79.
- 29- يىرىغىمەن ئىلىيەھىسسالام كەتپىنىڭ ئەتراپىدىكى بۇتلارغا سۈكۈت قىلغان ، دېگەن شۈبھىگەر

- 30- يېرىغىمىز ئىلمىي پەسىللەمە مەركىزىدىكى تاجىز ۋاقتىدىمۇ بۇت سۈندۈرگەن 87
- 31- يېرىغىمىز ئىلمىي پەسىللەمە مەركىزىدىكى تاجىز ياكى كۈچلۈك ۋاقتىدىكى دەۋىتىنىڭ يىلتىز ئاساسى مۇشەركەتلەردىن ۋە ئۇلارنىڭ بۇتلىرىدىن ئادا- جۈدالىقنى ئېلان قىلىش بولغان 88
- 32- مۇشەركەتلەرنىڭ ئىلمىي پەسىلنى ئىنكار قىلىش بىلەن ئۇلارنى تىللاشنىڭ يېرىقى 92
- 33- مۇشەركەتلەرگە دۈشمەنلىك قىلىش بىلەن ئىبۇ تالىپنىڭ رەسۇلۇللاھنى پاناھقا ئالغانلىقى ئوتتۇرىسىدىكى يېرىقى 99
- 34- مۇشەركەت ئاتا- ئانىغا ياخشىلىق قىلىش، ئىبنى دەغنىنىڭ ئىبۇ بەكرىنى ھەمەيىسىگە ئېلىشى ۋە نەجاشىنىڭ مۇسۇلمانلارغا پاناھلىق بەرىشى 99
- 35- مۇشەركەتلەردىن ياردەم سوراش بىلەن ئۇلارغا ياردەم قىلىشنىڭ يېرىقى 99
- 36- كىشىلەرنىڭ ئىبراھىم ئىلمىي پەسىللەمەنىڭ يولى ئالدىدىكى تۈرلىرى 106
- 37- مەجبۇرلانغاندىن ئۇنىڭ كېتىپ قېلىشىدىن قورقۇپ مۇشەركەتلەرگە مايىل بولۇش كۈفرىدۇر. 109
- 38- مەجبۇرلىنىشنىڭ يوللۇق بولۇشنىڭ شەرتلىرى ۋە گۇناھقا مەجبۇرلىنىش بىلەن كۈفرى سۆزىگە مەجبۇرلىنىشنىڭ يېرىقى 110
- 39- دۇنيادىكى ھۆكۈم قىلىش سىرتىغا قاراپ بولىدۇ. سىرتلىرى اللەقا تايىشۇرلىدۇ 113
- 40- ھاتىب ئىبنى ئىبى بەلەتنىڭ قىسمى 115
- 41- نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ مەجبۇرلانغانلىقىنى دەۋا قىلىۋاتقانلىقى ۋە ھەقىقى مەجبۇرلانغانغۇچىنىڭ بايانى. 119
- 42- نەجدى ئۆلكىلىرىنىڭ تۈركىيە دۆلىتىنىڭ ئىسكىرىلىرى ۋە ئۇلارغا دوست بولغانلارنى كاپىرغا چىقارغانلىقى 120
- 43- تاغۇتلار دەۋەتچىلەرنىڭ ئىبراھىم ئىلمىي پەسىللەمەنىڭ يولىدىن چىرتىپ سۈيلىشىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ. 122
- 44- تاغۇتلارنىڭ دەۋەتچىلەرنى بۇيولدىن ئازدۇرۇشتىكى ئورۇنۇشلىرى 123
- 45- ھازىرقى زاماندىكى تاغۇتلارنىڭ ئىبراھىم ئىلمىي پەسىللەمەنىڭ يولىنى سۈيۈتۈشىكى ئۆسۈپلىرى 125

- 46 - يارلامېنت ، ئۈمىت مەرجىسى قاتارلىقلار ۋە دەۋەتچىلارنىڭ ئۈنۈمىغا كىرىشى ۋە ... 125
- 47 - تاغۇتلارنىڭ نۇرغۇن دەۋەتچى ئالىملاردىن ئۆزىنىڭ دۈشمەنلىرىگە قارشى تۇرۇشتا يايىدىغانلىقى 126
- 48 - شۇنداقلا ئۇلارنىڭ مۇسۇلمان قەبرىداشلىرىغا قارشى تۇرۇشتا يايىدىغانلىقى 128
- 49 - ئۇلارنى مەنسەپ ، ئورۇن ۋە مەرتىۋىلەر بىلەن ئالدىشى 128
- 50 - ئۇلارنى ئىسلام دۇنيا بىرلىكى ، ۋە خەير ۋازارىتى ، مەكتەپ ، ئۈنۈمىسى ، رادىئو ۋە ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ھەرىتىسى قاتارلىق ھۆكۈمەتنىڭ دىنغا زىيانلىق ئورۇنلىرىدا ئىشلىتىپ ، تاغۇتلارنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن يايىدىغانلىقى 130
- 51 - ئۇلارنى مەدرىسە ۋە مەكتەپ ئارقىلىق ئۇلارغا دوست بولدىغان ، ئۇلارنىڭ ئارتۇقچىلىقىنى ماختايدىغان قىلىپ تەربىيەلەش 131
- 52 - يىتىملىرىدىن قۇتۇلۇش ، ھەل قىلىش چارىسى يېقىن ئەتراپتىكى ئىسسىقلىقنىڭ يولىدۇر . 133
- 53 - دەۋەتچى قاچان غوغۇشلىدۇ ؟ غايىلىق قاچان تۈگىدىدۇ ؟ ؟ 133